



UNIwersYTET
IM. ADAMA MICKIEWICZA
W POZNANIU



Ocena programowa

Profil ogólnoakademicki

Raport Samooceny

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Spis treści

Efekty uczenia się zakładane dla ocenianego kierunku, poziomu i profilu studiów	5
Skład zespołu przygotowującego raport samooceny	8
Prezentacja uczelni	9
Część I. Samoocena uczelni w zakresie spełniania szczegółowych kryteriów oceny programowej na kierunku studiów o profilu ogólnoakademickim	14
Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się	14
Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się	31
Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie	54
Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry	80
Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie	105
Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku	116
Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku	123
Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia	140
Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach	169
Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów	177
Część II. Perspektywy rozwoju kierunku studiów	196
Część III. Załączniki	199
Załącznik nr 1. Zestawienia dotyczące ocenianego kierunku studiów	199
Załącznik nr 2. Wykaz materiałów uzupełniających	210

Nazwa ocenianego kierunku studiów: **Prawo**

1. Poziom/y studiów: **jednolite magisterskie**
2. Forma/y studiów: **stacjonarne oraz niestacjonarne**
3. Nazwa dyscypliny, do której został przyporządkowany kierunek^{1,2} **nauki prawne**

W przypadku przyporządkowania kierunku studiów do więcej niż 1 dyscypliny:

- a. Nazwa dyscypliny wiodącej, w ramach której uzyskiwana jest ponad połowa efektów uczenia się wraz z określeniem procentowego udziału liczby punktów ECTS dla dyscypliny wiodącej w ogólnej liczbie punktów ECTS wymaganej do ukończenia studiów na kierunku.

Nazwa dyscypliny wiodącej	Punkty ECTS	
	liczba	%
nie dotyczy	–	–

- b. Nazwy pozostałych dyscyplin wraz z określeniem procentowego udziału liczby punktów ECTS dla pozostałych dyscyplin w ogólnej liczbie punktów ECTS wymaganej do ukończenia studiów na kierunku.

L.p.	Nazwa dyscypliny	Punkty ECTS	
		liczba	%
nie dotyczy	–	–	–

¹ Nazwy dyscyplin należy podać zgodnie z rozporządzeniem MNiSW z dnia 20 września 2018 r. w sprawie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych oraz dyscyplin artystycznych (Dz. U. 2018 poz. 1818).

² W okresie przejściowym do dnia 30 września 2019 uczelnie, które nie dokonały przyporządkowania kierunku do dyscyplin naukowych lub artystycznych określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 5 ust. 3 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2018 r. poz. 1668, z późn. zm.), podają dane dotyczące dotychczasowego przyporządkowania kierunku do obszaru kształcenia oraz wskazania dziedzin nauki i dyscyplin naukowych, do których odnoszą się efekty kształcenia.

Efekty uczenia się zakładane dla ocenianego kierunku, poziomu i profilu studiów

Studia jednolite magisterskie (załącznik nr 1³ do uchwały Senatu UAM nr 287/2018/2019 z dnia 27 maja 2019 r.⁴):

Symbol	Kierunkowe efekty uczenia się	Odniesienie do:	
		uniwersalnych charakterystyk poziomów w PRK1	charakterystyk drugiego stopnia uczenia się PRK2
Wiedza: absolwent zna i rozumie			
K_W01	charakter nauki prawa oraz jej relacje do innych nauk społecznych	P7U_W	P7S_WG
K_W02	aksjologię systemu, etyczną istotę prawa, jak również znaczenie prawa dla obywatela, społeczeństwa i państwa	P7U_W	P7S_WG
K_W03	teoretyczną istotę prawa, a w szczególności rodzaje, treści i funkcje przepisów prawa i norm prawnych, jak również pojęcia prawne	P7U_W	P7S_WG
K_W04	zasady i instytucje rodzimego systemu ochrony prawnej oraz systemu władzy	P7U_W	P7S_WG
K_W05	historyczne i współczesne doktryny prawne	P7U_W	P7S_WG
K_W06	historyczne kształtowanie się prawa rodzimego i obcego	P7U_W	P7S_WG
K_W07	ustrojowy kontekst obowiązującego prawa	P7U_W	P7S_WK
K_W08	proces tworzenia obecnie obowiązującego prawa, w szczególności czynniki prawotwórcze	P7U_W	P7S_WK
K_W09	obowiązujący rodzimy system prawa, w zakresie jego stanowienia, obowiązywania, wykładni i stosowania	P7U_W	P7S_WK
K_W10	zasady funkcjonowania instytucji Unii Europejskiej i wzajemne relacje pomiędzy prawem polskim i prawem Unii Europejskiej	P7U_W	P7S_WK
K_W11	sposoby odnajdowania podstawowych przepisów obowiązującego prawa	P7U_W	P7S_WK
K_W12	sposoby interpretowania obowiązującego prawa, a w szczególności przyjęte i stosowane metody i reguły wykładni prawa	P7U_W	P7S_WK
K_W13	sposoby rozwiązywania praktycznych prawnych przypadków (casusów) na podstawie obowiązującego prawa	P7U_W	P7S_WK
K_W14	zasady właściwego komunikowania się językiem prawnym i prawniczym	P7U_W	P7S_WK

³ https://bip.amu.edu.pl/data/assets/pdf_file/0017/76031/Uchwała_287_Zal-1_dostosowanie_progr_prawo.pdf

⁴ https://bip.amu.edu.pl/data/assets/pdf_file/0036/75897/Uchwała_287_dostosowanie_progr_prawo.pdf

K_W15	prawo cywilne, administracyjne, karne, finansowe, gospodarcze i międzynarodowe, ma specjalistyczną wiedzę, z co najmniej jednej z tych dyscyplin prawa	P7U_W	P7S_WG
K_W16	praktyczne zasady funkcjonowania wybranego organu wymiaru sprawiedliwości	P7U_W	P7S_WG
K_W17	powiązania ekonomii, socjologii i filozofii z prawem	P7U_W	P7S_WK
K_W18	specjalistyczny język obcy konieczny do wykonywania zawodu prawnika	P7U_W	P7S_WG
Umiejętności: absolwent potrafi			
K_U01	analizować prawny kontekst otaczającej go rzeczywistości i analizować ją w oparciu o reguły rozumowania prawniczego i obowiązujące normy prawne	P7U_U	P7S_UW
K_U02	wykorzystać swoją wiedzę prawniczą w życiu codziennym i w dowolnym wykonywanym zawodzie	P7U_U	P7S_UK
K_U03	odnaleźć wszystkie przepisy powszechnie obowiązującego prawa	P7U_U	P7S_UW
K_U04	przeprowadzić wykładnię prawną podstawowego tekstu prawnego	P7U_U	P7S_UW
K_U05	zakwalifikować prawnie podstawowe zdarzenie faktyczne na podstawie obowiązującego prawa	P7U_U	P7S_UW
K_U06	posługiwać się językiem prawnym i prawniczym w stopniu gwarantującym skuteczną komunikację, w tym m.in. właściwie używać pojęć prawnych	P7U_U	P7S_UW
K_U07	tworzyć podstawowe przepisy prawa wraz z aksjologicznym i prakseologicznym uzasadnieniem	P7U_U	P7S_UW
K_U08	przygotować podstawowe pisma procesowe oraz wypowiedzi ustne dla podstawowych czynności procesowych	P7U_U	P7S_UW
K_U09	dokonać pogłębionej pisemnej analizy wybranej instytucji obowiązującego prawa cywilnego, administracyjnego, karnego, finansowego lub gospodarczego	P7U_U	P7S_UW
K_U10	doskonale poruszać się w obszarze prawa, z którego zyskał specjalistyczną wiedzę	P7U_U	P7S_UW
K_U11	podjąć decyzję w sprawie odbycia wszystkich rodzajów aplikacji prawniczych	P7U_U	P7S_UU
K_U12	posługiwać się językiem obcym na poziomie biegłości B2+ Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego Rady Europy	P7U_U	P7S_UK
K_U13	podjąć decyzję w zakresie dalszego kształcenia się w ramach podyplomowych i doktoranckich studiów z zakresu prawa	P7U_U	P7S_UU
Kompetencje społeczne: absolwent jest gotów do			
K_K01	świadomego i kreatywnego uczestnictwa w życiu społecznym, jak również jest świadomy szczególnej roli prawa i prawnika w życiu społecznym i w funkcjonowaniu państwa	P7U_K	P7S_KR
K_K02	ponoszenia odpowiedzialności osobistej i społecznej za swoje decyzje	P7U_K	P7S_KK

K_K03	przedstawienia sposobów prawnego rozwiązania dowolnego konfliktu społecznego	P7U_K	P7S_KK
K_K04	kommunikacji interpersonalnej, ze szczególnym uwzględnieniem procesu podejmowania decyzji prawnych	P7U_K	P7S_KK
K_K05	udzielenia w podstawowym zakresie nieformalnej porady prawnej	P7U_K	P7S_KR
K_K06	podejmowania i realizowania decyzji (w tym – prawnych) samodzielnie, jak i kolegiálně, a w ramach przedsięwzięć grupowych, jest zdolny do przyjęcia roli lidera	P7U_K	P7S_KK
K_K07	uzasadnienia swoich decyzji prawnych z odwołaniem się do obowiązującego prawa, jak i społecznie przyjętego systemu wartości	P7U_K	P7S_KK
K_K08	permanentnego doksztalcania się w zakresie prawa i nauk prawnych	P7U_K	P7S_KK
K_K09	rozumienia ekonomicznego kontekstu podejmowanych i realizowanych przez siebie decyzji i potrafi racjonalnie zarządzać swoim czasem pracy	P7U_K	P7S_KR
K_K10	rozwiązywania dylematów moralnych zgodnie z przyjętym społecznym systemem wartości	P7U_K	P7S_KO
K_K11	do wykonywania wielu różnych zawodów nieprawniczych oraz świadczenia pracy w różnych instytucjach prywatnych oraz publicznych	P7U_K	P7S_KR

Objaśnienie stosowanych oznaczeń:

1) uniwersalne charakterystyki pierwszego stopnia poziomów PRK

P = poziom PRK (6-7)

U = charakterystyka uniwersalna

W = wiedza

U = umiejętności

K = kompetencje społeczne

Przykład:

P6U_W = poziom 6 PRK, charakterystyka uniwersalna, wiedza

2) charakterystyki drugiego stopnia efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomach 6-8 PRK typowe dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach systemu szkolnictwa wyższego i nauki po uzyskaniu kwalifikacji pełnej na poziomie 4

P = poziom PRK (6-7)

S = charakterystyka typowa dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach szkolnictwa wyższego

W = wiedza

G = zakres i głębia

K = kontekst

U = umiejętności

W = wykorzystanie wiedzy

K = komunikowanie się

O = organizacja pracy

U = uczenie się

K = kompetencje społeczne

K = oceny

O = odpowiedzialność

R = rola zawodowa

Przykład:

P6S_WK = poziom 6 PRK, charakterystyka typowa dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach szkolnictwa wyższego, wiedza – kontekst



UNIWERSYTET
IM. ADAMA MICKIEWICZA
W POZNANIU

Skład zespołu przygotowującego raport samooceny

Imię i nazwisko	Tytuł lub stopień naukowy albo tytuł zawodowy / stanowisko lub funkcja pełniona w uczelni
Tomasz Nieborak	prof. dr hab. / Dziekan WPiA / członek Rady Szkoły Nauk Społecznych UAM
Jarosław Grykiel	prof. UAM dr hab. / Prodziekan ds. studenckich i jakości kształcenia WPiA / członek Rady ds. kształcenia Szkoły Nauk Społecznych UAM przewodniczący Rady programowej kierunku studiów <i>Prawo</i> WPiA UAM
Katarzyna Kokocińska	prof. UAM dr hab. / Prodziekan ds. rozwoju i współpracy z otoczeniem WPiA / członek Zespołu ds. strategii rozwoju UAM
Martyna Kusak	dr / Prodziekan ds. nauki i współpracy międzynarodowej WPiA członek Komisji ds. nauki, proj. badawczych i współpracy międzynarodowej UAM
Anna Trela	dr / Kierownik studiów stacjonarnych na kierunku <i>Prawo</i> WPiA
Piotr F. Zwierzykowski	dr / Kierownik studiów niestacjonarnych na kierunku <i>Prawo</i> WPiA / członek Rady ds. kształcenia Szkoły Nauk Społecznych UAM
Michał Krotoszyński	dr / Pełnomocnik Dziekana WPiA ds. zdalnych form nauczania / członek Zespołu ds. strategii rozwoju UAM
Agata Hauser	dr / Pełnomocnik Dziekana WPiA ds. studentów i doktorantów z niepełnosprawnościami
Małgorzata Myszka	mgr / Kierownik Biura Dziekana WPiA / Koordynator Biura Obsługi WPiA
Katarzyna Woźniak-Boińska	mgr / Koordynator Biura Obsługi Studentów WPiA
Magdalena Rogula	mgr / Wydziałowy Koordynator ds. Uniwersyteckiego Systemu Obsługi Studiów
Marta Orchowska	mgr / Biuro Wsparcia Aktywności Naukowej WPiA
Mikołaj Muzolf	Przewodniczący Rady Samorządu Studentów WPiA UAM członek Senatu UAM

Prezentacja uczelni

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu (zwany dalej także Uniwersytetem, Uczelnią, UAM) **jest jednym z wiodących ośrodków akademickich w Polsce o statusie uczelni badawczej**⁵.

Swoje początki wywodzi z założonej w 1519 r. Akademii Lubrańskiego. Po odzyskaniu przez Polskę niepodległości funkcjonował pierwotnie pod nazwą Wszechnicy Piastowskiej, uroczyste inaugurując – 7 maja 1919 r. – pierwszy rok akademicki. Przemianowany w 1920 r. na Uniwersytet Poznański, przez cały okres międzywojenny doskonale się rozwijał, kształcąc studentów na pięciu wydziałach w zakresie: prawa i ekonomii, medycyny, humanistyki, matematyki i nauk przyrodniczych oraz rolnictwa i leśnictwa. Działalność wznowił tuż po ustaniu działań wojennych w Poznaniu, a z dniem 24 grudnia 1955 r. otrzymał dzisiejszą nazwę⁶.

Priorytetowym celem strategicznym, a zarazem misją UAM jest prowadzenie badań naukowych na najwyższym poziomie, zapewnienie studentom gruntownego wykształcenia odpowiadającego współczesnym wyzwaniom, a pracodawcom absolwentów wyposażonych w odpowiednią wiedzę, umiejętności i kompetencje. Uniwersytet stanowi centrum wiedzy, w którym badania i nauczanie wzajemnie się przenikają.

Strukturę Uczelni tworzy pięć szkół dziedzinowych, prowadzących szkoły doktorskie i grupujących dwadzieścia wydziałów, a ponadto cztery filie: w Gnieźnie, Kaliszu, Pile i Ślubicach (tę ostatnią współprowadzi Uniwersytet Europejski Viadrina we Frankfurcie nad Odrą). Na osiemdziesięciu kierunkach i ponad dwustu specjalnościach studiuje **ponad 35 tysięcy studentów** studiów I i II stopnia oraz jednolitych studiów magisterskich⁷. Na studiach doktoranckich i w szkołach doktorskich kształcą się **ponad 1300 doktorantów**. Coraz więcej osób podejmuje studia podyplomowe i kursy doszkalające⁸.

Podstawowym wewnętrznym aktem prawnym Uniwersytetu jest statut (zwany dalej Statutem) przyjęty uchwałą nr 218/2018/2019 Senatu UAM z dnia 17 kwietnia 2019 r.⁹ Statut dostosował funkcjonowanie Uczelni do wymogów wynikających z tzw. „reformy 2.0.”, wprowadzając między innymi nową strukturę organizacyjną¹⁰ oraz nowy podział kompetencji, uwzględniające konieczność zmiany sposobu zarządzania także w obszarze jakości kształcenia¹¹.

⁵ „Sprawozdanie Rektora z działalności Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu” za rok 2020 i poprzednie lata można przeczytać w Biuletynie Informacji Publicznej: <https://bip.amu.edu.pl/sprawozdania-rektora>

⁶ <https://bip.amu.edu.pl/podstawy-prawne-dzialania-uam>

Dumny ze swej historii, Uniwersytet finalizuje prace nad przygotowaniem projektu nowego uczelnianego Muzeum: <http://muzeum.amu.edu.pl/>. W jego powstanie ściśle zaangażowany jest Wydział Prawa i Administracji.

⁷ <https://bip.amu.edu.pl/stan-zatrudnienia-i-liczba-studiujacych-w-uam>

⁸ <https://amu.edu.pl/kandydaci/podyplomowe>

⁹ https://bip.amu.edu.pl/data/assets/pdf_file/0031/177871/Statut-UAM-2019-tekst-ujednociony.pdf – dołączony też do Raportu, wraz z obwieszczeniem ws. ogłoszenia tekstu jednolitego, jako **załącznik R-C0-1-1 i R-C0-1-2**.

¹⁰ https://bip.amu.edu.pl/data/assets/pdf_file/0030/74928/358_2018_2019_Zarzadzenie_2018_2019_wprowadzenie-regulaminu-organizacyjnego-nowa-wersja.pdf ;

https://bip.amu.edu.pl/data/assets/pdf_file/0031/74929/358_2018_2019_Zalacznik_Struktura-1-i-2.pdf

Regulamin organizacyjny UAM dołączono również do Raportu jako **załączniki R-C0-2-1, R-C0-2-2 oraz R-C0-2-3**.

¹¹ http://jakosc.amu.edu.pl/wp-content/uploads/2021/03/68_2020_2021_Zarzadzenie-Rektora_jakosc-ksztalcenia.pdf – a także **załącznik R-C1-K10-P1**.

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu jest jedną z dziesięciu uczelni badawczych w Polsce, silnie zorientowaną na rozwój badań naukowych oraz ich umiędzynarodowienie. W uniwersyteckim rankingu tygodnika „Perspektywy” UAM zajmuje 3. miejsce w kraju¹².

Badania naukowe prowadzone są w kilkudziesięciu dyscyplinach naukowych. W licznych zespołach międzynarodowych i krajowych **realizuje się ponad 600 projektów badawczych**, na które pozyskano środki w wysokości około 300 mln złotych. Rezultaty badań ogłoszono w ponad 8000 artykułów i monografii w prestiżowych ogólnopolskich i światowych czasopismach oraz wydawnictwach, a także na 300 zorganizowanych przez Uczelnię międzynarodowych i krajowych konferencjach i sesjach naukowych.

W 2019 r. UAM został laureatem konkursu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego „Inicjatywa doskonałości – Uczelnia Badawcza”, zajmując w nim trzecie miejsce¹³. Realizowany w latach 2020-2026 projekt obejmuje 5 priorytetowych obszarów badawczych:

- 1) POB 1 AgriEarth: *Agricultural and Biological Sciences, Earth and Planetary Sciences*;
- 2) POB 2 BioGenMol: *Biochemistry, Genetics and Molecular Biology*;
- 3) POB 3 ChemMat: *Chemistry, Materials Science*;
- 4) POB 4 MathPhysComp: *Mathematics, Physics and Astronomy, Computer Sciences*;
- 5) POB 5 HumSoc: *Arts and Humanities, Social Sciences*.

Na Uczelni **działają centra badawcze i ośrodki uniwersyteckie¹⁴**, wydawane są liczne i prestiżowe **czasopisma naukowe¹⁵**. W celu usprawnienia procesu zarządzania wiedzą powstała **Baza Wiedzy UAM¹⁶**.

Od czerwca 2019 r. Uczelnia należy do europejskiego konsorcjum uniwersytetów EPICUR (*European Partnership for an Innovative Campus Unifying Regions*), który ma status uniwersytetu europejskiego¹⁷.

Aby popularyzować naukę, **Uczelnia organizuje wykłady otwarte**; w sferze tej **działa też Kolorowy Uniwersytet**, zapraszający na zajęcia najmłodszych uczniów szkół podstawowych¹⁸. Dzięki środkom unijnym **wdrożono projekt „3misja UAM”**, skierowany do Wielkopolan w różnym wieku (dzieci, dorosłych i seniorów), a nastawiony na rozwój kompetencji miękkich, naukę i doskonalenie znajomości języków¹⁹. **Uniwersytet proponuje znaczącą liczbę wykładów w języku angielskim w ramach programu AMU-PIE²⁰ oraz oferty Uniwersytetu Europejskiego EPICUR²¹.**

¹² <https://2021.ranking.perspektywy.pl/ranking/ranking-uczelni-akademickich>

¹³ <https://www.gov.pl/web/edukacja-i-nauka/i-konkurs-idub>

¹⁴ <https://amu.edu.pl/nauka/centra-badawcze>

¹⁵ https://pressto.amu.edu.pl/index.php/index/lista_czasopism

¹⁶ <https://researchportal.amu.edu.pl/index.seam>

¹⁷ <https://epicur.amu.edu.pl>

¹⁸ <https://kolorowyuniwersytet.amu.edu.pl/o-nas/>

¹⁹ <http://3misja.amu.edu.pl/>

²⁰ <https://amupie.e-msi.pl>

Uzyskawszy finansowanie Narodowego Centrum Badań, wiosną 2018 r. **Uczelnia zainicjowała projekt Uniwersytet Jutra**²², którego najważniejszym zadaniem jest modernizacja oferty edukacyjnej i dostosowanie jej do wymogów rynku pracy oraz nowoczesne zarządzanie dydaktyką z wykorzystaniem *e-learningu* i Intranetu. Ponadto wspiera on studia doktoranckie, rozwój kadr oraz infrastruktury informatycznej uczelni. Warto podkreślić, że przed UAM żadna uczelnia w Polsce nie realizowała projektu projakościowego o takiej skali.

Obowiązujący na UAM **system jakości kształcenia łączy rozwój badań naukowych z dążeniem do najwyższej jakości kształcenia, otwartością na otoczenie, jak również profesjonalnym zarządzaniem uczelnią**²³. Zadaniem tego systemu jest przede wszystkim stymulowanie ciągłego doskonalenia jakości kształcenia, wzmacnianie rangi pracy dydaktycznej oraz podnoszenie poziomu wykształcenia absolwentów. Nad jego wypełnieniem czuwa uniwersyteckie Biuro Jakości Kształcenia, zajmujące się między innymi prowadzeniem działań projakościowych od strony merytorycznej, organizacyjnej i promocyjnej²⁴, a także organizowaniem cyklicznych wydarzeń, takich jak Warsztaty Dydaktyczne²⁵ czy Dzień Jakości Kształcenia²⁶, oraz projakościowych konkursów²⁷. Uczelnia na bieżąco monitoruje proces kształcenia, w tym kształcenia na odległość, systematycznie bada jego jakość²⁸, a także wdraża zalecenia Polskiej Komisji Akredytacyjnej.

Uniwersytet pomyślnie zakończył procedurę międzynarodowej ewaluacji instytucjonalnej (*Institutional Evaluation Programme*, EUA-IEP), którą przeprowadzili eksperci Europejskiego Stowarzyszenia Uniwersytetów (*European University Association*, EUA) – największej organizacji zrzeszającej uniwersytety w Europie²⁹. **Uczelnia jest piątą szkołą wyższą oraz pierwszym klasycznym uniwersyteciem w Polsce, który poddał się takiej ocenie.**

Uczelnia zapewnia studentom szerokie możliwości realizacji procesu kształcenia oraz prowadzenia badań naukowych w ramach wymiany międzynarodowej (programy ERASMUS+ oraz projekty uruchamiane na podstawie umów bilateralnych³⁰) **krajowej** (program MOST³¹) i **lokalnej** (program Międzyobszarowych Indywidualnych Studiów Humanistycznych i Społecznych – tzw. MISHiS³²).

Promując dobre praktyki w zakresie kształcenia, UAM angażuje się w zaspokajanie potrzeb osób z niepełnosprawnościami oraz studentów ze specjalnymi potrzebami w uczeniu się. **Uniwersytet jako jeden z pierwszych w Polsce wcielił w życie strategię Uniwersytetu Otwartego dla wszystkich**³³.

²¹ https://amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0033/188808/EPICUR-Language-Pilot-Courses-Spring-Semester-2021_final.pdf

²² <http://uniwersytetjutra.amu.edu.pl/>

²³ <https://jakosc.amu.edu.pl/>

²⁴ https://jakosc.amu.edu.pl/?page_id=2827

²⁵ https://jakosc.amu.edu.pl/?page_id=334

²⁶ <https://prawo.amu.edu.pl/strona-glowna/content-wpia-gony/415951-iv-dzien-jakosci-ksztalcenia>

²⁷ <https://jakosc.amu.edu.pl/?p=3678>

²⁸ https://jakosc.amu.edu.pl/?page_id=47

²⁹ <https://www.iep-qaa.org/component/attachments/attachments.html?id=3111>
<https://www.youtube.com/watch?v=ugNXDYIsdcg>

³⁰ <https://erasmus.amu.edu.pl>. Zawarto 338 umów z uniwersytetami partnerskimi: 110 z Unii Europejskiej i 228 spoza niej.

³¹ <https://most.amu.edu.pl>

³² <https://mishis.amu.edu.pl>

³³ https://amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0025/124198/INFORMATOR-kwiecien-2020.pdf

Aby zapewnić wysoką jakość kształcenia, UAM stosuje wysokie standardy w polityce kadrowej. Uczelnia zatrudnia ok. 3000 nauczycieli akademickich³⁴. Co roku ok. 20 osób uzyskuje tytuł naukowy profesora, ok. 40 – stopień naukowy doktora habilitowanego, a ok. 200 – stopień naukowy doktora. Realizację polityki zatrudniania wysoko wyspecjalizowanej kadry dydaktycznej wspierają **procedury konkursowe, systematyczna i okresowa ocena nauczycieli akademickich**, a także przywiązywanie wagi do wytycznych Kodeksu etyki pracownika naukowego i Europejskiej Karty Naukowca³⁵.

W 2016 r. **UAM uzyskał certyfikat *HR Excellence in Research***, pomyślany przez Komisję Europejską jako element strategii *Human Resources Strategy for Researchers* nakierowanej na zwiększanie atrakcyjności warunków pracy naukowców w Unii Europejskiej³⁶.

*

W roku 2020 **przyjęto „Strategię Rozwoju Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu na lata 2020-2030”**³⁷. Wspieranie badań naukowych, najwyższa jakość kształcenia, profesjonalne zarządzanie oraz współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym to najważniejsze spośród wyznaczonych w tym dokumencie celów strategicznych Uczelni.

W realizację uczelnianej „Strategii” wpisuje się działalność Wydziału Prawa i Administracji (zwanego dalej także Wydziałem albo WPiA), będącego jednym z największych wydziałów Uniwersytetu, a zarazem najdłużej na nim funkcjonujących, bo już od 17 maja 1919 r.³⁸

„Wizja rozwoju Wydziału Prawa i Administracji UAM na lata 2020-2024” opiera się na czterech wzajemnie uzupełniających się elementach, którymi są: harmonijne kształcenie, współpraca z otoczeniem, badania i umiędzynarodowienie oraz zarządzanie i finanse³⁹. Podporządkowana im jest struktura zarządzania Wydziałem przez Zespół Dziekański, składający się z Dziekana oraz trojga Prodziekanów; każdy z członków Zespołu wykonuje określone zadania odnoszące się do wymienionych elementów wizji rozwoju. Wspierają ich kierownicy poszczególnych kierunków studiów oraz wyznaczeni przez Dziekana pełnomocnicy⁴⁰.

Wydział Prawa i Administracji funkcjonuje w ramach Szkoły Nauk Społecznych UAM.

W roku 2017 **w wyniku oceny parametrycznej** przeprowadzonej przez Komitet Ewaluacji Jednostek Naukowych **Wydział otrzymał kategorię A+**.

Wydział ma uprawnienia do nadawania stopni naukowych: doktora i doktora habilitowanego.

³⁴ <https://bip.amu.edu.pl/stan-zatrudnienia-i-liczba-studiujacych-w-uam>

³⁵ <https://amu.edu.pl/nauka/badania>

³⁶ <https://amu.edu.pl/universytet/o-uam/hr-excellence-in-research>

³⁷ https://bip.amu.edu.pl/data/assets/pdf_file/0011/144200/US-4-2020-2021.pdf

Tekst „Strategii”: https://bip.amu.edu.pl/data/assets/pdf_file/0018/144270/US-4-2020-2021-Zal.-1.pdf – do Raportu dołączono go jako załącznik R-C0-3-3. Tekst poprzedniej „Strategii” zawierają natomiast załączniki R-C0-3-1 i R-C0-3-2.

³⁸ <https://prawo.amu.edu.pl/strona-glowna/wpia/historia-wydziau>

³⁹ Tekst tego dokumentu oraz jego syntetyczna wizualizacja stanowią załączniki R-C0-4-1 i R-C0-4-2.

⁴⁰ <https://prawo.amu.edu.pl/strona-glowna/wpia/kierownicy-studiow>

<https://prawo.amu.edu.pl/strona-glowna/wpia/pelnomocnicy-dziekana>

Obecnie na WPIA studia prowadzone są na siedmiu kierunkach: *Prawo, Administracja, Kierunek Prawno-Ekonomiczny, Prawo Europejskie, Zarządzanie i Prawo w Biznesie, European Legal Studies* oraz studia prawnicze prowadzone wspólnie z Uniwersytetem Europejskim Viadrina we Frankfurcie nad Odrą. Strukturę WPIA tworzą liczne katedry, zakłady, pracownie i laboratoria.

Kierunek Prawo jest najstarszym, najliczniejszym oraz jednym z wiodących kierunków na Wydziale, prowadzonym w formie stacjonarnej oraz niestacjonarnej. Na studiach stacjonarnych kształci się aktualnie około 1100 studentów, a na studiach niestacjonarnych blisko 900.

Program studiów na kierunku Prawo uwzględnia potrzeby studentów w zakresie wiedzy teoretycznej i praktycznej. Wydział systematycznie poszerza ofertę dydaktyczną, proponując nowe przedmioty fakultatywne w formie wykładu i warsztatów; niektóre z zajęć praktycznych odbywają się w profesjonalnie urządzonej sali sądowej w budynku dydaktycznym *Collegium Iuridicum Novum*. Aby wzbogacić ofertę studenckich praktyk i staży, Wydział współpracuje z wieloma instytucjami wymiaru sprawiedliwości i administracji publicznej, przedstawicielami wolnych zawodów prawniczych i przedsiębiorcami. Studenci mogą uczestniczyć w programach **ERASMUS+, MOST, MISHiS** oraz wymianach międzynarodowych odbywanych na podstawie umów bilateralnych. Biorą aktywny udział w pracach badawczych, licznych konferencjach naukowych i spotkaniach eksperckich, działają w kołach naukowych i innych organizacjach studenckich.

Indywidualne podejście do studentów wykazujących duże osiągnięcia naukowe – między innymi dzięki stypendiom i nagrodom, organizowaniu opieki mentorskiej czy włączaniu w badania naukowe – sprzyja ich zaangażowaniu i motywuje do dalszego rozwoju.

Jakość kształcenia na WPIA zapewnia wykwalifikowana kadra, której dobór regulują uczelniane akty wewnętrzne. Wydział zatrudnia **139 nauczycieli akademickich.** Są to osoby posiadające nie tylko specjalistyczną wiedzę, często wybitni eksperci w swoich dziedzinach, ale i ogromne doświadczenie praktyczne, zdobywane przy wykonywaniu zawodów prawniczych oraz pełnieniu rozmaitych funkcji w organach władzy państwowej i samorządowej. Pracownicy badawczo-dydaktyczni podnoszą umiejętności pedagogiczne, uczestnicząc w organizowanych przez Uczelnię i Wydział szkoleniach, na przykład z zakresu nauczania zdalnego czy prowadzenia zajęć z osobami wymagającymi opieki psychologicznej. **Badania naukowe pracowników,** mające zasięg krajowy i międzynarodowy, wpływają na systematyczne doskonalenie jakości kształcenia. Warto podkreślić, że w 2021 r. powstało kolejne centrum naukowe: Centrum Wsparcia Mediacji przy Wydziale Prawa i Administracji UAM.

Na poziom jakości kształcenia na kierunku *Prawo* oddziałuje również **współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym,** zwłaszcza z Radą Biznesu i Nauki oraz interesariuszami zewnętrznymi. Współpraca ta owocuje możliwością aplikowania o praktyki i staże czy ubiegania się o pracę po zakończeniu studiów; wpływa też na zmiany w sposobie kształcenia przyszłych prawników.

Część I. Samoocena uczelni w zakresie spełniania szczegółowych kryteriów oceny programowej na kierunku studiów o profilu ogólnoakademickim

Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się

Punkt 1.1

Powiązanie koncepcji kształcenia z misją i głównymi celami strategicznymi uczelni.

Kierunek studiów Prawo należy do obszaru kształcenia w dziedzinie nauk społecznych. Przedmiot badań Prawa mieści się zasadniczo w zakresie treści społecznych. Prawo, jako system określonych norm, jest bowiem nie tylko koniecznym elementem funkcjonowania społeczeństwa, lecz również elementem go identyfikującym. W ten sposób Prawo należy do kategorii nauk społecznych, których ogólnym przedmiotem badań są określone procesy społeczne. Nie sposób jednak abstrahować od wyraźnej specyfiki, a nawet odrębności Prawa w ramach wspomnianych nauk. Wiąże się ona ze szczególnym przedmiotem badań Prawa, którym zasadniczo jest fenomen normy prawnej, rozpatrywany przede wszystkim w kontekście prawa obowiązującego, a dodatkowo – w kontekście jego historii. W szczególności, przedmiot Prawa odnosi się do wielu dyscyplin prawnych składających się na ogólną naukę o prawie. Chodzi z jednej strony o naukę prawa publicznego oraz prywatnego, a z drugiej strony o nauki teoretycznoprawne oraz historycznoprawne. Wskazane obszary kształcenia obejmują główny nurt badań Prawa. W konsekwencji więc Prawo stanowi w znacznej mierze odrębną i samodzielną dyscyplinę naukową, a przez to bardzo specyficzny obszar kształcenia, który tylko w podstawowym zakresie należy umiejscawiać w obszarze kształcenia nauk społecznych. Ponadto uwagę zwraca w praktyce wielowymiarowy charakter Prawa, w tym jego ścisłe powiązanie z obszarem kształcenia w dziedzinie nauk humanistycznych. Faktycznym autorem i adresatem przywołanej powyżej normy prawnej jest bowiem człowiek, a jej przedmiotem – odpowiednie co do formy i treści – reguły określonych ludzkich zachowań, z wszelkimi społecznohumanistycznymi implikacjami tego faktu.

Powyższa charakterystyka podbudowuje koncepcję kształcenia na kierunku *Prawo* – przedstawioną szerzej w punkcie 1.5 – a odzwierciedlającą się w określonych dla tego kierunku efektach uczenia się oraz w służącym ich osiągnięciu programie studiów.

Pierwotnie dla kierunku *Prawo* efekty uczenia się (zwane wówczas „efektami kształcenia”) ustalała uchwała nr 333/2011/2012 Senatu UAM z dnia 28 maja 2012 r. w sprawie określenia efektów kształcenia dla kierunków studiów prowadzonych przez Wydział Prawa i Administracji (załącznik nr 5)⁴¹. Obecnie obowiązujące efekty uczenia się⁴² wyznacza uchwała nr 287/2018/2019 Senatu UAM z dnia 27 maja 2019 r. w sprawie dostosowania programów studiów na kierunku prawo do wymagań ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce⁴³. Efekty te opracowano z uwzględnieniem uniwersalnych charakterystyk pierwszego stopnia dla poziomów 6-7 Polskiej Ramy Kwalifikacji zawartych w ustawie o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji oraz charakterystyk drugiego stopnia

⁴¹ https://prawo.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0005/109193/Efekty-kształcenia-dla-kierunku-studiow-pr

⁴² https://bip.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0017/76031/Uchwała_287_Zal-1_dostosowanie_progr_prawo.pdf

⁴³ https://bip.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0036/75897/Uchwała_287_dostosowanie_progr_prawo.pdf

efektów uczenia się dla poziomów 6-7 określonych w ministerialnym rozporządzeniu w sprawie charakterystyk drugiego stopnia efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomach 6-8 Polskiej Ramy Kwalifikacji⁴⁴. Informacja o efektach uczenia się udostępniona jest studentom na oficjalnej stronie internetowej Wydziału⁴⁵. **Matryce pokrycia kierunkowych efektów uczenia się** dla kierunku *Prawo* załączono do Raportu⁴⁶.

Obecnie obowiązujący **program studiów** (stacjonarnych i niestacjonarnych) wprowadzono uchwałą nr 260/2011-2012 Rady Wydziału Prawa i Administracji z dnia 29 maja 2012 r. w sprawie programu studiów na kierunku prawo, przy czym część opisową programu zawarto w załączniku nr 1 do tej uchwały, natomiast tabelaryczny plan studiów – w załączniku nr 2. Aktualne brzmienie programu studiów zostało ustalone w załączniku nr 2 do uchwały nr 238/2012-2013 Rady Wydziału Prawa i Administracji z dnia 23 kwietnia 2013 r. Z kolei **plan studiów** – w brzmieniu ustalonym w załączniku do uchwały nr 265/2011-2012 Rady Wydziału Prawa i Administracji z dnia 19 czerwca 2012 r. – modyfikowano kilka razy; jego aktualne brzmienie wynika z następujących uchwał tej Rady: nr 238/2012-2013 z dnia 23 kwietnia 2013 r., nr 440/2012-2013 z dnia 25 czerwca 2013 r., nr 157/2014-2015 z dnia 19 maja 2015 r. oraz nr 331/2016-2017 z dnia 27 czerwca 2017 r. Ujednolicone teksty programu i planu studiów udostępnione są studentom na oficjalnej stronie internetowej Wydziału⁴⁷.

Procedura tworzenia i kształt programu opierają się na przepisach powszechnie obowiązujących⁴⁸ oraz aktach wewnętrznych UAM⁴⁹. Zagadnienia te omówiono szerzej między innymi w punktach 1.3, 1.5, 1.6, 2.1, 2.2, 2.5, 2.6, z uwzględnieniem tabel nr 3 i 4 w załączniku nr 1 Części III Raportu; samą zaś procedurę – w punkcie 10.2.

⁴⁴ Ścisłej: ustawa z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (Dz. U. z 2016 r. poz. 64, z późn. zm.) oraz rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 14 listopada 2018 r. w sprawie charakterystyk drugiego efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomach 6-8 Polskiej Ramy Kwalifikacji (Dz. U. z 2018 r. poz. 2218).

⁴⁵ http://prawo.amu.edu.pl/data/assets/pdf_file/0005/109193/Efekty-kształcenia-dla-kierunku-studiow-prawo.pdf

⁴⁶ Jako **załącznik R-C1-K1-1**.

⁴⁷ https://prawo.amu.edu.pl/data/assets/pdf_file/0014/421421/Program-studiow-na-kierunku-Prawo.pdf – i **załącznik R-C3-Z2-P1-1**.

oraz https://prawo.amu.edu.pl/data/assets/pdf_file/0020/418007/prawo-program-studiow.pdf – a także **załącznik R-C3-Z2-P1-2**.

⁴⁸ Chodzi przede wszystkim o ustawę z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2021 r. poz. 478, z późn. zm.) oraz rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 września 2018 r. w sprawie studiów (Dz. U. z 2021 r. poz. 661).

⁴⁹ Aktualnie są to przede wszystkim następujące zarządzenia Rektora UAM: zarządzenie nr 383/2019/2020 z dnia 9 grudnia 2019 r. w sprawie wytycznych dotyczących zasad tworzenia programów studiów, zmienione zarządzeniem nr 49/2020/2021 z dnia 19 stycznia 2021 r.; oraz zarządzenie nr 21/2020/2021 z dnia 15 października 2020 r. w sprawie zasad ustalania programów studiów na określonym kierunku poziomie i profilu:

https://bip.amu.edu.pl/data/assets/pdf_file/0016/101194/383_2019_2020_Zarzadzenie-Rektora-w-sprawie-wytycznych-dotyczacych-zasad-tworzenia-programow-studiow.pdf – a także **załącznik R-C1-K10-P2-1-1**.

https://bip.amu.edu.pl/data/assets/pdf_file/0024/181176/ZR-49-2020-2021.pdf – oraz **załącznik R-C1-K10-P2-1-2**.

https://bip.amu.edu.pl/data/assets/pdf_file/0034/149857/ZR-21-2020-2021.pdf – oraz **załącznik R-C1-K10-P2-2**.

Poza tym należy wskazać zarządzenia Rektora UAM: nr 375/2019/2020 z dnia 4 listopada 2019 r. w sprawie organizacji szkolenia dotyczącego bezpiecznych i higienicznych warunków kształcenia; nr 48/2020/2021 z dnia 14 stycznia 2021 r. w sprawie Regulaminu kształcenia na odległość; nr 135/2020/2021 z dnia 15 lipca 2021 r. w sprawie szczegółowych zasad organizacji zajęć z nauki języka obcego; nr 144/2021/2022 z dnia 12 października 2021 roku w sprawie organizacji obowiązkowych studenckich praktyk zawodowych – a także odpowiednio **załączniki R-C1-K10-P2-3, R-C1-K10-P2-4-1** oraz **R-C1-K10-P2-5-1**.

Misją uniwersytetów jest kształcenie we współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym, prowadzenie wysokiej jakości badań oraz rozwijanie społecznej odpowiedzialności. Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu stanowi centrum wiedzy, w którym badania i nauczanie wzajemnie się przenikają, a naukę zgłębia się w wymiarze zarówno międzynarodowym, jak i krajowym oraz regionalnym. Uczelnia stale aktualizuje i poszerza programy badawcze oraz treści nauczania, kładąc szczególny nacisk na ich interdyscyplinarny charakter.

W końcu czerwca 2009 r. Senat UAM zatwierdził „Strategię Rozwoju Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu na lata 2009-2019”⁵⁰. Dokument ten wyznaczył następujące główne cele: „badania naukowe na światowym poziomie”, „najwyższa jakość kształcenia”, „Uniwersytet Otwarty na otoczenie” oraz „Uczelnia profesjonalnie zarządzana”. Korespondowały one ze wskazaną wyżej misją szkoły wyższej; zakładały przy tym realizację celu horyzontalnego w postaci profesjonalnego zarządzania. Cele te miały być urzeczywistniane dzięki: osiągnięciu najwyższych kategorii naukowych, budowie systemu jakości kształcenia, wspieraniu jednostek o najwyższym potencjale naukowym, zwiększeniu międzynarodowej wymiany badaczy, wzrostowi aktywności w pozyskiwaniu środków na badania, komercjalizacji wyników badań, zwiększeniu liczby publikacji o zasięgu międzynarodowym, wdrożeniu systemu ochrony własności intelektualnej, wprowadzaniu rozwiązań organizacyjnych służących zapewnieniu realizacji zakładanych celów, powiązaniu efektów kształcenia z wymogami rynku pracy, podnoszeniu kompetencji językowych studentów, informatyzacji procesu kształcenia czy wdrażaniu Krajowych Ram Kwalifikacji.

Nowelizacja „Strategii” dokonana w 2013 r. potwierdziła powyższe cele, uzupełniając je o konieczność zmiany struktury organizacyjnej, polityki kadrowej oraz decentralizację zarządzania⁵¹.

W 102. rocznicę powstania Uniwersytetu Poznańskiego – 7 maja 2021 r. – podczas nadzwyczajnego posiedzenia Senatu UAM jednogłośnie przyjęto nową „Strategię Rozwoju Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu na lata 2020-2030”⁵². Dokument ten prezentuje wizję autonomicznej, rozpoznawanej w świecie europejskiej uczelni badawczej, która prowadzi badania odpowiadające na najważniejsze wyzwania współczesności, kształci na najwyższym poziomie i jest aktywnym uczestnikiem życia społeczno-gospodarczego regionu, kraju, Europy i świata. Uczelni przyjaznej pracownikom, studentom i doktorantom, silnie umiędzynarodowionej, przyciągającej wybitne, światłe umysły, kultywującej wolność badań naukowych, kształtującej postawy obywatelskie wyrastające z ducha wielkopolskiej pracy organicznikowskiej⁵³.

⁵⁰ <https://pracownicy.amu.edu.pl/dokumenty-uam/uchwaly-senatu/2009/uchwaa-nr-732009-z-dnia-29-czerwca-2009r.-w-sprawie-zatwierdzenia-dokumentu-strategia-rozwoju-uniwersytetu-im.-adama-mickiewicza-w-poznaniu-na-lata-2009-2019>

⁵¹ https://pracownik.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0004/239755/STRATEGIA-ROZWOJU-UAM_NOWELIZACJA.pdf – a także załączniki R-C0-3-1 i R-C0-3-2.

⁵² https://bip.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0011/144200/US-4-2020-2021.pdf
Tekst „Strategii”: https://bip.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0018/144270/US-4-2020-2021-Zal.-1.pdf – jak również załącznik R-C0-3-3.

⁵³ <https://amu.edu.pl/dla-mediow/komunikaty-prasowe/senat-uam-przyjal-strategie-na-lata-2020-2030>

Istotą Wydziału Prawa i Administracji jest jego Społeczność, natomiast ambicją – budowanie prestiżu i rozpoznawalności zarówno w polskiej, jak i zagranicznej przestrzeni publicznej. Za swój strategiczny cel Wydział obrał znakomite przygotowanie absolwentów do podjęcia pracy i dalszego rozwoju, a także uzyskanie wysokiej oceny parametrycznej w kategorystacji naukowej Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Szansy na osiągnięcie wyznaczonego celu Wydział upatruje w kształceniu na najwyższym poziomie, intensyfikacji badań naukowych i w związanym z nimi transferze wiedzy, wykorzystywanej do budowania relacji z otoczeniem społeczno-gospodarczym⁵⁴. Ważnym jest przy tym zapewnienie podejmowanym inicjatywom stabilnego finansowania oraz odpowiedniego administracyjno-lokalowego zaplecza. Realizacja opisanych celów wymaga planowania wieloletniego, które w przypadku Wydziału określone jest perspektywą roku 2024 i stanowi część większej całości: strategii rozwoju Uczelni na lata 2020-2030.

Działalność dydaktyczna Wydziału wpisuje się w wizję Uczelni przyjaznej, przyciągającej najlepszych absolwentów szkół średnich⁵⁵. Zaprezentowana bliżej w punkcie 1.4 sylwetka absolwenta studiów prawniczych na UAM zakłada, że będzie to człowiek wszechstronnie wykształcony w dziedzinie prawa, wysokiej kultury i świadomości prawnej, ukierunkowany na pogłębianie wiedzy i umiejętności, zdolny do prowadzenia samodzielnych badań, podejmowania pracy na rynku usług prawniczych, ale również predystynowany do wykonywania działalności zawodowej w instytucjach i organizacjach publicznych oraz prywatnych, przygotowany do podjęcia aplikacji prawniczej.

Koncepcja kształcenia na kierunku *Prawo* w pełni koresponduje z misją i strategią Uczelni oraz Wydziału. W szczególności zakłada powiązanie realizacji odzwierciedlającego ją programu studiów z wysoką efektywnością prowadzonych na Wydziale badań naukowych – o czym szerzej między innymi w punktach 1.2, 2.1, 4.3, 7.1 i 7.2. Poza tym jest zorientowana na zapotrzebowanie rynku pracy i odpowiada wzorcom kształcenia na potrzeby rynku krajowego i innych państw, zwłaszcza Unii Europejskiej – o czym bliżej w punkcie 1.3. Zapewnieniu najwyższej jakości kształcenia służyć ma przede wszystkim kształt programu studiów, pozwalający studentom zdobyć gruntowną wiedzę teoretyczną i praktyczną oraz potrzebne umiejętności i kompetencje społeczne – z uwzględnieniem możliwości indywidualnego ukierunkowania rozwoju dzięki bogatej ofercie zajęć do wyboru. Aby osiągnąć najwyższą jakość kształcenia, Wydział stawia również przed sobą zadanie większego umiędzynarodowienia studiów. Sprzyjać temu ma przede wszystkim zachęcanie studentów do udziału w programie ERASMUS+ i wymianach bilateralnych oraz do korzystania z oferty zajęć w językach obcych, podejmowanie współpracy dydaktycznej i badawczej z wykładowcami zagranicznych uczelni oraz poruszanie na zajęciach problematyki prawnoporównawczej – kwestie te omówione są obszernie w punkcie 7.

Wspomniana wyżej wizja Uniwersytetu Otwartego zakłada otwartość na drugiego człowieka. Wydział upowszechnia ideę solidarności i pomocy innym. Szczególną troską objęte są osoby z niepełnosprawnościami i problemami psychicznymi lub adaptacyjnymi. Umiejętne organizowanie zajęć oraz rozmaite formy wsparcia powalają nie wykluczać tych osób z systemu kształcenia akademickiego. Dokładne informacje na ten temat znajdują się w punktach 2.4, 5.4, 8.1, 8.8 i 9.1.

⁵⁴ „Wizja Rozwoju Wydziału Prawa i Administracji na lata 2020-2024” – załączniki R-P0-3-1 i R-P0-3-2.

⁵⁵ Co roku studia prawnicze na Wydziale Prawa i Administracji podejmują liczni laureaci i finaliści ogólnopolskich olimpiad przedmiotowych – wielu z nich jest stypendystami Miasta Poznania: <https://www.poznan.pl/mim/studia/stypendystci-2021-2022,p,10646,10647,61954.html>

Wydział otwiera się też na zewnątrz, propagując wiedzę, popularyzując naukę, promując studia wyższe – zwłaszcza na prowadzonych przez siebie kierunkach – a poza tym zachęcając studentów do działalności kulturalnej i sportowej. Więcej o tej sferze działalności WPIA w punktach 6.1, 8.4 i 8.6.

Punkt 1.2

Związek kształcenia z prowadzoną w uczelni działalnością naukową, w tym z głównymi kierunkami działalności naukowej prowadzonej w uczelni w dyscyplinie, do której kierunek jest przyporządkowany. Najważniejsze osiągnięcia naukowe w tym zakresie z ostatnich 5 lat będących wynikiem tej działalności, a także sposoby wykorzystania wyników działalności naukowej w opracowaniu i doskonaleniu programu studiów, jak również w procesie jego realizacji, ze szczególnym uwzględnieniem możliwości zdobywania przez studentów kompetencji badawczych i udziału w badaniach.

Działalność naukowa prowadzona na Wydziale Prawa i Administracji ma ścisły związek z kształceniem na kierunku *Prawo*, znajdując odzwierciedlenie w programie studiów, materiałach dydaktycznych autorstwa pracowników Wydziału, aktywności badawczej studentów oraz działalności kół naukowych.

Możliwości rozwijania potencjału badawczego kadry Wydziału i jego studentów wydatnie zwiększa uczestnictwo Uniwersytetu w programie „Inicjatywa Doskonałości – Uczelnia Badawcza” oraz uzyskanie przez Wydział kategorii naukowej A+ w wyniku oceny jakości naukowej dokonanej przez Komitet Ewaluacji Jednostek Naukowych.

Efekty wyrażają się liczbą wysoko punktowanych publikacji wywierających wpływ na rozwój nauki, rosnącą obecnością Wydziału w europejskim i światowym ruchu naukowym, coraz większą skutecznością w pozyskiwaniu środków ze źródeł zewnętrznych na działalność badawczą⁵⁶, powstającymi coraz liczniej zespołami badawczymi.

Od 2021 r. w organizacji i prowadzeniu badań pomaga pracownikom, doktorantom i studentom **wydziałowe Biuro Wsparcia Aktywności Naukowej**⁵⁷, a także **uniwersyteckie Centrum Wsparcia Projektów** wraz z **Biurem Wsparcia Nauki**.

⁵⁶ Przykłady z kilku ostatnich miesięcy: <https://prawo.amu.edu.pl/strona-glowna/content-wpia-gony/421498-sukces-wydzialu-prawa-i-administracji-w-czerwcowej-edycji-konkursow-narodowego-centrum-nauki>
<https://prawo.amu.edu.pl/strona-glowna/content-wpia-gony/421237-dofinansowanie-do-badan-dla-dr-agnieszki-wojcieszak-oraz-dr-andrzej-paducha>
<https://prawo.amu.edu.pl/strona-glowna/content-wpia-gony/420526-dofinansowanie-do-badan-dla-dr-justyny-gozdziejewicz-biechonskiej-w-ramach-konkursu-miniatura-5>
<https://prawo.amu.edu.pl/strona-glowna/content-wpia-gony/417261-dofinansowanie-do-badan-dla-dr-hab-jakuba-kepinskiego-w-ramach-konkursu-miniatura-5>

⁵⁷ <https://prawo.amu.edu.pl/strona-glowna/wpia/jednostki-ogolnowydzialowe>

Wiodącą dyscypliną działalności naukowej na Wydziale są nauki prawne, a do głównych obszarów badawczych należą, poza analizą krajowego systemu prawnego, między innymi prawo europejskie i współpraca unijna, prawo porównawcze, prawa człowieka oraz teoria i filozofia prawa. Prowadzone badania wpisują się w naświetlone przez Komisję Europejską globalne wyzwania (w tym zwłaszcza: „demokracja i praworządność”, „cyberbezpieczeństwo”, „sztuczna inteligencja”) oraz wyznaczone przez Organizację Narodów Zjednoczonych „Cele Zrównoważonego Rozwoju” (szczególnie: „pokój, sprawiedliwość i silne instytucje”, „wzrost gospodarczy i godna praca”, „mniej nierówności”)⁵⁸.

Jak już wspomniano, w 2017 r. **WPiA** – jako jeden z dwóch wydziałów Uczelni – **otrzymał prestiżową kategorię naukową A+**.

*

Dorobek publikacyjny pracowników Wydziału z lat 2017-2021 w obrębie nauk prawnych obejmuje 2390 publikacji:

- 1) **842 artykuły** w prestiżowych czasopismach krajowych (takich jak Państwo i Prawo, wydziałowy Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny, Archiwum Filozofii Prawa i Filozofii Społecznej, Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego, Przegląd Prawa Konstytucyjnego, Prawo w Działaniu⁵⁹) oraz zagranicznych (takich jak *International Journal for the Semiotics of Law*, *European Research Studies Journal*, *Utrecht Law Review*, *ICSID Review-Foreign Investment Law Journal*, *European Journal on Criminal Policy and Research*, *Review of Central and East European Law*);
- 2) **1548 pozycji książkowych oraz ich fragmentów** opublikowanych w wiodących wydawnictwach (takich jak Brill, Cambridge University Press, C.H. Beck, Edward Elgar Publishing, Franz Steiner Verlag, Harrassowitz Verlag, Mohr Siebeck, Oxford University Press, Peter Lang, Routledge, Springer, Wolters Kluwer czy Wydawnictwo Naukowe UAM), w tym:
 - a) **89 monografii autorskich**,
 - b) **122 monografii pod redakcją**,
 - c) **1337 rozdziałów w monografiach**, także w dziełach systemowych (jak choćby w Systemie Prawa Administracyjnego, Systemie Prawa Prywatnego, Systemie Prawa Karnego Procesowego czy Systemie Prawa Pracy).

Należy przy tym podkreślić, że w dorobku pracowników WPiA znajduje się wiele publikacji w językach obcych, a wśród nich liczna grupa ogłoszonych w wysoko punktowanych wydawnictwach. Więcej informacji na ten temat zamieszczono w punkcie 4.1.

⁵⁸ <https://www.un.org.pl/>

⁵⁹ Wymienionym tytułem przykładu periodykom przypisano 70-100 punktów w opublikowanym 1 grudnia 2021 r. ministerialnym wykazie czasopism naukowych i recenzowanych materiałów z konferencji międzynarodowych.

*

Aktywność badawcza kadry Wydziału wyraża się również w liczbie grantów badawczych, w tym we współpracy międzynarodowej. W ostatnich pięciu latach pracownicy realizowali łącznie **74 projekty naukowe** finansowane z krajowych i międzynarodowych źródeł, z czego **11** ze środków programu „Inicjatywa Doskonałości – Uczelnia Badawcza”, **51** ze środków Narodowego Centrum Nauki, a także **12** ze środków unijnych i innych (COST, FRAME, *Global Campus of Human Rights*, Fundusz Wyszehradzki, Instytut Maxa Plancka). Ponadto w latach 2017-2021 zawiązali **24 wewnątrzwydziałowe zespoły badawcze** oraz odbyli **54 staże badawcze wsparte środkami WPIA**. Więcej informacji o dorobku grantowym zawiera punkt 4.1.

*

Od początku 2016 r. na Wydziale zatrudniono **31 nowych pracowników badawczo-dydaktycznych** – 23 na pełen etat (UAM stanowi dla nich podstawowe miejsce pracy), natomiast 8 w niepełnym wymiarze czasu pracy. Spośród nowo zatrudnionych nauczycieli akademickich **28 osób reprezentuje dyscyplinę nauki prawne**.

Wydział umożliwia rozwój naukowy już zatrudnionych nauczycieli akademickich, co uwidoczniają liczne awanse kadry. Od początku 2016 r. **21 osób uzyskało stopień doktora habilitowanego**, a **11 osób tytuł profesora**. Na 56 nauczycieli akademickich ze stopniem doktora habilitowanego zatrudnionych na WPIA, 54 jest zatrudnionych na stanowiskach profesora uczelni. Dalsze informacje na ten temat przedstawiono w punkcie 4.4.

*

Działalność naukowa kadry akademickiej WPIA w pełni koresponduje z programem studiów i zakładanymi efektami uczenia się na kierunku *Prawo*. Treści będące przedmiotem badań obejmują nie tylko podstawowe kursy, ale również specjalistyczne przedmioty fakultatywne, w ramach których studenci czerpią wprost z realizowanych na Wydziale badań. Przykładowo można wskazać następujące przedmioty (szerzej o tym w punktach 4.3 i 7.2):

- 1) *Cywilnoprawna ochrona praw pacjenta*, prof. dr hab. Joanna Haberk;
- 2) *Fundamental Rights in Europe: Competing Hierarchies and New Constitutionalism*, dr Władysław Jóźwicki;
- 3) *Model teoretyczny stosunku zobowiązaniowego*, prof. UAM dr hab. Agnieszka Pyrżyńska;
- 4) *Obrót dziełami sztuki*, prof. UAM dr hab. Wojciech Szafrński;
- 5) *Państwo prawa wobec problemu rozliczeń z przeszłością*, dr Michał Krotoszyński;
- 6) *Prawna organizacja systemu ochrony zdrowia*, prof. UAM dr hab. Katarzyna Kokocińska;
- 7) *Privacy and data protection in the EU. EU Law and Artificial Intelligence*, dr Martyna Kusak.

Dzięki współpracy w konsorcjum EPICUR w ofercie Uniwersytetu Europejskiego na rok akademicki 2021/2022 **utworzone zostały nowe wspólne fakultety**: z Uniwersytetem w Salonikach – *Justice(s) and Law(s): cross-examination of selected issues of the European legal identity* oraz z Uniwersytetem w Strasburgu – *Information Ecosystem in the EU. Market, regulation and European Identities*. Z kolei we współpracy z Syracuse University College of Law od kilku lat na Wydziale prowadzony jest wspólny przedmiot *Polish-U.S. cooperation in criminal matters*.

Aktywność naukowa pracowników Wydziału odzwierciedla się zarówno w treściach programowych stałych przedmiotów kursowych i „przedmiotów do wyboru” (fakultetów), jak i w podręcznikach, których są oni autorami. Tytułem przykładu można wymienić:

- 1) W. Dajczak, T. Nieborak, P. Wiliński (red.), *Foundations of law. The Polish perspective*, Wolters Kluwer 2021;
- 2) A. Koch, J. Napierała (red.), *Prawo spółek handlowych*, Wolters Kluwer 2021 (wyd. 8);
- 3) Z. Radwański, A. Olejniczak, *Prawo cywilne – część ogólna*, C.H. Beck 2021 (wyd. 16);
- 4) K. Leśkiewicz, *Prawo żywnościowe*, C.H. Beck 2020;
- 5) P. Wiliński (red.), *Polski proces karny*, Wolters Kluwer 2020;
- 6) Z. Radwański, A. Olejniczak, *Zobowiązania – część ogólna*, C.H. Beck 2020 (wyd. 14);
- 7) M. Królikowski (UW), R. Zawłocki (UAM), *Prawo karne*, C.H. Beck, Warszawa 2020 (wyd. 4);
- 8) A. Koch, J. Napierała (red.), *Umowy w obrocie gospodarczym*, Wolters Kluwer 2019 (wyd. 5);
- 9) M. Kusak, *Postępowanie karne w sprawach międzynarodowych. Podręcznik praktyczny*, Wolters Kluwer 2017.

Podręczniki autorstwa kadry naukowej Wydziału wyróżniają się też innowacyjną formą. Przykładem są publikacje: *Polski proces karny* (pod redakcją P. Wilińskiego, 2020) oraz *Foundations of law. The Polish perspective* (pod redakcją W. Dajczaka, T. Nieboraka i P. Wilińskiego, 2021).

*

W działalność naukową włączani są również intensywnie studenci kierunku *Prawo*. Rozwija to ich umiejętności badawcze, sprzyja podejmowaniu w przyszłości kariery naukowej, a także kształtuje postawę uczenia się przez całe życie.

Studencka aktywność naukowa wyraża się w szczególności w:

- 1) **indywidualnych projektach badawczych** – w latach 2017-2021 **6 studentów Prawa** było beneficjentami programu **Diaamentowy Grant**; w programie „**Inicjatywa Doskonałości – Uczelnia Badawcza**” (ID-UB), stanowiącym podstawowe źródło finansowania studenckich badań, realizowanych jest dalszych **7 projektów**;
- 2) **projektach badawczych kierowanych przez kadrę naukową Wydziału** – w latach 2017-2021 spośród studentów **Prawa** do badań finansowanych ze środków Narodowego Centrum Nauki zrekrutowano **10 stypendystów**, natomiast w programie ID-UB kolejnych **3**;
- 3) **30 kołach naukowych** – studencka działalność przejawia się w nich przede wszystkim w organizowanych spotkaniach naukowych, debatach, warsztatach i konferencjach (których w latach 2017-2021 odbyło się ponad 80), a także w publikacjach naukowych; w kołach działają też zespoły badawcze realizujące projekty zwieńczone publikacją.

Szerszemu sprawozdaniu z włączania studentów w działalność naukową oraz osiągniętych w tym zakresie rezultatów poświęcone są punkty 4.3, 7.2 i 8.4.

Punkt 1.3

Zgodność koncepcji kształcenia z potrzebami otoczenia społeczno-gospodarczego oraz rynku pracy. Rola i znaczenie interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych w procesie opracowania koncepcji kształcenia i jej doskonalenia.

Koncepcja kształcenia na kierunku Prawo jest zorientowana na zapotrzebowanie rynku pracy i odpowiada wzorcom kształcenia na potrzeby rynku krajowego i innych państw, zwłaszcza Unii Europejskiej.

Znaczna część absolwentów Prawa kontynuuje kształcenie na aplikacjach przygotowujących do wykonywania prawniczych zawodów zaufania publicznego; niektórzy także na studiach doktoranckich. Sukcesy absolwentów Wydziału potwierdzone są corocznymi rankingami zdawalności na aplikacje prawnicze⁶⁰ oraz pomyślną rekrutacją do szkół doktorskich⁶¹.

Absolwenci Wydziału piastują wysokie stanowiska we władzy sądowniczej (zasiadając w Sądzie Najwyższym, Naczelnym Sądzie Administracyjnym, Trybunale Konstytucyjnym i Trybunale Stanu), a także w administracji rządowej i samorządowej, organach i agendach Unii Europejskiej oraz innych instytucji międzynarodowych. Wielu z nich z sukcesem realizuje się w organizacjach pozarządowych oraz w ramach szeroko pojętej działalności gospodarczej – niektórzy aktywnie wspierają przy tym Wydział, jako członkowie działającej przy nim Rady Biznesu i Nauki, przedstawiciele interesariuszy zewnętrznych czy też członkowie Stowarzyszenia Absolwentów i Przyjaciół WPiA⁶².

*

Kształcenie na studiach prawniczych kładzie nacisk nie tylko na uzyskanie przez studentów specjalistycznej wiedzy merytorycznej, ale także na zdobycie umiejętności zastosowania jej w praktyce, przede wszystkim zaś na wykształcenie w nich umiejętności krytycznego myślenia oraz kompetencji w zakresie prezentowania i obrony własnego stanowiska (ta ostatnia cecha ma szczególne znaczenie przy wykonywaniu wolnych zawodów prawniczych).

⁶⁰ Absolwenci studiów prawniczych zajmują w nich systematycznie 2-3 miejsce – zob. analizę wyników egzaminów wstępnych na aplikację adwokacką, radcowską, notarialną i komorniczą w poszczególnych latach:

2018 – https://www.adwokatura.pl/admin/wgrane_pliki/file-analiza-wynikow-egzaminow-wstepnych-na-aplikacje-adwokacka-radcowska-notarialna-i-komornicza-29-wrzesnia-2018-r-26612.pdf

<https://prawo.amu.edu.pl/strona-glowna/content-wpia-gony/379107-nasi-absolwenci-wsrod-najlepszych-zdajacych-egzaminy-na-aplikacje>

2019 – <https://www.gov.pl/attachment/6656022a-4259-4f8a-906a-e6a521c65b95>

2020 – <https://www.gov.pl/attachment/650141bc-0244-4b42-a879-b8287f56799b>

<https://prawo.amu.edu.pl/strona-glowna/content-wpia-gony/416096-wyniki-egzaminow-wstepnych-na-aplikacje-adwokacka-radcowska-notarialna-i-komornicza>

W przypadku aplikacji sądowej i prokuratorskiej analiza łączna wyników z lat 2019 i 2020 pokazuje, że absolwenci WPiA UAM zajęli 4 miejsce: https://www.kssip.gov.pl/sites/default/files/analiza_naboru_2020_r.pptx, slajd nr 61.

⁶¹ W roku akademickim 2019/2020 do Szkoły Doktorskiej Szkoły Nauk Społecznych UAM przyjęto 7 absolwentów Prawa, natomiast w roku akademickim 2020/2021 – 8.

⁶² <http://stowprawo.amu.edu.pl/>

Istotnym wsparciem kształcenia na kierunku *Prawo* jest działalność Studenckiej Uniwersyteckiej Poradni Prawnej, stanowiącej swego rodzaju „klinikę prawa”, w której studenci mają możliwość poznania „prawa w działaniu” oraz sprawdzenia wiedzy, umiejętności i kompetencji przy udzielaniu porad prawnych w konkretnych sprawach, pod nadzorem opiekuna-specjalisty. Więcej o Poradni w punkcie 8.2⁶³.

*

Koncepcja kształcenia na studiach prawniczych jest systematycznie konsultowana z wewnętrznymi i zewnętrznymi interesariuszami⁶⁴.

Wśród interesariuszy wewnętrznych wymienić trzeba przede wszystkim studentów i doktorantów oraz nauczycieli akademickich i innych pracowników Wydziału. Cosemestralne **wydziałowe ankiety studenckie** w systemie USOS, **uczelniane badania jakości kształcenia⁶⁵**, a także **regularne spotkania z przedstawicielami Samorządu Studentów, Samorządu Doktorantów i wspomnianymi grupami pracowników** pozwalają systematycznie doskonalić ofertę dydaktyczną oraz sposób organizowania dydaktyki. W ramach treści programowych na poszczególnych przedmiotach nauczyciele akademicy wykorzystują swoją wiedzę i własne doświadczenia związane z wykonywanym zawodem prawniczym oraz funkcjami pełnionymi w otoczeniu społeczno-gospodarczym. Specjalistyczna wiedza i praktyka z tego obszaru wpływają również na wzbogacenie oferty „przedmiotów do wyboru” (fakultetów) dostępnych dla studentów *Prawa*.

Do priorytetów Wydziału należy ścisła współpraca z interesariuszami zewnętrznymi. Odbywa się ona przede wszystkim **na forum** działającej przy Wydziale **Rady Biznesu i Nauki** oraz **w trakcie** innych **organizowanych** w tym celu **spotkań**. **Grono interesariuszy zewnętrznych Wydziału jest bardzo zróżnicowane i obejmuje środowiska ściśle związane ze studiami prawniczymi** – w szczególności **przedstawicieli sądownictwa** (m.in. Sąd Apelacyjny w Poznaniu, Sąd Okręgowy w Poznaniu), **prokuratury** (m.in. Prokuratura Regionalna w Poznaniu), **prawniczych samorządów zawodowych** (m.in. Okręgowa Rada Adwokacka w Poznaniu, Izba Notarialna w Poznaniu, Okręgowa Izba Radców Prawnych w Poznaniu, Rada Izby Komorniczej w Poznaniu) **oraz kancelarii prawnych, przedstawicieli organów administracji rządowej i samorządowej** (m.in. Prezydent Miasta Poznania, Prezydent Miasta Ostrowa Wielkopolskiego, Izba Administracji Skarbowej w Poznaniu, Samorządowe Kolegium Odwoławcze w Poznaniu), **reprezentantów samorządów gospodarczych** (m.in. Wielkopolski Związek Pracodawców Lewiatan, Wielkopolska Izba Przemysłowo-Handlowa) **oraz przedsiębiorców**.

⁶³ <http://poradnia.home.amu.edu.pl/>

⁶⁴ <https://prawo.amu.edu.pl/strona-glowna/content-wpia-gony/416372-spotkanie-z-interesariuszami-wydzialu>

⁶⁵ Wyniki przeprowadzonego w roku 2021 r. badania stacjonarnych i niestacjonarnych studentów *Prawa* zawierają załączniki **R-C1-K4-P4-1** i **R-C1-K4-P4-2**. Z kolei ogólne wyniki badań uniwersyteckich z lat 2018/2019 i 2019/2020 dostępne są pod adresem: https://jakosc.amu.edu.pl/?page_id=2911

Współpraca Wydziału z poszczególnymi interesariuszami zewnętrznymi daje studentom możliwość odbywania obowiązkowych i fakultatywnych praktyk zawodowych oraz staży w wybranym przez siebie miejscu, odpowiadającym indywidualnym zainteresowaniom. Wydział konsekwentnie dąży do systematycznego poszerzenia oferty w tym zakresie, zawierając porozumienia o współpracy z kolejnymi podmiotami. W ostatnim czasie podpisano takowe między innymi z Prokuraturą Regionalną w Poznaniu, Polskim Centrum Mediacji, Sądem Okręgowym w Poznaniu oraz Samorządowym Kolegium Odwoławczym w Poznaniu.

Cykliczne spotkania z członkami Rady Biznesu i Nauki oraz innymi interesariuszami zewnętrznymi stanowią ważne forum wymiany poglądów dotyczących sposobu optymalnego kształtowania sylwetki absolwenta *Prawa*. Wspólnie z interesariuszami Wydział organizuje również szereg wydarzeń naukowych, w których udział biorą studenci jako współorganizatorzy, a nawet prelegenci – płynące z nich wnioski stanowią cenną inspirację dla doskonalenia jakości kształcenia na studiach prawniczych.

Wśród interesariuszy zewnętrznych Wydziału ważką rolę pełnią szkoły średnie, z których rekrutują się kandydaci na studia prowadzone na Wydziale. Współpraca ze szkołami polega między innymi na urządzaniu w nich wykładów, szkoleń i spotkań, na których przedstawiciele Wydziału popularyzują wiedzę o prawie, zachęcają do podjęcia studiów na Wydziale, przybliżają ofertę edukacyjną poszczególnych kierunków oraz odpowiadają na pytania zainteresowanych.

Poruszone wyżej wątki rozwinęto w punkcie 6.1.

*

Dobitnym przykładem roli i znaczenia interesariuszy Wydziału w kształtowaniu koncepcji kształcenia na kierunku *Prawo* jest przygotowywana **reforma studiów prawniczych** – jej wdrożenie powinno nastąpić z początkiem roku akademickiego 2022/2023. Jednym z kluczowych postulatów zgłaszanych przez studentów oraz interesariuszy zewnętrznych, zwłaszcza przyszłych pracodawców absolwentów *Prawa*, było zwiększenie udziału w programie studiów praktycznych form, treści programowych i metod kształcenia. Realizacja tego postulatu nastąpi między innymi poprzez wprowadzenie do programu nowej formy zajęć – obowiązkowych warsztatów, w trakcie których studenci będą doskonalili umiejętności praktyczne związane między innymi z przygotowaniem umów, pism procesowych, występowaniem na rozprawach sądowych czy rozwiązywaniem konkretnych problemów prawnych.

W pracach nad reformą studiów prawniczych uwzględniono także sygnały płynące ze szkół, z którymi Wydział współpracuje, w tym postulat przedstawienia na możliwie wczesnym etapie studiów ogólnej charakterystyki różnych zawodów prawniczych oraz rozmaitych ścieżek rozwoju w toku studiów. Realizując ten postulat, w nowym programie zaproponowano zajęcia pod nazwą *Zawód i społeczna rola prawnika*, przewidziane w semestrze zimowym I roku. Byłyby one prowadzone przy znaczącym udziale reprezentantów zawodów prawniczych, przedstawiających ich specyfikę oraz wyzwania stojące przed wykonującymi je osobami. Powinno to ułatwić studentom kształtowanie indywidualnej ścieżki edukacyjnej, wpływając chociażby na bardziej świadomy wybór zajęć fakultatywnych w kolejnych latach studiów.

Dalsze przykłady podano w punktach 6.1 i 10.5.

Punkt 1.4

Sylwetka absolwenta oraz przewidywane miejsca zatrudnienia absolwentów.

Wizja absolwenta studiów prawniczych zakłada, że będzie to człowiek wszechstronnie wykształcony w dziedzinie prawa, wysokiej kultury i świadomości prawnej, ukierunkowany na pogłębianie wiedzy i umiejętności.

Stacjonarne i niestacjonarne studia na kierunku *Prawo* dają kompleksową wiedzę w zakresie wszystkich gałęzi prawa oraz związanych z nimi instytucji i konstrukcji dogmatyki prawniczej, opartą na aktualnym prawie polskim i unijnym, z uwzględnieniem orzecznictwa sądów i trybunałów.

Wiedza dogmatycznoprawna wspiera się na fundamentach zdobywanych na przedmiotach propedeutycznych i historycznoprawnych, a także na teorii i filozofii prawa, co pozwala absolwentowi uzyskać szerszą wizję porządku prawnego i dogłębniej zrozumieć rozmaite, w tym historyczne, społeczne oraz kulturowe uwarunkowania, w jakich porządek ten kształtuje się (przeobraża), zwłaszcza poprzez akty tworzenia i stosowania prawa.

Uzupełnienie listy przedmiotów wymaganych do ukończenia studiów o „przedmioty do wyboru” (fakultety) pozwala studentowi osiągnąć solidną wiedzę z wielu szczegółowych dziedzin prawa. Znacząca liczba fakultetów sprzyja rozwijaniu indywidualnych zainteresowań i specjalistycznych umiejętności zawodowych, poszerzając możliwości kształtowania osobistej ścieżki zawodowej i ułatwiając poruszanie się w zmiennym otoczeniu społeczno-politycznym, gospodarczym itd.

W trakcie studiów student poznaje mechanizmy tworzenia, wykładni i stosowania prawa. Zdobywa umiejętność rozumienia tekstów prawnych, wykorzystywania, łączenia i przekształcania rozmaitych instrumentów i konstrukcji prawnych, myślenia kategoriami prawniczymi i używania prawniczego języka specjalistycznego; wzmacnia umiejętność posługiwania się regułami logicznego rozumowania, poznaje i doskonali sztukę argumentacji. Uczy się metodyki pracy prawnika oraz rozwija inne kompetencje pozwalające mu sprawnie i odpowiedzialnie poruszać się w złożonym świecie społecznym. Wzmacnia kompetencje językowe, tak by móc komunikować się z otoczeniem, w tym również w środowisku zawodowym, w jednym z wybranych języków obcych nowożytnych na poziomie co najmniej B2+.

*

Absolwent kierunku *Prawo* jest gotowy do wejścia na rynek usług prawniczych, a więc m.in. do wykonywania własnej działalności gospodarczej w zakresie doradztwa prawnego, jak również do pracy w strukturach podmiotów gospodarczych, w szczególności w działach prawnych i analitycznych.

Absolwent jest predestynowany do wykonywania działalności prawniczej we wszystkich publicznych i niepublicznych instytucjach i organizacjach, które wymagają gruntownej wiedzy prawniczej. Ukończenie studiów prawniczych daje możliwość zatrudnienia w wymiarze sprawiedliwości (sądownictwo, prokuratura, adwokatura), w notariacie, w administracji państwowej, samorządowej i europejskiej czy w służbach mundurowych. Absolwent jest też przygotowany do podjęcia aplikacji koniecznych do uzyskania uprawnień zawodowych pozwalających wykonywać regulowane zawody prawnicze.

Absolwent jest zdolny do prowadzenia samodzielnych badań, a jeśli posiada dostateczne predyspozycje do pracy naukowej, to dzięki studiom prawniczym dysponuje wiedzą i umiejętnościami pozwalającymi mu kontynuować naukę na studiach doktoranckich.

Punkt 1.5

Cechy wyróżniające koncepcję kształcenia; wykorzystanie innych wzorców.

Koncepcja kształcenia na kierunku Prawo koresponduje z charakterystyką kierunku przedstawioną w punkcie 1.1; wpisuje się również w ukazaną w nim misję i strategię Uczelni oraz Wydziału, realizując wynikające z nich zasadnicze cele.

Realizowana od kilkunastu lat koncepcja studiów prawniczych uwzględnia Polskie Ramy Kwalifikacji oraz szczególne wymogi związane z kształceniem na jednolitych studiach magisterskich. Koncepcja ta – wraz z zakładanymi efektami uczenia się i służącym ich osiągnięciu programem studiów⁶⁶ – była rezultatem wcześniejszych wydziałowych doświadczeń (zwłaszcza z lat 1999-2011) oraz decyzji o utrzymaniu niektórych rozwiązań pochodzących z okresu obowiązywania kierunkowych standardów kształcenia⁶⁷.

Koncepcja stara się wyważyć między koniecznością wyposażenia studentów w odpowiednio szeroką, ogólną (w tym teoretyczno- i historycznoprawną) oraz szczegółową (dogmatycznoprawną) wiedzę specjalistyczną, jak również w niezbędne każdemu prawnikowi umiejętności i kompetencje, a dość powszechną tendencją do umożliwienia studentom samodzielnego kształtowania ścieżki studiów. W konsekwencji, studenci muszą zaliczyć zarówno liczne stałe przedmioty kursowe o charakterze kierunkowym, jak i niemałą liczbę „przedmiotów do wyboru” (fakultetów).

Na uwagę zwraca to, że w rozbudowanym godzinowo planie studiów stacjonarnych⁶⁸ zapisano w sumie 2955 godzin zajęć dydaktycznych wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia oraz studentów, z czego 750 (a więc ponad jedna czwarta wszystkich) godzin przypada na zajęcia do wyboru w formie: wykładów z fakultetów, a ponadto ćwiczeń z przedmiotów historycznoprawnych, seminariów magisterskich i lektoratów języków obcych⁶⁹. Plan studiów niestacjonarnych jest w tym zakresie znacznie skromniejszy, bo zamyka się w 1456 godzinach, z których 346 (czyli blisko jedna czwarta godzin) obejmuje zajęcia do wyboru w formie: wykładów z fakultetów, seminariów magisterskich i lektoratów języków obcych⁷⁰. Co istotne, aktualna koncepcja kształcenia na studiach niestacjonarnych bardzo duży nacisk kładzie na pracę własną studentów oraz wykorzystanie w toku kształcenia asynchronicznego *e-learningu*.

⁶⁶ Program studiów (część opisowa): https://prawo.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0014/421421/Program-studiow-na-kierunku-Prawo.pdf – a także załącznik R-C3-Z2-P1-1.

Plan studiów: http://prawo.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0005/109193/Efekty-ksztacenia-dla-kierunku-studiow-prawo.pdf – a także załącznik R-C3-Z2-P1-2.

⁶⁷ Chodzi o standardy z lat 2007-2011, wprowadzone rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 12 lipca 2007 r. w sprawie standardów kształcenia dla poszczególnych kierunków oraz poziomów kształcenia, a także trybu tworzenia i warunków, jakie musi spełniać uczelnia, by prowadzić studia międzykierunkowe oraz makrokierunki (Dz. U. Nr 164, poz. 1166, z późn. zm.).

⁶⁸ Ujęta w planie studiów liczba 3081 godzin zajęć dydaktycznych należy do najwyższych, jakie przewidują plany studiów prawniczych prowadzonych przez publiczne uczelnie wyższe. W tej perspektywie znacząca jest także zawarta w naszym planie studiów liczba godzin wykładów fakultatywnych.

⁶⁹ Szczegółowe wyliczenia zawarto w punkcie 1.6 oraz w tabeli nr 3 w załączniku nr 1 Części III Raportu.

⁷⁰ Por. wyliczenia zawarte w punkcie 1.6 oraz w tabeli nr 3 w załączniku nr 1 Części III Raportu.

Poza tym obie formy studiów cechuje homogeniczność w zakresie: form zajęć – dominują bowiem zdecydowanie wykłady i ćwiczenia – a także liczby godzin zajęć przypisanych poszczególnym przedmiotom stałym i fakultatywnym. Różnorodność zwiększa z kolei szeroka gama metod prowadzenia zajęć, omówionych w punktach 2.2 i 2.3, a służących osiągnięciu założonych efektów uczenia się. Plan studiów został pomyślany tak, by zajęcia teoretyczne przenikały się z praktycznymi.

*

Aktualna koncepcja kształcenia na kierunku *Prawo* umożliwia studentom osiągnięcie przypisanych do niego efektów uczenia się, a więc uzyskanie wiedzy, zdobycie umiejętności i rozwinięcie kompetencji oczekiwanych od jego absolwentów.

Mimo to świadomość dokonujących się przeobrażeń rzeczywistości społecznej, politycznej i ekonomicznej oraz wyzwań, jakie w związku z tym pojawiają się przed prawnikami, skłoniła Wydział do przemyślenia koncepcji ich uniwersyteckiego kształcenia.

Miał na to również wpływ stały dialog ze studentami, doktorantami, nauczycielami akademickimi i innymi osobami prowadzącymi zajęcia oraz pracownikami wydziałowej administracji, a także sugestie kierowane przez interesariuszy zewnętrznych. Za podjęciem refleksji przemawiały poza tym zasadnicze zmiany w systemie szkolnictwa wyższego oraz silnie oddziałująca na proces kształcenia studentów pandemia COVID-19.

W analizie i poszukiwaniu nowych rozwiązań uwzględniono bieżący monitoring realizacji programu studiów; wzięto też pod uwagę doświadczenia innych publicznych i niepublicznych uczelni, w tym założenia i efekty niedawnych „reform studiów prawniczych” na kilku dużych uniwersytetach.

Działania te doprowadziły do opracowania nowej koncepcji kształcenia na kierunku *Prawo* i pozwalającego ją wdrożyć programu studiów.

Do głównych założeń planowanych zmian należą:

- 1) podejście ewolucyjne, w szczególności zachowujące te cechy dotychczasowej koncepcji kształcenia, które Wydział uważa za pozytywne, w tym:
 - utrzymanie klasycznego nauczania (ogólno)akademickiego, z silnym, także w wymiarze godzinowym, blokiem podstawowych przedmiotów kierunkowych;
 - zachowanie, a nawet powiększenie, bloku „przedmiotów do wyboru” (fakultetów);
- 2) wzmocnienie nauczania w zakresie fundamentów wiedzy prawniczej, z uwzględnieniem wyzwań stojących przed współczesnym prawnikiem, a w szczególności:
 - umożliwienie studentom I roku uzupełnienia braków w wiedzy, umiejętnościach i kompetencjach potrzebnych już na początku studiów prawniczych; w efekcie lepsze przygotowanie ich do dalszego studiowania; stąd między innymi propozycja wprowadzenia kilku nowych albo na nowo pomyślanych przedmiotów ogólnych i kierunkowych uzupełniających (takich jak *Technologie informacyjne w edukacji i praktyce prawniczej*, *Komunikacja językowa*, *Podstawy analizy tekstów prawniczych*, *Wstęp do aksjologii prawa*, *Wstęp do retoryki i erystyki prawniczej*), pozwalających rozwinąć umiejętności i wzmocnić kompetencje językowe, analityczne, logiczne czy aksjologiczne;

- utrzymanie pozycji przedmiotów propedeutycznych oraz przekazujących ogólną wiedzę prawniczą (przy jednoczesnym uelastycznieniu oferty i sposobu wykładania przedmiotów historycznoprawnych); zintensyfikowanie nauczania w zakresie prawa ustrojowego, wolności i praw człowieka i obywatela oraz aksjologii prawa, wpisujące się w „Strategię Rozwoju Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu na lata 2020-2030”;
 - odpowiednie ukierunkowanie wyborów dokonywanych przez studentów pierwszych trzech semestrów poprzez włączenie do ich planu fakultetów tematycznych: *Teksty: analizy i interpretacje, Ustrój i polityka, Wolności i prawa człowieka i obywatela*;
 - wprowadzenie obowiązku zaliczenia na V roku studiów fakultetu tematycznego: *Prawo porównawcze, prawo obce*;
- 3) większa indywidualizacja studiów:
- istotne poszerzenie możliwości kształtowania własnej ścieżki edukacyjnej począwszy od czwartego semestru; ma temu służyć między innymi wzrost liczby fakultetów koniecznych do zaliczenia na II-V roku oraz ich zróżnicowanie pod względem zarówno formy zajęć (pojawiają się warsztaty), jak i liczby godzin (na studiach stacjonarnych planuje się rozróżnienie fakultetów 15-, 20- i 30-godzinnych);
 - wyodrębnienie przedmiotów kształtujących tzw. umiejętności miękkie, we współpracy z interesariuszami zewnętrznymi oraz specjalistami z innych dziedzin;
 - umożliwienie odbycia praktyk zawodowych w trakcie całego IV roku studiów (a nie, jak dotąd, wyłącznie w semestrze letnim);
- 4) upracticznienie studiów w uzupełnieniu tradycyjnego kształcenia (ogólno)akademickiego:
- wspomniane już wzbogacenie oferty programowej o przedmioty wprowadzające do kształcenia kompetencji prawniczych, w tym tzw. kompetencji miękkich;
 - rozróżnienie ćwiczeń i konwersatoriów oraz warsztatów (koniecznych do zaliczenia w każdym z semestrów 5-9); oferta tych ostatnich ma obejmować łącznie kilkadziesiąt grup zajęciowych;
 - szersze uwzględnienie możliwości zaliczania na poczet zajęć do wyboru działalności w Studenckiej Uniwersyteckiej Poradni Prawnej;
- 5) wyraźne dopuszczenie kształcenia na odległość niezależnie od sytuacji pandemicznej, przy zachowaniu wymogów ustawowych, wytycznych uczelnianych oraz nadzoru Rady programowej kierunku;
- 6) poprawa jakości kształcenia na studiach niestacjonarnych i zwiększenie porównywalności realnych efektów uczenia się na nich z efektami osiąganymi na studiach stacjonarnych, w szczególności poprzez:
- podniesienie ogólnej liczby godzin zajęć, w tym realizowanych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich i innych prowadzących zajęcia oraz studentów;
 - istotne zwiększenie liczby godzin lektoratu języka obcego specjalistycznego;
 - dalsze zmniejszenie liczebności grup ćwiczeniowo-konwersatoryjnych;

- 7) zaangażowanie interesariuszy zewnętrznych oraz specjalistów z innych dziedzin w realizację oferty edukacyjnej, a także uwzględnienie w planie studiów zajęć prowadzonych wspólnie przez pracowników Wydziału i innych specjalistów (zawodowych prawników czy wybitnych krajowych i zagranicznych nauczycieli akademickich);
- 8) uelastycznienie programu studiów, pozwalające na dokonywanie w jego ramach dostosowań biorących w rachubę różne aktualne czynniki;
- 9) uporządkowanie kwestii formalnych w zakresie seminariów, lektoratów oraz sylabusów.

Różne aspekty reformy studiów prawnych omówiono bądź zasygnalizowano także w innych punktach, zwłaszcza 1.3, 1.6, 2.3, 2.5, 2.6, 3.5, 7.2 oraz 10.

Punkt 1.6

Kierunkowe efekty uczenia się, oraz ich związek z koncepcją, poziomem oraz profilem studiów, a także z dyscypliną, do której kierunek jest przyporządkowany.

Kierunkowe efekty uczenia się są spójne z efektami właściwego poziomu i profilu ogólnoakademickiego. Sformułowano je tak, by pozwalały, z jednej strony, na racjonalne przypisanie do konkretnych przedmiotów, a z drugiej strony, na weryfikację ich realizacji w toku studiów.

Przy określaniu kierunkowych efektów uczenia się **szczególny nacisk położono na:**

- 1) **wiedzę ogólną**, obejmującą siatkę pojęciową prawa i prawoznawstwa, podstawowe schematy rozumowań oraz procedury tworzenia, wykładni i stosowania prawa – z uwzględnieniem ich rozmaitych aspektów (m.in. językowego, aksjologicznego, systemowego) i wielorakich kontekstów (m.in. historycznego, społecznego, kulturowego, ekonomicznego);
- 2) odpowiednio uporządkowaną **wiedzę dogmatycznoprawną** z poszczególnych gałęzi i dziedzin prawa, konstrukcji prawnych służących analizie i ocenie instytucji prawnych oraz metodologii rozwiązywania praktycznych przypadków (kazusów);
- 3) **umiejętność** wykorzystania wiedzy ogólnej i dogmatycznoprawnej w życiu codziennym i pracy, a zwłaszcza przy czynnościach związanych z wykonywaniem (w języku polskim i obcym) zawodu prawnika;
- 4) **kompetencje** umożliwiające świadomy udział w życiu społecznym i pełnienie – w sposób odpowiedzialny merytorycznie i etycznie, a przy tym twórczy i skuteczny – rozmaitych ról społecznych związanych z zawodem prawnika.

Kierunkowe efekty uczenia się dobierano, mając na uwadze konieczność zachowania odpowiednich proporcji między wiedzą ogólną, dogmatycznoprawną oraz podstawowymi i zaawansowanymi umiejętnościami i kompetencjami prawniczymi a potrzebą ich praktycznego ugruntowania w ramach wyznaczonych ogólnoakademickim profilem studiów – w stopniu pozwalającym na ich praktyczne rozwinięcie, także w trakcie dalszego kształcenia, na przykład na aplikacjach prawnych.

Przygotowując projekt nowej koncepcji i nowego programu studiów prawniczych (o których była już mowa w punkcie 1.5), dokonano oceny aktualnego zestawu kierunkowych efektów uczenia się. Uznano, że jest on odpowiedni (wystarczający). Projektowane zmiany powinny jednak ułatwić ich realizację i wzmocnić stopień, w jakim będą one osiągane.

*

Jeśli chodzi o powiązanie kierunkowych efektów uczenia się z dyscypliną, do której przypisany jest kierunek *Prawo*, należy podkreślić, że zasadniczy przedmiot badań nauk prawnych stanowi fenomen normy prawnej, rozpatrywany przede wszystkim w kontekście obowiązującego prawa, a dodatkowo – w kontekście jego historii. W szczególności, przedmiot Prawa odnosi się do wielu dyscyplin prawniczych składających się na ogólną naukę o prawie, w tym do nauki prawa publicznego i prywatnego, jak również do nauk teoretycznoprawnych oraz historycznoprawnych. Specyfikę nauk prawnych uwzględniono w odpowiednich charakterystykach efektów uczenia się (zob. też zarys kierunku przedstawiony w punkcie 1.1).

Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się

Punkt 2.1

Dobór kluczowych treści programowych, w tym treści związanych z wynikami działalności naukowej uczelni w dyscyplinie, do której jest przyporządkowany kierunek oraz w zakresie znajomości języków obcych, ze wskazaniem przykładowych powiązań treści programowych z kierunkowymi efektami uczenia się oraz dyscypliną, do której kierunek jest przyporządkowany.

Dobór zajęć i przypisanych do nich treści programowych podporządkowany został zakładanym efektom uczenia się. Biorąc pod uwagę specyfikę kierunku, treści te w przeważającej mierze koncentrują się na przedstawieniu, z jednej strony, prawnej oraz prawniczej terminologii i siatki pojęciowej danej gałęzi (dziedziny) prawa, a z drugiej strony – funkcjonujących w jej obrębie instytucji prawnych, wraz z dotyczącymi ich doktrynalnymi i orzecznymi konstrukcjami. Analiza i ocena instytucji prawnych zakłada nieustanne odwoływanie się do reguł wykładni tekstów prawnych, a także korzystanie z ogólnych i prawniczych schematów rozumowania i argumentacji.

Typowy katalog treści programowych sformułowanych dla zajęć zakłada przejście od przedstawienia ogólnych (pojęciowych i teoretycznych, często także genetycznych) aspektów danej instytucji prawnej czy prawniczej konstrukcji, poprzez wykładnię tekstów prawnych pozwalających na odtworzenie norm prawnych współtworzących daną instytucję (podbudowujących daną konstrukcję), jej szczegółową analizę, aż po zastosowanie uzyskanej w ten sposób wiedzy w konkretnych przypadkach (w określonym stanie faktycznym), tzn. przy rozwiązywaniu przykładowych kasusów lub wykonywaniu innych zadań aplikacyjnych. Wszystkie te czynności wymagają nieustannego posługiwania się językiem prawniczym, analizy i argumentowania na różnych poziomach (językowym, systemowym, aksjologicznym itp.) oraz z uwzględniania rozmaitych perspektyw (jednostki, prawodawcy, organu stosującego prawo itd.).

Jak zaznaczono na wstępie, prezentowane na poszczególnych zajęciach treści programowe wiążą się ściśle z kierunkowymi efektami uczenia się. Z kolei **dobór tych efektów, a także ich liczba, dostosowane są do specyfiki i określonej formy zajęć; biorą również w rachubę poziom zaawansowania studentów w nauce prawa.** Przykładowo:

- 1) w ramach przedmiotu *Logika prawnicza* realizowane są 3 efekty kierunkowe z zakresu wiedzy (K_W01, K_W12, K_W14), 3 z zakresu umiejętności (K_U01, K_U04, K_U06) oraz 3 z zakresu kompetencji społecznych (K_K01, K_K04, K_K07);
- 2) w ramach przedmiotu *Prawo cywilne I* realizowanych jest 6 efektów kierunkowych z zakresu wiedzy (K_W09, K_W11-15), 4 z zakresu umiejętności (K_U03-06) oraz 4 z zakresu kompetencji społecznych (K_K03-05, K_K07);

- 3) w ramach lektoratu języka obcego realizowanych jest 6 efektów kierunkowych z zakresu wiedzy (K_W03-04, K_W09, K_W14-15, K_W18), 3 z zakresu umiejętności (K_U02, K_U06, K_U12) oraz 4 z zakresu kompetencji społecznych (K_K04, K_K06-08);
- 4) w ramach przedmiotu *Technologia informacyjna* realizuje się 2 efekty kierunkowe z zakresu wiedzy (K_W11, K_W14), 1 z zakresu umiejętności (K_U02) oraz 2 z zakresu kompetencji społecznych (K_K04, K_K08).

Poszczególne zajęcia na kierunku *Prawo* ułożone są sekwencyjnie: w sposób wzajemnie powiązany, a przy tym umożliwiającą studentom stopniowe osiągnięcie i doskonalenie efektów uczenia się, tzn. poszerzanie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych pozwalających im zdobyć kolejne stopnie wtajemniczenia w problematykę tworzenia, wykładni i stosowania prawa. Tytułem przykładu:

- 1) na I roku student uzyskuje podstawową wiedzę o istocie i rozmaitych aspektach prawa, sposobie jego stanowienia oraz interpretacji; przyswaja zasadnicze konstrukcje logiczne stosowane w naukach prawnych, a także reguły tzw. wnioskowań prawniczych;
- 2) na II i III roku student poznaje kolejne działy prawa cywilnego, począwszy od części ogólnej, poprzez zobowiązania i prawo rzeczowe, a skończywszy na prawie rodzinnym i spadkowym (zob. też zamieszczone wyżej informacje na temat typowego katalogu przedmiotowych treści programowych);
- 3) na IV roku program przewiduje zajęcia z procedury cywilnej, na których student uczy się stosowania w postępowaniu sądowym poznanych wcześniej regulacji materialnoprawnych;
- 4) na V roku student zaliczyć musi *Prawo prywatne międzynarodowe*, mające zaznajomić go z zasadami ustalania prawa właściwego dla określonych stosunków prywatnoprawnych – przedmiot ten wymaga uprzedniego nabycia gruntownej wiedzy z poszczególnych działów prawa prywatnego;
- 5) w ramach seminarium magisterskiego student prowadzi badania ukierunkowane na przygotowanie pracy magisterskiej, a wymagające pogłębionej analizy wybranego zagadnienia prawnego.

Zważywszy na wspomnianą specyfikę kierunku, realizacja treści programowych uwzględniać musi nieustanne zmiany stanu prawnego. Ponadto fakt, że reguły wykładni nakazują odwoływać się do stanowiska nauki prawa, sprawia, że realizacja rzeczonych treści wymaga zapoznawania studentów z aktualnym stanem debaty prawniczej tak w ogólnych, jak szczegółowych kwestiach. Uczestnikami tej debaty są między innymi nauczyciele akademicki łączący pracę dydaktyczną na kierunku *Prawo* z badaniami różnych aspektów zjawisk prawnych. Wszystko to sprawia, że treści programowe w istotnym stopniu są skorelowane z wynikami badań w obszarze nauk prawnych; w pewnym zakresie także innych nauk społecznych (takich jak nauki polityczne, nauki socjologiczne, ekonomia i finanse, psychologia) czy humanistycznych (na przykład historii, filozofii oraz językoznawstwa). Sprzyja to wyposażeniu absolwentów kierunku w najnowszą specjalistyczną wiedzę na temat prawa i jego relacji z innymi wytworami kultury, wpływu regulacji prawnej na stosunki społeczne, polityczne i ekonomiczne, na funkcjonowanie instytucji państwa, różnych grup społecznych oraz jednostek.

Na studiach stacjonarnych studenci realizują sześć semestrów lektoratu języka obcego nowożytnego, w tym dwa semestry poświęcone nauce języka specjalistycznego. Muszą też złożyć z oceną pozytywną dwa egzaminy ze znajomości języka obcego – na poziomie ogólnym (B2) oraz specjalistycznym (B2+). Na studiach niestacjonarnych lektorat języka obcego trwa cztery semestry, po zaliczeniu których studenci winni zdać drugi ze wskazanych wyżej egzaminów.

Jeśli chodzi o **treści programowe zajęć z języka ogólnego**, to – na przykładzie języka angielskiego – obejmują one między innymi tematy: *Getting a job, Medical problems, Aging, Travelling, Reading habits, Climate and environment, Regrets, Sleeping, Music, Arguments, Truth, Crime and punishment, Media, Business, Science*.

Z kolei **w trakcie lektoratów z języka specjalistycznego** studenci zdobywają wiedzę, umiejętności oraz kompetencje między innymi w zakresie:

- 1) wyjaśniania i stosowania fachowego słownictwa z różnych gałęzi i dziedzin prawa;
- 2) rozumienia głównych wątków przekazu zawartych w złożonych tekstach prawniczych;
- 3) porozumiewania się z wykorzystaniem rozmaitych technik komunikacyjnych, także ze specjalistami z poszczególnych gałęzi i dziedzin prawa;
- 4) opisywania sytuacji prawnych oraz argumentowania na rzecz zajętego stanowiska.

Wykorzystując ponownie przykład języka angielskiego, w obrębie treści programowych z języka specjalistycznego wymienić można następujące tematy: *Legal profession, Legalese, Legal correspondence, Business law, Company law, Contract law, Criminal procedure, Employment law, European law, Family law, Intellectual property law, International law, Tort law*.

Niezależnie od lektoratów **wszyscy studenci mają dostęp do zajęć prowadzonych w językach obcych** (zazwyczaj po angielsku) w ramach „przedmiotów do wyboru” (fakultetów) przewidzianych w planie studiów prawniczych.

Różne aspekty kształcenia językowego poruszono też między innymi w punktach 2.2, 2.5, 3.7 i 7.3.

Punkt 2.2

Dobór metod kształcenia i ich cech wyróżniających, ze wskazaniem przykładowych powiązań metod z efektami uczenia się w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych, w tym w szczególności umożliwiających przygotowanie studentów do prowadzenia działalności naukowej w zakresie dyscypliny, do której kierunek jest przyporządkowany lub udział w tej działalności. Stosowanie właściwych metod i narzędzi, w tym zaawansowanych technik informacyjno-komunikacyjnych, jak również nabycie kompetencji językowych w zakresie znajomości języka obcego.

Przewidziane w planie studiów **zajęcia dydaktyczne odbywają się głównie w formie wykładów lub ćwiczeń, a także seminariów** (magisterskich) **i lektoratów** (języków obcych).

Domyślną metodą kształcenia na zajęciach wykładowych jest oczywiście **metoda wykładu**, przy czym **może on mieć charakter problemowy, konwersatoryjny, zawierać prezentację multimedialną** wybranych zagadnień (sięganie po rozmaite tego rodzaju materiały ma już obecnie status standardu). **Na ćwiczeniach wykorzystuje się najczęściej pracę z tekstem, metodę analizy przypadków, metodę ćwiczeniową i pracy w grupach**, natomiast rzadziej – metodę **projektu, redakcji czy symulacji**.

Dobór metody – zwłaszcza na ćwiczeniach – dostosowany jest do stawianych przed studentami zadań, do których należy przede wszystkim wykładnia tekstów prawnych, analiza wypowiedzi doktryny i judykatury, analiza przypadku, redakcja (fragmentu) pisma procesowego, decyzji stosowania prawa lub aktu normatywnego czy wreszcie pełnienie określonej roli w trakcie symulacji rozprawy sądowej.

Stosowane metody są zróżnicowane i uwzględniają zarówno konieczność samodzielnego uczenia się studentów, jak i potrzebę aktywizowania ich podczas zajęć, zwłaszcza odbywanych w grupach mniejszych niż wykładowe. W szczególności, na ćwiczeniach **wymaga się od studentów realizacji zadań indywidualnych** (jak choćby przygotowania referatu, wykonania ćwiczenia, przeprowadzenia analizy kazusu, zredagowania określonego tekstu) **oraz grupowych** (na przykład udziału w dyskusji, „burzy mózgów”, symulacji rozprawy).

W roku akademickim 2021/2022 do oferty zajęć fakultatywnych **włączono zajęcia warsztatowe** prowadzone **w systemie indywidualnego mentoringu** dla najlepszych studentów. Ten pilotażowy program (szerzej o nim w punkcie 2.4) stanowić ma przygotowanie do uruchomienia obowiązkowych warsztatów, które przewiduje projekt nowego programu studiów prawniczych.

Metody kształcenia wykorzystywane na zajęciach seminaryjnych wzmocniają u studentów umiejętności i kompetencje analityczne, retoryczne (argumentacyjne), **komunikacyjne i pisarskie**, niezbędne w dyskusji, prowadzeniu własnych badań i przygotowaniu pracy magisterskiej (w tym dla formułowania i analizy problemów badawczych, doboru metod i narzędzi badawczych, analizy i selekcji informacji, opracowania i prezentacji wyników badań).

Studentów starszych lat zachęca się do stawiania pierwszych kroków na polu nauki – na przykład w postaci opracowania artykułu, sporządzenia glosy do orzeczenia sądu, przygotowania referatu na krajową lub zagraniczną konferencję naukową – **działania te wiążą się często z możliwością aplikowania o granty** (zwłaszcza te przyznawane w uczelnianym programie „Inicjatywa Doskonałości – Uczelnia Badawcza”). **Studenci mogą uczestniczyć w badaniach prowadzących zajęcia** (na przykład w kierowanych przez nich grantach Narodowego Centrum Nauki zatrudniono 10 studentów *Prawa*, a w grantach z programu „Inicjatywa Doskonałości – Uczelnia Badawcza” udział weźmie kolejnych 3). **Wspierane są badania naukowe mające na celu uzyskanie wyników istotnych dla przygotowania pracy magisterskiej oraz wszelkie inicjatywy zmierzające do opracowania i złożenia wniosku grantowego w uczelnianych, krajowych i zagranicznych programach.**

*

Znajomość specjalistycznego języka obcego umożliwia studentom lepsze, bo precyzyjniejsze i głębsze, poznanie obcych systemów prawnych, pozwala spojrzeć na rodzimy system prawny z odpowiednim dystansem, wzbogacić argumentację prawniczą o istotne elementy prawno-porównawcze i włączyć się w międzynarodowy prawniczy dialog. **W ramach lektoratów studenci mają kontakt z żywym prawniczym językiem specjalistycznym, poznają fachowe słownictwo oraz rozwijają umiejętności swobodnego porozumiewania się ze specjalistami z różnych dziedzin prawa.**

Na lektoratach wykorzystuje się następujące metody kształcenia, wymagające (w różnym stopniu) indywidualnego i grupowego wysiłku: **pracę z tekstem pisanym oraz słuchanym, krótkie prezentacje wideo, formy pisemne, uczenie problemowe oraz metodę analizy przypadków, dyskusję i „burzę mózgów”.**

*

Już na początku studiów **studenci zapoznawani są z technikami i narzędziami komunikacyjno-informacyjnymi istotnymi w pracy zawodowej prawnika oraz ewentualnej przyszłej pracy naukowej** (takimi jak bazy danych czy systemy wyszukiwawczo-informacyjne) **oraz technikami i narzędziami umożliwiającymi kształcenie zdalne w formach synchronicznych i asynchronicznych** (przede wszystkim z programem MS Teams i wieloma innymi aplikacjami pakietu Office 365 oraz z Platformą *E-learningową* UAM). Przedstawiono je bliżej w punktach 2.3, 5.3 i 5.6.

Punkt 2.3

Zakres korzystania z metod i technik kształcenia na odległość.

Stosowane na Wydziale – w tym również na kierunku *Prawo* – **metody i techniki kształcenia na odległość** można podzielić na:

- 1) **formy synchroniczne**, w przypadku których następuje kontakt *on-line* w czasie rzeczywistym między prowadzącym a studentami i pomiędzy samymi studentami, zgodnie z ustalonym planem zajęć; na Wydziale narzędziem takiego kontaktu są wideokonferencje w aplikacji MS Teams;
- 2) **formy asynchroniczne**, w przypadku których brak jest wprowadzenia kontaktu *on-line* w czasie rzeczywistym, ale studenci zaznajamiają się z materiałami dydaktycznymi w czasie przez siebie wybranym; formami takimi mogą być między innymi quizy, testy i inne zadania do samodzielnego rozwiązania, projekty grupowe i indywidualne, dyskusje na forum; na Wydziale narzędziami służącymi do takich form nauczania są co do zasady aplikacje wchodzące w skład pakietu Office365 oraz Platforma *E-learningowa* UAM.

Szczegółowe informacje na temat infrastruktury informatycznej wykorzystywanej do kształcenia zdalnego omówiono w punkcie 5.3.

W ostatnich trzech lat akademickich **zakres korzystania z metod i technik kształcenia na odległość na kierunku Prawo uległ znacznemu rozszerzeniu w związku z pandemią COVID-19**. W okresie tym można wyróżnić **trzy etapy**:

- 1) **przed rozpoczęciem semestru letniego roku akademickiego 2019/2020** metody i techniki kształcenia na odległość opierały się na asynchronicznych formach nauczania; co istotne, miały one charakter uzupełniający w stosunku do nauczania tradycyjnego i zostały przewidziane wprost tylko w programie studiów niestacjonarnych;
- 2) w związku z pandemią COVID-19, od czasu zawieszenia zajęć tradycyjnych **w semestrze letnim roku akademickiego 2019/2020 oraz w roku akademickim 2020/2021** wszelkie zajęcia, egzaminy i zaliczenia oraz dyżury nauczycieli akademickich odbywały się zdalnie, przy użyciu metod synchronicznych i – uzupełniająco – metod asynchronicznych; od roku akademickiego 2020/2021 wszystkie zajęcia zdalne odbywają się przy tym zgodnie z podziałem studentów na grupy zajęciowe w czasie określonym w planach studiów;
- 3) **w roku akademickim 2021/2022** zajęcia odbywają się w trzech formach: tradycyjnej (z udziałem studentów przebywających w budynku dydaktycznym Wydziału), zdalnej albo hybrydowej; w ramach tej ostatniej formy zajęcia prowadzone z udziałem studentów w budynku Wydziału są dodatkowo transmitowane w formie wideokonferencji studentom uczestniczącym w tych zajęciach przed ekranami komputerów; konkretniej, w semestrze zimowym roku akademickiego 2021/2022:
 - na studiach stacjonarnych formę zdalną mają wykłady kursowe dla I i V roku oraz część wykładów kursowych dla roku II i III; forma hybrydowa dotyczy zaś wykładów kursowych dla IV roku i części wykładów kursowych dla roku II i III;
 - na studiach niestacjonarnych formę zdalną mają wykłady kursowe dla I i V roku, zaś formę hybrydową wykłady kursowe dla lat II-IV i ćwiczenia dla studentów I roku;
 - na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych formę zdalną mają wszystkie wykłady z „przedmiotów do wyboru” (fakultetów);
 - pozostałe zajęcia, a więc ćwiczenia, seminaria magisterskie, lektorały języków obcych i zajęcia wychowania fizycznego odbywają się w formie tradycyjnej;
 - zdalny charakter mają dyżury nauczycieli akademickich, choć na życzenie studenta możliwe są również każdorazowo konsultacje w siedzibie uczelni.

Kształcenie na odległość prowadzi się zgodnie z przepisami prawa powszechnie obowiązującego i zarządzeniami Rektora UAM: nr 48/2020/2021 z dnia 14 stycznia 2021 r. w sprawie Regulaminu kształcenia na odległość⁷¹ oraz nr 139/2020/2021 z dnia 20 sierpnia 2021 r. w sprawie działania Uniwersytetu w warunkach epidemii w semestrze zimowym roku akademickiego 2021/2022⁷².

⁷¹ https://bip.amu.edu.pl/data/assets/pdf_file/0022/180544/ZR-48-2020-2021.pdf – oraz załącznik R-C1-K2-P5-1-1.

Załączniki: https://bip.amu.edu.pl/data/assets/pdf_file/0024/180546/ZR-48-2020-2021-Zal.1.pdf

https://bip.amu.edu.pl/data/assets/pdf_file/0026/180548/ZR-48-2020-2021-Zal.2.pdf

https://bip.amu.edu.pl/data/assets/pdf_file/0019/180550/ZR-48-2020-2021-Zal.3.pdf

https://bip.amu.edu.pl/data/assets/pdf_file/0021/180552/ZR-48-2020-2021-Zal.4.pdf

– dołączone również do Raportu jako załączniki R-C1-K2-P5-1-2, R-C1-K2-P5-1-3, R-C1-K2-P5-1-4 R-C1-K2-P5-1-5.

⁷² https://bip.amu.edu.pl/data/assets/pdf_file/0026/252917/ZR-139-2020-2021_1.pdf – i załącznik R-C1-K2-P5-3.

Należy zaznaczyć, że w związku z pandemią COVID-19 w semestrze letnim roku akademickiego 2019/2020 kształcenie – z konieczności zdalne – odbywało się z uwzględnieniem rektorskich zarządzeń nr 431/2019/2020, nr 432/2019/2020, nr 433/2019/2020, nr 442/2019/2020, nr 447/2019/2020 i nr 455/2019/2020⁷³, natomiast w roku akademickim 2020/2021 – zarządzeń nr 15/2020/2021, nr 22/2020/2021 i nr 52/2020/2021⁷⁴.

*

Po zakończeniu pandemii COVID-19 **Wydział planuje dalsze rozwijanie nauczania na odległość, które powinno mieć jednak charakter uzupełniający w stosunku do kształcenia tradycyjnego.** Zajęcia synchroniczne za pośrednictwem programu MS Teams mogą umożliwić między innymi prowadzenie wykładów kursowych i zajęć gościnnych przez wybitnych krajowych i zagranicznych specjalistów. Z kolei metody asynchroniczne mogą służyć, z jednej strony, przygotowaniu studentów do zajęć tradycyjnych („metoda klasy odwróconej”), z drugiej zaś strony, utrwaleniu wiedzy po odbytych już zajęciach (na przykład w formie testów powtórkowych).

Wpisujący się w powyższą koncepcję projekt nowego programu studiów prawniczych zakłada, że zajęcia z podstawowych i uzupełniających przedmiotów kierunkowych, wykłady z przedmiotów ogólnych i fakultetów, a także seminaria magisterskie oraz lektoraty języków obcych mogłyby być prowadzone z wykorzystaniem interaktywnych synchronicznych sposobów komunikowania w całości albo części, natomiast fakultety prowadzone w formie warsztatów – jedynie w części. Liczbę godzin (określonej formy) zajęć z poszczególnych przedmiotów, którą w danym roku akademickim można by przeprowadzić z wykorzystaniem interaktywnych synchronicznych sposobów komunikowania, ustalałaby Rada programowa kierunku w porozumieniu z Dziekanem WPiA, z uwzględnieniem właściwych przepisów, w szczególności określających limity punktów ECTS, jakie można uzyskać w ramach kształcenia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, a także obowiązującego na UAM regulaminu takiego kształcenia.

⁷³ https://bip.amu.edu.pl/data/assets/pdf_file/0026/109358/431_2019_2020_Zarzadzenie-Rektora-w-sprawie-koronowirusa.pdf

https://bip.amu.edu.pl/data/assets/pdf_file/0030/109659/Zarzadzenie-nr-432.pdf

https://bip.amu.edu.pl/data/assets/pdf_file/0032/109787/Zarzadzenie-nr-433.pdf

https://bip.amu.edu.pl/data/assets/pdf_file/0016/117016/442-zarzadzenie-Rektora.pdf

https://bip.amu.edu.pl/data/assets/pdf_file/0022/117652/Zarzadzenie-nr-447.pdf

https://bip.amu.edu.pl/data/assets/pdf_file/0027/122787/ZR-455-2019-2020.pdf

⁷⁴ https://bip.amu.edu.pl/data/assets/pdf_file/0024/144519/ZR-15-2020-2021.pdf

https://bip.amu.edu.pl/data/assets/pdf_file/0036/149859/ZR-22-2020-2021.pdf

https://bip.amu.edu.pl/data/assets/pdf_file/0026/182609/ZR-52-2020-2021.pdf

Punkt 2.4

Dostosowanie procesu uczenia się do zróżnicowanych potrzeb grupowych i indywidualnych studentów, w tym potrzeb studentów z niepełnosprawnościami. Możliwość realizowania indywidualnych ścieżek kształcenia.

Zasady studiowania na UAM w ogólności, w szczególności zaś na Wydziale, **uwzględniają rozmaite potrzeby grupowe i indywidualne, w tym również studentów: z niepełnosprawnościami oraz ze specjalnymi potrzebami w uczeniu się. Każdy student, po spełnieniu określonych wymogów, ma też możliwość realizowania indywidualnej ścieżki kształcenia.**

Dostosowanie procesu kształcenia do zróżnicowanych potrzeb grupowych przejawia się, między innymi, w corocznej aktualizacji oferty „przedmiotów do wyboru” (fakultetów) uwzględniającej postulaty zgłaszane przez studentów za pośrednictwem ich Samorządu, studenckich przedstawicieli w Radzie programowej kierunku lub Starostów poszczególnych lat. Przykładem realizacji tego rodzaju postulatu studentów, korespondującego z podobnymi sugestiami ze strony interesariuszy zewnętrznych (zwłaszcza potencjalnych pracodawców), jest także wprowadzenie w projekcie nowego programu studiów prawniczych nowego typu zajęć – obowiązkowych warsztatów – w trakcie których studenci będą doskonalić konkretne umiejętności praktyczne.

Wydział zapewnia studentom wsparcie w realizacji różnorodnych przedsięwzięć, w tym konferencji naukowych, seminariów czy wydarzeń kulturalnych. Wiele z nich (współ)organizuje Samorząd Studentów oraz liczne funkcjonujące na Wydziale koła naukowe i inne organizacje studenckie.

W ramach Uniwersytetu oraz na Wydziale **stworzono studentom rozmaite możliwości zaspokajania ich zróżnicowanych potrzeb indywidualnych.** Dotyczą one między innymi:

- 1) zapewnienia w szerokim zakresie mobilności edukacyjnej polegającej na realizowaniu procesu kształcenia w innych uczelniach w kraju i na świecie (MOST, ERASMUS+);
- 2) wdrożenia programu indywidualnego mentoringu studenckiego, w ramach nowego projektu pod nazwą Studenckie Laboratorium Mentoringu⁷⁵;
- 3) wprowadzenia szeregu rozwiązań prawnych pozwalających zindywidualizować zasady studiowania (IOS, ITS, MISHiS).

Mobilność studencka. Studenci *Prawa* to osoby najczęściej wyjeżdżające za granicę dzięki programowi **ERASMUS+**; głównie na 3-12-miesięczne studia w partnerskich uczelniach, ewentualnie na praktyki. Więcej o tym programie mowa w punkcie 7.4⁷⁶.

Wydział aktywnie uczestniczy w Programie Mobilności Studentów i Doktorantów **MOST**. Poszerza on możliwości kształcenia w polskich szkołach wyższych⁷⁷, pozwalając na odbycie przez studentów semestralnych lub rocznych studiów, a w przypadku doktorantów – semestralnego lub rocznego kształcenia, w innej uczelni niż macierzysta.

⁷⁵ <https://prawo.amu.edu.pl/strona-glowna/wpia/organizacje/studenckie-laboratorium-mentoringu>

⁷⁶ <https://erasmus.amu.edu.pl/>

⁷⁷ <http://most.amu.edu.pl/index.php/program-most/regulamin-programu-most>

Adresowany jest do studentów i doktorantów szkół będących sygnatariuszami Porozumienia Uniwersytetów Polskich na rzecz Jakości Kształcenia, a także szkół mających status uczelni stowarzyszonej z Programem MOST. Zasady uczestnictwa w nim określa regulamin⁷⁸. Z końcem października 2021 r. ruszyła kolejna rekrutacja – tym razem na semestr letni roku akademickiego 2021/2022.

Studenckie Laboratorium Mentoringu to pilotażowy program, który Wydział uruchomił w roku akademickim 2021/2022, aby wesprzeć studentów w rozwoju edukacyjno-naukowym, dać im możliwość pogłębiania indywidualnych zainteresowań oraz lepiej przygotować do prowadzenia działalności naukowej lub lepszego startu na rynku pracy. Dzięki Laboratorium studenci, zwłaszcza wyróżniający się dobrymi i bardzo dobrymi wynikami w nauce, mogą doskonalić umiejętności w wybranych specjalnościach (takich jak *moot court*, retoryka, negocjacje handlowe czy redakcja pism procesowych), w ścisłej współpracy z doświadczonym nauczycielem akademickim pełniącym funkcję opiekuna naukowego. Zajęcia prowadzi się w niewielkich grupach, co sprzyja budowie odpowiednich relacji pomiędzy opiekunem-mentorem a studentem.

Szczegółowe rozwiązania prawne. Dbałość o zróżnicowane potrzeby indywidualne studentów znalazła wyraz w wielu szczegółowych rozwiązaniach prawnych, przyjętych w pierwszej kolejności w Regulaminie studiów UAM (zwanym dalej Regulaminem studiów)⁷⁹. W zależności od sytuacji konkretnego studenta, pozwalają one na:

- 1) odbywanie części zajęć na innej uczelni (§ 11 ust. 1);
- 2) zwolnienie (w szczególnie uzasadnionym przypadku) z zaliczania zajęć objętych programem studiów w okresie odbywania zajęć na innej uczelni (§ 11 ust. 3);
- 3) jednoczesną realizację dwóch kolejnych lat studiów (§ 15);
- 4) uzyskanie możliwości zaliczania określonych zajęć przewidzianych w programie studiów w następnych semestrach (§ 26);
- 5) uzyskanie możliwości zaliczenia zajęć na podstawie związanej z nimi pracy badawczej lub wdrożeniowej, wykonanej przez studenta (§ 28);
- 6) przedłużenie sesji (§ 39 ust. 1 i 2);
- 7) w przypadku udzielenia urlopu – na udział w określonych zajęciach oraz przystępowanie do określonych zaliczeń (§ 43);
- 8) krótkoterminowy urlop w przypadku planowanych wyjazdów krajowych i międzynarodowych organizowanych w ramach uczelni (§ 45);
- 9) odroczenie terminu egzaminu dyplomowego (§ 64 ust. 1 i 2).

W celu znalezienia rozwiązania adekwatnego do swojej sytuacji student może liczyć na fachową pomoc ze strony kierownika kierunku studiów oraz wykwalifikowanego personelu Biura Obsługi Studentów, a także przedstawicieli Samorządu Studentów, pozostających w bieżącym kontakcie z władzami Wydziału, w szczególności z Prodziekanem ds. studenckich i jakości kształcenia.

⁷⁸ <http://most.amu.edu.pl/data/REG2017.pdf>

⁷⁹ https://amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0020/74531/Regulamin-studiow_2019.pdf – a także załącznik R-C1-K2-P4-1.

*

Realizację indywidualnych ścieżek kształcenia na WPiA gwarantują przepisy Regulaminu studiów, zgodnie z którym student może uzyskać zezwolenie na:

- 1) **indywidualną organizację studiów (IOS)**; IOS polega na umożliwieniu zaliczania zajęć na warunkach i w terminie uzgodnionych indywidualnie z prowadzącymi zajęcia, ewentualnie także na zwolnieniu studenta z obowiązku uczestnictwa w zajęciach (§ 13); w odniesieniu do studentki w ciąży oraz studentów będących rodzicami udzielenie IOS jest obligatoryjne (§ 14);
- 2) **indywidualny tok studiów (ITS)** – pod warunkiem, że zaliczył I rok studiów z bardzo dobrymi wynikami; ITS jest rozwiązaniem przewidzianym dla szczególnie uzdolnionych studentów, pozwalającym tak ukształtować program studiów, by uwzględnił ich umiejętności i zainteresowania; przyznanie ITS na kierunku *Prawo* wymaga zgody Rady ds. kształcenia Szkoły Nauk Społecznych UAM, która w przypadku jej udzielenia wyznacza dla danego studenta opiekuna naukowego (§ 16).

Regulamin studiów UAM dopuszcza też tworzenie indywidualnych studiów międzydziedzinowych oraz indywidualnych studiów międzyobszarowych. W praktyce Uczelnia powołała do życia **Międzyobszarowe Indywidualne Studia Humanistyczne i Społeczne – MISHiS**, które są studiami pierwszego stopnia, drugiego stopnia lub jednolitymi studiami magisterskimi (w przypadku gdy kierunkiem wiodącym jest *Prawo*), prowadzonymi w formie stacjonarnej⁸⁰. Na MISHiS można uzyskać więcej niż jeden tytuł licencjata oraz magistra. Studenci MISHiS-u mają prawo do uczestniczenia w zajęciach zgodnie z Regulaminem studiów UAM⁸¹, a także do uczęszczania na wszystkie zajęcia, które są prowadzone na kierunkach i specjalnościach funkcjonujących w ramach programu MISHiS, oraz do ich zaliczania. Mogą też zyskać prawo do realizowania i zaliczania zajęć z oferty innych wydziałów UAM lub uczelni. W tym celu muszą otrzymać zgodę dziekana lub dyrektora wybranej jednostki, zgodę tutora oraz akceptację Dyrektora MISHiS. Studentom MISHiS przysługuje indywidualna organizacja studiów według zasad określonych przez wspomniany Regulamin studiów. Studenci rozpoczynający studia powinni wybrać kierunek wiodący do 15 października danego roku akademickiego, spośród kierunków wymienionych w uchwale rekrutacyjnej MISHiS⁸².

*

Uczelnia jako jedna z pierwszych w Polsce wdrożyła strategię Uniwersytetu Otwartego dla wszystkich, a więc i dla osób z niepełnosprawnościami. Dbałość o jej realizację znalazła wyraz między innymi w Regulaminie studiów, w którym wyraźnie podkreślono, że „Władze Uniwersytetu zobowiązane są do podejmowania działań zmierzających do stwarzania studentom z niepełnosprawnościami warunków do pełnego udziału w procesie kształcenia” (§ 12 ust. 1).

⁸⁰ <http://mishis.amu.edu.pl/>

⁸¹ Zgodnie z jego § 17 „[i]ndywidualne studia międzydziedzinowe, indywidualne studia międzyobszarowe oraz studia realizowane w wyniku potwierdzenia efektów uczenia się odbywają się na zasadach określonych w regulaminie, z uwzględnieniem odrębnych w tym przedmiocie uchwał senatu”. Regulamin MISHiS zamieszczony jest na oficjalnej stronie internetowej tego programu: <http://mishis.amu.edu.pl/organizacja-studiow/organizacja-studiow/>

⁸² <http://mishis.amu.edu.pl/organizacja-studiow/organizacja-studiow/>

Konkretyzację tego zobowiązania stanowi zwłaszcza zarządzenie nr 53/2012/2013 Rektora UAM z dnia 14 stycznia 2013 r. w sprawie stwarzania studentom niepełnosprawnym warunków do pełnego udziału w procesie kształcenia⁸³. Przewiduje ono, że **racjonalne dostosowania procesu kształcenia przysługują każdemu studentowi z niepełnosprawnością, który otrzyma stosowną zgodę. Ubiegając się o nie, student może wnioskować o rozmaite adaptacje w zakresie udziału w zajęciach, organizacji egzaminów i zaliczeń, czy prowadzenia działalności naukowo-badawczej**. Uzyskiwane wsparcie nie powoduje przy tym obniżenia poziomu wymagań akademickich.

Racjonalne dostosowania w zakresie zajęć to w szczególności:

- 1) zmiana sposobu uczestnictwa w zajęciach (na przykład poprzez odrobienie nadliczbowych godzin absencji w wyniku spraw związanych z niepełnosprawnością);
- 2) możliwość korzystania w trakcie zajęć z pomocy osób wspomagających (takich jak tłumacz języka migowego, asystent dydaktyczny czy asystent laboratoryjny);
- 3) możliwość stosowania alternatywnej formy zapisu na użytek własny lub korzystania z dodatkowych urządzeń wspomagających, między innymi: dyktafonów, komputerów, komputerów specjalistycznych, tabletów, oprogramowania udźwiękawiającego, urządzeń brajlowskich, klawiatur alternatywnych oraz urządzeń tłumaczących w czasie rzeczywistym (konieczne jest poinformowanie prowadzącego przed rozpoczęciem zajęć);
- 4) możliwość udziału w lektoratach języka angielskiego w Multimedialnej Pracowni Nauki Języków Obcych;
- 5) możliwość udziału w lektoratach dla studentów z trudnościami poznawczymi.

Racjonalne dostosowania w zakresie egzaminów i zaliczeń to między innymi:

- 1) zmiana terminu zaliczenia lub egzaminu;
- 2) zmiana formy egzaminu lub zaliczenia (na przykład z pisemnej na ustną albo odwrotnie);
- 3) wydłużenie czasu trwania egzaminu lub zaliczenia (o 50% czasu podstawowego);
- 4) zmiana organizacji sesji egzaminacyjnej;
- 5) możliwość przygotowania pisemnego konspektu odpowiedzi w czasie egzaminu ustnego;
- 6) możliwość korzystania z krótkich przerw podczas egzaminu;
- 7) w przypadku egzaminów o obszernej treści możliwość rozłożenia go na części;
- 8) możliwość korzystania z dodatkowych urządzeń wspomagających (takich jak komputery, komputery specjalistyczne, tablety, oprogramowanie udźwiękawiające, urządzenia brajlowskie, klawiatury alternatywne);
- 9) możliwość korzystania z pomocy osób wspomagających (na przykład tłumacza języka migowego bądź asystenta dydaktycznego).

Na WPiA zgodę na racjonalne dostosowania wydaje, w imieniu Dziekana, kierownik kierunku studiów; jego decyzja wymaga opinii Biura Wsparcia Osób z Niepełnosprawnościami.

⁸³ <https://pracownicy.amu.edu.pl/dokumenty-uam/zarzadzania-rektora/2012-2016/zarzdzienie-nr-5320122013-rektora-uam-z-dnia-14-stycznia-2013-r.-w-sprawie-stwarzania-studentom-niepenosprawnym-warunkow-do-penego-udzialu-w-procesie-kształcenia> – a także załącznik R-C1-K2-P4-2.

Reguły te znajdują odpowiednie zastosowanie do studentów o dodatkowych potrzebach edukacyjnych, na przykład z trudnościami natury poznawczej, społecznej, psychicznej.

Zarówno takich studentów, jak i studentów z niepełnosprawnościami obejmują też **specjalne reguły dotyczące lektoratów**⁸⁴. W szczególności studentom z dysfunkcją słuchu i wzroku przysługuje nawet 420 godzin zajęć z języka obcego (realizowanych w trakcie 7 semestrów). W przypadku studentów o dodatkowych potrzebach edukacyjnych możliwe jest natomiast zwiększenie liczby godzin lektoratu oraz – na wniosek Psychologicznego Konsultanta ds. trudności w procesie studiowania – uzyskanie skierowania na odbywanie zajęć z języka obcego w trybie indywidualnym lub w małych grupach.

Warto odnotować, że UAM opracowuje materiały szkoleniowe⁸⁵ i organizuje Warsztaty Dydaktyczne, których celem jest, między innymi, zwiększanie kompetencji prowadzących zajęcia w tworzeniu materiałów dostępnych dla osób z niepełnosprawnościami, pracy ze studentami ze specjalnymi potrzebami w uczeniu się itp. – ich uczestnikami są również pracownicy Wydziału.

Poza tym studenci z niepełnosprawnościami mogą otrzymać na przykład:

- 1) stypendium specjalne;
- 2) dostęp do usług transportowych UAM w celu dotarcia na zajęcia;
- 3) miejsce w domu studenckim przystosowanym do potrzeb studentów z niepełnosprawnością;
- 4) wsparcie wspomnianego Psychologicznego Konsultanta ds. trudności w procesie studiowania.

Różne **udogodnienia infrastrukturalne przeznaczone dla osób z niepełnosprawnościami** omówiono w punkcie 5.4.

Dla zapewnienia właściwej pomocy osobom z niepełnosprawnościami **na Uniwersytecie powołano Biuro do Spraw Wsparcia Osób z Niepełnosprawnościami**, natomiast **na Wydziale działa Pełnomocnik Dziekana ds. studentów i doktorantów z niepełnosprawnościami, będący zarazem Wydziałowym Koordynatorem ds. kontaktu z Poradnią Rozwoju i Wsparcia Psychicznego**. Funkcję tę od kilku lat pełni dr Agata Hauser.

*

Należy podkreślić, że **z pomocy Psychologicznego Konsultanta ds. trudności w procesie studiowania**⁸⁶ **oraz usług Poradni Rozwoju i Wsparcia Psychicznego**⁸⁷ może korzystać każdy student Uniwersytetu, także spoza wskazanych wyżej grup.

⁸⁴ <https://sj.amu.edu.pl/strona-glowna/lektoraty/lektoraty-dla-studentow-z-niepelnosprawnosciami-oraz-o-dodatkowych-potrzebach-edukacyjnych> ; <https://amu.edu.pl/studenci/studenci-z-asd>

⁸⁵ Np. https://prawo.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0005/404618/DOSTePNE-ZAJeCIA-poradnik-dla-prowadzacych-zajecia.pdf
https://amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0034/168919/Kilka-zasad-dostepnego-e-learningu-UAM-.pdf

⁸⁶ <https://amu.edu.pl/studenci/studenci-z-niepelnosprawnosciami/Psychologiczny-konsultant-ds.-trudnosci-w-procesie-studiowania>

⁸⁷ Poradnia oferuje szeroko pojętą pomoc w zakresie radzenia sobie z trudnymi sytuacjami w życiu na różnych jego płaszczyznach, a związanymi z adaptacją do nowego, uczelnianego środowiska, relacjami z innymi czy problemami osobistymi i rodzinnymi. Wizyty mają różny charakter od konsultacji, spotkań zaprogramowanych na wsparcie, interwencji kryzysowej, po psychoterapię.

Punkt 2.5

Harmonogram realizacji studiów z uwzględnieniem: (grup) zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia oraz studentów, (grup) zajęć związanych z działalnością naukową prowadzoną w uczelni oraz (grup) zajęć rozwijających kompetencje językowe w zakresie znajomości języka obcego, jak również (grup) zajęć do wyboru.

Zgodnie z przepisami powszechnie obowiązującymi, Statutem (§ 111 i n.)⁸⁸ oraz Regulaminem studiów (§ 8)⁸⁹ studia są prowadzone na określonym kierunku, poziomie i profilu, w formie studiów stacjonarnych lub niestacjonarnych, na podstawie programu studiów. Częścią programu studiów jest ich plan, ustalający listę realizowanych na danym kierunku przedmiotów, formę i liczbę godzin zajęć, formę zaliczenia oraz liczbę punktów ECTS, z uwzględnieniem lat i semestrów studiów, na których przedmioty (zajęcia) te są realizowane.

Obecnie obowiązujący **program studiów** stacjonarnych i niestacjonarnych wprowadzono uchwałą nr 260/2011-2012 Rady Wydziału Prawa i Administracji z dnia 29 maja 2012 r. w sprawie programu studiów na kierunku prawo, przy czym część opisową programu zawarto w załączniku nr 1 do tej uchwały, natomiast tabelaryczny plan studiów – w załączniku nr 2. Aktualne brzmienie programu studiów zostało ustalone w załączniku nr 2 do uchwały nr 238/2012-2013 Rady Wydziału Prawa i Administracji z dnia 23 kwietnia 2013 r.⁹⁰ Z kolei **plan studiów** – w brzmieniu ustalonym w załączniku do uchwały nr 265/2011-2012 Rady Wydziału Prawa i Administracji z dnia 19 czerwca 2012 r. – modyfikowano kilka razy; jego aktualne brzmienie wynika z następujących uchwał tej Rady: nr 238/2012-2013 z dnia 23 kwietnia 2013 r., nr 440/2012-2013 z dnia 25 czerwca 2013 r., nr 157/2014-2015 z dnia 19 maja 2015 r. oraz nr 331/2016-2017 z dnia 27 czerwca 2017 r.⁹¹ Ujednolicone teksty programu i planu studiów udostępnione są studentom na oficjalnej stronie internetowej Wydziału⁹².

*

Zgodnie z Regulaminem studiów rok akademicki trwa od dnia 1 października do dnia 30 września następnego roku kalendarzowego i dzieli się na 2 semestry (§ 3). Do dnia 30 kwietnia Rektor określa terminy rozpoczęcia i zakończenia zajęć oraz terminy rozpoczęcia i zakończenia sesji egzaminacyjnej w ramach semestru zimowego i semestru letniego następnego roku akademickiego. Rektor określa również planowane dni wolne od zajęć dydaktycznych (§ 4). **Szczegółową organizację lat akademickich 2019/2020, 2020/2021 i 2021/2022 ustaliły kolejne zarządzenia Rektora UAM:** nr 294/2018/2019 z dnia 8 kwietnia 2019 r. (w związku z pandemią COVID-19 organizację tego roku akademickiego zmodyfikowało zarządzenie nr 455/2019/2020 z dnia 23 maja 2020 r.⁹³), nr 483/2019/2020 z dnia 3 sierpnia 2020 r. oraz nr 75/2020/2021 z dnia 24 marca 2021 r.⁹⁴

⁸⁸ https://bip.amu.edu.pl/data/assets/pdf_file/0031/177871/Statut-UAM-2019-tekst-ujednoczony.pdf – oraz załącznik R-C0-1-2.

⁸⁹ https://amu.edu.pl/data/assets/pdf_file/0020/74531/Regulamin-studiow_2019.pdf – oraz załącznik R-C1-K2-P4-1.

⁹⁰ https://prawo.amu.edu.pl/data/assets/pdf_file/0014/421421/Program-studiow-na-kierunku-Prawo.pdf – i załącznik R-C3-Z2-P1-1.

⁹¹ https://prawo.amu.edu.pl/data/assets/pdf_file/0020/418007/prawo-program-studiow.pdf – a także załącznik R-C3-Z2-P1-2.

⁹² <https://prawo.amu.edu.pl/dla-studenta/dla-studenta/zasady-studiowania/plany-studiow-na-rok-akademicki-20212022>

⁹³ https://bip.amu.edu.pl/data/assets/pdf_file/0027/122787/ZR-455-2019-2020.pdf

⁹⁴ 2019/2020 – https://pracownicy.amu.edu.pl/data/assets/pdf_file/0010/382807/Zarzadzenie-Nr-294_2018_2019.pdf

Na kształt planu zajęć dydaktycznych w roku akademickim 2020/2021 wpływa także istotnie zarządzenie nr 139/2020/2021 Rektora UAM z dnia 20 sierpnia 2021 r. w sprawie działania Uniwersytetu w warunkach epidemii w semestrze zimowym roku akademickiego 2021/2022⁹⁵.

Zgodnie z § 7 Regulaminu studiów dziekan określa na nowy rok akademicki plan zajęć dydaktycznych oraz zasady podziału studentów na grupy zajęciowe. Ponadto na podstawie § 18 ust. 1 i 2 tego Regulaminu dziekan, w porozumieniu z prowadzącym zajęcia lub egzaminatorem, określa:

- 1) warunki i tryb ich odbywania, przy czym może „zobowiązać studentów I roku [...] jednolitych studiów magisterskich do obowiązkowego uczestnictwa w wykładzie”;
- 2) warunki i tryb uzyskiwania zaliczenia oraz składania egzaminu.

W wykonaniu § 18 ust. 1 i 2 Dziekan WPIA wydał zarządzenia w sprawie określenia warunków i trybu odbywania zajęć dydaktycznych oraz uzyskiwania zaliczeń i składania egzaminów w roku akademickim 2020/2021 (zarządzenie nr 1/2021/2022 z dnia 21 października 2020 r.⁹⁶) oraz 2021/2022 (zarządzenie nr 1/2021/2022 z dnia 12 października 2021 r.⁹⁷)⁹⁸.

Zajęcia z przedmiotów objętych planem studiów odbywają się według planu zajęć dydaktycznych, który z uwzględnieniem powyższych ram opracowuje dla każdego kierunku studiów – w układzie semestralnym, z podziałem na poszczególne lata studiów stacjonarnych i niestacjonarnych – Biuro Obsługi Wydziału, a zatwierdza Dziekan WPIA (na podstawie § 7 Regulaminu studiów). **Plany te zamieszczone są na oficjalnej stronie internetowej Wydziału**⁹⁹. Więcej o nich w punkcie 9.1.

*

Na studiach stacjonarnych plan studiów przewiduje **3081 godzin zajęć**¹⁰⁰, z czego zajęcia wymagające bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia oraz studentów obejmują **2955 godzin**.

Na studiach niestacjonarnych plan studiów przewiduje **2841 godzin zajęć**¹⁰¹, z czego zajęcia wymagające bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia oraz studentów obejmują **1456 godzin**.

2020/2021 – https://bip.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0012/131043/ZR-483-2019-2020.pdf

2021/2022 – https://amu.edu.pl/_data/assets/word_doc/0033/208977/Zarzadzenie-Nr-75_2020_2021.docx – oraz załącznik R-C1-K2-P5-2.

⁹⁵ https://bip.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0026/252917/ZR-139-2020-2021_1.pdf – oraz załącznik R-C1-K2-P5-3.

Obowiązuje też epizodyczna regulacja wprowadzona zarządzeniem nr 154/2021/2022 Rektora UAM z dnia 8 grudnia 2021 r. w sprawie organizacji kształcenia w okresie od dnia 20 grudnia 2021 roku do 9 stycznia 2022 roku.

⁹⁶ https://prawo.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0003/408675/ZD-1-2020-2021-ws.-zajec-dydaktycznych-w-roku-akademickim-2020-2021.pdf

⁹⁷ https://prawo.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0015/420450/ZD-1-2021-2022-ws-zajec-dydaktycznych-zaliczen-i-egzaminow-w-roku-akademickim-2021-2022.pdf – a także załącznik R-C1-K2-P5-4.

⁹⁸ W roku akademickim 2019/2020 obowiązywało natomiast jeszcze ogólne zarządzenie Dziekana WPIA nr 3/2017-2018 z dnia 30 października 2017 r. w sprawie określenia szczegółowego toku studiów na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu.

⁹⁹ <https://prawo.amu.edu.pl/dla-studenta/dla-studenta/plany-zajec> – a także załączniki R-C3-Z2-P3-1, R-C3-Z2-P3-2, R-C3-Z2-P3-3, R-C3-Z2-P3-4, R-C3-Z2-P3-5 oraz R-C3-Z2-P3-6.

¹⁰⁰ W tabeli planu, w podsumowaniu, podano błędnie liczbę 3087 godzin zajęć w toku studiów, co wynika z omyłki rachunkowej.

Jak już wspomniano w punkcie 1.5, w planie studiów stacjonarnych 750 godzin przypada na zajęcia do wyboru w formie: wykładów z fakultetów, ćwiczeń z przedmiotów historycznoprawnych, seminariów magisterskich i lektoratów języków obcych. Wymiar zajęć do wyboru stanowi przy tym ponad jedną czwartą godzin, które zgodnie z planem studiów wymagają bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia oraz studentów.

W planie studiów niestacjonarnych na zajęcia do wyboru – w formie: wykładów z fakultetów, seminariów magisterskich i lektoratów języków obcych – przewidziano 346 godzin. Oznacza to, że i w tym wypadku wymiar zajęć do wyboru stanowi blisko jedną czwartą godzin, które zgodnie z planem studiów wymagają bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia oraz studentów.

Na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych liczba „przedmiotów do wyboru” (fakultetów) objętych planem studiów jest identyczna i wynosi łącznie 14: 2 na I roku, 4 na II roku, 3 na III roku, 2 na IV roku i 3 na V roku. Wszystkie realizowane są w wymiarze 30 godzin, czyli łącznie przez 420 godzin, przy czym na studiach niestacjonarnych każdorazowo połowa z nich wymaga bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia oraz studentów.

W przypadku studiów stacjonarnych zajęcia do wyboru – tzn. zajęcia z „przedmiotów do wyboru” (fakultetów), jednego przedmiotu historycznoprawnego, na którym studenci wybierają ćwiczenia, lektoratu języka obcego, seminarium magisterskiego i praktyk zawodowych – pozwalają uzyskać 110 z 302 punktów ECTS koniecznych do ukończenia studiów. W przypadku studiów niestacjonarnych zajęcia do wyboru – tzn. zajęcia z „przedmiotów do wyboru” (fakultetów), lektoratu języka obcego, seminarium magisterskiego i praktyk zawodowych – umożliwiają zdobycie 104 z 301 punktów ECTS potrzebnych do ukończenia studiów¹⁰².

Liczba „przedmiotów do wyboru” (fakultetów) oferowanych studentom jest w każdym roku akademickim znacząca. W przypadku zajęć realizowanych w tygodniu (tj. od poniedziałku do piątku) w roku akademickim 2021/2022 Wydział uruchamia zajęcia z 40 takich przedmiotów w semestrze zimowym i 20 w semestrze letnim; natomiast w przypadku zajęć realizowanych w weekendy – odpowiednio 14 przedmiotów w semestrze zimowym i 9 w semestrze letnim. **Należy podkreślić, że studenci stacjonarni i niestacjonarni mają równy dostęp do pełnej – zarówno więc „tygodniowej”, jak i „weekendowej” – oferty zajęć z „przedmiotów do wyboru”.**

Wśród zajęć do wyboru mieszczą się również seminaria magisterskie, ponieważ studenci swobodnie wybierają promotora (z uwzględnieniem ich wyników w nauce i dostępności miejsc, która jest jednak duża) i tym samym tematykę seminarium. Wymiar seminarium magisterskiego wynosi na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych 120 godzin (po 30 w czterech ostatnich semestrach studiów) – wszystkie realizuje się w formie zajęć wymagających bezpośredniego udziału promotora i studentów.

¹⁰¹ Wskutek omyłki rachunkowej w tabeli planu, w podsumowaniu, podano błędnie liczbę 3057 godzin w toku studiów.

¹⁰² Po wyłączeniu praktyk zawodowych zajęcia do wyboru pozwalają uzyskać 103 punkty ECTS na studiach stacjonarnych i 97 punktów ECTS na studiach niestacjonarnych. Zob. również **tabelę nr 3 w załączniku nr 2 Części III Raportu**.

Zajęcia do wyboru obejmują także lektoraty języków obcych. Ich harmonogram wyznacza zarządzenie nr 383/2019/2020 Rektora UAM z dnia 9 grudnia 2019 r. w sprawie wytycznych dotyczących zasad tworzenia programów studiów (zmienione zarządzeniem nr 49/2020/2021 Rektora UAM z dnia 19 stycznia 2021 r. w sprawie zmiany zarządzenia nr 383/2019/2020 Rektora UAM z dnia 9 grudnia 2019 r. w sprawie wytycznych dotyczących zasad tworzenia programów studiów)¹⁰³, a ponadto zarządzenie nr 135/2020/2021 Rektora UAM z dnia 15 lipca 2021 r. w sprawie szczegółowych zasad organizacji zajęć z nauki języka obcego¹⁰⁴.

Wymiar lektoratów dla studentów stacjonarnych wynosi 180 godzin realizowanych w trakcie 6 semestrów (od semestru letniego I roku do semestru zimowego IV roku), przy czym semestry 1-4 przeznaczone są na naukę języka ogólnego, a semestry 5 i 6 – języka specjalistycznego. Student, który w trakcie testu poziomującego wykazał się wiedzą na poziomie B1, B2.1 i B2.2, zostaje zwolniony z odpowiednio 1, 2 lub 3 semestrów nauki języka ogólnego; może wówczas zapisać się na odpowiednią liczbę semestrów nauki dowolnie wybranego oferowanego języka w grupie międzywydziałowej. Po zaliczeniu pierwszych 4 semestrów student studiów stacjonarnych musi zdać egzamin certyfikacyjny na poziomie B2, a po ukończeniu dalszych 2 semestrów obowiązany jest złożyć z wynikiem pozytywnym egzamin końcowy z języka specjalistycznego (B2+).

Na studiach stacjonarnych Wydział uruchamia grupy z języka angielskiego, niemieckiego, francuskiego i (w niektórych latach) rosyjskiego; na poziomie ogólnym w ramach zajęć międzywydziałowych student może też uczestniczyć w zajęciach z języka hiszpańskiego i włoskiego.

Z kolei **na studiach niestacjonarnych wymiar zajęć z języka obcego wynosi 90 godzin realizowanych w trakcie 4 semestrów** (od semestru letniego I roku do semestru zimowego III roku). Lektoraty koncentrują się na języku specjalistycznym, przygotowując studentów do egzaminu z tego języka na poziomie B2+. Studenci niestacjonarni mogą brać udział w lektoratach języka angielskiego, a w razie dostatecznego zainteresowania także niemieckiego, francuskiego i rosyjskiego.

*

Niemal wszystkie zajęcia oferowane studentom na Wydziale związane są z działalnością naukową prowadzoną w uczelni przez jej pracowników. Wyjątek stanowią tu: praktyki zawodowe, lektoraty języków obcych, zajęcia z BHP i *Technologii informacyjnej* oraz – prowadzone tylko na studiach stacjonarnych – zajęcia z *Wychowania fizycznego* i *Przysposobienia bibliotecznego*. W sposób szczególny z badaniami naukowymi związane są „przedmioty do wyboru” (fakultety), które często służą przekazaniu studentom ustaleń związanych bezpośrednio z dyscypliną i tematyką, którą zajmuje się prowadzący. Tytułem przykładu można wymienić chociażby następujące:

¹⁰³ https://bip.amu.edu.pl/data/assets/pdf_file/0016/101194/383_2019_2020_Zarzadzenie-Rektora-w-sprawie-wytycznych-dotyczacych-zasad-tworzenia-programow-studiow.pdf – a także załącznik R-C1-K10-P2-1-1;

https://bip.amu.edu.pl/data/assets/pdf_file/0024/181176/ZR-49-2020-2021.pdf – oraz załącznik R-C1-K10-P2-1-2.

¹⁰⁴ https://bip.amu.edu.pl/data/assets/pdf_file/0019/248212/ZR-135-2020-2021.pdf – i załącznik R-C1-K10-P2-4-1.

Z dniem 1 października 2021 r. zastąpiło ono zarządzenie nr 125/2012/2013 Rektora UAM z dnia 30 sierpnia 2013 r. w sprawie szczegółowych zasad organizacji zajęć z nauki języka obcego – https://pracownicy.amu.edu.pl/monitor-uam/nr-58/zarzadzenia-rektora/zarzadzenie-nr-12520122013-rektora-uam-z-dnia-30-sierpnia-2013-r.-w-sprawie-szczegolowych-zasad-organizacji-zaj-z-nauki-jzyka-obcego?SQ_DESIGN_NAME=print – oraz załącznik R-C1-K10-P2-4-2.

- 1) *Cywilnoprawna ochrona praw pacjenta*, prof. dr hab. Joanna Haberko;
- 2) *Fundamental Rights in Europe: Competing Hierarchies and New Constitutionalism*, dr Władysław Józwicki;
- 3) *Model teoretyczny stosunku zobowiązaniowego*, prof. UAM dr hab. Agnieszka Pyrżyńska;
- 4) *Obrót dziełami sztuki*, prof. UAM dr hab. Wojciech Szafrński;
- 5) *Prawna organizacja systemu ochrony zdrowia*, prof. UAM dr hab. Katarzyna Kokocińska;
- 6) *Prawo ochrony środowiska*, dr Justyna Goździewicz-Biechońska;
- 7) *Państwo prawa wobec problemu rozliczeń z przeszłością*, dr Michał Krotoszyński;
- 8) *Prawo urzędnicze w Polsce od XVIII do XXI wieku*, prof. UAM dr hab. Marek Krzymkowski;
- 9) *Prawo wykroczeń*, prof. UAM dr hab. Joanna Długosz-Jóźwiak;
- 10) *Privacy and data protection in the EU. EU Law and Artificial Intelligence*, dr Martyna Kusak;
- 11) *Stosowanie prawa prywatnego w sektorze publicznym*, prof. UAM dr hab. Rafał Szczepaniak;
- 12) *Zasady prawa*, prof. UAM dr hab. Marzena Kordela.

Do prowadzenia badań naukowych studenci przygotowywani są zwłaszcza w trakcie 120-godzinnych (czterosemestralnych) seminariów magisterskich.

Punkt 2.6

Dobór form zajęć, proporcji liczby godzin przypisanych poszczególnym formom, a także liczebności grup studenckich oraz organizacji procesu kształcenia, ze szczególnym uwzględnieniem harmonogramu zajęć.

W toku studiów studenci realizują 29 przedmiotów stałych oraz 14 „przedmiotów do wyboru” (fakultetów). Obok nich program studiów obejmuje następujące przedmioty (zajęcia): lektorat języka obcego, seminarium magisterskie, szkolenie BHP, *Technologię informacyjną*, praktyki zawodowe, a na studiach stacjonarnych dodatkowo *Wychowanie fizyczne* oraz *Przysposobienie biblioteczne*.

Program studiów przewiduje następujące formy zajęć: wykład, ćwiczenia, seminarium (magisterskie), lektorat (języka obcego), zajęcia wychowania fizycznego, zajęcia ćwiczeniowo-warsztatowe (z Technologii informacyjnej), zajęcia w formie asynchronicznego e-learningu na studiach niestacjonarnych oraz w ramach szkolenia BHP i Przysposobienia bibliotecznego.

Podział godzin zajęć na poszczególnych latach – zgodnie z planem studiów¹⁰⁵ – wynosi:

	Studia stacjonarne				Studia niestacjonarne			
	Wykład	Ćwiczenia	Inne ¹⁰⁶	Razem	Wykład	Ćwiczenia	Inne	Razem
I rok	423	90	98	611	215	60	311	586
II rok	395	210	60	665	180	120	330	630
III rok	420	240	60	720	195	130	355	680
IV rok	425	195	105	725	215	95	385	695
V rok	180	0	60	240	95	0	155	250
Razem	1843	735	383	2961	900	405	1536	2841
Razem z PZ			503	3081			1656	2961
PZ = 120 godzin praktyk w ramach przedmiotu <i>Praktyka zawodowa</i> , na IV roku studiów stacjonarnych i niestacjonarnych								

*

Wykłady z przedmiotów kursowych prowadzone są dla całego roku studiów. Liczbę studentów, którzy mogą zapisać się na wykład fakultatywny, określa prowadzący zajęcia, z uwzględnieniem wytycznych Dziekana Wydziału i Rady programowej kierunku; w praktyce dostępnych jest od 30 do 150 miejsc, na co wpływ ma głównie specyfika przedmiotu i zajęć oraz wielkość sali, w której są one prowadzone.

Grupy ćwiczeniowe liczą na kierunku *Prawo* 20-30 studentów na studiach stacjonarnych oraz od 30 studentów na II-V roku studiów niestacjonarnych. Na I roku tych ostatnich studiów sytuacja jest o tyle szczególna, że wprowadzie do grup ćwiczeniowych zapisuje się ponad 50 studentów, ale na zajęcia systematycznie uczęszcza średnio połowa z nich. Tak duża dysproporcja wynika między innymi z tymczasowego statusu sporej części studentów I roku, którzy po przyjęciu na studia oczekują na przepisanie oceny z ćwiczeń uzyskanej we wcześniejszym cyklu kształcenia (tzn. przed skreśleniem z listy studentów i ponowną rekrutacją), a także faktycznego niepodejmowania studiów przez wielu z nich, i to mimo złożenia ślubowania. Aby rozwiązać problem tej dysproporcji, a zwłaszcza zapobiec powstawaniu grup ze zbyt dużą liczbą studentów, w tym roku akademickim na ćwiczeniach dla I roku Wydział uruchomił nową grupę, od przyszłego roku akademickiego planuje zaś tworzyć dodatkowo jeszcze 1-2 grupy. Założenie dążenia do tego, by zrównać liczebność grup ćwiczeniowych na studiach prawniczych prowadzonych w obu formach, przyjęto też konsekwentnie w projekcie nowego programu studiów.

Na lektoratach języków obcych tworzy się grupy liczące 15-20 studentów na studiach stacjonarnych oraz 20-30 studentów na studiach niestacjonarnych.

¹⁰⁵ W zestawieniu podano liczbę godzin uwzględniającą korektę kilku omyłek rachunkowych w tabelach tego planu, o których wspomniano już w punkcie 2.5 i które uwzględniono w tabeli nr 3 w załączniku nr 1 Części III Raportu.

¹⁰⁶ Podobnie jak w planie studiów, kategoria „Inne” obejmuje: seminaria magisterskie, lektoraty języków obcych, zajęcia wychowania fizycznego, zajęcia z *Technologii informacyjnej* oraz zajęcia w formie asynchronicznego *e-learningu*.

Zarówno na studiach stacjonarnych, jak i na studiach niestacjonarnych grupy seminaryjne liczą od 8 do 12 studentów. Dopuszcza się też prowadzenie seminariów magisterskich w formie regularnych, indywidualnych konsultacji organizowanych przez promotora dla pozostających pod jego opieką studentów – jest to możliwe, w przypadku gdy do utworzenia grupy seminaryjnej nie doszło z uwagi na niewystarczającą liczbę zapisanych studentów.

Punkt 2.7

Program i organizacja praktyk, w tym w szczególności ich wymiar i termin realizacji oraz doboru instytucji, w których odbywają się praktyki, a także liczby miejsc praktyk.

Na kierunku Prawo przewidziano obowiązkowe praktyki zawodowe w wymiarze 120 godzin. Odbywa się je w ramach zajęć, których celem jest zaznajomienie studenta z szeroko rozumianym „prawem w działaniu”. **Wpisano je do planu semestru letniego IV roku studiów.** Takie ułożenie wynika między innymi z określonej treści efektów uczenia się, które na pierwszych latach studiów zorientowane są na zaznajomienie studenta z podstawami funkcjonowania systemu prawnego. Trzeba też pamiętać, że dopiero po trzech latach studiów student dysponuje wystarczającą wiedzą z zakresu kluczowych dogmatyk materialnoprawnych (tj. prawa administracyjnego, cywilnego i karnego); na IV roku ma już także za sobą procedurę karną, a jest w trakcie zgłębiania procedur cywilnej i administracyjnej. Na wniosek studenta kierownik kierunku studiów może wyrazić zgodę na wcześniejszą realizację praktyk – dotychczas zdarzało się, że studenci występowali o możliwość rozpoczęcia praktyki od początku semestru zimowego IV roku.

Praktykom zawodowym przypisano w programie studiów **7 punktów ECTS**.

Studenci mogą odbyć praktykę u dwóch różnych organizatorów – jednostek organizacyjnych stanowiących lub stosujących prawo (na przykład w sądach, urzędach, kancelariach adwokackich, radcowskich czy notarialnych lub w organizacjach pozarządowych). W rezultacie mogą pozyskać doświadczenie zawodowe w pracy w strukturach organów publicznych, jak i prywatnych, dokonując sprofilowania przyszłej kariery: rozwoju w kierunku pracy urzędniczej, w wymiarze sprawiedliwości, działach prawnych firm czy też – własnej działalności prawniczej. **Finalny kształt praktyk zależy przede wszystkim od wyboru przez studenta miejsca oraz sposobu ich realizacji.**

*

Do praktyk studenckich odnosi się § 41 Regulaminu studiów. Upoważnia on radę programową kierunku studiów do określania zasad organizowania, odbywania, nadzorowania i zaliczania obowiązkowych praktyk studenckich na danym kierunku studiów, z uwzględnieniem obowiązujących w tym zakresie zarządzeń rektorskich. Aktualnie w materii tej obowiązuje zarządzenie Rektora UAM nr 144/2021/2022 z dnia 12 października 2021 r. w sprawie organizacji obowiązkowych studenckich praktyk zawodowych¹⁰⁷; z dniem podpisania zastąpiło ono zarządzenie nr 38/2016/2017 Rektora

¹⁰⁷ https://bip.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0029/269444/ZR-144-2021-2022.pdf oraz załącznik R-C1-K10-P2-5-1.

Załącznik: https://bip.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0031/269446/ZR-144-2021-2022-Zal..pdf – dodany również do Raportu jako załącznik R-C1-K10-P2-5-2.

UAM z dnia 14 grudnia 2016 r. w sprawie organizacji obowiązkowych studenckich praktyk zawodowych¹⁰⁸.

Cele praktyk oraz odnoszące się do nich efekty uczenia się określone są w sylabusie¹⁰⁹ oraz regulaminie praktyk. Obecnie regulamin obowiązkowych studenckich praktyk zawodowych na WPIA (zwany dalej Regulaminem praktyk) stanowi załącznik do uchwały nr 13/2020-2024 Rady programowej kierunku studiów *Prawo* z dnia 25 czerwca 2021 r. w sprawie zasad organizowania, odbywania, nadzorowania i zaliczania obowiązkowych oraz nieobowiązkowych praktyk studenckich dla kierunku studiów *Prawo*¹¹⁰. Wcześniej, tj. przed 1 października 2021 r., obowiązywał regulamin studenckich praktyk ustalony w załączniku nr 2 do uchwały nr 72/2010-2011 Rady WPIA z dnia 18 stycznia 2011 r. w sprawie określenia szczegółowych zasad studiowania na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu (w związku z uchwałą nr 309/2008-209 Rady WPIA z dnia 22 września 2009 r. w sprawie praktyk zawodowych), przy czym od marca 2017 r. – w brzmieniu wynikającym z uchwały nr 152/2016-2017 Rady WPIA z dnia 21 marca 2017 r. w sprawie przyjęcia tekstu jednolitego Regulaminu studenckich praktyk zawodowych na Wydziale Prawa i Administracji UAM w Poznaniu¹¹¹.

Program obowiązkowych praktyk zawodowych na kierunku *Prawo* ustala załącznik do Regulaminu praktyk¹¹².

*

Wymagany 120-godzinny okres obowiązkowych praktyk zawodowych odpowiada wymiarowi 15 dni roboczych po 8 godzin. W przypadku skrócenia dziennego wymiaru praktyk następuje proporcjonalne wydłużenie okresu ich trwania; nie może on jednak przekraczać 3 miesięcy (§ 7 ust. 1 Regulaminu praktyk).

Zgodnie ze wspomnianym zarządzeniem nr 144/2021/2022 Rektora UAM, Uczelnia ubezpiecza studenta od następstw nieszczęśliwych wypadków w czasie odbywania praktyk, jeżeli jest to niezbędne do ich odbycia (czyli podmiot, w którym są odbywane, wymaga takiego ubezpieczenia), a student nie ubezpieczył się samodzielnie.

Na kierunku *Prawo* przewidziano trzy formuły realizacji obowiązkowych praktyk zawodowych: modelową oraz dwie szczególne.

Formuła modelowa – określona w § 9 i § 10 Regulaminu praktyk – dotyczy zwłaszcza realizacji przez studenta praktyk w sądach, prokuraturach i urzędach, a więc w instytucjach wymagających formalnego osadzenia praktykanta w ramach wytworzonych struktur:

¹⁰⁸ https://prawo.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0010/318556/Zarzadzenie-Rektora-Nr-38_2016_2017_praktyki-studenckie-1-3.pdf – oraz załącznik R-C1-K10-P2-5-3.

¹⁰⁹ https://prawo.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0006/419496/Pr_Praktyki-zawodowe-dr-Andrzejewski.pdf

¹¹⁰ https://prawo.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0010/417574/Uchwala-nr-13-Prawo-regulamin-praktyk-studenckich.pdf – a także załącznik R-C1-K2-P7-1.

¹¹¹ https://prawo.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0018/114165/Regulamin-studenckich-praktyk-zawodowych.pdf

¹¹² https://prawo.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0007/417589/Zalacznik-nr-2-do-Regulaminu-obowiazkowych-studenckich-praktyk-zawodowych.pdf – oraz załącznik R-C1-K2-P7-2.

Krok 1:

Zawarcie porozumienia pomiędzy Uniwersytetem a podmiotem, w którym realizowane będą praktyki, następuje na co najmniej 30 dni przed planowanym terminem ich rozpoczęcia. Student składa opiekunowi praktyk wypełniony formularz porozumienia, podpisany przez podmiot, w którym praktyki mają być odbywane. Rozpocząć je student może dopiero po zawarciu porozumienia, które następuje wraz z podpisaniem go przez obie strony.

Wymóg zawarcia porozumienia nie jest konieczny w przypadku realizacji praktyk w sądach powszechnych, z którymi Uniwersytet (WPiA) posiada odpowiednie zbiorcze porozumienie. Zawarto je dotąd z trzema poznańskimi sądami rejonowymi, tj. Sądem Rejonowym Poznań-Stare Miasto w Poznaniu, Sądem Rejonowym Poznań-Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu oraz Sądem Rejonowym Poznań-Grunwald i Jeżyce w Poznaniu.

Krok 2:

Realizacja praktyk w podmiocie, z którym zawarto porozumienie, przy odnotowaniu przez studenta podejmowanych czynności w dzienniku praktyk.

Student otrzymuje formularz dziennika praktyk w Biurze Obsługi Studenta albo korzysta z udostępnionego na stronie Wydziału wzoru dokumentu (plik DOC¹¹³).

Krok 3:

Przedłożenie opiekunowi praktyk dokumentacji, tj. wypełnionego dziennika praktyk oraz uzasadnionej opinii podmiotu, w którym realizowane były praktyki.

Pierwsza z formuł szczególnych – określona w § 13 ust. 1 i 2 Regulaminu praktyk – umożliwia zaliczenie na poczet obowiązkowych praktyk aktywności lub pracy studenta, odbywającej się na podstawie umowy o pracę lub innego stosunku cywilnoprawnego, w tym na zasadzie wolontariatu – o ile rodzaj tejsze aktywności lub pracy odpowiada efektom uczenia się zakładanym dla kierunku studiów, a w szczególności celowi oraz programowi praktyk.

Podstawę zaliczenia praktyk stanowi zaświadczenie przedłożone przez reprezentanta podmiotu, w którym były one realizowane. Zaświadczenie winno zawierać opinię wraz z uzasadnieniem.

W formule tej nie ma wymogu zawarcia porozumienia z podmiotem, w którym realizowane są praktyki, ani konieczności przedłożenia wypełnionego dziennika praktyk.

Jest to formuła często wybierana przez studentów, którzy już w czasie studiów – na podstawie umowy o pracę lub stosunku cywilnoprawnego – podejmują aktywność zwłaszcza w kancelariach adwokackich i radcowskich.

Druga z formuł szczególnych – określona w § 13 ust. 3 Regulaminu praktyk – umożliwia zaliczenie na poczet praktyk aktywności w ramach własnej działalności gospodarczej studenta.

Konkretniej, zaliczenie wymaga, by student przez okres co najmniej 3 miesięcy prowadził rejestrowaną działalność gospodarczą, która odpowiada celowi praktyk i zapewnia realizację ich programu.

¹¹³ https://prawo.amu.edu.pl/_data/assets/word_doc/0019/413056/Dziennik-praktyk-PRAWO-2021-fin.docx

Zaliczenie następuje wówczas na podstawie potwierdzonej kserokopii zgłoszenia tej działalności do właściwego rejestru i dowodu dokonania trzech kolejnych przelewów do ZUS potwierdzających odprowadzenie przez przedsiębiorcę składek na ubezpieczenia społeczne z tytułu jej prowadzenia.

Opiekun praktyk weryfikuje też, czy prowadzona działalność faktycznie odpowiada celowi praktyk i zapewnia realizację ich programu.

Należy podkreślić, że po tę formułę studenci właściwie nie sięgają, o czym świadczą poniższe statystyki.

*

Analiza dokumentacji przedłożonej przez 361 studentów Prawa, którzy w roku akademickim 2020/2021 skutecznie ubiegali się o zaliczenie obowiązkowych praktyk zawodowych, ukazuje orientacyjną popularność poszczególnych formuł i miejsc, w których są odbywane.

Z formuły modelowej skorzystało 83 studentów (tj. niemal 23%), z pierwszej z formuł szczególnych – 275 studentów (czyli nieco ponad 76%), a z drugiej – 3 studentów (a więc niecały 1%).

Najpopularniejsze miejsce realizacji praktyk to kancelaria adwokacka lub radcowska – 233 studentów (64,5%), sądy rejonowe i okręgowe – 47 studentów (13%), działy prawne spółek handlowych (w tym banków i towarzystw ubezpieczeniowych) oraz przedsiębiorstw – 26 studentów (7,2%), kancelarie notarialne – 22 studentów (6,1%), jednostki samorządu terytorialnego i urzędy centralne – 13 studentów (3,6%), kancelarie komornicze – 5 studentów (1,4%); poza tym (poniżej 1%): prokuratura – 3 studentów, fundacje i stowarzyszenia – 2 studentów, biura rachunkowe – 2 studentów, kancelarie podatkowe – 1, kancelarie patentowe – 2 studentów, areszt śledczy – 1 student, Policja – 1 student.

*

Komunikacja z opiekunem praktyk odbywa się przede wszystkim drogą mailową¹¹⁴. Opiekun jest też dostępny dla studentów w wyznaczonych godzinach dyżurów (od czasu wybuchu pandemii COVID-19 odbywających się głównie zdalnie, w programie MS Teams).

Wzory dokumentów do wykorzystania przez studentów ubiegających się o realizację i zaliczenie praktyk zawodowych zamieszczone są na oficjalnej stronie internetowej Wydziału¹¹⁵.

Z uwagi na przypisanie obowiązkowych praktyk zawodowych do planu IV roku studiów o ich zaliczenie student zwraca się do opiekuna praktyk przed końcem tego roku. W razie sfinalizowania praktyk w końcu września i potrzeby skompletowania dokumentacji w październiku kolejnego roku akademickiego student ubiega się o przedłużenie sesji.

Do końca roku akademickiego 2019/2020 obowiązywał zwyczaj przedkładania przez studentów dokumentacji wyłącznie w tradycyjnej formie pisemnej. Od października 2020 r. Wydział promuje korzystanie ze środków porozumiewania się na odległość oraz przekazywanie skanów dokumentów do opiekuna praktyk drogą elektroniczną. Zmiana zwyczajowej formy komunikacji odbyła się bez zmiany ram prawnych praktyk, ponieważ z treści Regulaminu praktyk nie wynikał „zakaz” korzystania z innej formy niż tradycyjna forma pisemna.

¹¹⁴ Adres: praktyki-prawo@amu.edu.pl

¹¹⁵ <https://prawo.amu.edu.pl/dla-studenta/dla-studenta/Praktyki-obowiazkowe>

Dokumenty oraz ich skany przesyłane w formie elektronicznej na oficjalny wydziałowy adres opiekunów praktyk (praktyki-prawo@amu.edu.pl) są przez nich archiwizowane na zaszyfrowanych nośnikach danych (*pendrive*'ach). Pozostałe dokumenty oraz ich wydruki archiwizuje Biuro Obsługi Studenta.

*

Opiekun praktyk zalicza je studentowi po zweryfikowaniu przedstawionej przez niego dokumentacji i wyjaśnieniu ewentualnych niejasności. Zaliczenie odnotowuje się w systemie USOS.

*

Kontrolę odbywania i przebiegu praktyk sprawuje ich opiekun (§ 16 pkt 3 Regulaminu praktyk).

Opiekun praktyk jest upoważniony do kontroli odbywania i przebiegu praktyk zawodowych, w zakresie ich zgodności z porozumieniem, programem oraz obowiązującymi w tym względzie przepisami, w szczególności Regulaminem praktyk (§ 19). W ramach kontroli opiekun może wizytować podmiot, u którego student odbywa praktyki. Obecnie, zważywszy na pandemię COVID-19, klastyczną kontrolę ograniczono, dlatego kontakt z podmiotami przyjmującymi studentami na praktyki odbywa się zasadniczo w trybie zdalnym (telefonicznie).

*

Zgodnie z § 2 wspomnianej wcześniej uchwały nr 13/2020-2024 Rady programowej kierunku studiów *Prawo* z dnia 25 czerwca 2021 r., **za zgodą opiekuna praktyk student *Prawa* może odbywać dodatkowe, nieobowiązkowe praktyki studenckie, których ukończenie odnotowuje się w suplemencie do dyplomu.**

Zgoda opiekuna powinna określać co najmniej podmiot, u którego student ma odbywać nieobowiązkowe praktyki, okres trwania i łączny wymiar godzinowy tych praktyk oraz sposób potwierdzania ich odbycia i przebiegu oraz ich zaliczania przez opiekuna praktyk.

Podmiot, u którego student ma odbywać nieobowiązkowe praktyki, musi zapewniać studentowi w ich trakcie warunki odpowiadające wymogom bezpieczeństwa i higieny pracy, a także umożliwiać opiekunowi praktyk przeprowadzanie kontroli odbywania i przebiegu praktyk.

*

Dodatkowe informacje dotyczące praktyk zawodowych zawarto w punktach 3.7, 5.2 i 8.5. W szczególności, w punkcie 5.2 przedstawiono informacje na temat infrastruktury i wyposażenia instytucji, w których odbywają się praktyki.

Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie

Punkt 3.1

Wymagania stawiane kandydatom, warunki rekrutacji na studia oraz kryteria kwalifikacji kandydatów na każdy z poziomów studiów.

Rekrutacja na studia stacjonarne i niestacjonarne na kierunku Prawo odbywa się co roku, na zasadach określonych przez Senat UAM z dwuletnim wyprzedzeniem – we właściwej uchwale w sprawie warunków, trybów oraz terminu rozpoczęcia i zakończenia rekrutacji na I rok studiów stacjonarnych oraz niestacjonarnych w danym roku akademickim. Uchwałę każdorazowo ogłasza się w odpowiedniej części Biuletynu Informacji Publicznej UAM¹¹⁶, do której prowadzi link z zakładki dla kandydatów utworzonej na oficjalnej stronie internetowej Uczelni¹¹⁷.

Ogólne zasady rekrutacji na rok akademicki 2021/2022 ustalone zostały w uchwale Senatu UAM nr 481/2019/2020 z dnia 22 czerwca 2020 r.¹¹⁸, natomiast kryteria przyjęcia na studia na kierunku Prawo sprecyzowano w załączniku do tej uchwały¹¹⁹. Zasady rekrutacji w latach 2019/2020 i 2020/2021 wynikały z analogicznych uchwał¹²⁰; na rok akademicki 2022/2023 ustala je zaś uchwała Senatu UAM nr 150/2020/2021 z dnia 28 czerwca 2021 r. wraz z załącznikiem¹²¹.

Uchwały rekrutacyjne definiują wymogi stawiane kandydatom na studia dla każdego kierunku studiów, określają etapy postępowania kwalifikacyjnego, zasady przeliczania wyników na świadectwie dojrzałości oraz ustalania list rankingowych.

Regulacje te uzupełnia co roku rektorskie zarządzenie w sprawie zasad przeprowadzania rejestracji kandydatów na studia oraz dokonywania wpisu na listę studentów, wykazu dokumentów, terminów rejestracji i składania dokumentów w roku akademickim. W odniesieniu do roku akademickiego

¹¹⁶ <https://bip.amu.edu.pl/studia-na-uam>

¹¹⁷ <https://amu.edu.pl/kandydaci/rekrutacja>

¹¹⁸ https://bip.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0018/125307/US-481-2019-2020-rekrutacja-2021_2022.pdf

¹¹⁹ https://bip.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0019/125308/US-481-2019-2020-z.pdf – zob. s. 201.

¹²⁰ 2019/2020 – <https://pracownicy.amu.edu.pl/dokumenty-uam/uchwaly-senatu/uchwaly-z-roku-2018/uchwala-nr-17820172018-senatu-uam-z-dnia-28-maja-2018-r.-w-sprawie-warunkow-trybow-oraz-terminu-rozporozczenia-i-zakonczenia-rekrutacji-na-i-rok-studiow-stacjonarnych-oraz-niestacjonarnych-w-roku-akademickim-20192020>

Załączniki: https://pracownicy.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0008/377198/Uchwala_207_zmiana-uchwaly-nr-178_2017_2018-rekrutacja-19_20.pdf

https://pracownicy.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0009/377199/Zalacznik_uchwala-rekrutacyjna_19_20.pdf

2020/2021 – https://bip.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0028/79282/Uchwala_246_rekrutacja-20_21.pdf

Załącznik: https://bip.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0030/79284/Zalacznik_uchwala-rekrutacyjna_2020_2021.pdf

¹²¹ https://bip.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0030/240789/US-150-2020-2021.pdf

Załącznik: https://bip.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0017/241226/Zalacznik_uchwala-nr-150_2020_2021_Szczegolowe_zasady_rekrutacji_2022_2023.pdf

2021/2022 sformułowało je zarządzenie nr 71/2020/2021 z dnia 16 marca 2021 r.¹²², a w odniesieniu do roku poprzedniego – zarządzenie nr 456/2019/2022 z dnia 25 maja 2020 r.¹²³

Limity przyjęć wyznacza Rektor UAM: w roku akademickim 2021/2022 uczynił to w zarządzeniu nr 92/2020/2021 z dnia 12 maja 2021 r.¹²⁴, zaś w roku akademickim 2020/2021 – w zarządzeniu nr 458/2019/2020 z dnia 25 maja 2020 r.¹²⁵

*

O przyjęciu na studia stacjonarne na kierunku *Prawo* decyduje miejsce na liście rankingowej, będące wynikiem uzyskania równej lub większej liczby punktów powyżej progu punktowego ustalonego w trakcie rekrutacji przez podkomisję rekrutacyjną.

Zasady przeliczania wyników na świadectwie dojrzałości określone są w uchwale rekrutacyjnej w zależności od trybu, w jakim kandydat uzyskał świadectwo maturalne (dojrzałości).

W przypadku kandydatów, którzy zdawali tzw. **nową maturę** (egzamin maturalny), maturę IB lub maturę zagraniczną, uwzględnia się punkty z języka polskiego i języka obcego nowożytnego (waga 0,15 dla poziomu podstawowego oraz 0,3 dla poziomu rozszerzonego) oraz historii, matematyki lub wiedzy o społeczeństwie (waga 0,2 dla poziomu podstawowego oraz 0,4 dla poziomu rozszerzonego).

Natomiast w odniesieniu do kandydatów, którzy zdawali tzw. **starą maturę** (egzamin dojrzałości), pod uwagę bierze się punkty z języka polskiego i języka obcego nowożytnego (waga 0,3) oraz historii, matematyki lub wiedzy o społeczeństwie (waga 0,4).

Z pominięciem postępowania kwalifikacyjnego przyjmowani są **laureaci oraz finaliści olimpiad**. Warunki ich rekrutacji reguluje uchwała Senatu UAM w sprawie szczegółowych zasad przyjmowania na studia laureatów i finalistów olimpiad stopnia centralnego oraz laureatów konkursów międzynarodowych i ogólnopolskich. Uchwałę publikuje się na oficjalnej stronie internetowej Uczelni oraz w Biuletynie Informacji Publicznej. W odniesieniu do rekrutacji na rok akademicki 2021/2022 obowiązuje w tej mierze uchwała nr 482/2019/2020 z dnia 22 czerwca 2020 r.¹²⁶ wraz z załącznikiem zawierającym wykaz olimpiad i konkursów uprawniających do przyjęcia na studia¹²⁷. Poczynawszy od

¹²² https://bip.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0029/208766/ZR-71-2020-2021.pdf

Załącznik: https://bip.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0031/208768/ZR-71-2020-2021-Zal.1.pdf

¹²³ https://bip.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0024/123945/ZR-456-2019-2020.pdf

Załącznik: https://bip.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0026/123947/456_2019_2020_Zalacznik-do-zarzadzenia.pdf

¹²⁴ https://bip.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0034/219958/ZR-92-2020-2021.pdf

Załączniki: https://bip.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0027/219960/ZR-92-2020-2021-Zal.1.pdf

https://bip.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0030/219963/ZR-92-2020-2021-Zal.2.pdf

¹²⁵ https://bip.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0014/124034/ZR-458-2019-2020.pdf

Załączniki: https://bip.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0015/124035/ZR-458-2019-2020-z1.pdf

https://bip.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0016/124036/ZR-458-2019-2020-z2.pdf

¹²⁶ https://bip.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0020/125309/US-482-2019-2020-olimpiady_konkursy-2021_2022.pdf

¹²⁷ https://bip.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0012/125310/US-482-2019-2020-z.pdf

rekrutacji na rok akademicki 2022/2023 zasady przyjmowania laureatów oraz finalistów olimpiad określać będzie uchwała nr 151/2020/2021 z dnia 28 czerwca 2021 r.¹²⁸ wraz z załącznikiem¹²⁹.

W roku 2021 na stacjonarne studia prawnicze zgłosiło się 1522 kandydatów (8,45 osób na jedno miejsce). **Przyjęto 184 osoby, w tym 20 cudzoziemców.** Limit przyjęć na studia w tej formie wynosił 180 miejsc.

Postępowanie rekrutacyjne na studia niestacjonarne na kierunku *Prawo* odbywa się na podstawie złożenia wymaganych dokumentów do wypełnienia limitu miejsc. W kolejnych rekrutacjach rozważa się wprowadzenie rankingu wyników maturalnych, rozstrzygającego o przyjęciu na te studia, w razie gdy liczba kandydatów przekroczyłaby wspomniany limit.

W roku 2021 na niestacjonarne studia prawnicze zgłosiło się 308 kandydatów. Przyjęto 308 osób, w tym 3 cudzoziemców. Limit przyjęć na studia w tej formie wynosił 300 miejsc.

*

Uchwała Senatu UAM w sprawie warunków, trybów oraz terminu rozpoczęcia i zakończenia rekrutacji na I rok studiów stacjonarnych oraz niestacjonarnych **określa również sposób powołania, skład komisji i podkomisji rekrutacyjnych oraz ich zadania.**

W celu przeprowadzenia postępowania kwalifikacyjnego na poszczególnych kierunkach i specjalnościach studiów Rektor UAM powołuje podkomisje rekrutacyjne¹³⁰. W skład podkomisji rekrutacyjnej wchodzi: przewodniczący, sekretarz lub sekretarze (w zależności od liczby kandydatów).

*

Cały proces rekrutacji odbywa się zdalnie – w Systemie Internetowej Rekrutacji (SIR) – przez specjalnie do tego przeznaczoną stronę internetową, za pośrednictwem której kandydat wgrywa wymagane dokumenty oraz wnosi opłatę rekrutacyjną¹³¹. Podkomisja rekrutacyjna sprawdza załączone przez kandydata dokumenty i przeprowadza postępowanie kwalifikacyjne zgodnie z zasadami ustalonymi przez Senat UAM. Po jego zakończeniu kandydat, na swoim koncie rekrutacyjnym, otrzymuje w postaci elektronicznej zaświadczenie o wpisie na listę studentów w przypadku przyjęcia na studia albo decyzję o nieprzyjęciu na studia.

¹²⁸ https://bip.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0027/240795/US-151-2020-2021.pdf

¹²⁹ https://bip.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0019/241228/Zalacznik_uchwala-nr-151-2020_2021-olimpiady_konkursy-2022_2023.pdf

¹³⁰ 2019/2020 – https://bip.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0023/223817/ZR-93-2020-2021.pdf
Załącznik: https://bip.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0025/223819/ZR-93-2020-2021-Zal..pdf
2020/2021 – https://bip.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0024/124656/ZR-460-2019-2020.pdf
Załączniki: https://bip.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0025/124657/ZR-460-2019-2020-z.pdf
https://bip.amu.edu.pl/_data/assets/excel_doc/0026/124658/ZR-460-2019-2020-z-exel.xlsx

¹³¹ <https://rekrutacja.amu.edu.pl/kierunki-studiow?semester=SL>

Punkt 3.2

Zasady, warunki i tryb uznawania efektów uczenia się i okresów kształcenia oraz kwalifikacji uzyskanych w innej uczelni, w tym w uczelni zagranicznej.

Uznawanie efektów uczenia się, uzyskanych na innych uczelniach (krajowych lub zagranicznych), następuje zarówno na etapie rekrutacji na studia, jak i w toku studiów.

Uznawanie efektów uczenia się na etapie rekrutacji. Zagraniczne dokumenty o wykształceniu – świadectwa maturalne i dyplomy ukończenia studiów – muszą być opatrzone klauzulą *apostille* lub zalegalizowane¹³². Kandydaci, którzy przystępują do rekrutacji zgodnie z zasadami określonymi dla danego kierunku studiów, mogą zapoznać się z poradnikiem zamieszczonym na stronie UAM¹³³.

Następujące **świadectwa zagraniczne** uprawniające do ubiegania się o przyjęcie na studia w państwie wydania dokumentu są uznawane z mocy prawa i nie wymagają podejmowania żadnych czynności przed polskimi urzędami¹³⁴:

- 1) wydane przez szkołę lub instytucję edukacyjną uznaną przez państwo, działającą na terytorium lub w systemie edukacji państwa członkowskiego Unii Europejskiej, państwa członkowskiego Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA)- Europejskiego Obszaru Gospodarczego, państwa członkowskiego Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju. Dotyczy to świadectw maturalnych uzyskanych w następujących państwach: Australia, Austria, Belgia, Bułgaria, Chile, Chorwacja, Cypr, Czechy, Dania, Estonia, Finlandia, Francja, Grecja, Hiszpania, Irlandia, Islandia, Izrael, Japonia, Kanada, Korea, Lichtenstein, Litwa, Luksemburg, Łotwa, Malta, Meksyk, Niderlandy, Niemcy, Norwegia, Nowa Zelandia, Portugalia, Rumunia, Słowacja, Słowenia, Szwajcaria, Szwecja, Turcja, USA, Węgry, Wielka Brytania, Włochy;
- 2) dyplomy (IB) *International Baccalaureate* oraz dyplomy (EB) *European Baccalaureate*;
- 3) objęte umowami międzynarodowymi.

*

Uznawanie efektów uczenia się w toku studiów określa Regulamin studiów w § 27 ust. 1 i 2, stanowiąc, że: „[w] przypadku potwierdzenia zbieżności uzyskanych efektów uczenia dziekan może, na wniosek studenta, uwzględnić zaliczenie zajęć i uznać punkty ECTS uzyskane przez niego w ramach studiów, odbywanych na innym kierunku lub na innej uczelni, w trybie nieobjętym porozumieniem zawartym pomiędzy tą uczelnią a Uniwersytetem lub decyzją, o której mowa w § 11”. Wniosek powinien być złożony nie później niż przed upływem 14 dni od rozpoczęcia semestru. Z § 11 Regulaminu studiów wynika z kolei, że „[w] uzasadnionym przypadku, na wniosek studenta, dziekan może zezwolić na odbywanie przez studenta części studiów na innej uczelni, określając efekty uczenia się i punkty ECTS, które należy osiągnąć na innej uczelni, oraz termin ich zaliczenia”.

¹³² <https://amu.edu.pl/kandydaci/kandydaci-zagraniczni/dokumenty>

¹³³ <https://amu.edu.pl/kandydaci/kandydaci-zagraniczni/krok-po-kroku>

¹³⁴ <https://amu.edu.pl/kandydaci/kandydaci-zagraniczni/dokumenty>

Decyzje w tych sprawach podejmuje w imieniu Dziekana WPiA – na podstawie stosownego rektorskiego upoważnienia – kierownik kierunku studiów. Przed rozstrzygnięciem porównuje on przede wszystkim kierunkowe i przedmiotowe efekty uczenia się (zawarte z jednej strony we właściwym sylabusie WPiA, a z drugiej strony w sylabusie mającym umożliwić ich uznanie), liczbę godzin zajęć oraz punkty ECTS przypisane do porównywanych przedmiotów. W decyzji uwzględniającej wniosek kierownik kierunku studiów wskazuje przedmiot, który zalicza na poczet odpowiadającego mu przedmiotu objętego planem studiów danego kierunku na WPiA, a jeżeli liczba uznawanych przedmiotów jest znaczna – przedmioty objęte wspomnianym planem studiów, które student powinien zaliczyć w określonym roku akademickim w ramach tzw. różnic programowych.

Należy nadmienić, że zgodnie z § 54 ust. 2 zdanie drugie Regulaminu studiów, „[w] szczególności w przypadku konieczności odbywania studiów na podstawie nowego programu studiów, dziekan może zarządzić obowiązek uzupełnienia zaległości wynikających z różnic w programach studiów”. W praktyce tego rodzaju obowiązek nakłada się, jeżeli wznowienie następuje po dłuższej przerwie, w trakcie której znaczącej zmianie uległy treści programowe (kształcenia), a tym bardziej efekty uczenia się.

Decyzje w sprawie uznania efektów uczenia się mają co prawda charakter uznaniowy, ale bynajmniej nie są dowolne. **Każdy wniosek podlega indywidualnej ocenie**, a dotyczące go rozstrzygnięcie wymaga uzasadnienia. Stosunkowo często poprzedza je konsultacja z kierownikiem jednostki organizacyjnej Wydziału (tj. katedry, zakładu, pracowni czy laboratorium) prowadzącej zajęcia z przedmiotu, na poczet którego miałyby nastąpić uznanie efektów uczenia się. Ponadto w trakcie roku akademickiego odbywają się regularne spotkania kierowników kierunków studiów z Prodziekanem ds. studenckich i jakości kształcenia, umożliwiające kształtowanie racjonalnej, a więc i konsekwentnej, polityki decyzyjnej. Wszystkie, podejmowane w imieniu Dziekana WPiA, decyzje kierowników kierunków studiów zapadają w I instancji, dlatego studenci mogą wnieść od nich odwołanie do Rektora UAM, w trybie przewidzianym w § 71 Regulaminu studiów (o którym szerzej w punktach 8.10 i 10.1)¹³⁵.

Studenci odbywający część studiów w ramach programu **ERASMUS+** ustalają przed wyjazdem przedmioty zajęcia, które będą mogli zaliczyć na poczet zajęć obowiązkowych na *Prawie*. Najczęściej jest to *Europejskie postępowanie cywilne* objęte planem V roku studiów. Podobnie wygląda realizacja zajęć w ramach wymiany **MOST**. Przed wyjazdem studenci sporządzają listę zajęć do zaliczenia na uczelni przyjmującej i macierzystej, przy czym może ona ulec zmianie w trakcie wyjazdu, zważywszy na zmiany planu w uczelni przyjmującej.

W ostatnich 6 latach żaden student z uczelni zagranicznej nie złożył wniosku o przeniesienie na studia prawnicze na WPiA.

¹³⁵ W przypadku decyzji dotyczących przeniesienia z innej uczelni zastosowanie znajdują przy tym przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego.

Punkt 3.3

Zasady, warunki i tryb potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych w procesie uczenia się poza systemem studiów.

Wewnętrzne reguły potwierdzania efektów uczenia się ustalają Władze Uczelni. Obecnie obowiązują w tym względzie: uchwała nr 360/2018/2019 Senatu UAM z dnia 30 września 2019 r. w sprawie organizacji potwierdzania efektów uczenia się¹³⁶ oraz zarządzenie nr 71/2020/2021 Rektora UAM z dnia 16 marca 2021 r. w sprawie zasad przeprowadzania rejestracji kandydatów na studia oraz dokonywania wpisu na listę studentów, wykazu dokumentów, terminów rejestracji i składania dokumentów w roku akademickim 2021/2022¹³⁷. Do początku roku akademickiego 2019/2020 obowiązywała natomiast uchwała nr 234/2014/2015 Senatu UAM z dnia 29 czerwca 2015 r. w sprawie organizacji potwierdzania efektów uczenia się¹³⁸ oraz odpowiednie zarządzenia rektorskie¹³⁹.

Informacji na temat potwierdzania efektów uczenia się udziela uniwersyteckie **Biuro Jakości Kształcenia**¹⁴⁰.

*

Uniwersytet może potwierdzić efekty uczenia się uzyskane w procesie uczenia się poza systemem studiów osobom ubiegającym się o przyjęcie na studia na określonym kierunku, poziomie i profilu, jeżeli posiada:

- 1) pozytywną ocenę jakości kształcenia na tych studiach albo
- 2) kategorię naukową A+, A albo B+ w zakresie dyscypliny, do której przyporządkowany jest kierunek, albo dyscypliny wiodącej w przypadku przyporządkowania kierunku do więcej niż jednej dyscypliny.

W przypadku ubiegania się o przyjęcie na jednolite studia magisterskie – a zatem i na kierunku *Prawo* – efekty uczenia się mogą zostać potwierdzone osobie posiadającej:

- 1) co najmniej 5 lat doświadczenia zawodowego i następujące dokumenty: świadectwo dojrzałości albo świadectwo dojrzałości i zaświadczenie o wynikach egzaminu maturalnego z poszczególnych przedmiotów lub inny dokument uznany w Rzeczypospolitej Polskiej za dokument uprawniający do ubiegania się o przyjęcie na studia;

¹³⁶ https://bip.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0028/76087/Uchwała_360_org_potw_efekt_ucz..pdf – oraz załącznik R-C1-K3-P3.

¹³⁷ https://bip.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0029/208766/ZR-71-2020-2021.pdf
Załącznik: https://bip.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0031/208768/ZR-71-2020-2021-Zal.1.pdf

¹³⁸ <https://pracownicy.amu.edu.pl/dokumenty-uam/uchwaly-senatu/uchway-z-roku-2015/uchwaa-nr-23420142015-senatu-uam-z-dnia-29-czerwca-2015-r.-w-sprawie-organizacji-potwierdzania-efektow-uczenia-sie>

¹³⁹ https://bip.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0024/123945/ZR-456-2019-2020.pdf
Załącznik: https://bip.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0026/123947/456_2019_2020_Zalacznik-do-zarzadzenia.pdf

¹⁴⁰ https://jakosc.amu.edu.pl/?page_id=1416

- 2) kwalifikację pełną na poziomie 5 PRK albo kwalifikację nadaną w ramach zagranicznego systemu szkolnictwa wyższego odpowiadającą poziomowi 5 europejskich ram kwalifikacji, o których mowa w załączniku II do zalecenia Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 kwietnia 2008 r. w sprawie ustanowienia europejskich ram kwalifikacji dla uczenia się przez całe życie (Dz. Urz. UE C 111 z 06.05.2008, str. 1).

W przypadku ubiegania się o przyjęcie na kolejne jednolite studia magisterskie – w tym również na *Prawo* – efekty uczenia się mogą zostać potwierdzone osobie posiadającej kwalifikację pełną na poziomie 7 PRK i co najmniej 2 lata doświadczenia zawodowego po ukończeniu studiów drugiego stopnia albo jednolitych studiów magisterskich.

Efekty uczenia się są potwierdzane w zakresie odpowiadającym efektom uczenia się określonym w odpowiednim programie studiów.

*

Potwierdzanie efektów uczenia się jest powiązane z postępowaniem rekrutacyjnym na studia w danym roku akademickim.

Zgodnie ze wspomnianą wcześniej uchwałą nr 360/2018/2019 Senatu UAM z dnia 30 września 2019 r., do rozpatrzenia wniosku o potwierdzenie efektów uczenia się i przeprowadzenia postępowania w tej sprawie właściwy dziekan powołuje 3-5-osobową Komisję ds. Potwierdzania Efektów Uczenia (zwaną dalej KPEU), w tym jej przewodniczącego. Członkami KPEU są eksperci merytoryczni z grupy nauczycieli akademickich, których kompetencje są właściwe dla efektów uczenia się określonego kierunku studiów. Do zadań KPEU należy weryfikacja osiągnięcia kierunkowych efektów uczenia się realizowanych na zajęciach na podstawie efektów uczenia się, o potwierdzenie których ubiega się wnioskodawca.

Procedurę potwierdzania efektów uczenia się inicjuje złożenie przez osobę ubiegającą się o przyjęcie na studia wniosku wraz z deklaracją podjęcia studiów na określonym kierunku, poziomie i profilu kształcenia. Wniosek powinien być złożony do 31 marca w roku, w którym wnioskodawca ubiega się o przyjęcie na studia. W ciągu 2 tygodni od wpłynięcia wniosku dziekan powołuje KPEU, która w terminie do 31 maja przeprowadza stosowne postępowanie. Po jego zakończeniu KPEU przedstawia dziekanowi protokół umożliwiający wydanie postanowienia w sprawie potwierdzenia efektów uczenia się. Po podjęciu studiów przez wnioskodawcę dziekan wydaje decyzję o zaliczeniu studentowi punktów ECTS odpowiadających kierunkowym efektom uczenia się. W wyniku potwierdzenia efektów uczenia się nie można zaliczyć studentowi więcej niż 50% punktów ECTS przypisanych do zajęć objętych programem studiów.

*

Liczba studentów, którzy zostali przyjęci na studia na podstawie potwierdzenia efektów uczenia się, nie może być większa niż 20% ogólnej liczby studentów na danym kierunku, poziomie i profilu.

Na WPiA w ostatnich 6 latach nie wpłynął żaden wniosek o potwierdzenie efektów uczenia się.

Punkt 3.4

Zasady, warunki i tryb dyplomowania na każdym z poziomów studiów.

Zasady, warunki i tryb dyplomowania na kierunku *Prawo* określają: Senat i Rektor UAM, Dziekan WPiA oraz Rada programowa kierunku.

Kwestie te regulują aktualnie poniższe akty:

- 1) Regulamin studiów – w szczególności w § 29, § 51 oraz § 57-70¹⁴¹;
- 2) zarządzenie nr 3/2020/2021 Rektora UAM z dnia 7 września 2020 r. w sprawie składania i przechowywania prac dyplomowych z wykorzystaniem Archiwum Prac Dyplomowych oraz dokumentowania egzaminu dyplomowego¹⁴²;
- 3) zarządzenie nr 4/2020/2021 Rektora UAM z dnia 7 września 2020 r. w sprawie zasad wykorzystywania w Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu Jednolitego Systemu Antyplagiatowego (JSA) oraz procedur obowiązujących przy sprawdzaniu pisemnych prac dyplomowych z wykorzystaniem Jednolitego Systemu Antyplagiatowego (JSA)¹⁴³;
- 4) zarządzenie nr 5/2020/2021 Rektora UAM z dnia 7 września 2020 r. w sprawie zasad przeprowadzania egzaminów dyplomowych¹⁴⁴;
- 5) zarządzenie nr 285/2018/2019 Rektora UAM z dnia 9 stycznia 2019 r. w sprawie zasad funkcjonowania w Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu Otwartego Systemu Antyplagiatowego (OSA)¹⁴⁵;
- 6) zarządzenie nr 2/2020/2021 Dziekana WPiA z dnia 21 października 2020 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania trybu przeprowadzania egzaminu dyplomowego, terminu jego przeprowadzania oraz składu komisji przeprowadzającej egzamin dyplomowy¹⁴⁶;
- 7) uchwała nr 12/2020-2024 Rady programowej kierunku studiów *Prawo* z dnia 25 czerwca 2021 r. w sprawie zatwierdzenia zasad przeprowadzania egzaminów dyplomowych dla kierunku *Prawo*¹⁴⁷.

Trzeba zwrócić uwagę, że w latach 2019-2020 obowiązywały w tej materii następujące akty:

- 8) przed zarządzeniami nr 3/2020/2021 i nr 5/2020/2021 – zarządzenie nr 281/2018/2019 Rektora UAM z dnia 9 stycznia 2019 r. w sprawie zasad składania i archiwizacji prac dyplomowych z wykorzystaniem systemu Archiwum Prac Dyplomowych (APD) oraz wzoru

¹⁴¹ https://amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0020/74531/Regulamin-studiow_2019.pdf – i załącznik R-C1-K2-P4-1.

¹⁴² https://bip.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0027/136359/ZR-3-2020-2021.pdf – oraz załącznik R-C1-K3-P4-1.

¹⁴³ https://bip.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0026/136358/ZR-4-2020-2021.pdf – oraz załącznik R-C1-K3-P4-2.

¹⁴⁴ https://bip.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0025/136357/ZR-5-2020-2021.pdf – oraz załącznik R-C1-K3-P4-3.

¹⁴⁵ https://pracownicy.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0004/376375/Zarzadzenie-Rektora-Nr-285_2018_2019_OSA.pdf – oraz załącznik R-C1-K3-P4-4.

¹⁴⁶ https://prawo.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0004/408676/ZD-2-2020-2021-ws.-egzaminow-dyplomowych.pdf – oraz załącznik R-C1-K3-P4-5.

¹⁴⁷ https://prawo.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0005/417560/Zakres-forma-i-sposob-przeprowadzania-egzaminu-dyplomowego-Uchwal-Rad-programowych-WPiA-od-10-2021.pdf – oraz załącznik R-C1-K3-P4-6.

oświadczenia o samodzielnym napisaniu pracy dyplomowej i zgodności wersji elektronicznej pracy dyplomowej z wersją drukowaną¹⁴⁸; przy czym od 20 kwietnia do 6 września 2020 r. stosowanie tego ostatniego było zawieszone na mocy zarządzenia nr 442/2019/2020 Rektora UAM z dnia 20 kwietnia 2020 r. w sprawie trybu przeprowadzania oraz organizacji egzaminów dyplomowych w okresie zawieszenia zajęć dydaktycznych w trybie tradycyjnym z powodu zagrożenia zakażeniem wirusem SARS-CoV-2¹⁴⁹;

- 9) przed zarządzeniem nr 4/2020/2021 – zarządzenie nr 282/2018/2019 Rektora UAM z dnia 9 stycznia 2019 r. w sprawie zasad wykorzystywania w Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu Jednolitego Systemu Antyplagiatowego (JSA) oraz procedur obowiązujących przy sprawdzaniu pisemnych prac dyplomowych z wykorzystaniem Jednolitego Systemu Antyplagiatowego (JSA)¹⁵⁰;
- 10) wskazane w pkt 5 zarządzenie nr 285/2018/2019.

W związku z pandemią COVID-19 w ostatnich latach organizacja egzaminów dyplomowych uwzględnia poza tym szczególne regulacje rektorskie, o których była już mowa w punkcie 2.3. W semestrze zimowym bieżącego roku akademickiego wprowadza je zarządzenie nr 139/2020/2021 Rektora UAM z dnia 20 sierpnia 2021 r. w sprawie działania Uniwersytetu w warunkach epidemii w semestrze zimowym roku akademickiego 2021/2022¹⁵¹.

Informacje o zasadach, warunkach i trybie dyplomowania udostępnia się seminarzystom w dedykowanej dla nich zakładce na oficjalnej stronie internetowej Wydziału¹⁵².

*

Zgodnie z Regulaminem studiów **prace magisterskie prowadzone są pod kierunkiem pracowników posiadających stopień doktora habilitowanego lub tytuł profesora** (§ 58 ust. 1). Listę kandydatów na promotorów zatwierdza Rada programowa kierunku – w odniesieniu do roku akademickiego 2021/2022 uczyniła to w uchwale nr 11/2020-2024 z dnia 25 czerwca 2021 r.¹⁵³

¹⁴⁸ <https://pracownicy.amu.edu.pl/monitor-uam/nr-119,-31-stycznia-2019-r./zarzadzenia-rektora/zarzadzenie-nr-28120182019-rektora-uam-z-dnia-9-stycznia-2019-r.-w-sprawie-zasad-skladania-i-archiwizacji-prac-dyplomowych-z-wykorzystaniem-systemu-archiwum-prac-dyplomowych-apd-oraz-wzoru-oswiadczenia>

¹⁴⁹ https://bip.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0016/117016/442-zarzadzenie-Rektora.pdf
Załączniki: https://bip.amu.edu.pl/_data/assets/word_doc/0018/117018/442_2019_2020_Zalacznik-nr-1-do-zarzadzenia-Rektora.docx
https://bip.amu.edu.pl/_data/assets/word_doc/0011/117020/442_2019_2020_Zalacznik-nr-2-do-zarzadzenia-Rektora.docx

¹⁵⁰ <http://pracownicy.amu.edu.pl/monitor-uam/nr-119,-31-stycznia-2019-r./zarzadzenia-rektora/zarzadzenie-nr-28220182019-rektora-uam-i-z-dnia-9-stycznia-2019-r.-w-sprawie-zasad-wykorzystywania-w-universytecie-im.-adama-mickiewicza-w-poznaniu-jednolitego-systemu-antyplagiatowego-isa>

¹⁵¹ https://amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0024/252951/Zarzadzenie-w-sprawie-organizacji-roku.pdf – oraz załącznik R-C1-K2-P5-3.

¹⁵² <https://prawo.amu.edu.pl/dla-studenta/dla-studenta/Informacje-dla-studenta-ostatniego-roku-studiow>

¹⁵³ Dołączonej do Raportu jako załącznik R-C1-K3-P4-7-1 oraz R-C1-K3-P4-7-2.

W szczególnie uzasadnionym przypadku Rada programowa kierunku może upoważnić do kierowania pracą magisterską nauczyciela akademickiego ze stopniem doktora (§ 58 ust. 3 Regulaminu studiów). Przykładowo, uchwałą nr 6/2020-2024 z dnia 22 kwietnia 2021 r. Rada upoważniła dr Marię Jędrzejczak, specjalizującą się w problematyce ochrony danych osobowych, do kierowania pracą magisterską studenta zainteresowanego pogłębianiem wiedzy z zakresu tej ochrony.

Student dokonuje wyboru promotora, kierując się głównie zainteresowaniami naukowymi, zaplanowaną drogą kariery czy doświadczeniami związanymi z wcześniejszym kontaktem z prowadzącym seminarium. Potencjalni promotorzy składają w Biurze Obsługi Studenta lub zamieszczają na stronie internetowej wykaz proponowanych tematów bądź zakres problematyki objętej danym seminarium, co ma ułatwić studentowi wybór nie tylko tematyki pracy magisterskiej, ale także osoby, która będzie sprawować opiekę nad jej przygotowaniem i treścią. W celu zapewnienia zbieżności tematów z kierunkowymi efektami uczenia się **tematy prac dyplomowych rejestrowane są w Biurze Obsługi Studenta oraz zatwierdzane przez Radę programową kierunku**¹⁵⁴.

*

Regulamin studiów w § 63 ust. 1 pkt 1 warunkiem dopuszczenia do egzaminu dyplomowego czyni spełnienie wszystkich wymagań wynikających z programu studiów oraz zasad składania i archiwizacji prac dyplomowych.

Zgodnie z § 59 tego Regulaminu **Rektor UAM określa zasady składania i archiwizacji prac dyplomowych z wykorzystaniem systemu Archiwum Prac Dyplomowych (APD) oraz wzór oświadczenia o samodzielnym napisaniu pracy dyplomowej i zgodności wersji elektronicznej pracy dyplomowej z wersją drukowaną.** Dziekan może określić szczegółowe zasady funkcjonowania APD na danym wydziale. Na mocy wskazanego upoważnienia Rektor UAM wydał wspomniane już zarządzenie nr 3/2020/2021 w sprawie składania i przechowywania prac dyplomowych z wykorzystaniem Archiwum Prac Dyplomowych oraz dokumentowania egzaminu dyplomowego.

Wyczerpujące informacje o systemie APD znaleźć można na poświęconej mu uczelnianej stronie internetowej¹⁵⁵. Instrukcja obsługi systemu przez studenta dostępna jest również na oficjalnej stronie internetowej WPIA¹⁵⁶.

¹⁵⁴ Wykaz tematów prac magisterskich z roku akademickiego 2020/2021, z podziałem na formy studiów, zawiera załącznik R-C3-Z2-P7.

¹⁵⁵ <https://apd.amu.edu.pl/>

¹⁵⁶ https://prawo.amu.edu.pl/data/assets/pdf_file/0017/408005/APD-Instrukcja-dla-studenta.pdf

Poniżej przedstawiono procedurę dyplomowania na kierunku *Prawo*.

Po otrzymaniu stosownego zgłoszenia pracownik Biura Obsługi Studentów rejestruje pracę magisterską w systemie USOS, a student obowiązany jest:

- 1) **wprowadzić do APD:**
 - a) **tytuł pracy** – w języku polskim, jeżeli była przygotowana w innym języku niż polski, albo w języku angielskim, jeżeli była przygotowana w innym języku niż angielski,
 - b) **streszczenie pracy** w językach polskim i angielskim,
 - c) **słowa kluczowe** w językach polskim i angielskim;
- 2) **zatwierdzić w APD oświadczenie o samodzielnym napisaniu pracy:** „Zdając sobie sprawę z odpowiedzialności prawnej, że przypisanie sobie w pracy dyplomowej autorstwa istotnego fragmentu lub innych elementów cudzego utworu lub ustalenia naukowego stanowi podstawę stwierdzenia nieważności postępowania administracyjnego w sprawie nadania tytułu zawodowego oświadczam, że przedkładana praca dyplomowa została napisana przeze mnie samodzielnie i nie zawiera ona treści uzyskanych w sposób niezgodny z obowiązującymi przepisami, a przy jej pisaniu, poza niezbędnymi konsultacjami, nie korzystano z pomocy innych osób.”;
- 3) **złożyć w APD wersję elektroniczną pracy** przygotowaną w postaci jednego pliku w formacie pdf (jeżeli praca zawiera załączniki, to należy je także wprowadzić do systemu APD, spakowane do jednego pliku archiwum).

Po wprowadzeniu przez studenta do APD wymaganych danych promotor:

- 1) **sprawdza ich kompletność i poprawność, a następnie zatwierdza je w APD;**
- 2) **zleca za pośrednictwem APD badanie pracy magisterskiej w Jednolitym Systemie Antyplagiatowym (JSA);**
- 3) **akceptuje za pośrednictwem APD raport ogólny z badania antyplagiatowego pracy w JSA,** pod warunkiem, że nie nosi ona znamion plagiatu; drukowanie raportu z JSA nie jest wymagane;
- 4) **zatwierdza oświadczenie o zapoznaniu się z raportem w APD oraz że praca spełnia warunki do przedstawienia jej w postępowaniu o uzyskanie tytułu zawodowego;**
- 5) **przekazuje w APD pracę do wpisania recenzji.**

Następnie promotor i recenzent wpisują do APD recenzje pracy.

Ponadto, zgodnie z treścią § 2 zarządzenia nr 2/2020/2021 Dziekana WPiA z dnia 21 października 2020 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania trybu przeprowadzania egzaminu dyplomowego, terminu jego przeprowadzania oraz składu komisji przeprowadzającej egzamin dyplomowy:

- 1) po przekazaniu przez promotora pracy magisterskiej do recenzji, Biuro Obsługi Studenta sprawdza, czy wszystkie czynności, o których mowa w odpowiednich przepisach zarządzenia nr 5/2020/2021 Rektora UAM, zostały wykonane poprawnie; w przypadku pozytywnego sprawdzenia promotor wyznacza egzamin magisterski w jednym z terminów wskazanych przez Dziekana, właściwego Prodziekana lub właściwego kierownika kierunku studiów;

- 2) **o terminie egzaminu Biuro Obsługi Studenta zawiadamia mailowo studenta, przysyłając zawiadomienie na jego studencki adres e-mail (w domenie st.amu.edu.pl), oraz członków komisji.**

Na mocy zarządzenia nr 2/2020/2021 Dziekana WPiA i zgodnie z § 66 ust. 1 Regulaminu studiów, **w skład komisji przeprowadzającej egzamin magisterski wchodzi: promotor, recenzent**, który na wniosek promotora podjął się tej funkcji, **oraz przewodniczący komisji**; Dziekan, właściwy Prodziekan lub właściwy kierownik kierunku studiów mogą wyznaczyć recenzenta. Komisji przewodniczy Dziekan albo wskazana przez niego osoba (§ 66 ust. 1 Regulaminu studiów), którą w praktyce jest Prodziekan ds. studenckich i jakości kształcenia albo jeden ze wspomnianych kierowników.

Jak wynika z § 1 ust. 1-3 zarządzenia nr 2/2020/2021 Dziekana WPiA, w okresie zwykłego funkcjonowania Uczelni egzamin magisterski przeprowadza się w trybie tradycyjnym (w jednym z budynków Wydziału), chyba że Dziekan, właściwy Prodziekan lub właściwy kierownik kierunku studiów zaakceptuje wniosek o przeprowadzenie egzaminu w trybie zdalnym, złożony przez promotora w porozumieniu z zainteresowanym studentem. Z kolei w czasie ograniczenia funkcjonowania Uczelni egzamin przeprowadza się w trybie zdalnym, chyba że Dziekan, właściwy Prodziekan lub właściwy kierownik kierunku studiów – po uzyskaniu zgody Prorektora UAM właściwego ds. kształcenia (o ile jest wymagana) – zaakceptuje wniosek o przeprowadzenie egzaminu w trybie tradycyjnym, złożony przez promotora w porozumieniu z zainteresowanym studentem. Wnioski, o których wyżej mowa, promotor składa drogą elektroniczną (mailowo) – za pośrednictwem Biura Obsługi Studentów – po przekazaniu w APD pracy dyplomowej do wpisania recenzji.

Powyższa regulacja jest zgodna z § 5 ust. 2 powoływanego już zarządzenia Rektora UAM nr 139/2020/2021 z dnia 20 sierpnia 2021 r. w sprawie działania Uniwersytetu w warunkach epidemii w semestrze zimowym roku akademickiego 2021/2022.

Przed pandemią egzaminy magisterskie odbywały się wyłącznie w siedzibie Wydziału, natomiast od wiosny 2020 r. niemalże wszystkie przeprowadza się zdalnie. W związku z trudną sytuacją pandemiczną Dziekan WPiA zalecił, by w semestrze zimowym roku akademickiego 2020/2021 egzaminy dyplomowe odbywały się w dalszym ciągu na odległość.

Egzamin magisterski w trybie zdalnym przeprowadza się w ramach synchronicznego kontaktu, w którym student oraz komisja uczestniczą w egzaminie w tym samym czasie, ale w różnych miejscach – w drodze wideokonferencji internetowej odbywanej za pomocą usługi (programu) MS Teams. Gdy uzgodniono termin egzaminu, przewodniczący komisji tworzy w kalendarzu MS Teams spotkanie pod przykładowym tytułem „Egzamin dyplomowy (imię, nazwisko i numer albumu studenta)”, na które zaprasza w roli wymaganych uczestników studenta oraz pozostałych członków komisji. Uczestnicy potwierdzają niezwłocznie otrzymanie zaproszenia. Jeżeli w trakcie egzaminu dojdzie do przerwania połączenia pomiędzy członkami komisji albo pomiędzy komisją a zdającym egzamin studentem, to przewodniczący komisji w porozumieniu z członkami komisji podejmuje decyzję czy przebieg egzaminu do momentu przerwania połączenia pozwala komisji ocenić egzamin i ustala: zakończenie egzaminu i wystawienie oceny albo konieczność powtórzenia egzaminu.

W trakcie egzaminu magisterskiego student odpowiada na 3 pytania: dwa losowane z listy pytań egzaminacyjnych przewidzianej na egzamin dyplomowy z danej specjalizacji oraz jedno zadawane przez recenzenta.

Przewodniczący sporządza protokół egzaminu magisterskiego w postaci elektronicznej w APD, wpisując zadane studentowi pytania i oceny za udzielone odpowiedzi oraz ostateczną ocenę z egzaminu i ocenę z pracy magisterskiej¹⁵⁷.

Członkowie komisji zatwierdzają w APD protokół egzaminu magisterskiego, co jest równoznaczne z jego podpisaniem.

Po egzaminie pracownik Biura Obsługi Studenta włącza do teczki akt osobowych studenta następujące dokumenty sporządzone w postaci elektronicznej w APD:

- 1) **wydruk protokołu** egzaminu magisterskiego;
- 2) **wydruk recenzji** pracy magisterskiej;
- 3) **wydruk Karty Pracy Dyplomowej.**

Dokumentacji egzaminów magisterskich poświęcono także odpowiedni fragment punktu 3.10.

Przy odbiorze dyplomu student składa w Biurze Obsługi Studenta kartę obiegową, potwierdzenie wniesienia opłaty za dyplom oraz oryginały zaświadczeń o ewentualnych dodatkowych osiągnięciach.

*

Jakość prac magisterskich, a także dokumentacji związanej z dyplomowaniem podlega okresowej ocenie przez specjalny zespół powołany uchwałą Rady programowej kierunku. Zasady dokonywania takiej oceny określa obecna uchwała nr 15/2020-2024 Rady programowej kierunku studiów *Prawo* z dnia 23 września 2021 r.¹⁵⁸

Punkt 3.5

Sposoby oraz narzędzia monitorowania i oceny postępów studentów oraz działania podejmowane na podstawie tych informacji, jak również sposoby wykorzystania analizy wyników nauczania w doskonaleniu procesu nauczania i uczenia się studentów.

Śledzenie postępów studentów odbywa się na Wydziale w sposób systematyczny, przy wykorzystaniu rozmaitych narzędzi, a w szczególności poprzez:

- 1) prowadzony przez Biuro Obsługi Studentów bieżący monitoring liczby studentów przyjętych na studia, liczby studentów przechodzących na kolejne lata studiów oraz liczby absolwentów;

¹⁵⁷ https://prawo.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0005/417560/Zakres,-forma-i-sposob-przeprowadzania-egzaminu-dyplomowego-Uchwaly-Rad-programowych-WPiA-od-10-2021.pdf

¹⁵⁸ Stanowiąca załącznik R-C1-K3-P4-8.

- 2) prowadzony przez kierownika kierunku studiów monitoring bieżących postępów studentów w trakcie cyklu kształcenia;
- 3) bieżącą kontrolę tychże postępów przez prowadzących zajęcia dydaktyczne i egzaminatorów;
- 4) czynną obserwację zaangażowania studentów w pracę naukową;
- 5) cosemestralne anonimowe ankiety studenckie.

Biuro Obsługi Studentów na bieżąco prowadzi i monitoruje statystyki przyjęć na studia, liczby studentów wpisanych na poszczególne lata oraz liczby absolwentów¹⁵⁹. Na kierunku *Prawo* pozwalają one dostrzec kilka prawidłowości.

Po pierwsze, zainteresowanie podjęciem stacjonarnych bądź niestacjonarnych studiów prawniczych na Wydziale jest od wielu lat bardzo wysokie. Liczba kandydatów znacznie przewyższa przewidziane limity przyjęć (wynoszące w roku akademickim 2021/2022: 180 osób na studiach stacjonarnych oraz 300 osób na studiach niestacjonarnych).

Po drugie, pewien odsiew studentów daje się dostrzec na I roku studiów. Prawidłowość ta występuje od lat, a wynika z faktu, że przynajmniej część kandydatów, którzy dostali się na studia, nie jest w stanie sprostać wymaganiom określonym w programie studiów albo zwyczajnie rezygnuje ze studiowania. Na studiach stacjonarnych niepowodzenia doznaje kilkudziesięciu pierwszorocznych studentów, na studiach niestacjonarnych zaś – nawet około połowy z nich.

Po trzecie, w przypadku studiów stacjonarnych znakomita większość studentów, którzy zaliczyli I rok, kończy studia z oceną pozytywną, broniąc prace magisterskie. W przypadku studiów niestacjonarnych odsetek absolwentów jest mniejszy, co wynika między innymi z prowadzenia aktywności zawodowej utrudniającej ich terminowe ukończenie.

Postępom studentów na bieżąco przygląda się kierownik kierunku studiów. Czyni to, realizując politykę doskonalenia jakości kształcenia na Wydziale, a także w związku z koniecznością podejmowania szeregu decyzji związanych z tokiem studiów. W szczególności skreśla z listy studentów w przypadku stwierdzenia braku udziału w obowiązkowych zajęciach (§ 52 pkt 1 Regulaminu studiów), raportowanego przez Biuro Obsługi Studentów na podstawie zgłoszeń prowadzących zajęcia. O skreśleniu z listy studentów kierownik może również zdecydować w przypadku: braku postępów w nauce (§ 52 pkt 2), nieuzyskania zaliczenia roku w określonym terminie (§ 52 pkt 2), niezłożenia w terminie pracy dyplomowej (§ 51 pkt 3) albo niezłożenia egzaminu dyplomowego (§ 51 pkt 4). Poza tym kierownik kierunku studiów decyduje o przedłużeniu sesji (§ 39), a także o przeprowadzeniu zaliczenia lub egzaminu w trybie komisyjnym (§ 31 i § 33). Na wniosek studenta kierownik może zezwolić na powtarzanie nie więcej niż trzech przedmiotów z jednoczesnym kontynuowaniem studiów na wyższym roku (czyli na tzw. warunek) albo na powtarzanie większej liczby przedmiotów bez kontynuowania studiów na roku wyższym (§ 34 ust. 1 pkt 1 i 2).

¹⁵⁹ Statystyki za ostatnie trzy lata zawierają **tabele nr 1 i 2 w załączniku nr 1 Części III Raportu**.

Stałemu czuwaniu nad postępami studentów służy sprawdzanie przez prowadzących zajęcia ich wiedzy, chociażby poprzez zadawanie pytań, przeprowadzanie kartkówek, analizę przygotowanych referatów i prezentacji, kontrolę rozwiązywania kasusów i innych ćwiczeń. O bieżącym zakresie materiału, który trzeba przygotować na zajęcia, studenci są informowani co najmniej z tygodniowym wyprzedzeniem. **Wnikliwej analizie poddaje się wyniki osiągnięte przez studentów na egzaminach i zaliczeniach.** Dokonują jej w pierwszym rzędzie egzaminatorzy, prowadzący zajęcia i kierownicy jednostek organizacyjnych Wydziału (tj. katedr, zakładów, pracowni i laboratoriów), omawiając i dyskutując płynące z niej wnioski na zebraniach ich (współ-)pracowników. Oceny w tym względzie formułuje też kierownik kierunku studiów, Prodziekan ds. studenckich i jakości kształcenia oraz Rada programowa kierunku.

Istotna dla monitorowania postępów i doskonalenia rozwoju studentów jest również czynna obserwacja ich zaangażowania w pracę naukową. Studenci kierunku *Prawo* zdobywają kompetencje badawcze nie tylko w trakcie przygotowań do zajęć dydaktycznych oraz ich odbywania, ale także biorąc aktywny udział w konferencjach naukowych, publikując artykuły w czasopismach naukowych, uczestnicząc w grantach, występując w debatach oksfordzkich czy konkursach krasomówczych.

Kierownicy jednostek organizacyjnych Wydziału mają wgląd w **wyniki anonimowych ankiet studentów**, które zawierają ocenę poszczególnych zajęć prowadzonych przez nauczycieli zatrudnionych w tychże jednostkach oraz inne, współpracujące z nimi osoby. Wyniki ankiet udostępnia się też Prodziekanowi ds. studenckich i jakości kształcenia oraz właściwemu kierownikowi kierunku studiów. Służą one nie tylko ocenie pracy dydaktyków, lecz przede wszystkim dają impuls do wprowadzenia zmian w sposobie prowadzenia zajęć, których potrzebę sygnalizują studenci. Poza tym pod uwagę bierze się **rezultaty uczelnianych badań jakości kształcenia**¹⁶⁰.

*

Bieżący nadzór nad monitorowaniem postępów studentów sprawuje Prodziekan ds. studenckich i jakości kształcenia. Określone role przypisane są również podmiotom współtworzącym uczelniany System Doskonalenia Jakości Kształcenia. W szczególności, do Rady programowej kierunku studiów *Prawo* należy między innymi sprawowanie nadzoru nad jakością kształcenia na tym kierunku, a także jej zapewnianie i ocenianie. Wśród zadań Rady ds. kształcenia Szkoły Nauk Społecznych, której częścią jest WPiA, mieści się z kolei wypracowanie standardów jakości kształcenia oraz nadzór nad jej badaniem na kierunkach studiów prowadzonych w Szkole. Zagadnienie to omówiono bliżej w punktach 10.1 i 10.3.

*

Wnioski z prowadzonego monitoringu postępu studentów służą systematycznemu doskonaleniu procesu kształcenia. Odbywa się to między innymi przez działania o charakterze bieżącym, a zwłaszcza aktywność kierowników kierunków studiów polegającą na wydawaniu decyzji w indywidualnych sprawach studenckich oraz na pomocy w rozwiązywaniu problemów zgłaszanych przez studentów, w tym sporadycznych sytuacji konfliktowych. Ponadto wspomniane wnioski uwzględnia się przy kształtowaniu programu studiów. Przykładowo, w związku ze zgłaszanym przez

¹⁶⁰ Wyniki przeprowadzonego w roku 2021 r. badania stacjonarnych i niestacjonarnych studentów *Prawa* zawierają załączniki **R-C1-K4-P4-1** i **R-C1-K4-P4-2**. Z kolei ogólne wyniki badań uniwersyteckich z lat 2018/2019 i 2019/2020 dostępne są pod adresem: https://jakosc.amu.edu.pl/?page_id=2911

studentów, nauczycieli oraz interesariuszy zewnętrznych Wydziału zapotrzebowaniem na zajęcia o charakterze praktycznym, w mającym wejść w życie od roku akademickiego 2022/2023 nowym programie studiów prawniczych uwzględniono obowiązkowe warsztaty, na których studenci będą ćwiczyć umiejętności praktyczne (sporządzanie umów, pism procesowych itp.). Dodatkowe informacje o wpływie wyników wydziałowego monitoringu w zakresie jakości kształcenia na projektowane zmiany zawarto w punktach 1.5 oraz 10.3 i 10.4.

Punkt 3.6

Ogólne zasady sprawdzania i oceniania stopnia osiągnięcia efektów uczenia się.

Obowiązujące na kierunku *Prawo* **ogólne zasady sprawdzania i oceniania stopnia osiągnięcia efektów uczenia się** określa wzorcowy sylabus¹⁶¹, zgodny z przyjętym na UAM standardem¹⁶².

Zakres zagadnień obowiązujących na egzaminie lub zaliczeniu podawany jest do wiadomości studentów przez prowadzącego zajęcia z odpowiednim wyprzedzeniem, najczęściej na początku semestru.

Analiza wydziałowych sylabusów pozwala zauważyć **zróżnicowane formy zaliczenia zajęć**. W przypadku wykładów są to: egzamin pisemny, egzamin ustny, test; jeśli zaś chodzi o ćwiczenia i lektoraty – kolokwium pisemne, kolokwium ustne, test, projekt, esej, raport, prezentacja multimedialna, a dodatkowo także aktywne uczestnictwo w zajęciach.

Regulamin studiów pozwala na zaliczenie zajęć na podstawie związanej z nimi pracy badawczej lub wdrożeniowej wykonanej przez studenta, na jego wniosek, po zasięgnięciu opinii prowadzącego zajęcia (§ 28). Decyzję w tej mierze podejmuje kierownik kierunku studiów.

Obowiązkowe praktyki zawodowe zaliczane są na podstawie wypełnionego dziennika praktyk, zaświadczenia o ich odbyciu oraz uzasadnionej opinii podmiotu, w którym je odbywano; w niektórych przypadkach z uwzględnieniem uzupełniających informacji i dokumentów lub indywidualnej rozmowy ze studentem, w celu rozwiania ewentualnych wątpliwości. Kwestię zaliczania praktyk realizowanych w różnych formach omówiono szeroko w punkcie 2.7.

Weryfikacji efektów uczenia się osiąganych w trakcie seminarium magisterskiego dokonuje się na poszczególnych etapach związanych z przygotowaniem pracy magisterskiej, a obejmujących: przedstawienie problemu badawczego, prezentację założeń metodologicznych pracy, jej struktury oraz kolejnych fragmentów, a także dyskusję nad płynącymi z niej wnioskami. Ponieważ program studiów prawniczych przewiduje złożenie pracy magisterskiej, więc uzyskanie zaliczenia z seminarium magisterskiego w ostatnim semestrze studiów następuje po jej złożeniu w terminie, tj. do 30 września (§ 29 w związku z § 60 Regulaminu studiów).

¹⁶¹ <https://prawo.amu.edu.pl/dla-pracownika/sylabusy/wzory-i-instrukcje>

¹⁶² <https://pracownicy.amu.edu.pl/tresci/dokumenty-uam/wszystkie-kategorie/do-po/formularze-dziau-nauczania>

Sposób oceniania prac egzaminacyjnych i zaliczeniowych opisują sylabusy. Prowadzący zajęcia zobowiązany jest do przekazania studentom informacji o sposobach oceniania, w przeciągu pierwszych dwóch tygodni semestru. Niezgodność zaliczenia lub egzaminu z deklarowaną w sylabusie formą może być podstawą wyrażenia zgody na komisyjne sprawdzenie wiedzy, a w skrajnym wypadku unieważnienia zaliczenia bądź egzaminu (§ 31 i § 33 Regulaminu studiów).

Na UAM **obowiązuje klasyczna skala ocen** (§ 21 ust. 1 Regulaminu studiów): od oceny bardzo dobrej (bdb; 5,0) do niedostatecznej (ndst; 2,0).

Na egzaminatorze/prowadzącym zajęcia ciąży **obowiązek poinformowania studenta o ocenie z egzaminu lub zaliczenia oraz wprowadzenia jej do systemu USOS** (§ 30a Regulaminu studiów). W przypadku egzaminu lub zaliczenia pisemnego ocenę należy wpisać niezwłocznie, jednak nie później niż w ciągu 14 dni od daty jego przeprowadzenia. O ocenie z egzaminu lub zaliczenia ustnego studenta trzeba poinformować natychmiast po jego zakończeniu, a w systemie USOS ocenę tę należy odnotować nie później niż w ciągu 3 dni roboczych od daty egzaminu lub zaliczenia.

Niezależnie od tego student ma **możliwość uzyskania** od egzaminatora/prowadzącego zajęcia **szerszej informacji zwrotnej dotyczącej wyniku egzaminu lub zaliczenia**. Standardowo udziela się jej drogą mailową, w programie MS Teams albo w trakcie indywidualnego spotkania na dyżurze. Ze swoją ocenioną pracą pisemną student może zapoznać się w terminie 14 dni od ogłoszenia wyników w systemie USOS (§ 24 Regulaminu studiów). W praktyce, prace egzaminacyjne i zaliczeniowe przechowuje się we właściwych katedrach, zakładach, pracowniach i laboratoriach albo w zespołach (grupach zajęciowych) w programie MS Teams oraz udostępnia do wglądu studentom znacznie dłużej, bo zwykle przez co najmniej rok od daty egzaminu lub zaliczenia.

Na podstawie ocen końcowych uzyskanych z egzaminów i zaliczeń **wylicza się średnią ocen, która wraz z oceną z pracy dyplomowej oraz oceną z egzaminu dyplomowego decyduje o ostatecznym wyniku studiów**. Szczegółowe zasady obliczania tego wyniku oraz jego wpływu na ocenę zamieszczaną na dyplomie ukończenia studiów określa Regulamin studiów (w § 69 i § 70).

Punkt 3.7

Dobór metod sprawdzania i oceniania efektów uczenia się w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych osiągniętych przez studentów w trakcie i na zakończenie procesu kształcenia (dyplomowania), w tym metod sprawdzania efektów uczenia się osiągniętych na praktykach zawodowych, z ukazaniem przykładowych powiązań metod sprawdzania i oceniania z efektami uczenia się odnoszącymi się do działalności naukowej w zakresie dyscypliny, do której kierunek jest przyporządkowany, stosowania właściwych metod i narzędzi, w tym zaawansowanych technik informacyjno-komunikacyjnych, jak również kompetencji językowych w zakresie znajomości języka obcego.

Na kierunku *Prawo* stosuje się **różne metody sprawdzania i oceniania efektów uczenia się, dobrane w zależności od formy** (wykład, ćwiczenia, seminarium, lektorat, praktyka), **w jakiej – zgodnie z programem studiów – realizuje się dane zajęcia, oraz treści programowych zapisanych w ich sylabusie**. Wśród najczęściej stosowanych metod można wskazać – **w odniesieniu do:**

- 1) **wiedzy** – pisemne lub ustne egzaminy i kolokwia, testy, sprawdziany, referaty i prezentacje, eseje, kazusy;
- 2) **umiejętności** – pisemne lub ustne egzaminy i kolokwia, a także indywidualne bądź grupowe prace projektowe polegające na sporządzaniu tekstów prawnych i prawnych (umów, wniosków, pozwów, orzeczeń sądów i organów administracji, aktów normatywnych), eseje czy kazusy;
- 3) **kompetencji społecznych** – pisemne lub ustne egzaminy i kolokwia, jak również indywidualne i grupowe prace projektowe, prezentacje, kazusy oraz symulacje;

przy czym **w przypadku seminarium magisterskiego** – referaty, prezentacje i pracę dyplomową.

W przypadku języków obcych zajęcia semestralne kończą się zaliczeniem. Ponadto studenci stacjonarni obowiązani są zdać egzamin certyfikacyjny, poświadczający znajomość języka ogólnego na poziomie B2, a wszyscy studenci kierunku – egzamin ze specjalistycznego języka prawniczego na poziomie B2+. Z uwagi na zróżnicowane metody kształcenia w trakcie kursu języka obcego stosuje się następujące formy oceniania: kolokwium pisemne i ustne, krótkie formy testowe, a także pisemne (takie jak list, sprawozdanie, streszczenie), projekt oraz prezentacja multimedialna. Ponadto ocenia się pracę na zajęciach (tzw. *continuous assessment*).

Praktyki zawodowe. Ponieważ celem praktyk jest zaznajomienie studenta z „prawem w działaniu”, w trakcie ich odbywania student zdobywa wiedzę na temat struktury oraz funkcjonowania przyjmującej go instytucji, a także umiejętność stosowania związanych z nią regulacji prawnych. Konkretnie czynności mogą polegać na: analizie przypadku, omówieniu akt sprawy, redakcji notatki czy szerszego opracowania analitycznego, sporządzenia projektu umowy cywilnoprawnej lub handlowej, pisma procesowego, projektu orzeczenia sądu czy decyzji administracyjnej, przygotowania dokumentów rejestracyjnych przedsiębiorcy itp. Wszystkie te czynności wymagają korzystania z wiedzy, umiejętności i kompetencji pozyskanych w dotychczasowym toku studiów.

Weryfikacja efektów uczenia się osiągniętych na praktykach następuje na podstawie wypełnionego dziennika praktyk i uzasadnionej opinii podmiotu przyjmującego studenta na praktyki; w niektórych przypadkach z uwzględnieniem uzupełniających informacji i dokumentów lub indywidualnej rozmowy ze studentem, w celu rozwiania ewentualnych wątpliwości. Aby uzyskać potrzebne wyjaśnienia, opiekun praktyk może też skontaktować się z podmiotem, w którym je odbyto.

*

Typowym przykładem metody oceniania dostosowanej do charakteru studiów na kierunku *Prawo* oraz **ściśle powiązanej z działalnością naukową w zakresie nauk prawnych** jest tak zwany **kazus**. Polega on na przedstawieniu studentowi do rozwiązania konkretnego problemu prawnego dotyczącego zagadnień omawianych na zajęciach z danego przedmiotu (na przykład na prawie cywilnym, konstytucyjnym, karnym czy administracyjnym). Rozwiązanie kazusu wymaga odpowiedniego połączenia wiedzy (znajomości przepisów z danej gałęzi czy dziedziny prawa), umiejętności (przede wszystkim wykładni tekstów prawnych) oraz kompetencji (w zakresie analizy krytycznej czy komunikacji interpersonalnej). Do prawidłowego rozwiązania kazusu konieczna jest także znajomość wyników badań naukowych w danej gałęzi (dziedzinie) prawa, w szczególności aktualnych poglądów doktryny.

Interesującą, bo wyjątkową formą zaliczenia zajęć są tradycyjne konkursy przedmiotowe. Dopuszczają je reguły ustalane – za zgodą Prodziekana ds. studenckich i jakości kształcenia – przez jednostki organizacyjne Wydziału odpowiedzialne za prowadzenie zajęć z danego przedmiotu, a komunikowane studentom z odpowiednim wyprzedzeniem. Jako przykład można wskazać konkursy *Prawa rzymskiego*¹⁶³, *Prawoznawstwa*, *Prawa cywilnego*, *Postępowania karnego* czy *Postępowania cywilnego*¹⁶⁴.

*

Sprawdzanie efektów uczenia się następuje w trybie tradycyjnym, tj. przy obecności studenta i prowadzącego zajęcia/egzaminatora w budynku Wydziału, **albo w trybie zdalnym**. **W trybie tradycyjnym zastosowanie znajdują przede wszystkim komputery, inne cyfrowe urządzenia informatyczne oraz urządzenia audiowizualne**. Z kolei **w trybie zdalnym korzysta się z zaawansowanych technik informacyjno-komunikacyjnych oraz powiązanych z nimi narzędzi**. Do podstawowych należą program **MS Teams** oraz **Platforma E-learningowa UAM**. W trakcie letniej sesji egzaminacyjnej w roku akademickim 2020/2021 pilotażowo wykorzystywano także aplikację **Testportal**. Spotkała się ona na Wydziale z przychylnym odbiorem. Nauczyciele cenili sobie funkcjonalności dotyczące konfiguracji testu oraz zapewnienia samodzielności pracy studentów (technologia „Uczniwy zdający”). Pozytywnie oceniano też synchronizację Testportalu z MS Teams, intuicyjność użytkowania aplikacji i jej atrakcyjność graficzną.

Korzystanie z technik i narzędzi zdalnej komunikacji stało się szczególnie częste w związku z pandemią COVID-19 oraz obowiązkowym przejściem (początkowo w całości, a obecnie w części) na tryb nauczania zdalnego. W tym czasie na UAM wprowadzono między innymi Regulamin kształcenia na odległość¹⁶⁵.

Wątek wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnej rozwinięto w punkcie 5.3.

Punkt 3.8

Rodzaje, tematyka i metodyka prac egzaminacyjnych i zaliczeniowych.

Tematyka etapowych prac egzaminacyjnych i zaliczeniowych wynika z treści programowych zapisanych w sylabusach poszczególnych zajęć objętych planem studiów. Prace te mają charakter teoretyczny, praktyczny albo łączą wiedzę teoretyczną z praktyką. W poprzednim punkcie wśród stosowanych w tej mierze form wymieniono m.in.: pisemne i ustne egzaminy i kolokwia, sprawdziany (kartkówki), testy, referaty i prezentacje, eseje, kazusy, prace projektowe polegające na sporządzaniu tekstów prawnych i prawnych (umów, wniosków, pozwów, orzeczeń sądów i organów administracji, aktów normatywnych).

¹⁶³ <https://youtu.be/N7R0ydpdYJc>

¹⁶⁴ <http://tifp.amu.edu.pl/2021/04/wyniki-konkursu-z-prawoznawstwa-w-2021-r/>
<https://prawo.amu.edu.pl/dla-studenta/content-wpia-student/384687-i-wydzialowy-konkurs-wiedzy-z-prawa-cywilnego>
<https://prawo.amu.edu.pl/strona-glowna/jednostki-organizacyjne/katedry/Zaklad-Postepowania-Karnego/konkurs-z-postepowania-karnego>

¹⁶⁵ https://bip.amu.edu.pl/data/assets/pdf_file/0022/180544/ZR-48-2020-2021.pdf – oraz załącznik R-C1-K2-P5-1-1.

Jak już również wspomniano, typowym, a przy tym charakterystycznym dla studiów prawniczych sposobem weryfikacji efektów uczenia się są **kazusy**¹⁶⁶. Pozwalają one kompleksowo sprawdzić wiedzę, umiejętności oraz kompetencje wymagane od studenta. Kazusy zasługujące na szczególne wyróżnienie bywają udostępniane studentom na oficjalnej stronie internetowej Wydziału¹⁶⁷.

Tematykę prac egzaminacyjnych i zaliczeniowych przedstawia się studentom na zajęciach – poniżej w przypisie zamieszczono linki do przykładowych zestawów zagadnień egzaminacyjnych z: *Prawa administracyjnego, Prawa cywilnego I, Prawa handlowego, Prawa karnego, Prawa międzynarodowego publicznego, Prawa pracy i ubezpieczeń społecznych oraz Prawoznawstwa*¹⁶⁸.

Egzamin obejmuje zwykle kilka zagadnień związanych z treściami programowymi. Przykładowo, egzamin z *Prawa cywilnego I* uwzględnia materię części ogólnej prawa cywilnego oraz części ogólnej i szczegółowej prawa zobowiązań, natomiast egzamin z *Prawa cywilnego II* obejmuje zagadnienia z prawa rzeczowego, prawa rodzinnego i opiekuńczego oraz prawa spadkowego.

Za **przykład szczegółowej metodyki prac egzaminacyjnych** może posłużyć egzamin z *Prawoznawstwa* na I roku niestacjonarnych studiów prawniczych. Egzamin ten ma formę pisemną i składa się z sześciu zadań, z których pierwsze trzy wymagają podania definicji określonych pojęć, a pozostałe trzy wymagają podania szerszej charakterystyki zagadnienia, którego punktem odniesienia jest określone pojęcie, lub przeprowadzenia określonego porównania, lub omówienia określonego modelu (podziału itp.), lub odpowiedzi na określone pytanie problemowe. Na egzaminie można uzyskać 15 punktów: po 2 punkty za trzy pierwsze, definicyjne zadania i po 3 punkty za trzy pozostałe. W przypadku bardzo wysokiej oceny językowego aspektu pracy można dodatkowo zdobyć 0,5 albo 1 punkt – suma punktów nie może jednak przekroczyć 15.

Inny przykład wspomnianej metodyki stanowi egzamin z *Postępowania karnego*. Składa się on z trzech części:

- 1) sprawdzającego wiedzę kodeksową testu złożonego z dziesięciu pytań dopuszczających jedną z trzech podanych odpowiedzi – brak punktów ujemnych; maksymalna liczba punktów do zdobycia: 10; czas przeznaczony na rozwiązanie: 10 minut;
- 2) dwóch pytań otwartych sprawdzających wiedzę dogmatyczną – maksymalna liczba punktów do zdobycia: 10; czas przeznaczony na rozwiązanie: 15 minut;

¹⁶⁶ Przykłady ujęć kazusów: https://prawo.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0003/421374/przykladowy-kazus-2021.pdf
https://prawo.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0017/118223/Kazusy-z-dnia-27.05.pdf

¹⁶⁷ <https://prawo.amu.edu.pl/strona-glowna/jednostki-organizacyjne/katedry/Zaklad-Publicznego-Prawa-Gospodarczego/kazusy>

¹⁶⁸ https://prawo.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0015/123090/Zakres-wymaga-do-egzaminu-z-Prawa-administracyjnego.pdf
https://prawo.amu.edu.pl/_data/assets/word_doc/0014/121280/Cywilne1-zagadnienia-dla-studentow.doc
https://prawo.amu.edu.pl/_data/assets/word_doc/0003/121278/PrHandl-Zagadn-SSP-NSP.doc
https://prawo.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0019/419122/Zestaw-pytan_Prawo-karne-2021_22.pdf
https://prawo.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0015/414150/Pytania-PMP.pdf
https://prawo.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0010/315964/Zagadnienia-egzaminacyjne-prawo-pracy-SSP.pdf
https://prawo.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0003/421626/Definicje-i-zadania-opisowe-na-egzamin-z-Prawoznawstwa-NSP-2021-2022.pdf

- 3) kazusu sprawdzającego umiejętność praktycznego zastosowania wiedzy – w tej części student może korzystać z Kodeksu postępowania karnego; arkusz zawierający treść kazusu student otrzymuje po rozwiązaniu testu oraz udzieleniu odpowiedzi na pytania otwarte; maksymalna liczba punktów do zdobycia: 10; czas przeznaczony na rozwiązanie: 10-20 minut.

Warunkiem zdania egzaminu pisemnego jest uzyskanie minimum 16 punktów z 30. Nieuzyskanie żadnego punktu z którejkolwiek części oznacza dyskwalifikację pracy i otrzymanie oceny niedostatecznej.

Ostatni przykład metodyki – tym razem egzaminu pisemnego z *Prawa karnego*. Polega on na udzieleniu odpowiedzi na trzy pytania otwarte (jeśli egzamin przeprowadza się w formie tradycyjnej) albo na rozwiązaniu testu zamkniętego złożonego z 45 pytań jednokrotnego wyboru (jeśli egzamin odbywa się w trybie zdalnym).

Punkt 3.9

Rodzaje, tematyka i metodyka prac dyplomowych, ze szczególnym uwzględnieniem nabywania i weryfikacji osiągnięcia przez studentów kompetencji związanych z prowadzeniem działalności naukowej.

Na studiach prawniczych, mających charakter jednolitych studiów magisterskich, studenci przygotowują **pracę magisterską**.

Tematyka pracy magisterskiej jest dostosowana do indywidualnych zainteresowań studenta. Mieści się jednak każdorazowo w kręgu nauk prawnych, a przez to w obszarze kształcenia przypisanym do kierunku studiów *Prawo*; poza tym koresponduje z zakresem seminarium magisterskiego prowadzonego przez danego promotora i działalnością naukową pracowników Wydziału. **Tematyka ta podlega zatwierdzeniu przez Radę programową kierunku.** Natomiast **wyboru konkretnego tematu pracy magisterskiej dokonuje student w uzgodnieniu z promotorem.** Należy podkreślić, że prace magisterskie poruszają często nowatorską problematykę i dotyczą aktualnych zagadnień prawnych, co do zasady ściśle związanych z badaniami prowadzonymi przez opiekunów naukowych (na przykład w zakresie praw pacjenta, nowych technologii, umów z pogranicza prawa prywatnego i publicznego, prawa holdingowego).

Dowodem na to, że system kształcenia na kierunku *Prawo* umożliwia przygotowanie studentów do prowadzenia działalności naukowej oraz podejmowania czynności związanych ze stosowaniem prawa, są ich liczne sukcesy w konkursach i grantach oraz zdobywane prestiżowe nagrody.

Poniżej przedstawiono przykłady znaczących osiągnięć absolwentów *Prawa* ściśle związanych z wewnętrzną i zewnętrzną – konkursową – oceną prac magisterskich, których byli autorami.

Różne inne aspekty dorobku naukowego studentów tego kierunku z lat 2017-2021 ukazano w punktach 4.3, 7.2, 7.3 i 8.4.

Corocznie na WPiA organizowany jest **Konkurs im. prof. Kazimierza Kolańczyka na najlepsze prace magisterskie**. W przypadku prac obronionych w roku akademickim 2019/2020 jury konkursowe zdecydowało o przyznaniu następujących nagród¹⁶⁹:

- 1) pierwszej nagrody: dla mgr. Michała Wieczorkowskiego za pracę magisterską pt. *Status dyrektyw interpretacyjnych na gruncie derywacyjnej koncepcji wykładni tekstu prawnego w świetle paradoksu sceptycznego L. Wittgensteina*, napisaną pod kierunkiem prof. dr. hab. Marka Smolaka;
- 2) drugiej nagrody *ex aequo*: dla mgr Igi Kozioł za pracę magisterską pt. *Sądowe uzgodnienie płci metrykalnej osoby transseksualnej*, napisaną pod kierunkiem prof. UAM dr. hab. Pawła Grzegorzczaka;
- 3) drugiej nagrody *ex aequo*: dla mgr. Jędrzeja Wydry za pracę magisterską pt. *Ocena dowodu z badań indywidualizacyjnych pisma ręcznego*, napisaną pod kierunkiem prof. UAM dr. hab. Szymona Matuszewskiego;
- 4) trzeciej nagrody *ex aequo*: dla mgr Weroniki Kosmalskiej za pracę magisterską pt. *Analiza składniowa preambuł w polskich konstytucjach w latach 1918-2018 w świetle założeń aksjologicznych prawodawcy oraz semantyki leksemu Naród*, napisaną pod kierunkiem prof. dr. hab. Marka Smolaka;
- 5) trzecia nagroda *ex aequo*: dla mgr Michaliny Kowali za pracę magisterską pt. *Wykorzystywanie sztucznej inteligencji w procesie kompozycji w świetle ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych*, napisaną pod kierunkiem prof. UAM dr hab. Katarzyny Klafkowskiej-Waśniowskiej.

Z kolei w przypadku prac z roku akademickiego 2020/2021 jury przyznało następujące nagrody¹⁷⁰:

- 1) pierwszą nagrodę: mgr Martynie Krystman za pracę magisterską pt. *Dobra osobiste jednostek samorządu terytorialnego i ich organów*, napisaną pod kierunkiem prof. dr. hab. Adama Olejniczaka;
- 2) drugą nagrodę: mgr. Jackowi Jastrzębskiemu za pracę magisterską pt. *Transgraniczny podział spółki kapitałowej w świetle dyrektywy 2019/2121 – perspektywa nowej regulacji*, napisaną pod kierunkiem prof. UAM dr. hab. Jacka Napierały;
- 3) trzecią nagrodę: mgr Ewie Waśniowskiej za pracę magisterską pt. *Język proceduralny w procesie stanowienia i stosowania prawa Unii Europejskiej na przykładzie języka francuskiego i angielskiego*, napisaną pod kierunkiem prof. UAM dr. hab. Boubacara Sidi Diallo;
- 4) pierwsze wyróżnienie: mgr Magdalenie Jeziernickiej za pracę magisterską pt. *Postępowanie o rozgraniczenie nieruchomości a wznowienie znaków granicznych*, napisaną pod kierunkiem prof. UAM dr hab. Anety Suchoń;
- 5) drugie wyróżnienie *ex aequo*: mgr. Karolowi Pawlickiemu za pracę magisterską pt. *Prawna problematyka ochrony powietrza z uwzględnieniem elementów nauk przyrodniczych*, napisaną pod kierunkiem prof. UAM dr hab. Anety Suchoń;

¹⁶⁹ <https://prawo.amu.edu.pl/strona-glowna/content-wpia-gony/410119-konkurs-kolanczyka>

¹⁷⁰ <https://prawo.amu.edu.pl/strona-glowna/content-wpia-gony/421395-konkurs-im.-profesora-kazimierza-kolanczyka>

- 6) drugie wyróżnienie *ex aequo*: mgr. Grzegorzowi Puciatu za pracę magisterską pt. *Marszałek Konstanty Rokossowski – Stalinowski Orzeł czy trudny patriota? Między narracją historyczną a językiem propagandy*, napisaną pod kierunkiem prof. UAM dr. hab. Przemysława Krzywoszyńskiego.

W 2021 r. praca magisterska mgr Julii Lisieckiej, zatytułowana *Ewolucja czynnego i biernego prawa wyborczego kobiet w Polsce*, uzyskała **nagrodę I stopnia Stowarzyszenia przeciw Antysemityzmowi i Ksenofobii Otwarta Rzeczpospolita** w XXVI edycji **Konkursu Prac Magisterskich im. Jana Józefa Lipskiego**¹⁷¹.

W tym samym roku, dzięki pracy pt. *Exit tax. Podatek od dochodów z niezrealizowanych zysków*, mgr Adam Rzepa zajął **ex aequo I miejsce** w organizowanym po raz trzeci **konkursie TAX EVEREST, czyli akademickich mistrzostwach Polski w pisaniu prac magisterskich z zakresu prawa podatkowego**¹⁷².

W zakończonej w 2020 r. XVIII edycji **Konkursu na najlepszą pracę magisterską z prawa własności intelektualnej**, organizowanego przez Urząd Patentowy RP, laureatką **I nagrody Ministra Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu** została nasza absolwentka mgr Katarzyna Macieląg za pracę pt. *Podmiot autorskich praw majątkowych do utworu audiowizualnego na tle prawnoporównawczym*. Oprócz niej III nagrodę uzyskał mgr Jakub Drąg za pracę pt. *Streaming gier komputerowych i let's play z perspektywy prawa autorskiego*. Wyróżnieniem nagrodzono zaś pracę mgr Julii Pampuchowicz pt. *Umowa licencyjna w prawie autorskim ze szczególnym uwzględnieniem zasady ochrony twórcy*¹⁷³.

W IV **Konkursie im. Profesora Andrzeja Stelmachowskiego na najlepsze prace magisterskie z zakresu prawa rolnego**, zorganizowanym przez Polskie Stowarzyszenie Prawników Agrarystów w roku akademickim 2018/2019, **I nagrodę** uzyskała mgr Aleksandra Małecka za pracę pt. *Prawa ochrona zwierząt gospodarskich*; II nagrodę zdobył natomiast mgr Piotr Schreiber za pracę zatytułowaną *Cywilnoprawne aspekty odpowiedzialności odszkodowawczej za szkody wodne*¹⁷⁴.

W zamkniętej w 2020 r. III edycji **Konkursu o nagrodę Prezesa Prokuratury Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej na najlepszą pracę magisterską z zakresu prawa sądowego ku pamięci Stanisława Bukowieckiego** wyróżniono dwoje absolwentów *Prawa*: mgr Magdalenę Czenko za pracę pt. *Odpowiedzialność cywilna za szkody wywołane ruchem samochodów autonomicznych oraz jej wpływ na ubezpieczenia obowiązkowe* oraz mgr. Przemysława Błaszczyka za pracę pt. *Umowy BIT jako kluczowy element reżimu prawnego międzynarodowej ochrony inwestycji zagranicznych*¹⁷⁵.

¹⁷¹ <https://www.otwarta.org/lista-laureatow-i-laureatek-xxvi-edycji-konkursu-im-j-j-lipskiego/>

¹⁷² <https://www.mddp.pl/zwyciezcy-iii-edycji-konkursu-tax-everest/>

¹⁷³ <https://uprp.gov.pl/sites/default/files/inline-files/Wyniki%20konkursu%20na%20prac%C4%99%20naukow%C4%85%202020.pdf>

¹⁷⁴ <https://prawo.amu.edu.pl/strona-glowna/content-wpia-gony/386149-wyniki-konkursu-im.-prof.-andrzeja-stelmachowskiego-na-najlepsze-prace-magisterskie-z-zakresu-prawa-rolnego>

¹⁷⁵ <https://old1.prokuratoria.gov.pl/index.php?p=new&id=mg,21&id=149>. Warto podkreślić, że praca ta zwyciężyła też w kategorii prac magisterskich w II edycji Konkursu o Nagrodę Rzecznika Finansowego na najlepszą pracę doktorską, magisterską, licencjacką i podyplomową z zakresu ochrony klienta na rynku finansowym.

W lipcu 2019 r. sąd konkursowy VI edycji Konkursu na najlepszą pracę magisterską z zakresu sądowego postępowania egzekucyjnego oraz ustroju organów egzekucyjnych przyznał nagrodę II stopnia mgr. Konradowi Damirowi Krstulović'owi za pracę pt. *Protokół stanu faktycznego w postępowaniu cywilnym*¹⁷⁶.

W IX edycji Konkursu Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów na najlepszą pracę magisterską dotyczącą ochrony konkurencji, rozstrzygniętym wiosną 2019 r., III nagrodę przyznano mgr Michalinie Nadolnej za pracę pt. *Test upadającego przedsiębiorstwa w kontroli koncentracji o wymiarze unijnym oraz krajowym – teoria, praktyka i postulaty na przyszłość*. Absolwentka otrzymała również wyróżnienie Stowarzyszenia Prawa Konkurencji. Z kolei w zakończonym w tym samym czasie VII Konkursie Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów na najlepszą pracę magisterską w obszarze ochrony konsumentów wyróżnienie otrzymała mgr Sonia Ross, autorka pracy pt. *Ochrona konsumenta będącego stroną umowy kredytu z walutową klauzulą przeliczeniową*¹⁷⁷.

Punkt 3.10

Sposoby dokumentowania efektów uczenia się osiągniętych przez studentów.

Efekty uczenia się osiągane przez studentów na zajęciach objętych planem studiów prawniczych są systematycznie dokumentowane.

Jeśli chodzi o **egzaminy i zaliczenia pisemne**, to dokumentacja obejmuje przede wszystkim prace egzaminacyjne i klasyczne prace zaliczeniowe, a ponadto prezentacje, teksty referatów, eseje, kazusy oraz teksty prac projektowych – zależnie od przyjętej metody sprawdzania i oceniania efektów uczenia się, o których była mowa w punktach 3.7 i 3.8.

Jeśli zaś chodzi o **egzaminy i zaliczenia ustne**, to dokumentacja obejmuje zaprotokołowanie wyników w systemie USOS. Przyjmowaną przez egzaminatorów i prowadzących zajęcia praktyką bywa też zapisywanie w ich notatkach pytań zadawanych studentom.

Na egzaminatorze/prowadzącym zajęcia ciąży obowiązek poinformowania studenta o ocenie z egzaminu lub zaliczenia oraz wprowadzenia jej do systemu USOS (§ 30a Regulaminu studiów). W przypadku egzaminu lub zaliczenia pisemnego ocenę należy wpisać niezwłocznie, jednak nie później niż w ciągu 14 dni od daty jego przeprowadzenia. O ocenie z egzaminu lub zaliczenia ustnego studenta trzeba poinformować natychmiast po jego zakończeniu, a w systemie USOS ocenę tę należy odnotować nie później niż w ciągu 3 dni roboczych od daty egzaminu lub zaliczenia.

Od kilku lat – także w całym okresie objętym oceną programową – **karty okresowych osiągnięć studenta prowadzone są na UAM – a więc i na WPiA – w postaci elektronicznej**. Dlatego odstępuje się od sporządzania tradycyjnych, tzn. papierowych protokołów egzaminacyjnych i zaliczeniowych.

¹⁷⁶ <https://www.komornik.pl/?p=11360>

¹⁷⁷ https://www.uokik.gov.pl/aktualnosci.php?news_id=15303

W tej sytuacji – zgodnie z § 17 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 września 2018 r. w sprawie studiów (Dz. U. z 2021 r. poz. 661)¹⁷⁸ – **podpis osoby przeprowadzającej egzamin lub zaliczenie zastępuje jej uwierzytelnienie w systemie USOS. Regulamin studiów nie przewiduje wydawania studentom indeksu.**

Aby rozliczyć studentów za okres roku akademickiego, Biuro Obsługi Studentów przygotowuje w systemie USOS **karty okresowych osiągnięć**, a następnie drukuje i przedkłada do podpisu kierownikowi kierunku studiów. Podpisane dokumenty trafiają do teczek akt osobowych studentów.

W punkcie 3.6 wyjaśniono już, że **pisemne prace egzaminacyjne i zaliczeniowe przechowuje się w sekretariatach właściwych jednostek organizacyjnych Wydziału** (katedr, zakładów, pracowni i laboratoriów) **albo w odpowiednich zespołach (grupach) w programie MS Teams**. Student ma prawo wglądu do prac egzaminacyjnych lub zaliczeniowych w terminie 14 dni od ogłoszenia wyników w systemie USOS (§ 24 Regulaminu studiów). W praktyce studentom umożliwia się zapoznanie z ich pracami znacznie dłużej, bo zwykle przez co najmniej rok od daty egzaminu lub zaliczenia.

*

Co się tyczy **praktyk zawodowych**, ich dokumentacja obejmuje przede wszystkim dzienniki praktyk, zaświadczenia o ich odbyciu oraz opinie podmiotów przyjmujących studentów na praktyki.

Jak już wskazano w punkcie 2.7, dokumenty dotyczące praktyk, w tym ich skany, przesyłane w formie elektronicznej na oficjalny wydziałowy adres opiekunów praktyk, są przez nich archiwizowane na zaszyfrowanych nośnikach danych (*pendrive'ach*). Pozostałe dokumenty oraz ich wydruki archiwizuje Biuro Obsługi Studenta.

*

W przypadku **egzaminu dyplomowego** dokumentacja obejmuje pracę dyplomową, recenzje i protokoły egzaminów dyplomowych.

Gwoli przypomnienia (por. punkt 3.4), zgodnie z § 59 Regulaminu studiów Rektor UAM określa zasady składania i archiwizacji prac dyplomowych z wykorzystaniem systemu Archiwum Prac Dyplomowych (APD) oraz wzór oświadczenia o samodzielnym napisaniu pracy dyplomowej i zgodności wersji elektronicznej pracy dyplomowej z wersją drukowaną. Na mocy tego upoważnienia Rektor UAM wydał zarządzenie nr 3/2020/2021 w sprawie składania i przechowywania prac dyplomowych z wykorzystaniem Archiwum Prac Dyplomowych oraz dokumentowania egzaminu dyplomowego¹⁷⁹.

Protokół egzaminu magisterskiego sporządza w postaci elektronicznej w APD przewodniczący komisji egzaminacyjnej. Następnie członkowie komisji zatwierdzają protokół, co jest równoznaczne z jego podpisaniem. Po egzaminie pracownik Biura Obsługi Studenta włącza doteczki akt osobowych studenta następujące dokumenty sporządzone w postaci elektronicznej w APD: wydruk protokołu egzaminu magisterskiego, wydruk recenzji pracy magisterskiej oraz wydruk Karty Pracy Dyplomowej. Procedura ta spełnia wymogi ustalone we wspomnianym już rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 września 2018 r. w sprawie studiów (§ 15).

¹⁷⁸ <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20210000661/O/D20210661.pdf>

¹⁷⁹ https://bip.amu.edu.pl/data/assets/pdf_file/0027/136359/ZR-3-2020-2021.pdf – a także załącznik R-C1-K3-P4-1.

Punkt 3.11

Wyniki monitoringu losów absolwentów ukazujące stopień przydatności na rynku pracy efektów uczenia się osiągniętych na ocenianym kierunku oraz luki kompetencyjne, jak również informacje dotyczące kontynuowania kształcenia przez absolwentów ocenianego kierunku.

Monitorowanie losów absolwentów odbywa się z wykorzystaniem kilku podstawowych metod:

- 1) **analizy dostępnych danych**, zawartych w ogólnie dostępnych źródłach, takich jak:
 - a) **system ELA** (Ekonomiczne Losy Absolwentów)¹⁸⁰,
 - b) **raporty Głównego Urzędu Statystycznego**,
 - c) **informacje o stopniu zdawalności na aplikacje prawnicze**;
- 2) **współpracy z Radą Biznesu i Nauki oraz interesariuszami zewnętrznymi Wydziału**, w szczególności z Sądem Okręgowym w Poznaniu, Sądem Apelacyjnym w Poznaniu oraz samorządami prawniczymi, w tym z Okręgową Izbą Radców Prawnych w Poznaniu, Okręgową Radą Adwokacką w Poznaniu, Izbą Notarialną w Poznaniu;
- 3) **współpracy ze Stowarzyszeniem Absolwentów i Przyjaciół WPiA**;
- 4) **indywidualnych kontaktów z absolwentami**.

Analiza monitoringu losów absolwentów kierunku *Prawo* pozwala na wyciągnięcie wniosku, że od lat odnoszą oni wymierne sukcesy przy zdawaniu na aplikacje prawnicze¹⁸¹, po ukończeniu których wykonują zawody adwokata, radcy prawnego, notariusza, komornika czy sędziego. Wielu z absolwentów pełni wysokie funkcje w wymiarze sprawiedliwości (z Sądem Najwyższym, Naczelnym Sądem Administracyjnym, Trybunałem Konstytucyjnym i Trybunałem Stanu na czele), w organach władzy publicznej (rządowej i samorządowej), a także w instytucjach nauki i szkolnictwa wyższego. Liczni absolwenci mogą się poszczycić znaczącymi osiągnięciami w szeroko pojętej działalności biznesowej, w skali krajowej, europejskiej, a nawet światowej.

Część absolwentów *Prawa* decyduje się kontynuować naukę na studiach doktoranckich, w tym również w Szkole Doktorskiej prowadzonej przez Szkołę Nauk Społecznych UAM¹⁸². Niektórzy z nich znajdują zatrudnienie na Wydziale oraz na innych uczelniach, gdzie zdobywają kolejne stopnie awansu naukowego i zawodowego.

¹⁸⁰ <https://ela.nauka.gov.pl/pl>

¹⁸¹ W konkursach na aplikacje absolwenci WPiA zajmują systematycznie 2-3 miejsce – zob. analizę wyników egzaminów wstępnych na aplikację adwokacką, radcowską, notarialną i komorniczą w poszczególnych latach:

2018 – https://www.adwokatura.pl/admin/wgrane_pliki/file-analiza-wynikow-egzaminow-wstepnych-na-aplikacje-adwokacka-radcowska-notarialna-i-komornicza-29-wrzesnia-2018-r-26612.pdf

<https://prawo.amu.edu.pl/strona-glowna/content-wpia-gony/379107-nasi-absolwenci-wsrod-najlepszych-zdajacych-egzamin-y-na-aplikacje>

2019 – <https://www.gov.pl/attachment/6656022a-4259-4f8a-906a-e6a521c65b95>

2020 – <https://www.gov.pl/attachment/650141bc-0244-4b42-a879-b8287f56799b>

<https://prawo.amu.edu.pl/strona-glowna/content-wpia-gony/416096-wyniki-egzaminow-wstepnych-na-aplikacje-adwokacka,-radcowska,-notarialna-i-komornicza>

W przypadku aplikacji sądowej i prokuratorskiej analiza łączna wyników z lat 2019 i 2020 pokazuje, że absolwenci WPiA UAM zajęli 4 miejsce: https://www.kssip.gov.pl/sites/default/files/analiza_naboru_2020_r.pptx, slajd nr 61.

¹⁸² Do Szkoły tej przyjęto: w roku akademickim 2019/2020 7 absolwentów *Prawa*, a w roku akademickim 2020/2021 – 8.

Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry

Punkt 4.1

Liczba, struktura kwalifikacji oraz dorobku kadry dydaktycznej.

Na Wydziale Prawa i Administracji zatrudnionych jest 139 nauczycieli akademickich, z czego 124 reprezentuje dyscyplinę nauki prawne w 100%, 1 w 50%, natomiast 12 zatrudnionych jest w Katedrze Nauk Ekonomicznych i nie reprezentuje wskazanej dyscypliny.

Wśród 125 zatrudnionych na Wydziale reprezentantów dyscypliny nauki prawne znajduje się:

- 1) 26 profesorów;
- 2) 48 doktorów habilitowanych na stanowisku profesora uczelni;
- 3) 2 doktorów habilitowanych na stanowisku adiunkta;
- 4) 49 doktorów.

Wydział zatrudnia 110 osób na pełnym etacie, dla których Uniwersytet jest podstawowym miejscem pracy, w tym:

- 1) 22 profesorów;
- 2) 46 doktorów habilitowanych na stanowisku profesora uczelni;
- 3) 2 doktorów habilitowanych na stanowisku adiunkta;
- 4) 40 doktorów.

Ponadto Wydział zatrudnia bezpośrednio 2 nauczycieli języków obcych, natomiast pozostali lektorzy, którzy prowadzą na nim zajęcia, są zatrudnieni w ramach Studium Językowego UAM.

Wyjątkowo, zajęcia na kierunku *Prawo* prowadzą także osoby zatrudnione na WPiA na innej podstawie niż stosunek pracy.

Dodatkowe informacje statystyczne podano w zamieszczonych poniżej tabelach oraz w punkcie 7.4 poświęconemu bliższej prezentacji polityki kadrowej Wydziału.

Poniższa tabela odzwierciedla **strukturę zatrudnienia nauczycieli akademickich na Wydziale w roku akademickim 2021/2022**, z uwzględnieniem dyscypliny naukowej nauki prawne – na dzień 17 listopada 2021 r.:

Osoby zatrudnione na WPiA		Osoby reprezentujące nauki prawne		Osoby reprezentujące nauki prawne z podziałem na wymiar etatu			
		100%	50%	100%	50%	25%	1/12
prof. dr hab.	27	26	0	22	2	2	0
dr hab., prof. UAM	54	47	1	46	0	2	0
dr hab.	2	2	0	2	0	0	0
dr	55	49	0	40	8	0	1
mgr	1	0	0	0	0	0	0
Razem	139	124	1	110	10	4	1

Kolejna tabela przedstawia **stan zatrudnienia nauczycieli akademickich, którzy w roku akademickim 2021/2022 prowadzą zajęcia na kierunku Prawo** – na dzień 17 listopada 2021 r.:

Osoby prowadzące zajęcia na kierunku <i>Prawo</i>		Osoby reprezentujące		Osoby reprezentujące nauki prawne z podziałem na wymiar etatu			
		nauki prawne	inne nauki	100%	50%	25%	1/12
prof. dr hab.	23	23	0	22	0	1	0
dr hab., prof. UAM	48	47	1	46	0	1	0
dr hab.	2	2	0	2	0	0	0
dr	42	42	0	37	4	0	1
Razem	115	114	1	107	4	2	1

Pracownicy WPiA zatrudnieni są w 19 jednostkach organizacyjnych. Oprócz wcześniej wspomnianej Katedry Nauk Ekonomicznych, pracownicy reprezentujący dyscyplinę nauki prawne zrzeszeni są w:

- 1) Katedrze Prawa Cywilnego, Handlowego i Ubezpieczeniowego;
- 2) Zakładzie Badań nad Ustrojem Państwa;
- 3) Zakładzie Postępowania Administracyjnego i Sądowoadministracyjnego;

- 4) Zakładzie Postępowania Cywilnego;
- 5) Zakładzie Postępowania Karnego;
- 6) Zakładzie Prawa Administracyjnego i Nauki o Administracji;
- 7) Zakładzie Prawa Europejskiego;
- 8) Zakładzie Prawa Finansowego;
- 9) Zakładzie Prawa Karnego;
- 10) Zakładzie Prawa Konstytucyjnego;
- 11) Zakładzie Prawa Międzynarodowego i Organizacji Międzynarodowych;
- 12) Zakładzie Prawa Pracy i Prawa Socjalnego;
- 13) Zakładzie Prawa Rolnego, Żywnościowego i Ochrony Środowiska;
- 14) Zakładzie Prawa Rzymskiego, Tradycji Prawnych i Prawa Dziedzictwa Kulturowego;
- 15) Zakładzie Publicznego Prawa Gospodarczego;
- 16) Zakładzie Teorii i Filozofii Prawa;
- 17) Pracowni Myśli Politycznej i Prawnej;
- 18) Laboratorium Kryminalistyki.

Szczegółowe informacje na temat wymienionych jednostek organizacyjnych Wydziału zamieszczone są na oficjalnej stronie internetowej Wydziału¹⁸³.

*

Poniżej zaprezentowano wybrane osiągnięcia naukowe i dydaktyczne nauczycieli akademickich zatrudnionych na Wydziale. Bardziej wyczerpujący obraz osiągnięć jego pracowników dają załączniki¹⁸⁴.

Dorobek naukowy¹⁸⁵.

Działalność naukowa pracowników WPIA ma ścisły związek z kształceniem na kierunku *Prawo*, znajdując odzwierciedlenie zwłaszcza w prowadzonych na nim zajęciach, materiałach dydaktycznych ich autorstwa, aktywności badawczej studentów oraz działalności kół naukowych.

Liczne możliwości rozwijania potencjału badawczego kadry Wydziału i jego studentów wynikają z uczestnictwa UAM w programie „**Inicjatywa Doskonałości – Uczelnia Badawcza**” oraz uzyskania przez Wydział **kategorii naukowej A+**, w wyniku oceny jakości naukowej przeprowadzonej przez Komitet Ewaluacji Jednostek Naukowych w 2017 r.

¹⁸³ <https://prawo.amu.edu.pl/strona-glowna/jednostki-organizacyjne/katedry>

¹⁸⁴ W tym wykaz osiągnięć nauczycieli akademickich WPIA w latach 2017-2021, stanowiący załącznik R-C1-K4-P1-10 oraz indywidualne wykazy dorobku naukowego, o których mowa w kolejnym przypisie.

¹⁸⁵ Indywidualne wykazy dorobku naukowego z ostatnich lat zamieszczone są na kartach „charakterystyk nauczycieli akademickich”, którzy prowadzą zajęcia dydaktyczne na kierunku *Prawo* – zebrano je w załączniku R-C3-Z2-P4.

Efekty wyrażają się liczbą wysoko punktowanych publikacji wywierających wpływ na rozwój nauki, rosnącą obecnością Wydziału w europejskim i światowym ruchu naukowym, coraz większą skutecznością w pozyskiwaniu środków ze źródeł zewnętrznych na działalność badawczą¹⁸⁶ czy powstającymi coraz liczniej w tej sferze aktywności zespołami.

Od 2021 r. w organizacji i prowadzeniu badań pomaga pracownikom, doktorantom i studentom **wydziałowe Biuro Wsparcia Aktywności Naukowej**¹⁸⁷, a także **uniwersyteckie Centrum Wsparcia Projektów** oraz **Biuro Wsparcia Nauki**.

*

Dorobek publikacyjny pracowników Wydziału z lat 2017-2021 w obrębie nauk prawnych obejmuje 2390 publikacji:

- 1) **842 artykuły** w prestiżowych czasopismach krajowych (takich jak Państwo i Prawo, wydziałowy Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny, Archiwum Filozofii Prawa i Filozofii Społecznej, Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego, Przegląd Prawa Konstytucyjnego, Prawo w Działaniu¹⁸⁸) oraz zagranicznych (takich jak *International Journal for the Semiotics of Law*, *European Research Studies Journal*, *Utrecht Law Review*, *ICSID Review-Foreign Investment Law Journal*, *European Journal on Criminal Policy and Research*, *Review of Central and East European Law*);
- 2) **1548 pozycji książkowych oraz ich fragmentów**, opublikowanych w wiodących wydawnictwach (takich jak Brill, Cambridge University Press, C.H. Beck, Edward Elgar Publishing, Franz Steiner Verlag, Harrassowitz Verlag, Mohr Siebeck, Oxford University Press, Peter Lang, Routledge, Springer, Wolters Kluwer czy Wydawnictwo Naukowe UAM), w tym:
 - a) **89 monografii autorskich**,
 - b) **122 monografii pod redakcją**,
 - c) **1337 rozdziałów w monografiach**, także w dziełach systemowych (jak choćby w Systemie Prawa Administracyjnego, Systemie Prawa Prywatnego, Systemie Prawa Karnego Procesowego czy Systemie Prawa Pracy).

Należy przy tym podkreślić, że w dorobku pracowników WPiA znajduje się wiele publikacji w językach obcych, a wśród nich liczna grupa ogłoszonych w wysoko punktowanych wydawnictwach. Tytułem przykładu można wskazać:

¹⁸⁶ Przykłady z kilku ostatnich miesięcy: <https://prawo.amu.edu.pl/strona-glowna/content-wpia-gony/421498-sukces-wydzialu-prawa-i-administracji-w-czerwcowej-edycji-konkursow-narodowego-centrum-nauki>
<https://prawo.amu.edu.pl/strona-glowna/content-wpia-gony/421237-dofinansowanie-do-badan-dla-dr-agnieszki-wojciechszak-oraz-dr-andrzeja-paducha>
<https://prawo.amu.edu.pl/strona-glowna/content-wpia-gony/420526-dofinansowanie-do-badan-dla-dr-justyny-gozdziewicz-biechonskiej-w-ramach-konkursu-miniatura-5>
<https://prawo.amu.edu.pl/strona-glowna/content-wpia-gony/417261-dofinansowanie-do-badan-dla-dr-hab-jakuba-kepinskiego-w-ramach-konkursu-miniatura-5>

¹⁸⁷ <https://prawo.amu.edu.pl/strona-glowna/wpia/jednostki-ogolnowydzialowe>

¹⁸⁸ Wymienionym tytułem przykładu periodykom przypisano 70-100 punktów w opublikowanym 1 grudnia 2021 r. ministerialnym wykazie czasopism naukowych i recenzowanych materiałów z konferencji międzynarodowych.

1) **monografie i rozdziały w monografiach:**

- a) M. Smolak, P. Kwiatkowski (red.), *Poznań School of Legal Theory*, Brill 2020; w książce tej rozdziały napisane m.in. przez obecnych pracowników WPIA: M. Dybowskiego, M. Hermanna, M. Kordeli, M. Krotoszyńskiego, M. Smolaka, P. F. Zwierzykowskiego,
- b) F. Balcerzak, *Investor – state arbitration and human Rights*, Brill 2017,
- c) Ł. Bartosik, M. Urbańczyk, D. Szlingiert (red.), *American Law and American Jurisprudence: Interpretations, Challenges, Procedures*, seria Adam Mickiewicz University Law Books, 16, Wydawnictwo Naukowe UAM 2020,
- d) N. Cwicsinskaja, *International Human Rights Law and Territorial Non-State Actors: Cases of the Council of Europe Region*, [w:] *Non-State Actors and International Obligations Creation, Evolution and Enforcement*, J. Summers, A. Gouch (red.), Brill 2018,
- e) W. Dajczak, *Duae sunt positiones, publicum et privatum: Eine instruktive, nur scheinbare oder gar schädliche Zweiteilung des Rechts?*, [w:] *Die Einheit der Rechtsordnung Annäherungen – Bestandsaufnahmen – Reflexionen*, P. Hellwege, M. Soniewicka (red.), Mohr Siebeck 2020,
- f) W. Dajczak, *Von der Nationalität über die Transnationalität zur Vereinheitlichung des Schuldrechts*, [w:] *Verflechtungen in Politik, Kultur Und Wirtschaft Im Ostlichen Europa: Transnationalität Als Forschungsproblem*, J. Hackmann, P. O. Loew (red.), Harrassowitz Verlag 2018,
- g) A. Gomułowicz, *Ethical issues in taxation*, seria Adam Mickiewicz University Law Books, 5, Wydawnictwo Naukowe UAM 2019,
- h) P. Grzegorzczak, K. Celińska-Grzegorzczak, *Die Verfassungsrechtlichen Anforderungen an die Dauer eines Gerichtsverfahrens. Rechtslage in Polen*, [w:] *Das Problem der überlangen Verfahrensdauer im demokratischen Rechtsstaat*, G. Hochmayr, B. Łukańko, M. Małolepszy (red.), Mohr Siebeck 2017,
- i) B. Janusz-Pohl, *Definitions and typologies of acts in criminal proceedings: Perspective of conventionalisation and formalisation*, seria Adam Mickiewicz University Law Books, 4, Wydawnictwo Naukowe UAM 2017,
- j) W. Jóźwicki, J. Jaraczewski, Z. Kędzia, *The EU's engagement with the Council of Europe and the OSCE*, [w:] *The European Union and Human Rights. Law and Policy*, J. Wouters i inni (red.), Oxford University Press 2021,
- k) Z. Kędzia, *United Nations Mechanism to Promote and Protect Human Rights*, [w:] *Human rights: international protection, monitoring, enforcement*, J. Symonides (red.), Routledge 2017,
- l) V. Klappstein, M. Dybowski (red.), *Ratio Legis: Philosophical and Theoretical Perspectives*, Springer 2018,
- m) J. Mikołajewicz, W. Szafrński, A. Godek (red.), *The Intertemporal Problems – Polish Legal Perspective*, Wydawnictwo Naukowe UAM 2017,

- n) A. Musiała, *Polish labour law and the Church's social teaching. A legal and sociological study*, seria *Adam Mickiewicz University Law Books*, 9, Wydawnictwo Naukowe UAM 2019,
- o) A. Pyrżyńska, *Continuous obligation*, seria *Adam Mickiewicz University Law Books*, 10, Wydawnictwo Naukowe UAM 2020,
- p) B. Sidi Diallo, *Le système régional africain de sécurité collective à la lumière du droit international*, Wydawnictwo Naukowe UAM 2018,
- q) R. Sikorski, *Permanent Injunctions in Patent Law – In Search of Flexibility*, [w:] *Is Intellectual Property Pluralism Functional?*, S. Frankel (red.), Edward Elgar Publishing 2019,
- r) R. Sikorski, *Enforcing Patent Pledges Under EU Law*, [w:] *Patent Pledges: Global Perspectives on Patent Law's Private Ordering*, J. L. Contreras, M. Jacob (red.), Edward Elgar Publishing 2017,
- s) M. Smolak, T. Chirkowska-Smolak, *Moral Reasoning of Judges and the Rule of Law*, [w:] *The Rule of Law and Democracy*, H. Takikawa (red.), Archiv für Rechts- und Sozialphilosophie – Beihefte, Franz Steiner Verlag 2020,
- t) Ł. Sokołowski, *The placing of novel foods on the EU market in the light of new EU regulations*, seria *Adam Mickiewicz University Law Books*, 11, Wydawnictwo Naukowe UAM 2020,
- u) A. Suchoń, *Legal aspects of the organisation and operation of agricultural co-operatives in Poland*, seria *Adam Mickiewicz University Law Books*, 6, Wydawnictwo Naukowe UAM 2019;

2) **artykuły:**

- a) F. Balcerzak, J. Hepburn, *Manchester Securities v Poland: Denial of Justice in the European Union*, ICSID Review-Foreign Investment Law Journal, 2020, vol. 35, nr 3, s. 478-491,
- b) W. Dajczak, D. J. Gwiazdowicz, A. E. Matulewska i inni, *Should Hunting as a Cultural Heritage Be Protected?*, International Journal for the Semiotics of Law, 2021, vol. 34, s. 803–838,
- c) M. Dybowski, *Criticism of classical pragmatism: the unknown origins of Czesław Znamierowski's theory and philosophy of law*, Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny, 2020, nr 1, s. 25-39
- d) M. Kordela, *Zygmunt Ziemiński and his Analytical Theory of Law: Formalization of Law as an Instrument to Protect its Minimal Moral Content*, Review of Central and East European Law, 2020, vol. 45, nr 2-3, s. 268-280,
- e) M. Kusak, *Common EU Minimum Standards for Enhancing Mutual Admissibility of Evidence Gathered in Criminal Matters*, European Journal on Criminal Policy and Research, 2017, vol. 23, nr 3, s. 337-352,

- f) Sz. Matuszewski, A. Mądra-Bielewicz, *Post-mortem interval estimation based on insect evidence in a quasi-indoor habitat*, Science & Justice, vol. 59, 2019, s. 109-115,
- g) W. Piątek, L. Potěšil, *A Right to Have One's Case Heard within a Reasonable Time before the Czech and the Polish Supreme Administrative Courts – Standards, the Reality and Proposals for the Future*, Utrecht Law Review, 2021, vol. 17, nr 1, s. 20-32,
- h) A. Suchoń, M. Zuba-Ciszewska, *Functioning of Cooperatives within the Context of the Tasks of Communes (Especially Rural) – Selected Economic and Law Issues*, Lex Localis- Journal of Local Self-Government, 2020, vol. 18, nr 4, s. 901-925,
- i) J. Wojnowska-Radzińska, *The access to secret evidence in expulsion proceedings under the European convention on human rights*, Netherlands Quarterly of Human Rights, Stichting Studie- en Informatiecentrum Mensenrechten, vol. 35, 2017, s. 230-245,
- j) K. Żok, *Consumer protection in cloud computing contracts stipulating non-monetary remuneration*, International Journal of Law and Information Technology, 2020, vol. 28, nr 1, s. 20-38.

W roku 2021 ukazała się książka-podręcznik ***Foundations of Law: The Polish Perspective*** pod redakcją W. Dajczaka, T. Nieboraka i P. Wilińskiego, wydana przez Wolters Kluwer Polska¹⁸⁹. Jej autorami są pracownicy naukowi Wydziału. Podstawowym założeniem towarzyszącym powstawaniu tej publikacji było wydanie w języku angielskim opracowania stanowiącego wprowadzenie do polskiego prawa dla zainteresowanych osób z zagranicy. Informacje o nim przedstawione zostały w szerokiej perspektywie związków prawa polskiego z podstawowymi systemami prawa, instytucjami i rozwiązaniami znanymi w innych państwach oraz przede wszystkim w prawie Unii Europejskiej.

*

Aktywność badawcza kadry wyraża się również w liczbie realizowanych grantów badawczych¹⁹⁰, w tym we współpracy międzynarodowej¹⁹¹. W latach 2016-2021 pracownicy Wydziału realizowali łącznie **74 projekty naukowe** finansowane z krajowych i międzynarodowych źródeł, z czego **11** ze środków programu „Inicjatywa Doskonałości – Uczelnia Badawcza”, **51** ze środków **Narodowego Centrum Nauki**, a także **12** ze środków **unijnych i innych** (COST, FRAME, *Global Campus of Human Rights*, Fundusz Wyszehradzki, Instytut Maxa Plancka). Przykładowe projekty realizowane w ostatnim czasie to:

- 1) *Legal and practical barriers in free movement of crime victims in Europe* (COST) – prof. dr hab. Paweł Wiliński;
- 2) *Simplifications of administrative procedure* (Fundusz Wyszehradzki) – prof. dr hab. Wojciech Piątek;
- 3) *Children detained for migration related reasons – towards a model for better data collection* (*Global Campus of Human Rights*) – dr Łukasz Szoszkiewicz;

¹⁸⁹ <https://prawo.amu.edu.pl/strona-glowna/content-wpia-gony/416530-foundations-of-law-the-polish-perspective>

¹⁹⁰ Wykaz grantów badawczych realizowanych przez pracowników i doktorantów WPIA w latach 2017-2021 zawiera załącznik R-C1-K4-P1-1.

¹⁹¹ Wykaz projektów realizowanych aktualnie na WPIA we współpracy międzynarodowej zawiera załącznik R-C1-K4-P1-2.

- 4) *Cultural diversity and the unlawfulness of the act in criminal law in view of constitutional guarantees on the example of the consent for medical operations (a comparative law perspective)* (ID-UB) – prof. UAM dr hab. Joanna Długosz-Józwiak;
- 5) *Sprawiedliwość tranzycyjna z perspektywy koncepcji zasad prawa* (ID-UB) – dr Michał Krotoszyński;
- 6) *Międzynarodowe prawo inwestycyjne wobec wyzwań w sektorze energetycznym* (NCN) – dr Filip Balcerzak;
- 7) *Rola nauki i danych w czasach Sztucznej Inteligencji – obowiązki państw w zakresie zarządzania danymi w świetle art. 15 ust. 1 lit. b Międzynarodowego Paktu Praw Gospodarczych, Socjalnych i Kulturalnych* (NCN) – dr Łukasz Szoszkiewicz;
- 8) *Big data, algorytmy i sztuczna inteligencja w ściganiu przestępstw w UE* (NCN) – dr Martyna Kusak;
- 9) *Termogeneza, powłoka żerowania i opieka rodzicielska chrząszczy nekrofagicznych z gatunku *Necrodes littoralis* L. (Silphidae): wzorce czasowo-przestrzenne, determinanty, mechanizmy i skutki rozwojowe produkcji ciepła w powłoce* (NCN) – prof. UAM dr hab. Szymon Matuszewski;
- 10) *Należyta staranność przedsiębiorstw w zakresie praw człowieka – studium implementacji w prawie krajowym* (NCN) – dr Izabela Schiffauer.

Ponadto **dzięki środkom WPIA** w latach 2017-2021 **odbyto 54 staże badawcze**, realizując między innymi poniższe tematy badawcze:

- 1) *Ograniczenie praw jednostki jako konsekwencja skazania. Perspektywy sprawcy i ofiary w ujęciu prawno-porównawczym* – prof. UAM dr hab. Ewa Hryniewicz-Lach, instytucja przyjmująca: Max-Planck-Institut für ausländisches und internationales Strafrecht we Freiburgu;
- 2) *Prawo, moralność i transformacja ustrojowa. Wpływ koncepcji ubuntu na rozliczenia z przeszłością i systemem prawnym w Republice Południowej Afryki* – dr Michał Krotoszyński, instytucja przyjmująca: Wydział Prawa Uniwersytetu w Kapsztadzie;
- 3) *Przejawy konsensualizmu w prawie common law na przykładzie Wielkiej Brytanii* – dr Piotr Karlik, instytucja przyjmująca: University of Cambridge;
- 4) *Wpływ orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej na stanowienie polskiego prawa podatkowego* – prof. UAM dr hab. Dominik Mączyński, instytucja przyjmująca: International Bureau of Fiscal Documentation w Amsterdamie.

Zawiązano też 24 wewnątrzwydziałowe zespoły badawcze kierowane przez osoby posiadające stopień naukowy doktora habilitowanego. Na wsparcie mogą liczyć badania, których realizacja służyć będzie rozwojowi naukowemu wnioskującego, a zarazem kształtowaniu specjalizacji naukowej jednostki organizacyjnej Wydziału. Przykładowe projekty to:

- 1) *Alternatywne metody rozwiązywania sporów w polskim systemie prawnym* – kierownik: prof. UAM dr hab. Włodzimierz Głodowski;
- 2) *Prawa człowieka w prawie pracy* – kierownik: prof. dr hab. Anna Musiała;

- 3) *Prawne aspekty ochrony zdrowia ludzi przed niebezpieczną żywnością pochodzenia rolniczego* – kierownik: prof. UAM dr hab. Katarzyna Leśkiewicz;
- 4) *Prawne aspekty zastosowania innowacyjnych technologii w ochronie zdrowia. Działania państwa na rzecz rozwoju* – kierownik: prof. UAM dr hab. Katarzyna Kokocińska;
- 5) *Problem dowodów uzyskanych sprzecznie z prawem w postępowaniu cywilnym* – kierownik: prof. UAM dr hab. Krzysztof Knoppek.

*

Istotnym elementem kształtującym dorobek naukowy pracowników WPiA jest **(współ-)organizacja krajowych i międzynarodowych konferencji naukowych oraz aktywne w nich uczestnictwo**. Wiele organizowanych jest na Wydziale, także we współpracy z interesariuszami zewnętrznymi oraz partnerami z innych ośrodków naukowych¹⁹². Wśród najważniejszych konferencji naukowych, na które Wydział zapraszał w samym tylko 2021 r., można wymienić:

- 1) 20 stycznia 2021 r. – ogólnopolską konferencję naukową pt. *Ochrona zdrowia w czasach pandemii. Zagadnienia publicznoprawne, medyczne i ekonomiczne*, zorganizowaną przez Zakład Publicznego Prawa Gospodarczego wspólnie z Katedrą Badań Rynku i Usług Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu oraz Katedrą i Zakładem Prawa Medycznego i Farmaceutycznego Uniwersytetu Medycznego w Poznaniu;
- 2) 15 kwietnia 2021 r. – międzynarodową konferencję *Association of agricultural producers in selected countries of the world – legal and economic issues*; w wydarzeniu tym brali udział między innymi: Dyrektor Departamentu w Dyrekcji Generalnej AGRI (Komisja Europejska), przedstawiciel Committee of Professional Agricultural Organisation – General Confederation of Agricultural Cooperatives, Dyrektor Departamentu Przetwórstwa i Rynków Rolnych (Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi), Prezydent UMAU (World Union of Agricultural Law and Food Law) oraz Prezydent CEDR (European Council for Rural Law);
- 3) 27 maja 2021 r. – V konferencję poświęconą mediacji pt. *Przestrzeń dla mediacji w postępowaniu upadłościowym i restrukturyzacyjnym*; jej współorganizatorzy to – obok WPiA – Sąd Okręgowy w Poznaniu, Wielkopolskie Centrum Arbitrażu i Mediacji, Krajowa Izba Doradców Restrukturyzacyjnych;
- 4) 27 maja 2021 r. – międzynarodową konferencję pt. *Legal and Economic Perspectives of Energy Cooperatives' Development in Poland and other countries*, zorganizowaną przez Zakład Prawa Rolnego, Żywnościowego i Ochrony Środowiska; w wydarzeniu uczestniczyli m.in.: Prezydent European Federation of citizen energy cooperatives, Wiceprezydent Wykonawczy National Rural Electric Cooperative Association (USA), Szef National Office for Energy Cooperatives at the German Cooperative and Raiffeisen Confederation (Niemcy), Prezes Zarządu Stowarzyszenia na rzecz efektywności im. prof. Krzysztofa Żmijewskiego oraz naukowcy z kilkunastu innych państw całego świata;
- 5) 22 czerwca 2021 r. – ogólnopolską konferencję naukowo-szkoleniową pt. *Tajemnica zawodowa zawodów zaufania publicznego*; organizatorami byli: UAM, wielkopolskie samorządy zawodowe zawodów zaufania publicznego oraz Polskie Towarzystwo Naukowe Prawa Prasowego;

¹⁹² Wykaz konferencji naukowych zorganizowanych przez WPiA w latach 2017-2021 zawiera załącznik R-C1-K4-P1-3.

- 6) 30 czerwca 2021 r. – międzynarodową konferencję naukową *Agricultural, Food And Environmental Law in the Face of Food Security Challenges*, zorganizowaną przez Zakład Prawa Rolnego Żywnościowego i Ochrony Środowiska;
- 7) 16-17 września 2021 r. – międzynarodową konferencję naukową *Simplifications of administrative procedure*, w ramach projektu naukowego o tożsamej nazwie, finansowanego przez Fundusz Wyszehradzki; w konferencji udział wzięli pracownicy naukowcy oraz doktoranci i studenci ośrodków akademickich ze wszystkich współuczestniczących w projekcie państw Grupy Wyszehradzkiej: UAM, Uniwersytetu Masaryka w Brnie, Uniwersytetu Komeńskiego w Bratysławie i Uniwersytetu Loránda Eötvösa w Budapeszcie;
- 8) 21 września 2021 r. – V jubileuszową konferencję z cyklu *Nauka i praktyka w służbie Człowiekowi Pracy*, poświęconą zagadnieniu: *Charakter prawnego wystąpienia inspektora pracy – więcej czy mniej imperium*; konferencję zorganizowano we współpracy z Okręgowym Inspektorem Pracy w Poznaniu;
- 9) 30 września 2021 r. – konferencję naukową pt. *Arbitraż jako alternatywa sądowego wymiaru sprawiedliwości*; współorganizatorami byli: Wielkopolska Izba Przemysłowo-Handlowa, Samorząd Województwa Wielkopolskiego, Okręgowa Rada Adwokacka w Poznaniu oraz Okręgowa Izba Radców Prawnych w Poznaniu;
- 10) 14 października 2021 r. – webinarium pt. *Reakcja państwa prawa na kryzys wywołany pandemią Covid-19 w Polsce i w Szwajcarii*, zorganizowane przez Zakład Postępowania Administracyjnego i Sądowoadministracyjnego oraz *Institut für Föderalismus der Universität Freiburg* (Szwajcaria);
- 11) 15 października 2021 r. – ogólnopolską konferencję naukową pt. *Koszty komornicze w egzekucji sądowej*; jej współorganizatorami byli: Przewodniczący Rady Izby Komorniczej w Poznaniu i Dyrektor Ośrodka Naukowo-Szkoleniowego przy Krajowej Radzie Komorniczej w Warszawie;
- 12) 15 października 2021 r. – konferencję naukową pt. *Czasopisma naukowe wobec wyzwań ewaluacji nauk społecznych*, zorganizowaną przez Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny, który świętował 100 lat swego istnienia;
- 13) 26 listopada 2021 r. – ogólnopolską konferencję naukową pt. *Wpływ upadłości oraz restrukturyzacji na postępowanie egzekucyjne i zabezpieczające*, zorganizowaną przez Zakład Postępowania Cywilnego we współpracy z Instytutem Prawa Upadłościowego i Restrukturyzacyjnego oraz Badań nad Niewypłacalnością Uczelni Łazarskiego w Warszawie.

Warto podkreślić, że we wrześniu 2018 r. na Wydziale odbywał się **XV Światowy Kongres Prawa Rolnego** pt. *Contemporary challenges of agricultural law: among globalisation, regionalisation and locality*, zorganizowany – w ramach międzynarodowej organizacji naukowej Unione Mondiale degli Agraristi Universitari – przez prof. dr. hab. Romana Budzinowskiego i jego współpracowników z Zakładu Prawa Rolnego, Żywnościowego i Ochrony Środowiska; w kolejnym roku miały natomiast miejsce **XXX Europejski Kongres i Kolokwium Prawa Rolnego**, zatytułowane *Food sovereignty, food security and the contribution of agricultural law*¹⁹³.

¹⁹³ <https://ppnt.poznan.pl/oferta/program-badan-i-komercjalizacji-wiedzy/organizacja-wydarzen/organizacja-konferencji/xxx-europejski-kongres-i-kolokwium-prawa-rolnego/>

W 2021 r. obok Centrum Badań Zaawansowanych „Człowiek i Społeczeństwo” powstało „Centrum Wsparcia Mediacji przy Wydziale Prawa i Administracji UAM”.

Wyrazem uznania dorobku naukowego nauczycieli akademickich WPiA jest również ich **członkostwo w różnych gremiach**, krajowych i zagranicznych, związanych z działalnością naukową (między innymi w komitetach redakcyjnych oraz radach naukowych czasopism, w Radzie Narodowego Centrum Nauki, Komitecie Ewaluacji Jednostek Naukowych, komisjach kodyfikacyjnych, zarządzie Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk czy ogólnopolskiego Stowarzyszenia Stypendystów DAAD) oraz **pełnienie ważnych funkcji związanych ze stosowaniem prawa** (w Sądzie Najwyższym, Naczelnym Sądzie Administracyjnym, Trybunale Konstytucyjnym i Trybunale Stanu). Pracownicy Wydziału są także **laureatami wielu prestiżowych konkursów** związanych z działalnością naukową¹⁹⁴.

*

Dorobek dydaktyczny¹⁹⁵.

Nauczyciele akademicy zatrudnieni na WPiA to przede wszystkim specjaliści z wieloletnim stażem dydaktycznym. Przy ich pomocy umiejętności w zakresie kształcenia rozwijają doktoranci oraz młodszy adiunkci.

Aktywność badawczo-dydaktyczna pracowników Wydziału pozwala nie tylko na odpowiednie przekazywanie treści kształcenia na zajęciach, lecz także na aktualizowanie i rozwijanie oferty „przedmiotów do wyboru” (fakultetów).

Aktywność ta przejawia się również w autorstwie licznych podręczników, będących w znacznym stopniu bezpośrednim efektem prowadzonych badań. Są to zarówno podręczniki funkcjonujące od lat i wielokrotnie wznawiane, jak i podręczniki, które po raz pierwszy ukazały się w ostatnich latach. Przykładowo można wymienić:

- 1) W. Dajczak, T. Nieborak, P. Wiliński (red.), *Foundations of law. The Polish perspective*, Wolters Kluwer 2021;
- 2) A. Koch, J. Napierała (red.), *Prawo spółek handlowych*, Wolters Kluwer 2021 (wyd. 8);
- 3) Z. Radwański, A. Olejniczak, *Prawo cywilne – część ogólna*, C.H. Beck 2021 (wyd. 16);
- 4) K. Leśkiewicz, *Prawo żywnościowe*, C.H. Beck 2020;
- 5) P. Wiliński (red.), *Polski proces karny*, Wolters Kluwer 2020;
- 6) M. Królikowski (UW), R. Zawłocki (UAM), *Prawo karne*, C.H. Beck, Warszawa 2020 (wyd. 4);
- 7) Z. Radwański, A. Olejniczak, *Zobowiązania – część ogólna*, C.H. Beck 2020 (wyd. 14);
- 8) A. Koch, J. Napierała (red.), *Umowy w obrocie gospodarczym*, Wolters Kluwer 2019 (wyd. 5);
- 9) M. Kusak, *Postępowanie karne w sprawach międzynarodowych. Podręcznik praktyczny*, Wolters Kluwer 2017.

¹⁹⁴ Zob. wykaz osiągnięć nauczycieli akademickich WPiA w latach 2017-2021, stanowiący **załącznik R-C1-K4-P1-10** oraz indywidualne wykazy dorobku naukowego zawarte **w załączniku R-C3-Z2-P4**.

¹⁹⁵ Indywidualne wykazy dorobku dydaktycznego z ostatnich lat zamieszczone są na kartach „charakterystyk nauczycieli akademickich”, którzy prowadzą zajęcia dydaktyczne na kierunku *Prawo* – zebrano je **w załączniku R-C3-Z2-P4**.

Podręczniki autorstwa kadry naukowej Wydziału wyróżniają się też innowacyjną formą. Przykładem są książki: *Polski proces karny* (pod redakcją P. Wilińskiego, 2020) oraz *Foundations of law. The Polish perspective* (pod redakcją W. Dajczaka, T. Nieboraka i P. Wilińskiego, 2021), których infografiki i szatę graficzną opracowano we współpracy z Uniwersytetem Artystycznym im. M. Abakanowicz w Poznaniu.

Opisując dorobek dydaktyczny pracowników Wydziału, nie sposób pominąć **bardzo liczne materiały dydaktyczne** dla studentów, w tym skrypty, zestawy slajdów, nagrania audio i audio-video itd. Przesyła się je studentom za pomocą uczelnianej poczty elektronicznej lub w programie MS Teams.

W 2021 r. Wydział uzyskał grant dydaktyczny przyznany w Konkursie projakościowym Prorektora UAM ds. studenckich i kształcenia. Dzięki temu – wspólnie z Wydziałem Psychologii i Kognitywistyki UAM – realizuje obecnie projekt pt. *Praktyczne wykorzystywanie umiejętności miękkich w rozwiązywaniu sporów ze szczególnym uwzględnieniem przygotowania studentów do wdrażania mediacji w konfliktach związanych z funkcjonowaniem w ramach społeczności akademickiej*¹⁹⁶. Jednym z jego wymiernych efektów były weekendowe warsztaty kompetencyjne z komunikacji w konflikcie i mediacji, zorganizowane 6-8 października 2021 r. dla studentów ostatnich dwóch lat studiów magisterskich i licencjackich.

Warto podkreślić, że prezentowany **dorobek jest kształtowany także we współpracy z partnerami zagranicznymi**. W ramach Uniwersytetu Europejskiego EPICUR w roku akademickim 2021/2022 utworzono nowe wspólne fakultety: z Uniwersytetem w Salonikach – *Justice(s) and Law(s): cross-examination of selected issues of the European legal identity* oraz z Uniwersytetem w Strasburgu – *Information Ecosystem in the EU. Market, regulation and European Identities*. Od kilku lat we współpracy z Syracuse University College of Law prowadzony jest na Wydziale wspólny fakultet *Polish-U.S. cooperation in criminal matters*.

W celu zapewnienia oraz systematycznego podnoszenia kompetencji kadry dydaktycznej w zakresie nauczania, w tym również zdalnego, wprowadzono szereg rozwiązań, tak na ogólnouczelnianym, jak na wydziałowym poziomie – w szczególności¹⁹⁷:

- 1) w 2015 r. **utworzono Ośrodek Wsparcia Kształcenia na Odległość (OWKO)**¹⁹⁸, do którego zadań należą: promowanie i koordynowanie działań UAM w zakresie kształcenia na odległość; przygotowywanie i prowadzenie kursów *on-line*; organizowanie i rozwijanie systemu obsługi kształcenia na odległość; wspieranie zarządzania zawartością ogólnouczelnianych platform *e-learningowych*; stworzenie, rozwijanie i utrzymanie archiwum materiałów dydaktycznych, przeznaczonych do kształcenia na odległość; koordynowanie działań *e-learningowych* w jednostkach organizacyjnych Uczelni; udział w przygotowaniu kadry dydaktycznej, w tym prowadzenie szkoleń w zakresie wykorzystania narzędzi informatycznych w kształceniu na odległość; wspieranie metodyczne i techniczne tworzenia materiałów do *e-learningu*;

¹⁹⁶ https://jakosc.amu.edu.pl/?page_id=2827

¹⁹⁷ <https://prawo.amu.edu.pl/dla-pracownika/e-learning/instrukcje>

¹⁹⁸ <https://owko.amu.edu.pl/>

- 2) w 2020 r. **powołano Pełnomocnika Dziekana WPIA ds. zdalnych form nauczania** – funkcję tę pełni dr Michał Krotoszyński;
- 3) w tym samym roku **w programie MS Teams utworzono zespół „E-learning na WPIA: Grupa wsparcia”** mający wspomóc nauczycieli akademickich i inne osoby prowadzące zajęcia w kształceniu na odległość – w „Grupie” zamieszczono wiele cennych materiałów szkoleniowych dotyczących organizacji zajęć zdalnych; **przeprowadza się też interaktywne szkolenia**;
- 4) **organizuje się uczelniane Warsztaty Dydaktyczne** – między innymi na temat wykorzystania nowatorskich metod i technik kształcenia na odległość, tworzenia materiałów dostępnych dla osób z niepełnosprawnościami, pracy ze studentami ze specjalnymi potrzebami w uczeniu się, nawiązywaniu współpracy dydaktycznej z uczelniami zagranicznymi – **ich uczestnikami są również pracownicy Wydziału**¹⁹⁹.

Ponadto biorą oni aktywny udział w wydarzeniach mających na celu popularyzację działalności naukowej i dydaktycznej, w szczególności takich jak:

- 1) Noc Naukowców²⁰⁰;
- 2) Poznański Festiwal Nauki i Sztuki²⁰¹;
- 3) Wykłady dla Licealistów²⁰²;
- 4) Piątki z Prawem²⁰³;
- 5) Kolorowy Uniwersytet²⁰⁴;
- 6) Wykłady Otwarte²⁰⁵;
- 7) Uniwersytet Otwarty²⁰⁶.

*

Wymiernym rezultatem osiągnięć naukowych oraz dydaktycznych pracowników Wydziału są także sukcesy studentów, odnoszone zarówno w kraju, jak i za granicą. O niektórych była już mowa w punkcie 3.9; na dalsze zwracają uwagę punkty 4.3 i 4.4, 7.2 i 8.4 oraz towarzyszące im załączniki.

¹⁹⁹ https://jakosc.amu.edu.pl/?page_id=334

²⁰⁰ Zob. np. <https://youtu.be/XVfZmSUoPDo> oraz folder reklamujący ofertę przygotowaną przez WPIA na to wydarzenie w 2021 r.: <https://prawo.amu.edu.pl/strona-glowna/content-wpia-gony/418111-noc-naukowcow>
Zestawienie propozycji WPIA na Noc Naukowców w latach 2019-2021 zawiera **załącznik R-C1-K4-P1-4**.

²⁰¹ <https://festiwal.amu.edu.pl/program/programy-organizatorow/>. Program festiwalu zorganizowanego w roku 2021 r.: https://festiwal.amu.edu.pl/wp-content/uploads/2021/11/UAM_Program-PFNiSz-2021-21.11.2021.pdf, w tym s. 61 dotycząca Wydziału. Pełne zestawienie propozycji WPIA na Poznański Festiwal Nauki i Sztuki w latach 2019-2021 zawiera **załącznik R-C1-K4-P1-5**.

²⁰² Listę Wykładów dla Licealistów zorganizowanych przez WPIA w latach 2018-2020 zawiera **załącznik R-C1-K4-P1-6**.

²⁰³ Listę Piątków z Prawem zorganizowanych przez WPIA w latach 2017-2019 zawiera **załącznik R-C1-K4-P1-7**.

²⁰⁴ <https://m.facebook.com/wpia.uam/posts/527021844467687/>
<https://sp7poz.nazwa.pl/nowa/2017/01/07/klasa-3e-wydziale-prawa-administracji-uam/>

²⁰⁵ Listę Wykładów Otwartych zorganizowanych przez WPIA w latach 2019-2021 zawiera **załącznik R-C1-K4-P1-8**.

²⁰⁶ <https://uo.amu.edu.pl/aktualnosci>. Listę wykładów Uniwersytetu Otwartego zorganizowanych przez WPIA w latach 2019-2021 zawiera **załącznik R-C1-K4-P1-9**.

Punkt 4.2

Obsada zajęć.

Obsady poszczególnych zajęć dokonuje się, mając na uwadze dorobek naukowy i kompetencje dydaktyczne nauczycieli akademickich, a także potrzebę kształcenia doktorantów w zakresie nauczania akademickiego²⁰⁷.

Przedmioty kursowe (stałe) wykładają co do zasady samodzielni pracownicy nauki, dysponujący odpowiednim dorobkiem w zakresie danego przedmiotu, a wyjątkowo – adiunkci z niepodważalnym, a przy tym wieloletnim doświadczeniem dydaktycznym i badawczym.

„Przedmioty do wyboru” (fakultety) prowadzą zarówno samodzielni pracownicy nauki, jak i pracownicy ze stopniem naukowym doktora, specjalizujący się w konkretnej problematyce podbudowującej tematykę zajęć.

Ćwiczenia powierza się zwykle adiunktom oraz doktorantom; niejednokrotnie jednak prowadzą je profesorowie i doktorzy habilitowani.

Seminaria magisterskie – w pierwszym rzędzie służące przygotowaniu studentów do napisania pracy dyplomowej – z założenia prowadzą samodzielni pracownicy nauki. W szczególnie uzasadnionym przypadku Rada programowa kierunku może upoważnić do opieki nad pracą magisterską, a tym samym objęcia seminarium, nauczyciela akademickiego ze stopniem doktora (§ 58 ust. 3 Regulaminu studiów). Przykładowo, uchwałą nr 6/2020-2024 z dnia 22 kwietnia 2021 r. Rada programowa kierunku studiów *Prawo* wyraziła zgodę na to, by pracą magisterską studenta zainteresowanego pogłębianiem wiedzy na temat ochrony danych osobowych kierowała dr Maria Jędrzejczak, która specjalizuje się w tej problematyce.

Obsada lektoratów języka obcego ustalana jest w głównej mierze przez Studium Językowe UAM²⁰⁸, przy czym ostatecznie zatwierdza ją Wydział.

*

Do prowadzenia konkretnych zajęć pracowników i doktorantów wyznaczają kierownicy właściwych jednostek organizacyjnych Wydziału (tj. katedr, zakładów, pracowni i laboratoriów). Decyzje w tej mierze są kontrolowane na etapie zatwierdzania planu zajęć dydaktycznych.

Propozycje seminariów magisterskich oraz „przedmiotów do wyboru” (fakultetów) pracownicy zgłaszają w uzgodnieniu z odpowiednim kierownikiem jednostki organizacyjnej Wydziału, a następnie są one zatwierdzane przez Radę programową kierunku. W odniesieniu do roku akademickiego 2021/2022 podjęła ona w tym względzie dwie podstawowe uchwały: nr 11/2020-2024 z dnia 25 czerwca 2021 r. (seminaria)²⁰⁹ oraz nr 9/2020-2024 z dnia 25 czerwca 2021 r. (fakultety)²¹⁰.

²⁰⁷ Szczegółowe dane dotyczące obsady zajęć na kierunku *Prawo* zawierają załączniki **R-C3-Z2-P2-1** (obsada na studiach stacjonarnych) oraz **R-C3-Z2-P2-2** (obsada na studiach niestacjonarnych).

²⁰⁸ Jak już wspomniano na wstępie punktu 4.1, Wydział zatrudnia bezpośrednio dwóch nauczycieli języków obcych.

²⁰⁹ Dołączonej do Raportu jako załącznik **R-C1-K3-P4-7-1** oraz **R-C1-K3-P4-7-2**.

Opiekuna praktyk, odpowiedzialnego za nadzór dydaktyczno-wychowawczy nad ich odbywaniem i przebiegiem, **powołuje Dziekan WPIA**, zgodnie z § 15 Regulaminu praktyk stanowiącego, gwooli przypomnienia, załącznik do uchwały nr 13/2020-2024 Rady programowej kierunku studiów *Prawo* z dnia 25 czerwca 2021 r. w sprawie zasad organizowania, odbywania, nadzorowania i zaliczania obowiązkowych oraz nieobowiązkowych praktyk studenckich dla kierunku studiów *Prawo*²¹¹.

Indywidualne obciążenia dydaktyczne mieszczą się w limitach przewidzianych w obowiązujących przepisach, zapewniając przy tym wykonanie pensum, a przede wszystkim – prawidłową realizację zajęć. W miarę możliwości zajęcia przydziela się z uwzględnieniem preferencji poszczególnych pracowników.

Punkt 4.3

Łączenie działalności dydaktycznej z działalnością naukową oraz włączania studentów w prowadzenie działalności naukowej.

Kadra akademicka Wydziału jest zatrudniona przede wszystkim na stanowiskach badawczo-dydaktycznych, co już samo w sobie determinuje łączenie działalności naukowej z aktywnością dydaktyczną.

Jak już powiedziano (między innymi w punkcie 2.1), **działalność naukowa w pełni koresponduje z treścią programu studiów kierunku *Prawo* oraz zakładanymi w odniesieniu do niego efektami uczenia się.**

Zagadnienia będące przedmiotem badań wpisują się w problematykę zarówno podstawowych kursów, jak i specjalistycznych zajęć fakultatywnych, w ramach których studenci mają okazję czerpać na bieżąco z aktualnych wyników badań prowadzonych na Wydziale. Tytułem przykładu można wskazać następujące przedmioty:

- 1) *Cywilnoprawna ochrona praw pacjenta*, prof. dr hab. Joanna Haberko;
- 2) *Fundamental Rights in Europe: Competing Hierarchies and New Constitutionalism*, dr Władysław Jóźwicki;
- 3) *Model teoretyczny stosunku zobowiązaniowego*, prof. UAM dr hab. Agnieszka Pyrzyńska;
- 4) *Obrót dziełami sztuki*, prof. UAM dr hab. Wojciech Szafrński;
- 5) *Prawna organizacja systemu ochrony zdrowia*, prof. UAM dr hab. Katarzyna Kokocińska;
- 6) *Prawo ochrony środowiska*, dr Justyna Goździewicz-Biechońska;
- 7) *Państwo prawa wobec problemu rozliczeń z przeszłością*, dr Michał Krotoszyński;

²¹⁰ Uchwała nr 9/2020-2024 z dnia 25 czerwca 2021 r. w sprawie zatwierdzenia listy przedmiotów do wyboru na kierunku *Prawo* w roku akademickim 2021/2022 – dołączona do Raportu jako załącznik R-C1-K4-P2-1 oraz R-C1-K4-P2-1-2. Ponadto uchwała nr 18/2020-2024 z dnia 23 września 2021 r. w sprawie uzupełnienia listy przedmiotów do wyboru na kierunku *Prawo* w roku akademickim 2021/2022 – stanowiąca załącznik R-C1-K4-P2-2.

²¹¹ https://prawo.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0010/417574/Uchwała-nr-13-Prawo-regulamin-praktyk-studenckich.pdf – a także załącznik R-C1-K2-P7-1.

- 8) *Prawo urzędnicze w Polsce od XVIII do XXI wieku*, prof. UAM dr hab. Marek Krzymkowski;
- 9) *Prawo wykroczeń*, prof. UAM dr hab. Joanna Długosz-Józwiak;
- 10) *Privacy and data protection in the EU. EU Law and Artificial Intelligence*, dr Martyna Kusak;
- 11) *Stosowanie prawa prywatnego w sektorze publicznym*, prof. UAM dr hab. Rafał Szczepaniak;
- 12) *Zasady prawa*, prof. UAM dr hab. Marzena Kordela.

Dowodem na skuteczne łączenie działalności naukowej z dydaktyczną są też, wspomniane wcześniej, liczne **podręczniki**, które zatrudnieni na WPIA nauczyciele akademicy redagują i aktualizują z uwzględnieniem najnowszych uzyskiwanych przez nich osiągnięć badawczych.

*

W działalność naukową włączani są również intensywnie studenci kierunku *Prawo*. Rozwija to ich umiejętności badawcze, sprzyja podejmowaniu w przyszłości kariery naukowej, a także kształtuje postawę uczenia się przez całe życie. **Studencka aktywność naukowa wyraża się w szczególności w²¹²:**

- 1) **indywidualnych projektach badawczych** – w takich programach jak Diamentowy Grant czy „Inicjatywa Doskonałości – Uczelnia Badawcza” (ID-UB);
- 2) **projektach badawczych kierowanych przez kadrę naukową Wydziału** – a finansowanych ze środków Narodowego Centrum Nauki oraz programu ID-UB;
- 3) **kołach naukowych** – organizujących spotkania, debaty, warsztaty i konferencje; ich członkowie są autorami publikacji naukowych, z których część wieńczy projekty realizowane w tworzonych przez koła zespołach badawczych.

Indywidualne projekty badawcze²¹³. W ostatnich kilku latach **6 studentów Prawa** było beneficjentami ministerialnego programu **Diamentowy Grant**, realizując następujące projekty:

- 1) Paweł Grobelny – projekt *Efektywność nowych instrumentów ochrony krajobrazu dla zapewnienia ładu przestrzennego w reklamach*;
- 2) Tymoteusz Mądry – projekt *Identyfikacja przyczyn niskiego pokrycia terenów miast na prawach powiatu miejscowymi planami zagospodarowania*;
- 3) Mateusz Sobolewski – projekt *Prawo konsumenckie a ustrój gospodarczy państwa*;
- 4) Rafał Świergiel – projekt *Rola procesów polityczno-społecznych w kształtowaniu ustroju konstytucyjnego Rzeczypospolitej Polskiej*;
- 5) Katarzyna Frątczak – projekt *Rozwój chrząszcza z gatunku *Creophilus maxillosus* (Coleoptera: Staphylinidae) – ocena przydatności w szacowaniu czasu śmierci*;
- 6) Piotr Alexandrowicz – projekt *Wiążąca moc umów. Źródła swobody umów w prawie kanonicznym a współczesne kontrowersje co do jej podstaw*.

²¹² Wybrane osiągnięcia studentów i doktorantów WPIA w latach 2017-2021 ukazuje zestawienie zawarte **w załączniku R-C1-K8-P4**.

²¹³ Wykaz grantów UAM realizowanych przez studentów Prawa w latach 2017-2021 stanowi **załącznik R-C1-K4-P3**.

W ostatnich latach **5 studentów Prawa** realizowało indywidualne projekty finansowane z uczelnianego programu „ID-UB Study@Research”²¹⁴ – aż 4 z nich uzyskało środki w roku akademickim 2020/2021²¹⁵:

- 1) Szymon Chorodeński – projekt *Przypisanie odpowiedzialności karnej za skutki działania systemów sztucznej inteligencji*;
- 2) Filip Gołędzinowski – projekt *Osoba prawna jako członek zarządu w niektórych systemach prawnych*;
- 3) Sebastian Michalak – projekt *Wpływ projektowanych zmian Kodeksu spółek handlowych w zakresie prawa holdingowego na funkcjonowanie grup spółek*;
- 4) Agata Rozynek – projekt *Legalność zabiegów medycyny estetycznej – karnoprawna ochrona autonomii pacjenta i granice dopuszczalności jej naruszenia*.

Warto podkreślić, że w kolejnej, oczekującej na rozstrzygnięcie edycji tego programu wnioski złożyło kilkunastu studentów *Prawa*. Kiloro z nich wystartowało natomiast w nowym programie „ID-UB ADVANCEDBestStudentGRANT”²¹⁶, skierowanym do studentów II roku studiów, którzy w roku akademickim 2020/2021 uzyskali wysoką średnią ocen.

Ponadto **3 studentów Prawa** – Szymon Nowak, Piotr Ostrowski oraz Konrad Zaleski – zostało laureatami innego uczelnianego konkursu „ID-UB BESTStudentGRANT”²¹⁷, którego celem jest wyszukiwanie studentów wybitnie uzdolnionych, zachęcenie ich do podjęcia badań naukowych na początkowym etapie studiów oraz wsparcie w realizacji indywidualnego projektu badawczego.

Dzięki tego rodzaju publicznym grantom, studenci nie tylko rozwijają warsztat badacza, lecz także zdobywają umiejętność planowania projektów naukowych i rozliczania ich kosztów.

Studenci kierunku *Prawo* mają również możliwość korzystania z oferowanego przez Fundację UAM programu **FUND_AKCJA**, który promuje pomysły służące upowszechnianiu osiągnięć naukowo-badawczych, dydaktycznych i organizacyjnych Uczelni. W roku 2021 beneficjentkami tego programu były **dwie studentki Prawa**: Marcelina Rosińska i Natalia Teclaw.

Studentka Dominika Maria Jaśkowiak **zwyciężyła w konkursie na debiut naukowy Zrównoważony rozwój a Europejski Zielony Ład**, rozpisany przez biuro prof. dr. hab. inż. Jerzego Buzka, Wydział Organizacji i Zarządzania Politechniki Śląskiej oraz Śląskie Centrum Etyki Biznesu i Zrównoważonego Rozwoju²¹⁸. Artykuł studentki pt. *Rola lokalnego rynku energii w zrównoważonej transformacji energetycznej UE* ukaże się w monografii pt. *Zrównoważony Rozwój i Europejski Zielony Ład wektorami na drodze doskonalenia warsztatu naukowca*. W październiku 2021 r. wyniki swoich badań Laureatka przedstawiła na międzynarodowej konferencji naukowej kończącej przedsięwzięcie, a zatytułowanej *Zrównoważony rozwój a Europejski Zielony Ład – Debiut naukowy 2021*.

²¹⁴ <https://amu.edu.pl/studenci/programy-studenckie/study@research>

²¹⁵ <https://amu.edu.pl/nauka/aktualnosci-inicjatywa-doskonalosci-uczelnia-badawcza/rozstrzygnięcie-iii-edycji-konkursu-study@research>

²¹⁶ <https://amu.edu.pl/studenci/programy-studenckie/advancedbeststudentgrant>

²¹⁷ <https://amu.edu.pl/studenci/programy-studenckie/best-student-grant-1/best-student-grant>

²¹⁸ <http://www.debiut.buzek.pl>

Jak już wspomiano, pierwsze kroki na ścieżce naukowej studenci stawiają najczęściej w trakcie zajęć seminaryjnych prowadzących do napisania pracy dyplomowej. **Poziom merytoryczny wielu prac magisterskich powstających na kierunku Prawo jest szczególnie wysoki, o czym świadczą liczne nagrody przyznawane ich autorom.** W zakresie obejmującym trzy ostatnie lata zwrócono na nie uwagę w punkcie 3.9.

Efekty studenckiej aktywności naukowej odzwierciedlają też, przyznawane z uwzględnieniem osiągnięć w tej sferze, **stypendia Rektora UAM**. Na kierunku *Prawo* stypendium to otrzymuje corocznie blisko stu studentów stacjonarnych oraz kilkudziesięciu studentów niestacjonarnych – dane liczbowe prezentuje poniższa tabela, natomiast bardziej wyczerpujące informacje znajdują się w punkcie 8.7:

Studenci	Rok akademicki				
	2017/2018	2018/2019	2019/2020	2020/2021	2021/2022
stacjonarni	104	123	99	94	104
niestacjonarni	44	48	47	56	73
Razem	148	171	146	150	177

Udział w projektach badawczych kierowanych przez kadrę Wydziału. W latach 2017-2021 spośród studentów *Prawa* do badań finansowanych ze środków Narodowego Centrum Nauki zrekrutowano **10 stypendystów**, natomiast do grantów z uczelnianego programu „ID-UB Wsparcie badań naukowych w obszarze nauk społecznych i humanistycznych” kolejnych 3. Oto przykładowe projekty NCN, w których biorą udział studenci *Prawa*²¹⁹:

- 1) Kacper Kobierski, Zuzanna Grala – projekt *Prawo do skutecznego środka naprawczego przeciwko nadużyciu uprawnień przez prokuratora i sąd w postępowaniu karnym. Perspektywa konstytucyjna i europejska* – kierownik: prof. dr hab. Paweł Wiliński;
- 2) Igor Gontarz, Kacper Żychliński, Piotr Ostrowski – projekt *Zaskarżalność orzeczeń sądów administracyjnych* – kierownik: prof. dr hab. Wojciech Piątek;
- 3) Szymon Chorodeński – projekt *Konfiskata rozszerzona i jej uzasadnienie w świetle praw podstawowych i zasad ogólnych prawa Unii Europejskiej* – kierownik: prof. UAM dr hab. Elżbieta Hryniewicz-Lach;
- 4) Jan Denka, Piotr Ostrowski – projekt *Normatywne sposoby budowania zaufania jednostek do sądów administracyjnych* – kierownik: prof. dr hab. Wojciech Piątek;
- 5) Filip Gołędzinowski, – projekt *Big data, algorytmy i sztuczna inteligencja w ściganiu przestępstw w UE* – kierownik: dr Martyna Kusak.

²¹⁹ Poza nimi w projektach nr 2 i 5 bierze/brał udział mgr Igor Gontarz (były student *Administracji*; obecnie doktorant).

Z kolei w konkursie „ID-UB Wsparcie badań naukowych w obszarze nauk społecznych i humanistycznych” w bieżącym roku dofinansowanie uzyskali:

- 1) prof. UAM dr hab. Joanna Długosz-Jóźwiak, która zaangażuje do badań dwójkę studentów *Prawa*;
- 2) prof. dr hab. Wojciech Piątek, który zatrudni do badań jednego studenta *Prawa* i jednego studenta studiów polsko-niemieckich prowadzonych przez Wydział wraz z Uniwersytetem Europejskim Viadrina we Frankfurcie nad Odrą.

Aktywność w kołach naukowych. Rozwój naukowy i zdobywanie kompetencji badawczych umożliwia studentom *Prawa* **30 studenckich kół naukowych**, takich jak (pełną listę podano w punkcie 8.2²²⁰):

- 1) Obrót Dziełami Sztuki i Prawnej Ochrony Dziedzictwa Kulturowego „*Van Meegeren*”;
- 2) Prawa Cywilnego „*Usus Iuris*”;
- 3) Prawa Europejskiego „*Europa Concors*”;
- 4) Prawa Medycznego „*Lege Artis*”;
- 5) Prawa Rzymskiego „*Bona Fides*”;
- 6) Prawa Żywnościowego i Ochrony Środowiska „*Pro Natura*”;
- 7) Teorii i Filozofii Prawa im. Zygmunta Ziemiańskiego.

Działalność badawcza studentów pod auspicjami kół naukowych przejawia się zwłaszcza w organizacji **spotkań, debat, warsztatów i konferencji**, których w latach 2017-2021 było **ponad 80**.

Członkowie kół przygotowują publikacje. Wydają też „**Zeszyt Prawniczy UAM**” (poprzednio: „Zeszyt Studencki Kół Naukowych Wydziału Prawa i Administracji UAM”), o którym więcej w punkcie 8.4²²¹.

W ramach kół funkcjonują również zespoły badawcze realizujące projekty naukowe zwieńczone publikacją. Przykładem jest projekt zrealizowany w latach 2016-2019 w Kole Nauk Penalnych „*Iure et Facto*”. Pod nadzorem jego opiekuna ośmioro studentów *Prawa* prowadziło zaawansowane badania dotyczące zgodności krajowych przepisów ze standardami europejskimi. W efekcie w 2020 r. wydano recenzowaną książkę (pod redakcją M. Kusak) pt. *Dostęp do obrońcy w postępowaniu karnym. Standardy krajowe i europejskie*, w której 8 z 9 rozdziałów opracowali studenci.

²²⁰ Wykaz działających na WPiA kół naukowych – wraz z dodatkowymi informacjami na ich temat – zawiera również załącznik R-C1-K8-P2-1.

²²¹ <http://zeszyt.amu.edu.pl/>

Punkt 4.4

Założenia, cele i skuteczność polityki kadrowej.

Wydział Prawa i Administracji dysponuje zasobami kadrowymi dostosowanymi do prowadzonej działalności dydaktycznej i naukowej.

Celem polityki kadrowej jest zatrudnianie specjalistów odpowiadających nowym wyzwaniom, jakie stawia przed absolwentami rynek pracy. Niektóre specjalności naukowe mają charakter nowatorski, czy nawet innowacyjny. **Specjalizacja naukowa kadry nauczającej jest zróżnicowana, co pozwala rozwijać rozmaite obszary i tematy badawcze.** Wydział dba o to, aby kadra badawczo-dydaktyczna była reprezentowana przez osoby posiadające doświadczenie praktyczne.

Przy pozyskiwaniu nowych pracowników stosuje się kryteria: ilościowe – zatrudnia się nauczycieli akademickich w tych jednostkach, które mają największe potrzeby; **oraz jakościowe** – pozyskiwanie nowych pracowników odbywa się przede wszystkim poprzez organizowanie konkursów otwartych²²², w myśl zasad określonych w „Europejskiej Karcie Naukowca: Kodeksie postępowania przy rekrutacji pracowników naukowych”²²³, w oparciu o dokument opisujący zasady polityki rekrutacyjnej nauczycieli akademickich jako otwartej, przejrzystej i bazującej na kompetencjach (OTM-R: *Open, Transparent and Merit-based Recruitment of Researchers*²²⁴). Ogłaszanie konkursów, które trafiają do jak najszerszego grona potencjalnych adresatów, z jasno sprecyzowanymi wymogami dotyczącymi także znajomości języków obcych, umożliwia dobrane jak najwyższej jakości specjalistów, co w efekcie sprzyja umiędzynarodowieniu badań.

Wydział pozyskuje również młodych naukowców, zatrudniając ich na etatach poniżej pełnego wymiaru. Są nimi osoby aplikujące o granty i inne środki, często praktycy, którzy doskonale sprawdzają się w pracy ze studentami w zakresie dydaktyki, jak i we współpracy naukowej.

Od początku 2016 r. na Wydziale zatrudnienie znalazło łącznie 31 nowych pracowników badawczo-dydaktycznych – 23 z nich zostało zatrudnionych na pełen etat i UAM stanowi dla nich podstawowe miejsce pracy, 8 osób to pracownicy zatrudnieni w niepełnym wymiarze czasu pracy. **Spośród nowo zatrudnionych nauczycieli akademickich 28 osób reprezentuje dyscyplinę nauki prawne, a 3 osoby inne dyscypliny** – 29 osób zostało zatrudnionych w grupie pracowników badawczo-dydaktycznych, 1 osoba na stanowisku badawczym oraz 1 osoba na stanowisku dydaktycznym.

*

Wydział umożliwia rozwój naukowy już zatrudnionych nauczycieli akademickich, co uwidoczniają między innymi liczne awanse kadry.

Od początku 2016 r. 21 osób uzyskało stopień doktora habilitowanego, a 11 osób tytuł profesora. Spośród zatrudnionych na WPiA 56 nauczycieli akademickich ze stopniem doktora habilitowanego, 54 jest zatrudnionych na stanowiskach profesora uczelni.

²²² <https://amu.edu.pl/uniwersytet/o-uam/hr-excellence-in-research>

²²³ https://cdn5.euraxess.org/sites/default/files/domains/pl/karta_i_kodeks_broszura_pl.pdf

²²⁴ https://amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0021/65136/OTM-R-UAM.pdf

Rozwój kadry badawczo-dydaktycznej Wydziału systematycznie monitoruje się poprzez ocenę jakości jej pracy.

Ewaluacji poddaje się każdego pracownika, analizując jego dorobek naukowy, dydaktyczny i organizacyjny. Analiza ta odbywa się w systemie ocen okresowych nauczycieli akademickich, przeprowadzanych zgodnie z obowiązującymi w szkolnictwie wyższym przepisami i zasadami ustalonymi na Uniwersytecie²²⁵. Ocena okresowa, wymagająca od każdego pracownika wypełnienia szczegółowej i podlegającej zaopiniowaniu ankiety, jest procesem dokładnym i wnikliwym, pozwalającym na dogłębną ocenę wszelkich przejawów aktywności nauczycieli akademickich. Należy podkreślić, że osobno weryfikuje się dorobek i rozwój naukowy, działalność dydaktyczną oraz aktywność organizacyjną.

Nauczycieli akademickich oraz pracowników administracyjnych Wydziału poddaje się też studenckiej ocenie w badaniu ankietowym²²⁶.

W przypadku nauczycieli akademickich odbywa się ono **dwa razy w roku akademickim** – wraz z zakończeniem semestrów zimowego i letniego. Ankietowani studenci mają możliwość nie tylko postawienia ocen w skali od 1 do 5 w odpowiedzi na zadawane pytania, ale także wyrażenia swoich opinii w komentarzach.

Przynajmniej raz w roku akademickim **studenci** poszczególnych kierunków studiów **oceniają pracę wydziałowej administracji**. Mogą się wówczas wypowiedzieć na temat jakości pracy osób zatrudnionych w Biurach Obsługi Studentów i Obsługi Wydziału. W tym miejscu należy zaznaczyć, że z powodu pandemii COVID-19 badanie takie nie odbyło się w roku akademickim 2019/2020 ani 2020/2021; ponownie zostanie przeprowadzone w bieżącym roku.

Procesy oceniania, o których mowa powyżej, odbywają się na Wydziale. Poza nimi **praca nauczycieli akademickich i pracowników jego administracji podlega corocznej ewaluacji w uczelnianym badaniu jakości kształcenia**, za które odpowiada Biuro Jakości Kształcenia²²⁷.

Z kolei Parlament Samorządu Studentów UAM organizuje co roku konkurs Przyjazny Dziekanat, w którym oceniani są pracownicy administracji poszczególnych wydziałów.

²²⁵ Tekst pierwotny zarządzenia Rektora UAM dotyczącego ocen okresowych nauczycieli akademickich w 2019 i 2020 r.: https://bip.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0025/75553/328_2018_2019_Zarzadzenie-Rektora-oraz-Zalacznik-nr-1-w-sprawie-kryteriow-oceny-okresowej-nauczycieli-akademickich.pdf

Dwie zmiany ww. zarządzenia: https://bip.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0017/123092/ZR-470-2019-2020.pdf ;
https://bip.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0031/187375/ZR-57-2020-2021.pdf

²²⁶ Zob. zarządzenie nr 243/2017/2018 Rektora UAM z dnia 19 lipca 2018 r. w sprawie ankiet wraz z zasadami ich opracowywania, przeprowadzania oraz publikowania ich wyników: <https://pracownicy.amu.edu.pl/dokumenty-uam/zarzadzenia-rektora/kadencja-2016-2020-rok-akad.-20172018/zarzadzenie-nr-24320172018-rektora-uam-z-dnia-19-lipca-2018-roku-w-sprawie-ankiet-wraz-z-zasadami-ich-opracowywania,-przeprowadzania-oraz-publikowania-ich-wynikow>

²²⁷ Wyniki przeprowadzonego w roku 2021 r. badania stacjonarnych i niestacjonarnych studentów *Prawa* zawierają załączniki **R-C1-K4-P4-1** i **R-C1-K4-P4-2**. Z kolei ogólne wyniki badań uniwersyteckich z lat 2018/2019 i 2019/2020 dostępne są pod adresem: https://jakosc.amu.edu.pl/?page_id=2911

Analiza prowadzonych ocen ma na celu nie tylko wspieranie i promowanie zachowań pozytywnych, zwłaszcza tych, które zasługują na wyróżnienie i upowszechnienie, lecz także zapobieganie pojawianiu się i wyeliminowanie zachowań niepożądanych. Te ostatnie są monitorowane i podlegają procesom naprawczym, tak by w rezultacie doprowadzić do dalszego rozwoju naukowego i dydaktycznego pracownika.

Uniwersytet prowadzi aktywną politykę przeciwdziałania dyskryminacji we wszelkich jej postaciach. Podstawowym wewnętrznym aktem prawnym jest w tym względzie zarządzenie nr 36/2016/2017 Rektora UAM z dnia 30 listopada 2016 r. w sprawie przeciwdziałania praktykom dyskryminacyjnym w Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu²²⁸. W wykonaniu tego aktu utworzono specjalną Komisję ds. przeciwdziałania dyskryminacji²²⁹, w której funkcję przewodniczącego pełni Pełnomocnik ds. równego traktowania powołany przez Rektora²³⁰.

W przypadku gdy podejrzewa się wystąpienie w społeczności UAM zachowań o charakterze dyskryminacyjnym, należy zawiadomić Pełnomocnika, upoważnionego do podjęcia postępowania wyjaśniającego. Jeżeli podejrzenie okaże się zasadne, może dojść do postępowania dyscyplinarnego, a nawet rozwiązania umowy o pracę z pracownikiem, który takich zachowań się dopuścił.

Punkt 4.5

System wspierania i motywowania kadry do rozwoju naukowego oraz podnoszenia kompetencji dydaktycznych.

Wyniki prowadzonych ocen wykorzystuje się, aby motywować do dalszego rozwoju zarówno nauczycieli akademickich, jak i pracowników administracji. Szczególnie dobre wyniki nagradza się ze środków licznych programów premiowych.

Co roku nauczycielom akademickim przyznawane są **nagrody Rektora UAM** – odrębnie za osiągnięcia naukowe, dydaktyczne i organizacyjne. Procedurę w tym zakresie określa **Regulamin wynagradzania pracowników UAM** w załączniku nr 17²³¹. Za osiągnięcia naukowe można też otrzymać **stypendium Rektora UAM**, ustanowione przez niego w zarządzeniu nr 134/2020/2021 z dnia 13 lipca 2021 r. w sprawie wprowadzenia regulaminu przyznawania stypendiów naukowych Rektora Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu dla nauczycieli akademickich oraz studentów i doktorantów z własnego funduszu stypendialnego²³².

²²⁸ http://pracownicy.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0017/314225/Zarzadzenie-36-strategia-dyskryminacja.pdf

²²⁹ <https://amu.edu.pl/uniwersytet/wyszukiwarka-pracownikow/jednostka?id=10000022>

²³⁰ <https://amu.edu.pl/studenci/pelnomocnik-ds.rownego-traktowania>

²³¹ Tekst jednolity Regulaminu: https://bip.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0026/224738/OBW-1-2020-2021-Zal..pdf

Załącznik nr 17: https://bip.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0026/224738/OBW-1-2020-2021-Zal..pdf

²³² https://bip.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0026/250577/ZR-134-2020-2021.pdf

Nowelizacja: https://bip.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0027/268182/ZR-145-2021-2022.pdf

Ponadto zarządzenie nr 146/2021/2022 Rektora UAM z dnia 14 października 2021 r. w sprawie przyznawania stypendiów naukowych Rektora w roku 2021: https://bip.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0035/268667/ZR-146-2021-2022.pdf

Kolejnym czynnikiem zachęcającym do osiągania dobrych wyników w sferze nauki, dydaktyki oraz zaangażowania organizacyjnego jest **wynagrodzenie motywacyjne**, o którym mowa w § 30 Regulaminu wynagradzania pracowników UAM.

Na Wydziale co roku wręczane są **nagrody Dziekana** – we wszystkich kategoriach: naukowej, dydaktycznej i organizacyjnej.

Podobny system premiowania obejmuje wydziałową administrację; jej pracownicy mogą więc otrzymać nagrody Rektora UAM, Dziekana WPIA oraz wynagrodzenie motywacyjne.

*

Wyjątkowo wysokie noty w ankietach wypełnianych przez studentów umożliwiają dydaktykom zdobycie tytułu ***Praeceptor Laureatus*** i ***Praeceptor Optimus***. Zasady przyznawania tych wyróżnień uregulowane są w zarządzeniu Rektora UAM nr 427/2019/2020 z dnia 3 marca 2020 r. w sprawie ustanowienia Nagrody „Praeceptor Laureatus” Rektora Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu²³³. Uzyskaniu zaszczytnego tytułu *Praeceptora* towarzyszy nagroda pieniężna Rektora.

W ostatnich latach tytułem *Praeceptor Laureatus* został już trzykrotnie uhonorowany pracownik naszego Wydziału dr Michał Krotoszyński, któremu w związku z tym faktem przyznano tytuł i nagrodę *Praeceptor Optimus*. Pierwszy z tytułów uzyskali także profesorowie WPIA: Wojciech Dajczak, Tadeusz Gadkowski i Marcin Orlicki.

*

Niezależnie od systemu ankietowego **na Wydziale dokonuje się hospitacji zajęć dydaktycznych**: w przypadku zajęć prowadzonych przez pracowników z tytułem profesora, stopniem doktora habilitowanego i pracowników ze stopniem doktora zatrudnionych na stanowisku profesora uczelni – nie rzadziej niż raz na cztery lata, natomiast w przypadku innych pracowników – nie rzadziej niż raz na dwa lata.

Zgodnie z uchwałą nr 16/2020-2024 Rady programowej kierunku studiów *Prawo* z dnia 23 września 2021 r. w sprawie zasad hospitowania zajęć realizowanych przez pracowników badawczo-dydaktycznych oraz dydaktycznych na kierunku *Prawo*²³⁴, hospitacji dokonują właściwi kierownicy jednostek organizacyjnych Wydziału (tj. katedr, zakładów, pracowni i laboratoriów) lub delegowane przez nich osoby spośród nauczycieli akademickich danej jednostki organizacyjnej. W przypadku zajęć prowadzonych przez kierowników tych jednostek hospitację przeprowadza Dziekan, Prodziekan lub właściwy kierownik kierunku studiów.

Wyniki hospitacji uwzględnia się przy dokonywaniu okresowej oceny nauczycieli akademickich.

²³³ https://bip.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0024/108618/427_2019_2020_Zarzadzenie-Rektora-w-sprawie-Nagrody-Praeceptor-Laureatus.pdf

Załącznik: https://bip.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0017/108620/427_2019_2020_Zalacznik-do-zarzadzenia-Regulamin-Praeceptor-Laureatus-nowelizacja-2020-AL-zaakceptowane-zmiany.pdf

²³⁴ Dołączonej do Raportu jako **załącznik R-C1-K4-P5**.

*

Praca nauczycieli akademickich WPIA jest też oceniana pośrednio – poprzez ewaluację prac dyplomowych jego absolwentów. Do roku akademickiego 2019/2020 na Wydziale działał Zespół ds. Ocen Prac Dyplomowych, który oceniał same prace dyplomowe oraz ich recenzje. Od roku akademickiego 2020/2021 ocena prac dyplomowych i całego procesu dyplomowania należy do rad programowych (grup) kierunków studiów.

Jeśli chodzi o kierunek *Prawo*, to jakość powstających na nim prac magisterskich, a także jakość dokumentacji związanej z dyplomowaniem podlega okresowej ocenie przez specjalny zespół powołany przez Radę programową kierunku. W uchwale nr 15/2020-2024 z dnia 23 września 2021 r. określiła ona również zasady dokonywania takiej oceny²³⁵.

Po zakończeniu każdego roku akademickiego promotorzy mogą zgłaszać wybrane przez siebie prace magisterskie do wydziałowego **Konkursu im. Profesora Kazimierza Kolańczyka**, którego kolejne edycje są ogłaszane co roku²³⁶. Listę jego laureatów za lata 2019/2020 oraz 2020/2021 zamieszczono w punkcie 3.9.

*

Jak już wielokrotnie wspomiano, dzięki projektowi „**Inicjatywa doskonałości – Uczelnia Badawcza**” **Uniwersytet finansuje wielorakie działania zmierzające do wyznaczenia kierunków, podnoszenia jakości oraz efektywności badań naukowych.**

W kontekście działań motywujących do rozwijania kompetencji dydaktycznych trzeba zwrócić uwagę na **Konkursy projakościowe Prorektora UAM ds. kształcenia**. Mają one za zadanie stymulować oddolne inicjatywy w jednostkach organizacyjnych Uczelni, a poza tym zwiększać ich skuteczność w wykonywaniu rekomendacji w obszarach, które zdiagnozowano jako wymagające działań doskonalących jakość kształcenia²³⁷. **Laureatem VI edycji Konkursu został w 2021 r. Wydział.** Dzięki temu wspólnie z Wydziałem Psychologii i Kognitywistyki UAM realizuje projekt dotyczący praktycznego wykorzystywania kompetencji miękkich w rozwiązywaniu sporów (zob. punkt 4.1).

*

Działalność naukowa pracowników jest również dotowana przez Wydział, w oparciu o zarządzenia Dziekana. Przykładem jest zarządzenie nr 10/2015/2016 z dnia 18 lutego 2016 r. w sprawie regulaminu konkursu na **finansowanie projektów realizowanych przez zespoły badawcze** kierowane przez osoby posiadające stopień naukowy doktora habilitowanego. Na wsparcie mogą liczyć badania, których realizacja służyć będzie rozwojowi naukowemu wnioskującego, a zarazem kształtowaniu specjalizacji naukowej jednostki organizacyjnej Wydziału. W latach 2017-2020 zawiązano na tej podstawie **24 zespoły**²³⁸. Przykłady wymieniono w punkcie 4.1.

²³⁵ Uchwała ta stanowi załącznik R-C1-K3-P4-8.

²³⁶ <https://prawo.amu.edu.pl/strona-glowna/content-wpia-gony/421395-konkurs-im.-profesora-kazimierza-kolanczyka>

²³⁷ https://jakosc.amu.edu.pl/?page_id=2827

²³⁸ Zważywszy na sytuację epidemiczną w 2021 r. nabór do konkursu wyjątkowo nie został ogłoszony.

Z kolei zarządzenia Dziekana WPiA nr 5/2017-2018 z dnia 23 stycznia 2018 r. oraz nr 8/2017-2018 z dnia 1 czerwca 2018 r. wspierają **zagraniczne staże naukowe** pracowników posiadających co najmniej stopień naukowy doktora. Celem programu jest pogłębienie internacjonalizacji badań prowadzonych przez pracowników Wydziału, w tym badań prawnoporównawczych, stworzenie możliwości nawiązania bliższej współpracy z zagranicznymi, zwłaszcza uznanymi, instytucjami naukowymi bądź innymi, które umożliwią prowadzenie badań określonych w programie stażu. W latach 2017-2020²³⁹ odbyto **54 staże naukowe**. Przykłady podano także w punkcie 4.1

W ramach szeroko pojętego wspierania aktywności naukowej **Wydział organizuje działalność kilku wysoko punktowanych czasopism prawniczych** (70 punktów, 2021):

- 1) Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny²⁴⁰ – kwartalnik założony w 1921 r., redaktor naczelny: prof. dr hab. Marek Smolak;
- 2) Czasopismo Prawno-Historyczne²⁴¹ – kwartalnik założony w 1948 r., redaktor naczelna: prof. UAM dr hab. Małgorzata Materniak-Pawłowska;
- 3) Przegląd Prawa Rolnego²⁴² – półrocznik, redaktor naczelny: prof. dr hab. Roman Budzinowski.

Wydawane są również:

- 4) *Adam Mickiewicz University Law Review*²⁴³ – redaktor naczelny: dr Paweł Kwiatkowski;
- 5) *Studia Prawa Publicznego*²⁴⁴ – kwartalnik, redaktor naczelna: prof. UAM dr hab. Krystyna Wojtczak;
- 6) *Zeszyt Prawniczy UAM*²⁴⁵ – rocznik, redaktor naczelna: dr Maria Jędrzejczak.

*

Zamykając niniejszy punkt, należy wspomnieć o tym, że **w latach 2017-2021 aż dziewięcioro pracowników Wydziału Prawa i Administracji otrzymało z rąk Rektora UAM zaszczytne wyróżnienie – Medal *Homini Vere Academico* – za wzorową, ofiarną i wieloletnią pracę na rzecz Uniwersytetu**. Nagrodzonymi byli: prof. dr hab. Teresa Rabska (2017), prof. dr hab. Stanisław Sołtysiński (2017), prof. dr hab. Krystyna Daszkiewicz (2017), prof. dr hab. Henryk Olszewski (2018), prof. UAM dr hab. Jarosław Mikołajewicz (2018), prof. dr hab. Andrzej J. Szwarc (2019), prof. dr hab. Marian Kępiński (2019), prof. UAM dr hab. Hanna Suchocka (2020) oraz prof. dr hab. Sławomira Wronkowska-Jaśkiewicz (2020).

²³⁹ Z uwagi na sytuację epidemiczną w 2021 r. nabór do konkursu był wyjątkowo wstrzymany.

²⁴⁰ <http://rpeis.amu.edu.pl/pl/o-czasopiśmie>

²⁴¹ <https://prawo.amu.edu.pl/strona-glowna/wpia/redakcje/czasopismo-prawno-historyczne2>

²⁴² <http://ppr.amu.edu.pl/>

²⁴³ 40 punktów – <http://ppuam.amu.edu.pl/>

²⁴⁴ 20 punktów – <https://prawo.amu.edu.pl/strona-glowna/wpia/redakcje/studia-prawa-publicznego>

²⁴⁵ 5 punktów – <http://zeszyt.amu.edu.pl/>

Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie

Punkt 5.1

Stan, nowoczesność, rozmiary i kompleksowość bazy dydaktycznej i naukowej służącej realizacji zajęć oraz działalności naukowej na ocenianym kierunku w dyscyplinie, do której kierunku jest przyporządkowany.

Budynek dydaktyczny Wydziału Prawa i Administracji – **Collegium Iuridicum Novum** (zwany dalej także CIN) – mieści się w centrum Poznania, przy al. Niepodległości 53. Budynek ten oddano do użytku w 2010 r., zaś o jego nowoczesności, funkcjonalności i atrakcyjności architektonicznej świadczy przyznanie mu w tymże roku **Nagrody Jana Baptysty Quadro** dla najlepszej realizacji architektonicznej w Poznaniu²⁴⁶. Budynek posiada dobry dostęp do komunikacji miejskiej: przystanek autobusowy znajduje się tuż obok terenu Wydziału. Bezpośrednio na nim usytuowano parking dla samochodów i stojaki rowerowe, natomiast nieopodal zbudowano stację rowerów miejskich.

W *Collegium Iuridicum Novum* znajdują się **32 sale dydaktyczne**, w tym:

- 1) **8 sal wykładowych**: *Auditorium Maximum* (na 400 osób), Aulę prof. Zygmunta Ziemińskiego i Aulę prof. Zbigniewa Radwańskiego (obie na 250 osób) oraz 5 mniejszych sal (każda na 150 osób),
- 2) **9 sal wykładowo-konwersatoryjnych**: 3 większe (na 98 osób) i 6 mniejszych (na 50 osób),
- 3) **13 sal konwersatoryjnych** (na 24 osoby każda),

które łącznie pomieścić mogą **2624 osoby**.

Ponadto w budynku CIN znajduje się **sala komputerowa** (45-50-miejscowa) oraz **sala umożliwiająca symulację rozpraw sądowych** (czyli tzw. sala sądowa).

Wyposażenie sal dydaktycznych obejmuje tablice magnetyczne, komputery, projektory, telewizory, wizualizery, odtwarzacze DVD/Blu-ray, system intercom, głośniki, prezenty, okablowanie oraz tablety graficzne. Konkretnie wyposażenie sal różni się w zależności od ich wielkości i przeznaczenia. Szczegółowe informacje w tym zakresie zawiera **załącznik R-C3-Z2-P6**.

Sala sądowa zaopatrzona jest dodatkowo w rekwizyty takie jak togi sędziowskie, wspierające symulację rozpraw na przykład na zajęciach z *Postępowania sądowoadministracyjnego*, *Postępowania cywilnego* czy *Postępowania karnego*. Z kolei na zajęciach fakultatywnych z *Kryminalistyki* czy *Weryfikacji autentyczności dokumentów* przed okresem pandemii COVID-19 wykorzystywano takie pomoce dydaktyczne jak materiały do daktyloskopii (folia, proszek, pędzle) czy lupy i lampy UV oraz markery do weryfikacji autentyczności dokumentów. Po powrocie do nauczania tradycyjnego będą one ponownie w użyciu.

²⁴⁶ <https://nagrodaqquadro.pl/popzednie-edycje/>

W budynku CIN znajduje się również wyposażony w komputery, drukarki i kserokopiarkę **pokój pracowników umożliwiający im przygotowanie zajęć** (pokój 3.2). Osobne **pokoje** przeznaczono między innymi **na potrzeby wydziałowego Samorządu Studentów** (pokój 4.4), **przeprowadzania egzaminów dyplomowych**, publicznych obron rozpraw doktorskich i zebrań (pokój 1.1), **urządzania indywidualnych konsultacji** (pokoje W1 i W2), odpoczynku zaproszonych gości, profesury i emerytowanych współpracowników Wydziału (pokój 1.2).

Bieżącego wsparcia technicznego dostarczają informatycy z **Biura ds. Informatyzacji Wydziału**, którego pomieszczenia także mieszczą się w CIN.

W budynku działa **księgarnia** oferująca pozycje z zakresu nauk prawnych i nauk o administracji.

Bazę gastronomiczną tworzy w CIN restauracja (dostępna przez cały tydzień dla studentów, nauczycieli akademickich i innych osób) oraz automaty do sprzedaży napojów i żywności. W pogodne dni studenci mogą korzystać z leżaków i odpoczynku między zajęciami na trawniku przed Wydziałem.

Poza tym w CIN znajdują się: szatnia, portiernia, sanitariaty i pomieszczenia techniczne.

*

Drugim budynkiem, z którego obecnie korzysta Wydział, jest budynek **Collegium Iuridicum** położony przy ul. św. Marcin 90. Mieszczą się w nim sekretariaty części jednostek organizacyjnych (katedr, zakładów, pracowni i laboratoriów) oraz **Biblioteka WPiA**²⁴⁷. Jest ona jedną z największych bibliotek prawniczych i administracyjnych w Polsce, posiada bowiem zbiory przekraczające 250 tys. woluminów. W *Collegium Iuridicum* znajduje się m.in. wypożyczalnia i czytelnia książek oraz czytelnia czasopism.

Biuro Obsługi Studentów – zapewniające obsługę poszczególnych kierunków studiów, w tym *Prawa* – i **Biuro Obsługi Wydziału** zlokalizowane są tymczasowo (w związku z remontem, o którym niżej) w budynku **Collegium Martineum** przy ul. św. Marcin 78 i T. Kościuszki 80a.

Odległość pomiędzy trzema budynkami jest na tyle niewielka, że umożliwia przemieszczanie się między nimi w czasie do 15 minut pieszo.

*

Po planowanym na przełom 2022 i 2023 r. zakończeniu trwającego **remontu zabytkowego budynku administracyjnego znajdującego się bezpośrednio obok Collegium Iuridicum Novum**, Biura Obsługi Studentów i Obsługi Wydziału, Biblioteka oraz sekretariaty katedr, zakładów i pracowni znajdą się właśnie w tym budynku, co dodatkowo ułatwi studentom i wykładowcom załatwianie spraw administracyjnych oraz korzystanie z wydziałowych zbiorów bibliotecznych. **Budynek zwiększy też jego zasoby dydaktyczne**, ponieważ znajdą się w nim nie tylko pomieszczenia Biblioteki, w tym stanowiska cichej pracy własnej (o czym szerzej w punkcie 5.6), ale także: sala wykładowa na 86 osób z przeznaczeniem na organizację seminariów, konferencji i działań edukacyjnych, siedziba Studenckiej Uniwersyteckiej Poradni Prawnej wyposażona w 9 stanowisk obsługi, kącik zabaw dla dzieci osób załatwiających sprawy administracyjne czy też obszerna strefa socjalna dla studentów.

²⁴⁷ <https://prawo.amu.edu.pl/strona-glowna/jednostki-organizacyjne/biblioteka>

*

Prócz zasobów Biblioteki wydziałowej, studenci mają do dyspozycji te, które pozostają w gestii **Biblioteki Uniwersyteckiej UAM** (ul. Ratajczaka 38/40)²⁴⁸.

Na zajęciach wychowania fizycznego oraz w czasie wolnym studenci mogą korzystać z nowoczesnych **sal gimnastycznych i obiektów sportowych UAM**²⁴⁹.

*

Biorąc pod uwagę ogólnoakademicki charakter omawianego kierunku, posiadane zasoby lokalowe i sprzętowe są w pełni adekwatne do potrzeb dydaktycznych. Po zakończeniu remontu wspomnianego budynku administracyjnego stan ten ulegnie dalszej poprawie pod względem lokalizacyjno-logistycznym i dydaktycznym. Docelowo planowane jest również dalsze poszerzanie bazy lokalowej pozwalającej na prowadzenie przez poszczególnych pracowników działalności naukowej na Wydziale.

Punkt 5.2

Infrastruktura i wyposażenia instytucji, w których prowadzone są zajęcia poza uczelnią oraz praktyki zawodowe.

Obowiązkowe praktyki zawodowe na kierunku Prawo prowadzone są w różnorodnych podmiotach – sądach i urzędach, kancelariach prawnych i podatkowych, przedsiębiorstwach, stowarzyszeniach i fundacjach, biurach itp. – **do których należy zapewnienie infrastruktury** (w tym teleinformatycznej) **niezbędnej do realizacji przez studenta programu ustalonego w Regulaminie praktyk.**

Z przeprowadzonych (a przedstawionych w punkcie 2.7) analiz wynika, że aktywność studenta w ramach praktyk odbywa się najczęściej pod kierownictwem osoby zaufania publicznego – zwłaszcza adwokata, radcy prawnego, sędziego, komornika, notariusza, pracownika sądu lub urzędu – która powinna czuwać nad wyposażeniem studenta odbywającego praktyki w środki potrzebne do pracy.

Obowiązujący standard porozumienia między Uczelnią a podmiotem przyjmującym studenta na praktyki – ustalony w załączniku do zarządzenia nr 144/2021/2022 Rektora UAM z dnia 12 października 2021 r. w sprawie organizacji obowiązkowych studenckich praktyk zawodowych²⁵⁰ – **wymaga, by podmiot ten zobowiązał się do zapewnienia odpowiednich stanowisk pracy, pomieszczeń i materiałów zgodnie z programem praktyki, a także do zapoznania studenta z zakładowym regulaminem pracy i przepisami o bezpieczeństwie i higienie pracy.**

²⁴⁸ <https://lib.amu.edu.pl>

²⁴⁹ https://swfis.amu.edu.pl/?page_id=51

²⁵⁰ https://prawo.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0017/421424/ZR-144-2021-2022-Zarzadzenie-Rektora-ws-obowiazkowych-studenckich-praktyk-zawodowych.pdf – a także **załącznik R-C1-K10-P2-5-1.**

Załącznik ze wzorem porozumienia: https://prawo.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0018/421425/Zalacznik-do-ZR-144-2021-2022-Wzor-porozumienia-ws-praktyk.pdf – a także **załącznik R-C1-K10-P2-5-2.**

Zgodnie z § 5 ust. 2 i 3 wskazanego wyżej zarządzenia sam student zobowiązany jest między innymi do przestrzegania ustalonego w miejscu odbywania praktyki porządku i dyscypliny pracy oraz zasad BHP i ochrony przeciwpożarowej.

Przed przystąpieniem do realizacji praktyk studenta poucza się o treści § 11 ust. 2 pkt 3 Regulaminu praktyk, wymagającego informowania opiekuna praktyk o dostrzeżonych w trakcie odbywania praktyk nieprawidłowościach związanych z warunkami ich odbywania lub realizacją programu. Nadto udostępniany studentowi formularz dziennika praktyk zawiera fakultatywną część pt. *Uwagi studenta do przebiegu praktyk*²⁵¹; może on w niej odnotować zastrzeżenia odnośnie do infrastruktury i wyposażenia instytucji, w której odbywał praktykę.

Opiekun praktyk jest upoważniony do kontroli odbywania i przebiegu praktyk zawodowych, w zakresie ich zgodności z porozumieniem, programem oraz obowiązującymi w tym względzie przepisami, w szczególności Regulaminem praktyk (§ 19). W ramach kontroli opiekun może wizytować podmiot, u którego student odbywa praktyki. Obecnie, z uwagi na pandemię COVID-19, możliwości klasycznej kontroli są ograniczone, dlatego kontakt z podmiotami przyjmującymi studentami na praktyki odbywa się zasadniczo w trybie zdalnym (telefonicznie).

Punkt 5.3

Dostęp do technologii informacyjno-komunikacyjnej (w tym Internetu, a także platformy e-learningowej) oraz stopień jej wykorzystania w procesie nauczania i uczenia się studentów oraz w działalności i komunikacji naukowej.

Znajdujące się budynku *Collegium Iuridicum Novum* sale dydaktyczne wyposażono w nowoczesną infrastrukturę informatyczną, na którą składają się m.in. komputery, projektory, wizualizery, odtwarzacze DVD/Blu-ray, nagłośnienie i systemy łączności. Są one wykorzystywane w zależności od potrzeb wykładowcy i studentów oraz od charakteru prowadzonych zajęć. Załącznik R-C3-Z2-P6 zawiera szczegółowy opis tego wyposażenia; w tym miejscu warto więc jedynie podkreślić, że znaczna jego część ma charakter nowy, została bowiem zakupiona w związku ze zwiększonymi potrzebami w zakresie kształcenia na odległość w okresie pandemii COVID-19.

*

Na kierunku *Prawo* nauczanie zdalne i hybrydowe opiera się w pierwszym rzędzie na programie **MS Teams**, wchodzącym w skład pakietu Office 365. Dla każdej grupy zajęciowej, w której zajęcia takie są prowadzone, tworzy się odpowiadający jej zespół w MS Teams. Studenci zapisywani są tam automatycznie, dzięki integracji tego programu z panelem dydaktycznym sieci Intranet UAM oraz z systemem USOS. **Zajęcia dydaktyczne odbywają się** w tych zespołach **w trybie wideokonferencji**. Oprogramowanie MS Teams umożliwia w trakcie takich spotkań wzajemną komunikację (głosową i na czacie), udostępnienie prezentacji PowerPoint, okazanie innych materiałów dzięki funkcji udostępniania ekranu, wspólną pracę ze studentami na wirtualnej tablicy, pracę studentów w grupach (funkcja *Osobne pokoje*), automatyczne sprawdzenie obecności i nagrywanie zajęć.

²⁵¹ https://prawo.amu.edu.pl/_data/assets/word_doc/0019/413056/Dziennik-praktyk-PRAWO-2021-fin.docx

MS Teams pozwala również nauczać asynchronicznie, dając między innymi możliwość dyskusji ze studentami na forum zespołu, przypisywania studentom zadań (w tym ocenianych automatycznie testów w MS Forms), a także przekazywania im materiałów dydaktycznych. Za pomocą tego programu prowadzi się również **zdalne dyżury**, a ponadto organizuje **zdalne konferencje naukowe (w tym konferencje studenckie)**. Dostęp do MS Teams jest możliwy z każdego miejsca dla wszystkich, którzy posiadają aktywne konta uniwersyteckie. Co ważne, można korzystać zarówno z aplikacji ściągniętej na komputer osobisty, jak i z jej wersji przeglądarkowej, a nawet wersji na urządzenia przenośne (na przykład telefony komórkowe).

Obok MS Teams, studentom i wykładowcom udostępnia się **inne programy składające się na pakiet Office365**, a wśród nich: MS Word, Ms Excel, MS PowerPoint, MS Forms oraz MS Outlook. Aplikacja MS Forms umożliwia zdalne przeprowadzanie testów, w tym egzaminów i zaliczeń.

Wykładowcy i studenci mogą również korzystać z Platformy E-learningowej UAM²⁵², opartej na środowisku Moodle. Pozwala ona tworzyć kursy do nauki asynchronicznej oraz przeprowadzać zdalne egzaminy – i to do tego drugiego zadania platforma ta jest przede wszystkim wykorzystywana na *Prawie*. Jeśli chodzi o zakres jej użycia, to na omawianym kierunku w roku akademickim 2019/2020 stworzono około 20 kursów (zespołów) służących nauce asynchronicznej i/albo przeprowadzaniu zaliczeń z łącznej liczby około 55 kursów na całym Wydziale. Z kolei w roku akademickim 2020/2021 kursów tych było około 25 z łącznej liczby niemalże 70 kursów w skali Wydziału.

Szczegółowe informacje dotyczące wykorzystania powyższych narzędzi zawarto również w punkcie 2.3. Dodać należy, że w roku akademickim 2020/2021 r. **Wydział uczestniczył w próbnym wdrożeniu Testportalu**, zintegrowanego z MS Teams narzędzia służącego do zdalnego przeprowadzania zaliczeń i egzaminów. W planach jest również **wykorzystanie sali komputerowej CIN** do przeprowadzania egzaminów i zaliczeń *online*.

Całość obsługi administracyjnej związanej z procesem dydaktycznym opiera się na systemie USOS²⁵³, który służy studentom m.in. do zapisywania się na zajęcia.

Studenci mają także dostęp do Intranetu²⁵⁴, w którym – obok aplikacji składających się na pakiet Office365 – mogą znaleźć najistotniejsze informacje dotyczące studiów. W celu rozwoju wydziałowych witryn w Intranecie powołano spośród nauczycieli akademickich **Pełnomocnika Dziekana WPIA ds. Intranetu**.

O Intranecie i systemie USOS będzie jeszcze nieco szerzej mowa w punkcie 9.1. Z kolei dostępne dla studentów i nauczycieli akademickich **bazy danych** oraz **systemy informacji prawnej**, zostaną wskazane w punkcie 5.6.

²⁵² <https://lms.amu.edu.pl/>

²⁵³ <https://usosweb.amu.edu.pl/>

²⁵⁴ Adres logowania: <https://student.amu.edu.pl/>

Pakiet Office365 (w tym MS Teams i MS Forms), Platforma *E-learningowa* UAM i Testportal są zsynchronizowane z systemami uczelnianymi, zwłaszcza z systemem USOS. Pracownicy Wydziału i studenci mają dostęp do nich po zalogowaniu. Ta ostatnia cecha – wraz z możliwością nadzoru wideokonferencyjnego – zapewnia **identyfikację studentów na egzaminach i zaliczeniach**. Dzięki użyciu aplikacji i systemów stworzonych przez sprawdzonych dostawców, gwarantowane jest też **bezpieczeństwo danych studentów**, nad czym czuwa dodatkowo zarówno Inspektor Ochrony Danych UAM, jak i – na poziomie Wydziału – Lokalny Administrator Bezpieczeństwa Informacji²⁵⁵.

*

W celu rozwoju metod nauczania na odległość oraz wspierania jego jakości, z grona nauczycieli akademickich **powołany został Pełnomocnik Dziekana WPiA ds. zdalnych form nauczania. Współpracuje on z Ośrodkiem Wsparcia Kształcenia na Odległość UAM** (dalej zwanym też OWKO)²⁵⁶ – do którego zadań należy m.in. promowanie i koordynowanie działań UAM w zakresie kształcenia na odległość, rozwój infrastruktury i prowadzenie szkoleń – **Centrum Informatycznym UAM**²⁵⁷, **wydziałowymi informatykami** (Biurem ds. Informatyzacji Wydziału) **oraz Wydziałowym Koordynatorem Systemu USOS. Pozostaje też w stałym kontakcie z Prodziekanem ds. studenckich i jakości kształcenia, a także z Samorządem Studentów WPiA**, w tym Pełnomocnikiem Samorządu ds. Kształcenia Zdalnego, monitorującym kształcenie na odległość i zgłaszającym władzom Wydziału ewentualne problemy.

Aby przygotować studentów Prawa do korzystania z powyższych aplikacji i systemów, przed rozpoczęciem roku akademickiego 2020/2021 i 2021/2022 zorganizowano szkolenia prowadzone przez Pełnomocnika Dziekana WPiA ds. zdalnych form nauczania oraz Wydziałowego Koordynatora ds. USOS. **Studenci mają również dostęp do materiałów informacyjnych przygotowanych przez OWKO.**

W celu pomocy nauczycielom akademickim i innym osobom prowadzącym zajęcia dydaktyczne od początku roku akademickiego 2020/2021 w MS Teams działa zespół „E-learning na WPiA: Grupa Wsparcia”, służący wymianie doświadczeń i bieżącemu rozwiązywaniu problemów, jakie stwarza nauczanie zdalne. W zespole udostępnia się też stworzony na Wydziale dwugodzinny kurs wideo dotyczący obsługi MS Teams i powiązanych z nim aplikacji, a ponadto linki do innych materiałów informacyjnych. **Prowadzący zajęcia mają również dostęp do analogicznej grupy ogólnouniwersyteckiej („HelpTEAMS”).** Poza tym przed rozpoczęciem roku akademickiego 2021/2022 urządzono dla nich szkolenie na temat nowych funkcji MS Teams i Platformy *E-learningowej* UAM.

Zarówno wykładowcy, jak i studenci mogą korzystać z pomocy Centrum Informatycznego UAM („HelpDesk”), z którym można skontaktować się drogą mailową i telefoniczną.

*

We wszystkich budynkach Wydziału działa sieć Wi-Fi Eduroam. Dostęp do niej po zalogowaniu się ma każdy, kto posiada konto uniwersyteckie, w tym studenci i pracownicy Wydziału.

²⁵⁵ <https://amu.edu.pl/pracownicy/ochrona-danych-osobowych>

²⁵⁶ <https://owko.amu.edu.pl/>

²⁵⁷ <https://ci.amu.edu.pl/>

Punkt 5.4

Udogodnienia w zakresie infrastruktury i wyposażenia dostosowanych do potrzeb studentów z niepełnosprawnościami.

Budynek dydaktyczny Wydziału, czyli *Collegium Iuridicum Novum* (CIN) i jego otoczenie zostały już w dużym stopniu dostosowane do potrzeb studentów z niepełnosprawnościami.

W pobliżu wejścia do CIN wyznaczono miejsca parkingowe dla osób z niepełnosprawnościami²⁵⁸.

Wejście główne do budynku nie posiada schodów (znajduje się na tzw. poziomie zerowym), a jego drzwi wyposażono w system automatycznego otwierania.

Do budynku można wejść z psem asystującym bez żadnych ograniczeń²⁵⁹.

Wewnątrz w szczególności znajdują się schody wyposażone w poręcze po obu stronach, a także trzy windy, z których dwie obsługują wszystkie poziomy i części obiektu; jedna znajduje się przy tym w bezpośrednim sąsiedztwie głównego wejścia. Windy zapewniają bezprogowy wjazd wózkami.

W budynku znajduje się pięć toalet przystosowanych dla osób z niepełnosprawnościami, po jednej na każdym poziomie.

System informacji dla osób z niepełnosprawnościami sensorycznymi obejmuje:

- 1) tabliczki z numerami pięter i sal zapisanymi w alfabecie Braille’a oraz informacjami w kodach QR, zainstalowane na drzwiach do tych pomieszczeń;
- 2) umieszczone w holu budynku i na głównych korytarzach pięter I-III ekrany wyświetlające informacje istotne z punktu widzenia studentów i pracowników Uczelni;
- 3) we wszystkich windach – informacje dźwiękowe o poziomach, wraz z oznaczeniami w Braille’u na przyciskach;
- 4) w całym budynku – odpowiednie oznaczenia na przeszkleniach dla osób słabo widzących;
- 5) pętlę indukcyjną dla osób z niepełnosprawnością słuchu zainstalowaną w *Auditorium Maximum*.

Osoby z niepełnosprawnością słuchu mogą wypożyczyć sprzęt wspomagający słyszenie – systemy FM lub przenośne pętle indukcyjne. Studenci słabosłyszący na WPiA mają także dostęp do usługi wideo-połączeń z tłumaczeniem na Polski Język Migowy. W służące do tego przenośne urządzenie wyposażono Biuro Obsługi Studentów.

Niezależnie od udogodnień technicznych studenci niesłyszący lub niedosłyszący posługujący się Polskim Językiem Migowym mogą otrzymać wsparcie tłumacza języka migowego podczas zajęć dydaktycznych oraz załatwiania spraw administracyjnych związanych ze studiowaniem.

²⁵⁸ Mimo remontu budynku administracyjnego znajdującego się przy CIN stale dostępne jest przynajmniej jedno z nich.

²⁵⁹ Zgodnie z art. 20a ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2021 r. poz. 573 i 1981).

W przyszłym roku kalendarzowym planuje się wprowadzenie kolejnych niezbędnych udogodnień, w szczególności oznaczeń fakturowych oraz oznaczeń kontrastowych na schodach. Zainstalowane zostaną także głosowe znaczniki orientacji w przestrzeni dla osób niewidomych.

W tej chwili trwa remont budynku administracyjnego Wydziału (o czym była już mowa w punkcie 5.1). W planach remontowych uwzględniono potrzeby osób z niepełnosprawnościami; w miarę możliwości wprowadzone zostaną rozwiązania funkcjonujące już w budynku dydaktycznym.

*

Do potrzeb studentów z niepełnosprawnościami dostosowano również budynek *Collegium Martineum*, w którym – z uwagi na remont budynku administracyjnego Wydziału – mieści się przejściowo Biuro Obsługi Studentów, zapewniające obsługę poszczególnych kierunków studiów, w tym *Prawa*.

*

Studenci z trudnościami w poruszaniu się, którzy ze względu na stan zdrowia nie są w stanie samodzielnie korzystać ze środków transportu publicznego w celu dotarcia do CIN na zajęcia, mogą wnioskować o możliwość korzystania z usług transportowych realizowanych przez Uczelnię²⁶⁰.

*

Informacje na temat dostępności cyfrowej oraz informacyjno-komunikacyjnej Wydziału przedstawiono w punkcie 9.1.

Punkt 5.5

Dostępność infrastruktury, w tym aparatury naukowej, oprogramowania specjalistycznego i materiałów dydaktycznych, w celu wykonywania przez studentów zadań wynikających z programu studiów w ramach pracy własnej.

Aby umożliwić studentom uczestniczenie w zajęciach zdalnych również z budynku dydaktycznego *Collegium Iuridicum Novum* oraz zapewnić im dodatkowe miejsca do pracy własnej, **jedną z większych sal wykładowych – a mianowicie salę Gamma (na 150 osób) – oddano do swobodnego użytku studentów.** Dopuszczono ją przy tym w niezbędne gniazdka elektryczne, co umożliwia podładowanie laptopów i innych urządzeń przenośnych. **Studenci mogą też korzystać z miejsc pracy i komputerów znajdujących się w Bibliotekach WPIA i Uczelni.** Liczba stanowisk do pracy własnej bezpośrednio na Wydziale zwiększy się po zakończeniu remontu budynku administracyjnego.

Aplikacje i systemy informatyczne używane w nauczaniu zdalnym są dostępne dla studentów z ich prywatnych komputerów i urządzeń przenośnych, toteż mogą być używane w ramach pracy własnej w dowolnym miejscu i czasie. Dotyczy to zwłaszcza Platformy *E-learningowej* UAM oraz pakietu Office365 (w tym MS Teams, MS Word, Ms Excel, MS PowerPoint i MS Forms). Za pomocą MS Teams przekazywane są też studentom materiały dydaktyczne w formie elektronicznej,

²⁶⁰ <https://amu.edu.pl/studenci/studenci-z-niepelnosprawnosciami/Transport-na-zajecia-dydaktyczne>

wspierające synchroniczne i asynchroniczne formy kształcenia, do których sporządzenia zobowiązani są nauczyciele akademicy.

Z prywatnych komputerów i urządzeń przenośnych studenci mają również dostęp do licznych zasobów bibliotecznych Wydziału i Uniwersytetu, w szczególności zaś do rozmaitych baz danych. Więcej o nich oraz o systemie bibliotecznym w kolejnym punkcie.

Punkt 5.6

System biblioteczno-informacyjny uczelni, w tym dostęp do aktualnych zasobów informacji naukowej w formie tradycyjnej i elektronicznej, o zasięgu międzynarodowym oraz dostosowanie do potrzeb wynikających z procesu nauczania i uczenia się na ocenianym kierunku, a także działalności naukowej w zakresie dyscypliny, do której przyporządkowany jest kierunek, w tym w szczególności dostęp do piśmiennictwa zalecanego w sylabusach.

Biblioteka WPiA mieści się obecnie w *Collegium Iuridicum* przy ul. św. Marcin 90. Jest ona jedną z największych bibliotek prawniczych i administracyjnych w Polsce, posiada bowiem zbiory przekraczające 250 tys. woluminów. W *Collegium Iuridicum* znajduje się m.in. wypożyczalnia i czytelnia książek oraz czytelnia czasopism. Po remoncie budynku administracyjnego (o którym już wspomniano) infrastruktura biblioteczna ulegnie dalszej poprawie, sama zaś Biblioteka znajdzie się w bezpośrednim sąsiedztwie budynku dydaktycznego *Collegium Iuridicum Novum*.

Studenci mają dostęp do bardzo licznych baz: *Academic Search Ultimate, Academica* – Cyfrowa Wypożyczalnia Publikacji Naukowych, *Adam Mickiewicz Repository AMUR, ArsLege, Business Source Ultimate, ibuk Libra, Cambridge University Press, HeinOnline, eGazety Prawnej, Archiwum Rzeczypospolitej, Oxford Scholarship Online, Pressto, Oxford University Press, Scopus, Wiley Online Library, Web of Science*²⁶¹.

Podkreślenia wymaga zwłaszcza **dostęp do największych w Polsce systemów informacji prawnej – *Legalis* i *Lex Omega Akademia* – oraz do Lexoteki, tj. bazy podręczników przeznaczonych dla studentów WPiA UAM**²⁶².

Niektóre bazy zagraniczne zakupione są wspólnie z Biblioteką Uniwersytecką, natomiast bazy polskie są w 100% finansowane przez Wydział; warunki umów licencyjnych negocjuje Kierownik Biblioteki. Większość baz jest dostępna przez Internet, poza Biblioteką, dla studentów, którzy aktywowali konto biblioteczne.

Zarówno wykładowcy, jak i studenci kierunku *Prawo* mają wpływ na dobór literatury – chociażby przez umieszczony na stronie Biblioteki formularz „zaproponuj kupno książki”²⁶³ lub korzystając z infolinii bibliotecznej.

²⁶¹ <http://lib.amu.edu.pl/bazy-danych/>

²⁶² <https://prawo.amu.edu.pl/strona-glowna/jednostki-organizacyjne/biblioteka/lexoteka2>

²⁶³ <https://prawo.amu.edu.pl/strona-glowna/jednostki-organizacyjne/biblioteka/zaproponuj-kupno-ksiki>

Studenci mogą wykonywać kserokopie i skany materiałów dostępnych w czytelnich, drukować materiały elektroniczne i korzystać z własnych nośników danych.

W wypożyczalni Biblioteki WPiA **funkcjonuje system elektronicznego zamawiania i wypożyczania książek; możliwy jest też ich korespondencyjny zwrot.** Poza tym **można zamawiać skany dokumentów** znajdujących się w zasobach Biblioteki²⁶⁴.

W Bibliotece **działa bezprzewodowy Internet (sieć Wi-Fi Eduroam).**

W okresie pandemii COVID-19 Biblioteka Wydziału podjęła liczne działania wspierające proces dydaktyczny. Szczegółowe informacje na temat jej działalności przedstawia **załącznik R-C3-Z2-P6.** W tym miejscu należy dodać, że **studenci mogą również korzystać z Biblioteki Uniwersyteckiej UAM, która dysponuje licznymi własnymi zbiorami z zakresu nauk prawnych i nauki o administracji**²⁶⁵.

Punkt 5.7

Sposoby, częstość i zakres monitorowania, oceny i doskonalenia bazy dydaktycznej i naukowej oraz systemu biblioteczno-informacyjnego, a także udział w ocenie różnych grup interesariuszy, w tym studentów.

Wydział prowadzi **stały monitoring infrastruktury wspierającej realizację zadań dydaktycznych i naukowych.** Wszelkie usterki techniczne zgłaszane są na bieżąco Kierownikowi Budynku CIN i pracownikom Biura ds. Informatyzacji Wydziału, którzy zajmują się ich usuwaniem. Pracownicy wspomnianego Biura prowadzą też bieżącą konserwację sprzętu komputerowego oraz zgłaszają konieczność jego wymiany. Bieżący monitoring umożliwia poza tym szybką reakcję na zmieniające się potrzeby, czego przykładem jest zakup sprzętu komputerowego w okresie pandemii COVID-19, który – choć wiązał się z istotnym wysiłkiem finansowym po stronie Wydziału – pozwolił odnowić i unowocześnić posiadaną bazę sprzętową. Z kolei do zadań Kierownika Budynku należy m.in. nadzór nad przestrzeganiem zasad BHP i zapewnienie wykonania wymaganych okresowych przeglądów technicznych.

Wydział pozostaje w stałym kontakcie z przedstawicielami **Samorządu Studentów**, którzy w trakcie okresowych spotkań przekazują informacje dotyczące potrzeb studentów, także w zakresie doskonalenia bazy dydaktycznej i naukowej służącej do nauczania tradycyjnego i zdalnego. Jeśli chodzi o **nauczycieli akademickich i inne osoby prowadzące zajęcia**, to wspomniane potrzeby mogą zgłaszać na bieżąco władzom WPiA, informatykom z Biura ds. Informatyzacji Wydziału oraz – należącemu do grona nauczycieli akademickich – Pełnomocnikowi Dziekana WPiA ds. zdalnych form nauczania (w tym za pomocą opisanego w punkcie 5.3 zespołu, który utworzono w programie MS Teams).

²⁶⁴ <https://prawo.amu.edu.pl/strona-glowna/jednostki-organizacyjne/biblioteka/zamow-skan-materialow>

²⁶⁵ <http://lib.amu.edu.pl/>

Udział **interesariuszy zewnętrznych** w monitorowaniu i ocenie bazy dydaktycznej ma miejsce w trakcie posiedzeń działającej przy Wydziale **Rady Biznesu i Nauki** (o której więcej zwłaszcza w punkcie 6) oraz w ramach ich indywidualnych spotkań z władzami Wydziału.

Używane w nauczaniu synchronicznym i asynchronicznym aplikacje aktualizują stale ich dostawcy. Dotyczy to w szczególności pakietu Office365 (w tym MS Teams), który uaktualnia na bieżąco firma Microsoft. W roku akademickim 2021/2022 uruchomiono nową, ulepszoną instancję Platformy *E-learningowej* UAM; jej mniej istotnych aktualizacji dokonuje się systematycznie.

Zbiory **Biblioteki WPiA** monitorują na bieżąco jej pracownicy; dodatkowo zaś corocznie sprawdza się obecność oraz stan ilościowy i jakościowy 40.000 woluminów. Zauważone braki są w miarę możliwości uzupełniane, a egzemplarze uszkodzone – naprawiane przez pracownika Biblioteki bądź podmiot zewnętrzny. Biblioteka dokonuje regularnego zakupu nowych pozycji wydawniczych – w szczególności nowych podręczników – kierując się danymi statystycznymi dotyczącymi dotychczasowych wypożyczeń. Dodatkowo każdy użytkownik Biblioteki – w tym każdy student, doktorant i nauczyciel akademicki – może zaproponować kupno określonej publikacji do zbiorów bibliotecznych. O ile tylko to możliwe, prośby te są realizowane.

*

Zarówno *Collegium Iuridicum Novum*, jak i *Collegium Martineum* dostosowano do wymogów sanitarnych związanych z pandemią COVID-19. W salach i na korytarzach znajdują się środki do dezynfekcji. Umieszczono także oznaczenia przypominające o konieczności zachowania dystansu społecznego. W budynku *Collegium Iuridicum Novum* zamontowano bramkę do bezdotykowego pomiaru temperatury.

Ponadto Wydział wdrożył wszelkie zalecenia rektorskie oraz zarządzenie Kanclerza UAM z dnia 23 września 2021 r. w sprawie wytycznych sanitarnych obowiązujących przy organizacji zajęć dydaktycznych w semestrze zimowym roku akademickiego 2021/2022²⁶⁶, wydane na podstawie zarządzenia nr 139/2020/2021 Rektora UAM z dnia 20 sierpnia 2021 r. w sprawie działania Uniwersytetu w warunkach epidemii w semestrze zimowym roku akademickiego 2021/2022²⁶⁷.

²⁶⁶ https://bip.amu.edu.pl/data/assets/pdf_file/0037/265699/ZK-291-2020-2021.pdf

²⁶⁷ https://bip.amu.edu.pl/data/assets/pdf_file/0026/252917/ZR-139-2020-2021_1.pdf – i załącznik R-C1-K2-P5-3.

Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku

Punkt 6.1

Zakres i formy współpracy uczelni z instytucjami otoczenia społeczno-gospodarczego, w tym z pracodawcami oraz jej wpływu na koncepcję kształcenia, efekty uczenia się, program studiów i jego realizację, w tym realizację praktyk zawodowych.

Inicjowanie i pobudzanie współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym, jak również wdrażanie płynących z niej wniosków w ramach systematycznego doskonalenia działalności naukowej i dydaktycznej, należą do priorytetów Wydziału.

Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym służy realizacji co najmniej kilku celów, kluczowych dla prawidłowego funkcjonowania Wydziału i jego rozwoju, a w szczególności:

- 1) **promocji i rozwojowi badań naukowych** prowadzonych na Wydziale;
- 2) **popularyzacji i doskonaleniu oferty edukacyjnej** Wydziału;
- 3) **zapewnieniu pomocy prawnej** osobom potrzebującym;
- 4) **utrzymaniu kontaktów z absolwentami** Wydziału;
- 5) **rozwojowi sieci interesariuszy** Wydziału.

Otoczenie społeczno-gospodarcze związane z WPIA jest bardzo bogate, a przy tym różnorodne. Należą do niego szkoły, spośród których rekrutują się przyszli studenci Wydziału, podmioty powiązane z szeroko pojętym wymiarem sprawiedliwości oraz wykonywaniem różnych zawodów prawniczych, organy władzy publicznej (rządowej i samorządowej), agencje rządowe i organizacje pozarządowe, instytucje kultury, samorządy przedsiębiorców, absolwenci Wydziału, a także osoby korzystające z bezpłatnych porad prawnych udzielanych przez Studencką Uniwersytecką Radę Prawną. Z niektórymi przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego Wydział podejmuje ściślejszą współpracę, ujętą w określone ramy prawne.

Wśród przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego **ważną rolę pełni**, założona w 2018 r. przy Wydziale, **Rada Biznesu i Nauki**²⁶⁸. Stanowi ona forum wsparcia merytorycznego dla inicjatyw Wydziału, który swój potencjał (choćby w sferze prawa własności intelektualnej, prawa podatkowego czy prawa pracy) chciałby wykorzystać z pożytkiem dla rozwoju gospodarczego naszego regionu i kraju. Idea powołania tego gremium wiąże się z działaniami, które Wydział podejmuje i zamierza podejmować w najbliższej przyszłości, wcielając w życie koncepcję nowoczesnej jednostki badawczej, nieograniczającej swej roli do wykonywania zadań dydaktycznych i prowadzenia badań wewnętrznych, nie zawsze przy tym uwzględniających realia zewnętrzne.

²⁶⁸ Aktualny skład Rady Biznesu i Nauki przy WPIA podaje załącznik R-C1-K6-P1-1.

Rada stanowi istotny element tej ewolucji, a także:

- 1) **przestrzeń wymiany wiedzy i doświadczeń** w zakresie **interakcji** prawa i gospodarki;
- 2) **inkubator inspiracji** dla działań Wydziału, których celem jest **budowanie nowoczesnej jednostki badawczej** funkcjonującej według najlepszych standardów międzynarodowych;
- 3) **forum wymiany myśli i poglądów** z jej członkami oraz pomiędzy nimi;
- 4) **miejsce wymiany informacji** dotyczących oczekiwań pracodawców wobec absolwentów Wydziału;
- 5) **kreatywną przestrzeń, w której formułowane i konsultowane są propozycje dostosowania oferty edukacyjnej** do aktualnych potrzeb rynku pracy i gospodarki opartej na wiedzy;
- 6) **źródło wsparcia Wydziału w pozyskiwaniu dla studentów** jak najlepszych merytorycznie ofert praktyk i staży.

Wydział podjął również stałą współpracę z interesariuszami zewnętrznymi. Grono to jest bardzo zróżnicowane²⁶⁹ i obejmuje środowiska ściśle związane ze studiami prawniczymi, a w szczególności przedstawicieli sądownictwa (m.in. Sąd Apelacyjny w Poznaniu, Sąd Okręgowy w Poznaniu), prokuratury (m.in. Prokuratura Regionalna w Poznaniu, Prokuratura Okręgowa w Poznaniu); prawniczych samorządów zawodowych (m.in. Okręgowa Rada Adwokacka w Poznaniu, Izba Notarialna w Poznaniu, Okręgowa Izba Radców Prawnych w Poznaniu, Rada Izby Komorniczej w Poznaniu) oraz kancelarii prawnych; przedstawicieli organów administracji rządowej i samorządowej (m.in. Prezydent Miasta Poznania, Prezydent Miasta Ostrowa Wielkopolskiego, Izba Administracji Skarbowej w Poznaniu, Samorządowe Kolegium Odwoławcze w Poznaniu); reprezentantów samorządów gospodarczych (m.in. Wielkopolski Związek Pracodawców Lewiatan, Wielkopolska Izba Przemysłowo-Handlowa) oraz przedsiębiorców.

Wydział konsekwentnie dąży do systematycznego poszerzenia kręgu interesariuszy zewnętrznych. W ostatnim czasie zawarto szereg porozumień, między innymi z Wielkopolską Izbą Przemysłowo-Handlową (maj 2021), Samorządowym Kolegium Odwoławczym w Poznaniu (październik 2021), Polskim Centrum Mediacji (październik 2021), Sądem Okręgowym w Poznaniu (październik 2021) oraz Prokuraturą Regionalną w Poznaniu (listopad 2021).

Od wielu już lat Wydział nawiązuje i rozwija kontakty ze szkołami, z których wywodzą się dotychczasowi lub potencjalni kandydaci zainteresowani podjęciem studiów na WPiA²⁷⁰.

Ważnym elementem współpracy Wydziału z otoczeniem społeczno-gospodarczym jest działalność Studenckiej Uniwersyteckiej Poradni Prawnej. Świadczy ona swym interesantom nieodpłatną pomoc prawną w różnych dziedzinach prawa, dając studentom możliwość sprawdzenia swojej wiedzy i umiejętności przy doradzaniu w konkretnych sprawach, pod nadzorem opiekuna będącego specjalistą w danej dziedzinie. Więcej informacji o Poradni zamieszczono w punkcie 8.2.

²⁶⁹ Listę interesariuszy zewnętrznych współpracujących z WPiA zawiera **załącznik R-C1-K6-P1-2**.

²⁷⁰ Wykaz szkół, z którymi współpracuje WPiA, zawiera **załącznik R-C1-K6-P1-3**.

Wydział nie zapomina o swoich absolwentach²⁷¹. Jak już wspomniano w punkcie 1.3, absolwenci piastują wysokie stanowiska we władzy sądowniczej (z Sądem Najwyższym, Naczelnym Sądem Administracyjnym, Trybunałem Konstytucyjnym i Trybunałem Stanu na czele), a także w administracji rządowej i samorządowej, organach i agendach Unii Europejskiej oraz innych organizacji międzynarodowych. Wielu z nich z sukcesem realizuje się w organizacjach pozarządowych oraz w rozmaitych sferach działalności gospodarczej – niektórzy aktywnie wspierają przy tym Wydział: jako członkowie Rady Biznesu i Nauki, przedstawiciele interesariuszy zewnętrznych czy też członkowie Stowarzyszenia Absolwentów i Przyjaciół WPIA²⁷². Współpraca z absolwentami – których ostatni Zjazd odbył się w maju 2019 r.²⁷³ – otwiera bardzo szerokie możliwości dzielenia się ze studentami wiedzą i doświadczeniem zdobytymi przez ich starszych kolegów.

*

Współpraca z przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego ma wymiar instytucjonalny – przejawiający się w działalności samego Wydziału i jego jednostek organizacyjnych – oraz **indywidualny** – zaznaczający się w aktywności poszczególnych pracowników Wydziału.

Współpraca instytucjonalna przybiera bardzo różne formy. Corocznie **odbywają się posiedzenia Rady Biznesu i Nauki** oraz **spotkania z gronem Interesariuszy zewnętrznych** Wydziału, poświęcone wymianie poglądów na temat funkcjonowania, planów i kierunków rozwoju WPIA oraz analizie jego relacji z otoczeniem. Konstrukttywne uwagi, rady i konkretne pomysły członków tych gremiów pozwalają, z jednej strony, dostrzec słabe strony Wydziału, a z drugiej strony, opracować i wdrożyć działania poprawiające jakość kształcenia, a przy tym skutkujące lepszym przygotowaniem absolwentów do potrzeb rynku oraz mierzenia się z aktualnymi i przyszłymi wyzwaniami społecznymi.

Wspólnie z interesariuszami zewnętrznymi WPIA organizuje konferencje i szkolenia poświęcone kluczowym zagadnieniom dotyczącym funkcjonowania określonych gałęzi prawa i gospodarki²⁷⁴. Tytułem przykładu warto wskazać ostatnie wydarzenie: zorganizowaną w grudniu 2021 r., we współpracy z Biurem Rzecznika Małych i Średnich Przedsiębiorców, II Ogólnopolską Konferencję z cyklu *Prawo dla przedsiębiorców*, na której – z myślą o przedsiębiorcach dotkniętych pandemią COVID-19 – dyskutowano o formach pomocy kryzysowej, pracach nad Krajowym Planem Odbudowy, a także o możliwościach, jakie przed sektorem MŚP otwiera nowa unijna perspektywa finansowa²⁷⁵.

Z innych konferencyjnych i szkoleniowych wydarzeń ostatniego półrocza można wymienić chociażby:

- 1) V konferencję dotyczącą mediacji pt. *Przestrzeń dla mediacji w postępowaniu upadłościowym i restrukturyzacyjnym*, połączoną z VIII Poznańskim Salonem Mediacji; jej współorganizatorzy to – obok WPIA – Sąd Okręgowy w Poznaniu, Wielkopolskie Centrum Arbitrażu i Mediacji oraz Krajowa Izba Doradców Restrukturyzacyjnych (27 maja 2021 r.);

²⁷¹ Warto nadmienić, że w przeciągu stu lat swojego istnienia (1919-2019) Wydział miał ich 46 562.

²⁷² <http://stowprawo.amu.edu.pl/>

Pracownicy WPIA wspierają też organizację Zjazdów absolwentów poszczególnych roczników – np. na początku grudnia 2021 r. odbyło się spotkanie rocznika 1971, współorganizowane przez prof. dr hab. Bożenę Popowską: <https://prawo.amu.edu.pl/strona-glowna/content-wpia-gony/421687-zjazd-absolwentow-wpia-rocznik-1971>

²⁷³ <https://www.youtube.com/watch?v=flsKU6IRgdA>

²⁷⁴ Wykaz konferencji naukowych zorganizowanych przez WPIA w latach 2017-2021 zawiera **załącznik R-C1-K4-P1-3**.

²⁷⁵ <https://www.youtube.com/watch?v=MkRcjQcFbQc>

- 2) ogólnopolską konferencję naukowo-szkoleniową: *Tajemnica zawodowa zawodów zaufania publicznego*; organizatorami byli: UAM, wielkopolskie samorządy zawodowe zawodów zaufania publicznego oraz Polskie Towarzystwo Naukowe Prawa Prasowego (22 czerwca 2021 r.);
- 3) V jubileuszową konferencję z cyklu *Nauka i praktyka w służbie Człowiekowi Pracy*, poświęconą zagadnieniu: *Charakter prawnego wystąpienia inspektora pracy – więcej czy mniej imperium*; konferencję zorganizowano we współpracy z Okręgowym Inspektorem Pracy w Poznaniu (21 września 2021 r.);
- 4) konferencję naukową pt. *Arbitraż jako alternatywa sądowego wymiaru sprawiedliwości*, współorganizowana przez Wielkopolską Izbę Przemysłowo-Handlową, Samorząd Województwa Wielkopolskiego, Okręgową Radę Adwokacką w Poznaniu oraz Okręgową Izbę Radców Prawnych w Poznaniu (30 września 2021 r.);
- 5) ogólnopolską konferencję naukową pt. *Koszty komornicze w egzekucji sądowej*; jej współorganizatorami byli: Przewodniczący Rady Izby Komorniczej w Poznaniu i Dyrektor Ośrodka Naukowo-Szkoleniowego przy Krajowej Radzie Komorniczej w Warszawie (15 października 2021 r.);
- 6) konferencję pt. *Realizacja projektów unijnych ze szczególnym uwzględnieniem perspektywy finansowej 2021-2027 – wyzwania, nowe instrumenty, praktyczne aspekty realizacji*, zorganizowaną we współpracy z Wielkopolską Grupą Prawniczą (19-20 października 2021 r.);
- 7) VI konferencję szkoleniową, połączoną z IX Poznańskim Salonem Mediacji pt. *Rola sądu w mediacji*, zorganizowaną wspólnie z Sądem Okręgowym w Poznaniu (4 listopada 2021 r.).

Konferencje WPIA cieszą się dużym zainteresowaniem, o czym świadczy frekwencja. Owocem wspólnych obrad jest nie tylko upowszechnienie wyników badań wydziałowych specjalistów, lecz również wzbogacenie oferty edukacyjnej Wydziału oraz treści programowych, dzięki sugestiom i spostrzeżeniom uczestników, wśród których liczną grupę stanowią przedstawiciele otoczenia społeczno-gospodarczego.

W najbliższych miesiącach Wydział wznowi **spotkania z cyklu Piątki z Prawem, prowadzone przez zaproszonych gości, w tym interesariuszy zewnętrznych Wydziału**, na przykład adwokatów, pracowników ZUS czy Wielkopolskiego Oddziału Krajowej Izby Doradców Podatkowych²⁷⁶.

Na zaproszenie wielkopolskich szkół przedstawiciele WPIA odbywają spotkania i szkolenia, na których zachęcają do podjęcia na nim studiów, przybliżają jego ofertę edukacyjną, popularyzują wiedzę o prawie, a także odpowiadają na liczne pytania zainteresowanych. Poza tym **Wydział zaprasza licealistów w swoje mury na przygotowane dla nich wykłady nauczycieli akademickich i doktorantów**²⁷⁷.

²⁷⁶ Listę Piątków z Prawem zorganizowanych przez WPIA w latach 2017-2019 zawiera **załącznik R-C1-K4-P1-7**.

²⁷⁷ Listę Wykładów dla Licealistów zorganizowanych przez WPIA w latach 2018-2020 zawiera **załącznik R-C1-K4-P1-6**.

Wydział regularnie uczestniczy w Nocy Naukowców²⁷⁸ oraz Poznańskim Festiwalu Nauki i Sztuki²⁷⁹. Są to coroczne wydarzenia skierowane do szerokiego kręgu zainteresowanych, w tym studentów, uczniów i pasjonatów danego zagadnienia, wpisujące się misję Uczelni i Wydziału, którą jest między innymi popularyzacja nauki. Prezentacje przygotowywane na Wydziale cieszą się nieodmiennie sporym zainteresowaniem uczestników²⁸⁰. **Wydział włącza się też w działalność Uniwersytetu Otwartego²⁸¹** – miejsca edukacji akademickiej dostępnego dla każdej zainteresowanej osoby, niezależnie od jej dotychczasowego wykształcenia i wieku (wystarczy ukończony 16. rok życia); **sam również organizuje Wykłady Otwarte²⁸².**

Dwa razy w roku Uczelnia organizuje Dzień Kandydata²⁸³, w którym WPIA bierze czynny udział²⁸⁴. Wydarzenie to jest adresowane przede wszystkim do licealistów myślących o podjęciu na nim studiów. Przez cały „Dzień” mają oni możliwość zapoznania się ze specyfiką studiowania na Wydziale, oferowanymi kierunkami i uzyskania odpowiedzi na nurtujące ich w związku z tym pytania.

Podstawową formą współpracy indywidualnej z otoczeniem społeczno-gospodarczym są profesjonalne szkolenia prowadzone przez specjalistów z Wydziału dla aplikantów adwokackich, radcowskich, notarialnych, komorniczych, a także dla adwokatów, radców prawnych, notariuszy, sędziów, asystentów sędziego, referendarzy sądowych, jak również innych grup funkcjonariuszy i urzędników państwowych oraz samorządowych.

W kontekście indywidualnej współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym należy też wymienić **czynne uczestnictwo pracowników Wydziału w wielu organach i urzędach** wymiaru sprawiedliwości, administracji publicznej czy jednostek systemu szkolnictwa wyższego, **członkostwo w komitetach redakcyjnych, radach** naukowych i programowych czasopism naukowych **oraz skierowaną na zewnątrz aktywność w organach i jednostkach UAM²⁸⁵.**

Działalność w instytucjach wymiaru sprawiedliwości i administracji **oraz** podejmowana z nimi **współpraca** wielu pracowników WPIA **przejawia się także w sporządzaniu** istotnych dla tych podmiotów publicznych **ekspertyz i analiz. Pracownicy Wydziału doradzają również różnym podmiotom prywatnym²⁸⁶.**

²⁷⁸ Zob. np. <https://youtu.be/XVfZmSUoPDo>

²⁷⁹ <https://festiwal.amu.edu.pl/program/programy-organizatorow/>
Program 2021: https://festiwal.amu.edu.pl/wp-content/uploads/2021/11/UAM_Program-PFNiSz-2021-21.11.2021.pdf, w tym s. 61 w odniesieniu do WPIA.

²⁸⁰ Zob. np. <https://youtu.be/XVfZmSUoPDo> oraz folder reklamujący ofertę przygotowaną przez WPIA na to wydarzenie w 2021 r.: <https://prawo.amu.edu.pl/strona-glowna/content-wpia-gony/418111-noc-naukowcow>
Zestawienie propozycji WPIA na Noc Naukowców w latach 2019-2021 zawiera **załącznik R-C1-K4-P1-4**.

²⁸¹ <https://uo.amu.edu.pl/aktualnosci>. Listę wykładów Uniwersytetu Otwartego zorganizowanych przez WPIA w latach 2019-2021 zawiera **załącznik R-C1-K4-P1-9**.

²⁸² Listę Wykładów Otwartych zorganizowanych przez WPIA w latach 2019-2021 zawiera **załącznik R-C1-K4-P1-8**.

²⁸³ Link do internetowej platformy organizacyjnej ostatniego Dnia Kandydata, który miał miejsce 3 grudnia 2021 r.: <https://dzienkandydata.amu.edu.pl/info>

²⁸⁴ Zestawienie Dni Kandydata zorganizowanych przez WPIA w latach 2019-2021 zawiera **załącznik R-C1-K6-P1-4**.

²⁸⁵ Wykaz aktywności i funkcji pełnionych przez pracowników WPIA zawiera **załącznik R-C1-K6-P1-5**.

²⁸⁶ Por. wskazany w poprzednim przypisie wykaz aktywności i funkcji, stanowiący **załącznik R-C1-K6-P1-5**.

Współpraca z przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego przynosi wymierne korzyści w wielu obszarach funkcjonowania Wydziału.

Po pierwsze, kontakt z przedstawicielami zawodów prawniczych oraz szeroko pojętego biznesu pozwolił na takie sformułowanie koncepcji kształcenia i efektów uczenia się na kierunku *Prawo*, aby były one dostosowane do wymogów związanych z poruszaniem się na rynku usług prawniczych oraz przygotowywały absolwentów do samodzielnego prowadzenia działalności gospodarczej. Dowodzą tego chociażby coroczne wysokie pozycje WPIA w rankingach zdawalności na aplikacje prawnicze²⁸⁷ fakt pełnienia przez nich wielu prestiżowych funkcji w organach państwowych, samorządowych czy międzynarodowych (europejskich), a także liczne sukcesy w działalności społecznej i gospodarczej.

Po drugie, współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym ma bezpośrednie przełożenie na doskonalenie oferty dydaktycznej Wydziału. Świadczy o tym, między innymi:

- 1) **zwiększenie oferty praktyk obowiązkowych** dla studentów;
- 2) dodatkowa **oferta nieobowiązkowych praktyk i staży** będąca rezultatem zawieranych sukcesywnie porozumień z interesariuszami zewnętrznymi;
- 3) **upraktycznienie oferty programowej** w ramach wdrażanej reformy studiów prawniczych, dzięki wprowadzeniu nowego typu zajęć – obowiązkowych warsztatów, a ponadto szerszemu uwzględnieniu możliwości zaliczania na poczet zajęć do wyboru działalności w Studenckiej Uniwersyteckiej Poradni Prawnej (więcej o uprzątnięciu oferty zwłaszcza w punkcie 1.5);
- 4) **dostosowanie oferty programowej do potrzeb zgłaszanych przez kandydatów na studia prawnicze** – w przygotowanym projekcie nowego programu studiów zaproponowano przedmioty mające rozwinąć u rozpoczynających studia kompetencje potrzebne w ich toku (*Komunikacja językowa, Podstawy analizy tekstów prawniczych, Wstęp do retoryki i erystyki*), a poza tym zapoznać studentów ze specyfiką wykonywania zawodu prawnika i możliwościami kształtowania indywidualnej ścieżki edukacyjnej (*Zawód i społeczna rola prawnika*) – niektóre z nowych zajęć mają być współprowadzone przez specjalistów zewnętrznych: prawników-praktyków, polonistów.

Po trzecie, współpraca ze szkołami pozwala na dotarcie z ofertą edukacyjną Wydziału do osób bezpośrednio zainteresowanych podjęciem na nim studiów. W dłuższej perspektywie pozwoli to na podniesienie wyjściowego poziomu (wiedzy, umiejętności i kompetencji) studentów I roku oraz ograniczenie ryzyka związanego z odpływem kandydatów do uczelni konkurencyjnych.

²⁸⁷ Absolwenci studiów prawniczych zajmują w nich systematycznie 2-3 miejsce – zob. analizę wyników egzaminów wstępnych na aplikację adwokacką, radcowską, notarialną i komorniczą w poszczególnych latach:

2018 – https://www.adwokatura.pl/admin/wgrane_pliki/file-analiza-wynikow-egzaminow-wstepnych-na-aplikacje-adwokacka-radcowska-notarialna-i-komornicza-29-wrzesnia-2018-r-26612.pdf

<https://prawo.amu.edu.pl/strona-glowna/content-wpia-gony/379107-nasi-absolwenci-wsrod-najlepszych-zdajacych-egzaminy-na-aplikacje>

2019 – <https://www.gov.pl/attachment/6656022a-4259-4f8a-906a-e6a521c65b95>

2020 – <https://www.gov.pl/attachment/650141bc-0244-4b42-a879-b8287f56799b>

<https://prawo.amu.edu.pl/strona-glowna/content-wpia-gony/416096-wyniki-egzaminow-wstepnych-na-aplikacje-adwokacka,-radcowska,-notarialna-i-komornicza>

W przypadku aplikacji sądowej i prokuratorskiej analiza łączna wyników z lat 2019 i 2020 pokazuje, że absolwenci WPIA UAM zajęli 4 miejsce: https://www.ksip.gov.pl/sites/default/files/analiza_naboru_2020_r.pptx, slajd nr 61.

Punkt 6.2

Sposoby, częstość i zakres monitorowania, oceny i doskonalenia form współpracy i wpływu jej rezultatów na program studiów i doskonalenie jego realizacji.

Wydział prowadzi stały monitoring form współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym, a także wpływu rezultatów osiągniętych w jej ramach na formę programu studiów prawniczych i doskonalenie jej realizacji.

Monitoring odbywa się w szczególności w związku z organizacją posiedzeń Rady Biznesu i Nauki oraz szerszych spotkań z interesariuszami zewnętrznymi, przy okazji zebrań analitycznych Kolegium Dziekańskiego i wspierających je zespołów, jak również przez inicjowanie indywidualnych kontaktów z interesariuszami.

Wspomniany wcześniej udział pracowników Wydziału w wielu organach i urzędach wymiaru sprawiedliwości, administracji publicznej czy jednostek systemu szkolnictwa wyższego itp., pozwala na bieżący przepływ informacji związanych z funkcjonowaniem otoczenia społeczno-gospodarczego, jego zapotrzebowaniem oraz uwagami i sugestiami dotyczącymi sposobu kształcenia na Wydziale.

Co się tyczy doskonalenia form współpracy oraz wpływu jej rezultatów na program studiów można wymienić działania bieżące oraz okresowe.

Działania bieżące polegają, między innymi, na systematycznym przeglądzie i wzbogacaniu oferty „przedmiotów do wyboru” (fakultetów)²⁸⁸, sygnalizowanym już rozwijaniu oferty obowiązkowych i nieobowiązkowych praktyk oraz staży, czy dostosowywaniu zakresu porad udzielanych w ramach Studenckiej Uniwersyteckiej Poradni Prawnej do aktualnych potrzeb otoczenia. Przykładowo, wobec dużego napływu interesantów posługujących się językiem ukraińskim, zespół Poradni poszerzono o grupę świadczącą pomoc w tym języku²⁸⁹.

Działania okresowe polegają na cyklicznym przeglądzie programu studiów oraz korygowaniu (modyfikowaniu) go w następstwie sygnałów kierowanych przez otoczenie społeczno-gospodarcze. Przykładem takiego działania jest intensywnie przygotowywana reforma studiów na kierunku *Prawo*, która ma wejść w życie w roku akademickim 2022/2023. Innym przykładem działań okresowych są cosemestralne ankiety, w których studenci oceniają jakość kształcenia na Wydziale oraz zgłaszają ewentualne uwagi czy postulaty dotyczące poprawy jakości kształcenia. Monitoring uwzględnia także wnioski płynące z uczelnianych badań jakości kształcenia²⁹⁰.

Wątki poruszone w tym punkcie są również przedmiotem analizy w punktach 1.3, 4.4 (ankiety) i 10.

²⁸⁸ Ich aktualną listę zawiera załącznik R-C3-Z1-P4.

²⁸⁹ [Українська мова – Studencka Uniwersytecka Poradnia Prawna \(amu.edu.pl\)](https://amu.edu.pl/ukrajinska-mowa)

²⁹⁰ Wyniki przeprowadzonego w roku 2021 r. badania stacjonarnych i niestacjonarnych studentów *Prawa* zawierają załączniki R-C1-K4-P4-1 i R-C1-K4-P4-2. Z kolei ogólne wyniki badań uniwersyteckich z lat 2018/2019 i 2019/2020 dostępne są pod adresem: https://jakosc.amu.edu.pl/?page_id=2911

Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku

Punkt 7.1

Rola umiędzynarodowienia procesu kształcenia w koncepcji kształcenia i planach rozwoju kierunku z uwzględnieniem kształcenia w językach obcych oraz mobilności studenckiej.

Umiędzynarodowienie procesu kształcenia stanowi niezwykle istotny aspekt w koncepcji kształcenia na kierunku *Prawo*, a zatem i w bieżącej aktywności dydaktycznej Wydziału. Jest to proces o charakterze ewolucji odbywającej się na wielu poziomach. Zgodnie ze „Strategią Rozwoju UAM na lata 2020-2030”²⁹¹ oraz „Wizją rozwoju Wydziału Prawa i Administracji na lata 2020-2024”²⁹² działalność WPiA wpisuje się w dwa główne i ściśle ze sobą powiązane cele strategiczne, mianowicie: „*badania naukowe na światowym poziomie*” oraz „*najwyższa jakość kształcenia*”. W ramach celów operacyjnych wymienionych w „Strategii” wyróżnić należy:

- 1) rozpoznawalność na świecie badań naukowych prowadzonych w UAM;
- 2) umiędzynarodowienie zespołów badawczych i badań naukowych; oraz
- 3) zwiększenie wkładu w naukę światową, corocznie zwiększającą efektywność publikowania w czasopiśmie i wydawnictwach o wysokim prestiżu naukowym.

Ponadto istotne jest oferowanie programów nauczania realizowanych wspólnie z innymi uniwersytetami i przyjmujących „podejście oparte na wyzwaniach”, tak by studenci, pracownicy naukowcy i partnerzy zewnętrzni mogli współpracować w interdyscyplinarnych zespołach, w celu rozwiązywania najważniejszych problemów, przed którymi stoi dziś Europa.

*

Umiędzynarodowienie procesu kształcenia na kierunku *Prawo* realizowane jest za pomocą różnych form działania, nastawionych na synergię między podnoszeniem efektywności umiędzynarodowienia programów kształcenia i prowadzeniem badań naukowych.

Studenci korzystają głównie z możliwości:

- 1) **nauki języka obcego specjalistycznego** w stopniu pozwalającym na swobodne komunikowanie się w języku prawniczym;
- 2) **wyjazdów zagranicznych** w ramach programu ERASMUS+ oraz umów bilateralnych;
- 3) **uczęszczania na zajęcia** (wykłady, seminaria i warsztaty) **prowadzone w języku obcym**;

²⁹¹ https://bip.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0011/144200/US-4-2020-2021.pdf

Tekst „Strategii”: https://bip.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0018/144270/US-4-2020-2021-Zal.-1.pdf – do Raportu dołączono go jako załącznik R-PR-3-3. Tekst poprzedniej „Strategii” zawierają natomiast załączniki R-PR-3-1 i R-PR-3-2.

²⁹² Tekst tego dokumentu oraz jego syntetyczna wizualizacja stanowią załączniki R-PR-4-1 i R-PR-4-2.

- 4) **udziału w międzynarodowych konferencjach i szkoleniach;**
- 5) **uczestnictwa w Szkołach letnich;**
- 6) **prowadzenia badań naukowych oraz publikowania w językach obcych.**

Rozwój i doskonalenie kadry dydaktycznej poprzez zwiększenie jej wkładu w naukę światową, między innymi dzięki publikacjom o zasięgu międzynarodowym, mają wymiar podwójny: zwiększają bowiem zarówno naukowy, jak i dydaktyczny potencjał Wydziału, dając asumpt do poszerzania wiedzy studentów i wdrażania ich we wspólne badania naukowe.

Punkt 7.2

Aspekty programu studiów i jego realizacji, które służą umiędzynarodowieniu, ze szczególnym uwzględnieniem kształcenia w językach obcych.

Kształcenie na kierunku Prawo uwzględnia narzędzia służące umiędzynarodowieniu studiów prawniczych, w tym:

- 1) **przedmioty kursowe** (stałe), których kluczowe treści odwołują się do znajomości prawa międzynarodowego i prawa Unii Europejskiej, a także inne tego rodzaju przedmioty, które tę znajomość wykorzystują i rozwijają;
- 2) **„przedmioty do wyboru”** (fakultety), których problematyka nawiązuje do prawa Unii Europejskiej oraz innych porządków prawnych – **niektóre wykładane są w językach obcych;**
- 3) **platformę programu AMU-PIE;**
- 4) **czasopisma**, w których studenci mogą publikować **w językach obcych;**
- 5) **międzynarodowe konferencje i szkolenia;**
- 6) **szkoły i kursy prawa obcego.**

Przedmioty kursowe (stałe) których kluczowe treści odwołują się do znajomości prawa międzynarodowego i prawa Unii Europejskiej, to między innymi *Prawo międzynarodowe publiczne, Prawo Unii Europejskiej, Prawo prywatne międzynarodowe oraz Europejskie postępowanie cywilne*. Jeśli chodzi o inne przedmioty obowiązkowe, które znajomość prawa międzynarodowego i unijnego wykorzystują i rozwijają, to wystarczy zauważyć, że włącznie prawa Unii Europejskiej do polskiego porządku prawnego skutkowało koniecznością istotnego poszerzenia treści programowych wielu przedmiotów o elementy wykraczające poza krajowy punkt widzenia – tak choćby w przypadku *Prawa ochrony środowiska, Publicznego prawa gospodarczego i ochrony konkurencji, Prawa finansowego czy Prawa podatkowego*. Poza tym niektóre aspekty prawa unijnego są poruszane na zajęciach z innych przedmiotów, takich jak *Prawo cywilne, Prawo konstytucyjne, Prawo karne, Postępowanie karne, Postępowanie sądowe i sądowoadministracyjne*. Zdobywając wiedzę na temat danej instytucji prawnej, student powinien poznać jej źródła, a także nauczyć się ją porównywać z instytucjami innych systemów, na przykład prawa niemieckiego, francuskiego czy anglosaskiego.

„Przedmioty do wyboru” (fakultety) niejednokrotnie obejmują zajęcia, których problematyka nawiązuje do prawa Unii Europejskiej oraz innych porządków prawnych. Tytułem przykładu można tu wymienić następujące przedmioty:

- 1) *Demokratyczne podstawy konstytucjonalizmu brytyjskiego, francuskiego i polskiego (Źródła, tradycje, zastosowania)*, prof. UAM dr hab. Przemysław Krzywoszyński;
- 2) *Europejska konwencja praw człowieka*, dr Agata Hauser;
- 3) *Europejskie prawo administracyjne*, dr Maciej Kruś;
- 4) *Europejskie prawo pracy*, dr Jakub Gołaś;
- 5) *Międzynarodowe prawo podatkowe*, prof. UAM dr hab. Dominik Mączyński;
- 6) *Państwo prawa wobec problemu rozliczeń z przeszłością*, dr Michał Krotoszyński;
- 7) *Podstawy prawa amerykańskiego*, prof. UAM dr hab. Michał Urbańczyk;
- 8) *Prawo własności intelektualnej*, prof. UAM dr hab. Rafał Sikorski;
- 9) *Ustroje państw współczesnych*, prof. UAM dr hab. Marek Krzymkowski;
- 10) *Współczesne koncepcje praw człowieka*, dr Maciej Dybowski;
- 11) *Wybrane zagadnienia ustrojowe Niemiec XX wieku*, prof. UAM dr hab. Jerzy W. Ochmański.

Niektóre fakultety wykładane są w języku obcym – tak na przykład:

- 1) *Administrative proceeding in the states of the Visegrad Group*, prof. dr hab. Wojciech Piątek;
- 2) *European and Polish Criminal Policy* prof. UAM dr hab. Elżbieta Hryniewicz-Lach;
- 3) *Fundamental rights in Europe: Competing Hierarchies and New Constitutionalism*, dr Władysław Jóźwicki;
- 4) *Introduction to International Criminal Law and Procedure*, prof. dr hab. Paweł Wiliński;
- 5) *Introduction to IT Law*, dr Krzysztof Żok;
- 6) *Intellectual Property and Unfair Competition*, dr hab. Jakub Kępiński;
- 7) *Privacy and data protection in the EU. EU Law and Artificial Intelligence*, dr Martyna Kusak.

Dzięki współpracy w konsorcjum EPICUR w ofercie Uniwersytetu Europejskiego na rok akademicki 2021/2022 utworzone zostały nowe wspólne fakultety: z Uniwersytetem w Salonikach – *Justice(s) and Law(s): cross-examination of selected issues of the European legal identity* oraz z Uniwersytetem w Strasburgu – *Information Ecosystem in the EU. Market, regulation and European Identities*. Z kolei we współpracy z Syracuse University College of Law od kilku lat na Wydziale prowadzony jest wspólny przedmiot *Polish-USA cooperation in criminal matters*.

W projekcie nowego programu studiów prawniczych, który ma wejść w życie z początkiem roku akademickiego 2022/2023, zaplanowano wprowadzenie obowiązku zaliczenia na V roku studiów fakultetu tematycznego *Prawo porównawcze, prawo obce* – na listę przedmiotów tej grupy Rada programowa kierunku będzie wpisywać przedmioty oceniane przez nią najwyżej z punktu widzenia potrzeby poszerzenia wiedzy studentów o istotne zagadnienia z zakresu metodologii i praktyki analizy prawnoporównawczej oraz pogłębionej prezentacji wybranych obcych porządków prawnych.

Szczególną rolę w umiędzynarodowieniu procesu kształcenia pełni ogólnouniwersytecka **platforma programu AMU-PIE**²⁹³, stworzona dla celów nauczania studentów w ramach międzyuczelnianej wymiany. Oferuje ona bogatą ofertę zajęć – zwłaszcza po angielsku, ale także po niemiecku czy rosyjsku – studentom z zagranicy, jak i z UAM. Zajęcia prowadzą pracownicy Uczelni, w tym również zatrudnieni na WPiA. W roku akademickim 2021/2022 ci ostatni zgłosili do programu 32 wykłady²⁹⁴.

Artykuły studenckie mogą być publikowane w języku angielskim w wydawanym przez WPiA Zeszytach Prawniczym UAM (poprzednio: „Zeszyt Studencki Kół Naukowych Wydziału Prawa i Administracji UAM”)²⁹⁵. Przegląd zawartości tego czasopisma prowadzi do wniosku, że w prowadzonych przez siebie badaniach studenci skupiają się na aktualnych problemach prawnych i społecznych, nie stroniąc przy tym od analiz porównawczych.

Studenci biorą też **udział w konferencjach międzynarodowych** – zarówno tych organizowanych przez koła naukowe i poszczególne jednostki Wydziału, jak i tych, które odbywają się w innych ośrodkach. W ostatnim czasie na przykład:

- 1) Kacper Kobierski brał udział w dniach 19-21 listopada 2021 r. w międzynarodowej interdyscyplinarnej konferencji naukowej KN-IDE pt. *(Nie)równość. Oblicza współczesnej Europy* z referatem *Wykluczenie komunikacyjne wśród uczniów szkół ponadpodstawowych regionu konińskiego*;
- 2) Kamil Urbański przewodniczył jednej z komisji międzynarodowej konferencji pt. *StetiMUN – Stettin Model United Nations*, która odbyła się w dniach 21-23 października 2021 r.;
- 3) Agata Rozenek wzięła udział 21 października 2021 r. w międzynarodowej konferencji naukowej pt. *The Protection of Liberty and Criminal Law*, wygłaszając referat *Criminal law protection of patient's autonomy and the limits of admissibility of its violation in the context of legality of aesthetic medicine procedures*;
- 4) Kacper Kobierski uczestniczył też w międzynarodowej konferencji naukowej pt. *Back to the future: current generation in shaping of global patterns*, na której 18 września 2021 r. wygłosił referat *Polish High School Style Debate as an educational tool shaping contemporary social patterns*;
- 5) Emil Plewa brał udział 16-17 września 2021 r. w międzynarodowej konferencji naukowej pt. *Teoria i praktyka prawa w perspektywie prawnonaturalnej*, wygłaszając na niej referat *Pozytywizacja prawa naturalnego. O zacieraniu granicy między naturalizmem a pozytywizmem prawniczym*;
- 6) Katarzyna Bakalarz i Jacek Adamski byli uczestnikami międzynarodowego projektu naukowego pt. *European Working Group of Labour Law*, poświęconego wymianie doświadczeń w implementacji do porządków krajowych dyrektywy unijnej z 2019 r. ws. przejrzystych i przewidywalnych warunków pracy w UE; wyniki zaprezentowali wiosną 2021 r. na Uniwersytecie w Leicester, w trakcie konferencji naukowej pt. *European Labour Law Seminar on Transparent and Predictable Working Conditions (Comparative Perspective)*.

²⁹³ <https://amupie.e-msi.pl/>

²⁹⁴ Wykaz przedmiotów w ramach AMU-PIE zgłoszonych przez WPiA w latach 2018-2022 zawiera załącznik R-C1-K7-P2. W latach 2018-2021 liczba wykładów proponowanych przez pracowników WPiA wahała się od 25 do 41.

²⁹⁵ <http://zeszyt.amu.edu.pl/>

W procesie umiędzynarodowienia studenckiego ruchu naukowego ważną rolę na WPiA odgrywa **Koło Naukowe Prawa Amerykańskiego „The American Law Society”**²⁹⁶, organizujące cykliczne konferencje, na które zaprasza wykładowców ze Stanów Zjednoczonych i specjalistów zajmujących się prawem porównawczym – warto wymienić choćby weekendowy kurs *Become a Successful Entrepreneur: Planning and Expanding a Business Made Easy!*²⁹⁷, konferencję *American & European Intellectual Property Law*²⁹⁸ czy konferencję *Negotiation Strategies & Techniques Made Easy!*²⁹⁹.

Na Wydziale działa też **Koło naukowe „Jurasprache”**, w którym studenci rozwijają swoje kompetencje językowe w zakresie języka prawniczego na poziomie C1.

W listopadzie 2017 r. uroczystie zainaugurowano **działalność Szkoły Prawa Niemieckiego**³⁰⁰, będącej owocem współpracy z Wydziałem Prawa Uniwersytetu Europejskiego Viadrina we Frankfurcie nad Odrą. Kolejna już edycja Szkoły rozpoczęła się 3 grudnia 2021 r. wykładem pt. *Klimaschutz und Verfassung – Der historische Beschluss des Bundesverfassungsgerichts vom 24. März 2021*, który wygłosił prof. dr dr h.c. Wolfgang Kahl, Dziekan Wydziału Prawa Ruprecht-Karls-Universität-Heidelberg.

Punkt 7.3

Stopień przygotowania studentów do uczenia się w językach obcych i sposoby weryfikacji osiągnięcia przez studentów wymaganych kompetencji językowych oraz ich oceny.

Nauka języka obcego na kierunku *Prawo* została tak zorganizowana, aby student posługiwał się biegle co najmniej jednym językiem obcym.

Lektorat języka obcego na stacjonarnych studiach prawniczych obejmuje co do zasady 180 godzin realizowanych w trakcie sześciu semestrów. Kurs języka ogólnego rozpoczyna się w semestrze letnim I roku studiów, a kończy – egzaminem certyfikującym na poziomie B2 – na roku III w semestrze zimowym. W następnym semestrze rozpoczyna się z kolei dwusemestralny kurs języka obcego specjalistycznego, na zakończenie którego student zdaje egzamin na poziomie B2+.

Lektorat języka obcego na niestacjonarnych studiach prawniczych obejmuje 90 godzin realizowanych w trakcie czterech semestrów. Skoncentrowany na języku specjalistycznym kurs rozpoczyna się w semestrze letnim I roku studiów, a kończy – egzaminem na poziomie B2+ – na roku III w semestrze zimowym.

²⁹⁶ <https://www.facebook.com/americanlawsociety/?fref=ts>

²⁹⁷ <https://prawo.amu.edu.pl/strona-glowna/content-wpia-gony/412559-kolo-naukowe-prawa-amerykanskiego-the-american-law-society-oraz-stowarzyszenie-center-for-american-studies-serdecznie-zapraszaja-do-udzialu-w-prowadzonym-przez-ekonomiste-i-przedsiębiorce-z-usa-per-bylund,-ph.d.-weekendowym-kursie-pt.-become-a>

²⁹⁸ <https://www.facebook.com/events/119754495413714/>

²⁹⁹ <https://www.facebook.com/events/1854867771327249/>

³⁰⁰ <https://prawo.amu.edu.pl/dla-studenta/studia/studia-praw-obcych/Szkola-Prawa-Niemieckiego-Schule-Des-Deutschen-Rechts>

Język ogólny. Grupy lektoratowe rozpoczynają zajęcia od poziomu minimum A2, a poszczególne semestry poświęcone są:

- 1) I semestr – utrwaleniu i pogłębieniu umiejętności językowych na poziomie A2 oraz wprowadzeniu podstaw poziomu **B1**;
- 2) II semestr – utrwaleniu poziomu **B1**;
- 3) III semestr – zrealizowaniu materiału odpowiadającego poziomowi **B2.1**;
- 4) IV semestr – przygotowaniu do egzaminu na poziomie **B2.2**.

Liczba obowiązkowych godzin lektoratu zależy od stopnia znajomości języka obcego na początku studiów, przy czym „zaoszczędzone” godziny można przeznaczyć na dodatkowe lektoraty fakultatywne, w ramach przyjętego na UAM systemu tzw. żetonów. Student rozpoczyna lektorat od drugiego semestru I roku, ale:

- 1) na poziomie A2 – obowiązany jest do uczęszczania na lektorat przez 4 semestry (120 godzin); wykorzystuje wówczas 4 żetony;
- 2) na poziomie B1 – obowiązany jest do uczęszczania na lektorat przez 3 semestry (90 godzin); w tym wypadku wykorzystuje 3 żetony;
- 3) na poziomie B2.1 – obowiązany jest do uczęszczania na lektorat przez 2 semestry (60 godzin); zużywa wtedy 2 żetony;
- 4) na poziomie B2.2 – obowiązany jest do uczęszczania na lektorat przez 1 semestr (30 godzin); wykorzystuje tym samym tylko 1 żeton.

Pozostałe żetony student może spożytkować – w dowolnym okresie studiów – na udział w międzywydziałowych zajęciach z wybranego przez siebie języka. Co prawda ich zaliczenie nie pozwala zdobyć kolejnych punktów ECTS, ale ukończenie kursu uwzględnia się w suplemencie do dyplomu jako „dodatkowe osiągnięcie”.

Należy wyjaśnić, że wszyscy studenci stacjonarni są w pierwszym miesiącu studiów poddani diagnozującemu testowi językowemu, którego celem jest określenie poziomu biegłości językowej³⁰¹.

Z kolei **pod koniec pierwszego semestru studiów wszyscy – zarówno stacjonarni, jak i niestacjonarni – studenci wykonują test poziomujący, służący przyporządkowaniu ich do odpowiednich grup zajęciowych według poziomu kompetencji językowych**³⁰².

Po wykonaniu testu poziomującego studentom zostają przypisane żetony, za pomocą których rejestrują się na odpowiednie dla nich lektoraty.

³⁰¹ <https://sj.amu.edu.pl/strona-glowna/lektoraty/test-diagnozujcy>

³⁰² <https://sj.amu.edu.pl/strona-glowna/lektoraty/test-poziomujcy>

Studenci stacjonarni i niestacjonarni mogą bezpłatnie korzystać z uczelnianych materiałów *e-learningowych* do samodzielnej nauki języka angielskiego na poziomie ogólnym (B2). Dzięki temu mają szansę na wzmocnienie swoich kompetencji językowych, nim rozpocznie się kurs na poziomie B2+³⁰³.

Język specjalistyczny. Na studiach stacjonarnych dwa, a na studiach niestacjonarnych cztery semestry lektoratu poświęcone są nauce języka specjalistycznego prawniczego.

Zajęcia mają na celu zapoznanie studentów z fachową terminologią prawniczą z różnych gałęzi i dziedzin prawa (w szczególności administracyjnego, cywilnego, finansowego i gospodarczego oraz karnego), utrwalenie jej oraz rozwinięcie praktycznych umiejętności wykorzystania nabytej wiedzy do: zrozumienia przekazu zawartego w autentycznych tekstach prawniczych w języku obcym, porozumiewania się na tematy prawnicze oraz przygotowywania prac pisemnych z zakresu prawa w tym języku.

*

Zajęcia semestralne kończą się zaliczeniem. Ponadto, jak już powiedziano, **w trakcie studiów** studenci stacjonarni obowiązani są zdać **egzamin certyfikacyjny**, poświadczający znajomość języka ogólnego na poziomie B2³⁰⁴. Zasady organizowania tego egzaminu oraz zwalniania z niego na podstawie odpowiednich dokumentów (certyfikatów) określa Rektor UAM – aktualnie obowiązuje w tym względzie zarządzenie nr 135/2020/2021 z dnia 15 lipca 2021 r. w sprawie szczegółowych zasad organizacji zajęć z nauki języka obcego³⁰⁵.

Wszyscy stacjonarni i niestacjonarni studenci obowiązani są do złożenia z oceną pozytywną egzaminu ze specjalistycznego języka prawniczego na poziomie B2+:

Z uwagi na zróżnicowane metody kształcenia w trakcie kursu języka obcego stosuje się następujące formy oceniania, zaliczeń i egzaminów: kolokwium pisemne i ustne, krótkie formy testowe, a także pisemne (takie jak list, sprawozdanie, streszczenie), projekt oraz prezentacja multimedialna. Ponadto ocenia się pracę na zajęciach (tzw. *continuous assessment*).

*

Jak sygnalizowano już w punkcie 2.4, **specjalne reguły dotyczą lektoratów dla studentów z niepełnosprawnościami oraz studentów o dodatkowych potrzebach edukacyjnych** (na przykład z trudnościami natury poznawczej, społecznej, psychicznej)³⁰⁶.

³⁰³ www.elearning.amu.edu.pl

³⁰⁴ <https://sj.amu.edu.pl/strona-glowna/lektoraty/egzamin-certyfikacyjny-na-poziomie-b2>

³⁰⁵ https://bip.amu.edu.pl/data/assets/pdf_file/0019/248212/ZR-135-2020-2021.pdf – i załącznik R-C1-K10-P2-4-1.

Z dniem 1 października 2021 r. zastąpiło ono zarządzenie nr 125/2012/2013 Rektora UAM z dnia 30 sierpnia 2013 r. w sprawie szczegółowych zasad organizacji zajęć z nauki języka obcego – https://pracownicy.amu.edu.pl/monitor-uam/nr-58/zarzdzenia-rektora/zarzdzenie-nr-12520122013-rektora-uam-z-dnia-30-sierpnia-2013-r.-w-sprawie-szczegoowych-zasad-organizacji-zaj-z-nauki-jzyka-obcego?SQ_DESIGN_NAME=print – oraz załącznik R-C1-K10-P2-4-2.

³⁰⁶ <https://sj.amu.edu.pl/strona-glowna/lektoraty/lektoraty-dla-studentow-z-niepelnosprawnosciami-oraz-o-dodatkowych-potrzebach-edukacyjnych>

Studenci tych grup mogą ubiegać się o rozmaite formy wsparcia na egzaminie certyfikacyjnym. W tym celu – co najmniej 4 tygodnie przed początkiem sesji egzaminacyjnej – powinni się zgłosić do uczelnianego Biura Wsparcia Osób z Niepełnosprawnościami.

W Studium Językowym UAM funkcjonuje Multimedialna Pracownia Nauki Języków Obcych dla studentów niesłyszących i niedosłyszących oraz z innymi niepełnosprawnościami.

*

Dodatkowe informacje o poszczególnych aspektach nauczania i weryfikacji efektów uczenia się języka obcego zamieszczono w adekwatnych do tego miejscach, którymi są punkty: 2.1 (treści programowe), 2.2 (metody kształcenia), 2.5 (harmonogram zajęć), 3.7 (metody sprawdzania i oceniania efektów uczenia się).

Punkt 7.4

Skala oraz zasięg mobilności i wymiany międzynarodowej studentów i kadry.

Skala oraz zasięg mobilności i wymiany międzynarodowej studentów.

Studenci *Prawa* stanowią najliczniejszą na UAM grupę uczestników programu **ERASMUS+**³⁰⁷. Wyjeżdżają głównie na semestralne albo całoroczne studia w jednej z kilkudziesięciu partnerskich uczelni WPiA, ewentualnie na praktyki³⁰⁸. Skalę wydziałowej wymiany w programie ERASMUS+ przedstawia poniższa tabela³⁰⁹:

	Rok akademicki					
Wyjazdy studentów WPiA na studia w ramach programu ERASMUS+	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020	2020/2021	2021/2022
Prawo	55	60	40	39	27	52
Przyjazdy studentów zagranicznych na studia w ramach programu ERASMUS+	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020	2020/2021	2021/2022
WPiA	52	49	49	53	38	46

Wydział na bieżąco informuje studentów o programie i stale zachęca do korzystania z możliwości, jakie przed nimi otwiera³¹⁰. Corocznie organizowane są spotkania informacyjne, natomiast aktualności zamieszcza się na stronie internetowej Wydziału oraz na portalu społecznościowym FB³¹¹.

³⁰⁷ <https://erasmus.amu.edu.pl/>

³⁰⁸ Wykaz uczelni partnerskich WPiA w programie ERASMUS+ zawiera **załącznik R-C1-K7-P4-1**.

³⁰⁹ Wykaz wszystkich oficjalnych wyjazdów zagranicznych studentów WPiA w latach 2016-2021, w tym również wyjazdów w ramach programu ERASMUS+, zawiera **załącznik R-C1-K7-P4-2**.

³¹⁰ <https://prawo.amu.edu.pl/erasmus/studia/informacje-dla-zainteresowanych-wyjazdem/partnerzy>

Zasady organizacji wyjazdu określa zarządzenie Dziekana WPIA nr 6/2015-2016 z dnia 15 stycznia 2016 r. wprowadzające regulamin wymiany studentów i pracowników Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu w ramach programu ERASMUS³¹².

Wydziałowym Koordynatorem programu jest prof. dr hab. Wojciech Dajczak³¹³.

Z wymiany nie są wykluczeni studenci z niepełnosprawnościami. Co więcej, jeśli dysponują odpowiednim orzeczeniem, to w związku z wyjazdem mogą się ubiegać o dodatkowe dofinansowanie, na przykład na leki, podróż osoby towarzyszącej, specjalne materiały do nauki czy pokrycie kosztów specyficznego ubezpieczenia³¹⁴.

Warto również podkreślić, że **najlichniesza grupa studentów programu ERASMUS+ – przyjętych przez Uniwersytet na semestr zimowy oraz cały rok akademicki 2021/2022 – rozpocznie naukę na WPIA**³¹⁵.

*

Studenci *Prawa* biorą także **udział w wymianie międzynarodowej w ramach umów bilateralnych** – tytułem przykładu, aktualnie na wymianie w Korei Południowej przebywają dwie studentki WPIA.

Dane liczbowe o wszystkich oficjalnych wyjazdach zagranicznych studentów kierunku *Prawo* w latach 2016-2021 – poza programem ERASMUS+ – podaje następująca tabela³¹⁶:

Wyjazdy studentów	Rok akademicki				
	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020 *	2020/2021 **
Razem	20	26	8	7	1
* W marcu 2020 r. wyjazdy zostały wstrzymane ze względu na pandemię COVID-19					
** Wyjazdy służbowe wznowiono w lipcu 2021 r., a dla studentów faktycznie jesienią.					

Oprócz studentów ERASMUS+ – **na podstawie umów bilateralnych** – studia na Wydziale rozpoczęła w roku akademickim 2021/2022 **bardzo liczna grupa studentów spoza Unii Europejskiej**³¹⁷. Wydział zajął w tym zakresie 3. miejsce w skali Uczelni.

³¹¹ <https://prawo.amu.edu.pl/erasmus/studia/dla-przebywajacych-na-stypendium>

<https://prawo.amu.edu.pl/erasmus/studia/informacje-dla-zainteresowanych-wyjazdem/rekrutacja>

³¹² https://prawo.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0005/370715/regulamin_erasmus_2016-01-15.pdf

³¹³ <https://prawo.amu.edu.pl/erasmus/inne/Biuro-Erasmus>

³¹⁴ <https://amu.edu.pl/studenci/studenci-z-niepelnosprawnosciami/program-erasmus>

³¹⁵ <https://prawo.amu.edu.pl/strona-glowna/content-wpia-gony/417315-studenci-zagraniczni-wybieraja-nasz-wydzial>

³¹⁶ Wykaz wszystkich oficjalnych wyjazdów zagranicznych studentów WPIA w latach 2016-2021 dołączono do Raportu jako załącznik R-C1-K7-P4-2.

³¹⁷ <https://prawo.amu.edu.pl/strona-glowna/content-wpia-gony/417315-studenci-zagraniczni-wybieraja-nasz-wydzial>

Dużym zainteresowaniem ze strony studentów cieszą się **szkoły letnie**. Historia organizacji studenckich letnich szkół sięga połowy XX w. Początkowo były one tylko połączeniem letniego wypoczynku z seminariami naukowymi, i stąd jedynie fakultatywnym dopełnieniem procesu edukacyjnego. Aktualnie na amerykańskich i europejskich uniwersytetach programy letnich szkół są często włączane do programów studiów, stanowiąc nawet ich obowiązkową część.

Idea Szkoły Letniej nad Bajkałem pod patronatem UAM narodziła się w 2005 r. przy podpisywaniu umowy o współpracy między Państwowym Uniwersytetem w Irkucku a Uniwersytetem im. Adama Mickiewicza. Pierwsza edycja Szkoły odbyła się rok później; przyjechało wtedy 40 rosyjskich studentów. Od 2010 r. w spotkaniach bierze udział Państwowy Uniwersytet w Sankt-Petersburgu, jedna z dwóch najlepszych uczelni wyższych Rosji. Językami szkoły są rosyjski i angielski. Dotąd Wydział zorganizował **12 polsko-rosyjskich letnich szkół**, w których uczestniczyło ponad 100 pracowników nauki oraz 360 polskich oraz rosyjskich doktorantów i studentów. Ostatnia edycja polsko-rosyjskiej letniej szkoły prawno-humanistycznej, pt. *Nie tylko prawo – instrumenty ochrony środowiska naturalnego*, odbyła się w sierpniu 2019 r. w bazie naukowej Uniwersytetu w Irkucku, nad Bajkałem. UAM reprezentowało 10 studentów, w tym dwoje doktorantów, a w roli opiekunów merytorycznych i organizacyjnych ponadto pracownicy Wydziału: prof. UAM dr hab. Joanna Długosz-Józwiak i prof. UAM dr hab. Michał Flieger. Nad przygotowaniem do tegorocznej Szkoły czuwał inny pracownik WPIA – jej inicjator, współorganizator i opiekun naukowy: prof. dr hab. Leopold Moskwa, a także doktorantka mgr Aleksandra Rytelewska³¹⁸. Kolejna, XIII już edycja miała się odbyć w 2020 r. w Poznaniu.³¹⁹ Pandemia COVID-19 uniemożliwiła jednak organizację spotkania.

Koło Naukowe Prawa Amerykańskiego „*The American Law Society*” wraz z *Center For American Studies* i we współpracy z Ambasadą USA w Polsce również organizuje na Wydziale szkołę letnią – **International Summer School in American Law, Politics & Economy**³²⁰. Ostatnia dwutygodniowa edycja odbyła się całkiem niedawno, bo w lipcu 2021 r. w Poznaniu. Jej uczestnicy mogli poznać prawne, polityczne i ekonomiczne zasady funkcjonowania demokracji; a dzięki interaktywnym warsztatom rozwijali praktyczne zdolności i doskonalili kompetencje językowe.

Inną oferowaną przez Wydział formą kształcenia w trakcie pandemii COVID-19 była **Letnia Szkoła Języka Angielskiego**, która odbywała się *online* **od 3 do 7 sierpnia 2020 r.**³²¹.

Studenci *Prawa* mogą też aplikować do letnich szkół organizowanych na uniwersytetach europejskich – na przykład do Szkoły Letniej *BHRICO Business and Human Rights* na Uniwersytecie w Zurychu³²², odbywającej się w formie zdalnej Szkoły Letniej w Pradze *Europe and the (Post) COVID-19 World*³²³, Szkoły Letniej w Archangielsku³²⁴.

³¹⁸ <https://prawo.amu.edu.pl/strona-glowna/content-wpia-gony/392656-miedzynarodowa-szkola-letnia-nad-bajkalem>

³¹⁹ <https://hi-in.facebook.com/wpia.uam/posts/840135486489653>

³²⁰ <http://prawo.amu.edu.pl/strona-glowna/content-wpia-gony/414616-international-summer-school-in-american-law,-politics-and-economy>

³²¹ <https://prawo.amu.edu.pl/dla-studenta/content-wpia-student/405077-letnia-szkola-jezyka-angielskiego-2020-online>

³²² <https://prawo.amu.edu.pl/dla-studenta/content-wpia-student/325922-nabor-na-szkole-letnia-bhrico-na-uniwersytecie-w-zurichu>

³²³ <https://prawo.amu.edu.pl/dla-studenta/content-wpia-student/416080-letnia-szkola-europe-and-the-post-covid-19-world>

³²⁴ <https://prawo.amu.edu.pl/dla-studenta/content-wpia-student/401460-szkola-letnia-arctic-law-w-archangielsku>

*

Studenci Wydziału wyjeżdżali także na: **zjazdy delegatów organizacji studenckich, rozprawy w Międzynarodowym Trybunale Karnym, konferencje, seminaria czy turnieje debat**³²⁵.

Wybrane, w tym międzynarodowe, osiągnięcia studentów i doktorantów Wydziału w latach 2017-2021 ukazuje zestawienie zawarte w załączniku R-C1-K8-P4.

*

Włączanie studentów w badania naukowe o zasięgu międzynarodowym należy do istotnych celów Wydziału. Oto kilka przykładów jego realizacji.

Na stronie internetowej **UN Women**, agendy Organizacji Narodów Zjednoczonych na rzecz Równości Płci i Wzmocnienia Kobiet, ukazała się publikacja studentek naszego Wydziału – Estery Derdy, Luizy Nadstazik i Kasandry Wenderskiej – pod redakcją dr Julii Wojnowskiej-Radzińskiej z Zakładu Prawa Konstytucyjnego³²⁶. Zamierzeniem UN Women jest włączenie studentów, pod opieką merytoryczną pracowników nauki, w inicjatywy pogłębiające wiedzę oraz zdolności z zakresu ochrony praw człowieka. Cel ten ma wymiar praktyczny, służy bowiem przygotowaniu kolejnego pokolenia odpowiedzialnego za stanowienie oraz implementację prawa z zakresu równości płci. Wspomniana publikacja to efekt udziału studentek i dr Wojnowskiej-Radzińskiej w międzynarodowym projekcie badawczym pt. *Global Gender Equality Constitutional Database* (UN Women).

W październiku 2021 r. Kamil Urbański przewodniczył komisji *World Trade Organization* w trakcie międzynarodowej konferencji pt. **StetiMUN – Stettin Model United Nations**.

Członkinie i członkowie Koła Naukowego Prawa Międzynarodowego i Dyplomacji „*Inter Gentes*” wzięli udział w międzynarodowej konferencji pt. **Malta Model United Nations 2018** odbywającej się w Valletcie na Malcie. Podczas konferencji, której celem była symulacja obrad organów Organizacji Narodów Zjednoczonych, uczestnicy z WPiA doskonalili swoje umiejętności z zakresu wystąpień publicznych, dyplomacji oraz tworzenia tekstów aktów prawnych (między innymi rezolucji). Organizatorzy konferencji wyróżnili: nagrodą *Best Delegate* Małgorzatę Wróblewską, a nagrodą *Distinguished Delegate* Grzegorza Puciato.

W 2021 r. polski zespół zdobył **4. miejsce w światowym konkursie Moon Base Design Contest**. Konkurs zorganizowało stowarzyszenie „Moon Society” z siedzibą w USA. Drużyny z całego świata projektowały habitat księżycowy, który byłby możliwy do wybudowania w ciągu najbliższej dekady, mieszcząc 2-3 załogi jednocześnie. W zespole „Innspace” pracowała Małgorzata Popiel, studentka Wydziału.

Student Prawa Jan Denka jest uczestnikiem prawnoporównawczego projektu badawczego *Nadzór administracyjny nad sądami i sędziami*, finansowanego przez Narodowe Centrum Nauki, a realizowanego pod kierownictwem prof. dr. hab. Wojciecha Piątka. W 2021 r. Jan Denka brał także udział w *Local Moot Competition*, w którym zajął III miejsce.

³²⁵ Wykaz konferencji naukowych zorganizowanych przez WPiA w latach 2017-2021 zawiera **załącznik R-C1-K4-P1-3**.

³²⁶ <http://constitutions.unwomen.org/en/resources>

Wydział może się też pochwalić osiągnięciami naszej studentki *Administracji*, a wcześniej *Prawa* – Marceliny Rosińskiej, która w 2021 r. weszła do finału trzeciej edycji konkursu „**25 przed 25**”, organizowanego przez magazyn „Forbes” i warszawskie biuro „McKinsey & Company”. 70-osobowa **kapituła konkursu** – złożona z ekspertów ze świata biznesu, nowych technologii i nauki – **wyłoniła najzdolniejszą młodzież w Polsce**.

*

Skala oraz zasięg mobilności i wymiany międzynarodowej kadry.

Z wyjazdów zagranicznych korzystają w bardzo szerokim zakresie pracownicy badawczo-dydaktyczni. Wyjazdy związane są najczęściej z odbywaniem staży zagranicznych, udziałem w konferencjach i gremiach międzynarodowych oraz prowadzeniem wykładów.

Nasi wykładowcy zapraszani są często w charakterze **profesorów wizytujących** – tytułem przykładu, na Uniwersytet Meditearra di Reggio Calabria w Reggio Calabria (prof. dr hab. Joanna Haberko), Suleyman Demirel University w Kazachstanie (prof. dr hab. Barbara Janusz-Pohl), do International Graduate School of Buisness and Management im. Piotra Wielkiego w Sankt-Petersburgu (prof. dr hab. Eryk Kosiński), na Uniwersytet Cheikh Anta Diop w Dakarze w Senegal (prof. UAM dr hab. Boubacar Sidi Diallo), na Uniwersytet Kopenhaski oraz do Max Planck Institute for Comparative Public Law and International Law w Heidelbergu (dr Władysław Józwicki), na Uniwersytet Masaryka w Brnie (dr Piotr Karlik, dr Mariusz Zelek).

Propozycje cyklu wykładów prof. UAM dr hab. Katarzyny Kłafkowskiej-Waśniowskiej oraz dr. Władysława Józwickiego wybrano spośród kilkudziesięciu zgłoszeń w odpowiedzi na *Visting Professors Call* Wydziału Prawa Uniwersytetu w Antwerpii. Oferowany w semestrach letnich 2021 i 2022 r. kurs prof. Kłafkowskiej-Waśniowskiej, zatytułowany *Creative Content Services and the Digital Single Market*, przybliży studentom ramy prawne świadczenia usług rozpowszechniania tzw. treści cyfrowych na styku z problematyką prawa autorskiego i rozwiązaniami ułatwiającymi korzystanie z usług przez konsumentów. W tym samym czasie dr Józwicki prowadzi zajęcia na temat *EU Constitutionalism and Protection of the EU Member States' Constitutional Identity*.

Wśród innych uczelni, na których w ostatnich latach wykładali pracownicy Wydziału, można wymienić choćby następujące³²⁷:

- 1) Uniwersytety w Ołomuńcu, Padwie, Brnie, Uniwersytet Arystotelesa w Salonikach, Uniwersytet w Győr, Uniwersytet w Palermo (prof. dr hab. Wojciech Dajczak);
- 2) Uniwersytet w Maceracie, Uniwersytet w Jaén, Uniwersytet w Nantes (prof. UAM dr hab. A. Suchoń);
- 3) Uniwersytet Cypryjski w Nikozji (dr hab. Jakub Kępiński);
- 4) Nagoya University (prof. dr hab. Marek Smolak);
- 5) Uniwersytet Neapolitański im. Fryderyka II (dr Marcin Princ);

³²⁷ Zob. wykazy zawarte w załącznikach: R-C1-K7-P4-3, R-C1-K7-P4-4, R-C1-K7-P4-5, R-C1-K7-P4-6, R-C1-K7-P4-7.

- 6) Uniwersytet Johanna Wolfganga Goethego we Frankfurcie nad Menem (prof. UAM dr hab. Daniel E. Lach);
- 7) Uniwersytet Udayana, Denpasar w Indonezji (prof. UAM dr hab. Justyn Piskorski);
- 8) Max Planck Institute for Foreign and International Criminal Law we Freiburgu Bryzgowijskim, Uniwersytet w Salzburgu (prof. UAM dr hab. Elżbieta Hryniewicz-Lach);
- 9) Uniwersytet Lizboński (prof. UAM dr hab. Barbara Janusz-Pohl).

Jeśli chodzi o **staże naukowe**, to pracownicy Wydziału najczęściej wybierali ośrodki **w Niemczech** (Uniwersytet Humboldta w Berlinie, Instytut im. Maxa Plancka w Heidelbergu, Uniwersytet w Monachium, Uniwersytet w Kilonii, Uniwersytet w Poczdamie, Uniwersytet w Getyndze, Uniwersytet w Greifswaldzie), **we Włoszech** (Uniwersytet we Florencji, Uniwersytet Sassari, Uniwersytet w Padwie, Uniwersytet w Calabrii), **w Wielkiej Brytanii** (University of Oxford, University of London, King's College, Queen Mary University of London, Uniwersytet w Glasgow), **w USA** (Berkeley College Nowy Jork, University of Syracuse), **we Francji** (Uniwersytet Paryż I Panthéon-Sorbonne, College de France), **w Austrii** (Uniwersytet w Salzburgu, Instytut Praw Człowieka im. Ludwiga Boltzmanna w Wiedniu), **w Szwajcarii** (Uniwersytet w Genewie), **w Hiszpanii** (Międzynarodowy Instytut Socjologii Prawa w Onati), **w Portugalii** (Uniwersytet Lizboński), **w Norwegii** (Uniwersytet w Oslo, Uniwersytet w Bergen), **w Rosji** (Uniwersytet w Sankt-Petersburgu, Blagoveshchensk State Pedagogical University), **na Ukrainie** (Wschodnioeuropejski Uniwersytet Narodowy w Łucku, Institute of Economics and Management w Łucku), **w RPA** (Uniwersytet Kapsztadzki), **w Chinach** (Heihe University), **w Turcji** (Mugla Sıtkı Kocman Üniversitesi, Teknoloji Fakültesi Koteği/Mugla) czy **w Korei Południowej** (Hankuk University of Foreign Studies w Seulu)³²⁸.

Dane liczbowe o wszystkich oficjalnych wyjazdach zagranicznych pracowników i doktorantów WPiA w latach 2017-2021 podaje następująca tabela³²⁹:

Wyjazdy	Rok kalendarzowy				
	2017	2018	2019	2020*	2021**
pracowników	98	114	98	8	16
doktorantów	31	9	21	4	10
Razem	129	123	119	12	26
* W marcu 2020 r. wyjazdy zostały praktycznie wstrzymane ze względu na pandemię COVID-19					
** Wyjazdy służbowe wznowiono w lipcu 2021 r.					

³²⁸ Więcej informacji zawierają przykładowe wykazy, które ilustrują umiędzynarodowienie WPiA w kolejnych latach 2017-2021 – dołączone do Raportu jako **załączniki: R-C1-K7-P4-3, R-C1-K7-P4-4, R-C1-K7-P4-5, R-C1-K7-P4-6, R-C1-K7-P4-7.**

³²⁹ Wykaz wszystkich oficjalnych wyjazdów zagranicznych studentów WPiA w latach 2016-2021 dołączono do Raportu jako **załącznik R-C1-K7-P4-2.**

Wyjazdy zagraniczne przekładają się na **opracowania naukowe w językach obcych**: angielskim, niemieckim, włoskim, francuskim, rosyjskim oraz czeskim³³⁰. Pracownicy WPiA realizują również liczne **granty**³³¹, **projekty**, a także organizują **konferencje o wymiarze międzynarodowym**³³².

Wydział Prawa i Administracji prowadzi **cykliczne seminaria** z Wydziałami Prawa Uniwersytetów w Poczdamie oraz Kilonii. Przykładowo, w ramach współpracy pomiędzy Uniwersytetem Kilońskim im. Christiana Albrechta w Kilonii oraz UAM na naszym Wydziale przebywała delegacja pracowników naukowych i doktorantów z kilońskiego Wydziału Prawa. Goście z Niemiec wzięli udział w spotkaniu z władzami dziekańskimi, a także w dwóch seminariach naukowych poświęconych, z jednej strony, wymierzaniu i wykonywaniu sankcji karnych (*Zur Reformbedürftigkeit des Sanktionensystems, Strafzumessungsverfahren und Strafvollzugs in Polen und Deutschland*), a z drugiej strony, zagadnieniom publicznoprawnym (*Aktuelle Probleme des Verwaltungsrechts*).

Wydział nawiązał też stałą współpracę z wieloma innymi uczelniami – należą do nich³³³: Uniwersytet Karoliny Północnej i Uniwersytet w Syracuse (USA), Uniwersytet Masaryka w Brnie (Czechy), Uniwersytet Neapolitański im. Fryderyka II (Włochy), Państwowy Uniwersytet w Sankt-Petersburgu, Państwowy Uniwersytet w Irkucku (Rosja) oraz Państwowy Uniwersytet w Taszkencie (Uzbekistan). Z kolei w ramach konsorcjum EPICUR Wydział kontynuuje owocną współpracę z Uniwersytetem w Strasbourgu (Francja) i Uniwersytetem Arystotelesa w Salonikach (Grecja); rozpoczyna ją zaś między innymi z Uniwersytetem Haute-Alsace (Francja), Uniwersytetem Amsterdamskim (Holandia), a także Uniwersytetem Albrechta i Ludwika we Fryburgu (Niemcy).

Oto kilka przykładów innych rozmaitych osiągnięć o wymiarze międzynarodowym:

- 1) prof. UAM dr hab. Barbara Janusz-Pohl – była kierownikiem i wykonawcą projektu *Juvenile Justice Systems – a comparative perspective*, 2020-2021; projekt obejmował analizę komparatystyczną systemów odpowiedzialności nieletnich; w badaniach uczestniczyło 8 pracowników naukowych z 5 ośrodków naukowych, w tym 3 zagranicznych; efektem jest monografia *Juvenile Justice Systems. Poland-Brasil-Portugal* pod redakcją prof. Janusz-Pohl, wydana nakładem wydawnictwa Peter Lang w 2021 r.;
- 2) wspólnie z prof. Daniele Vicoli z Uniwersytetu Bolońskiego, prof. UAM dr hab. Barbara Janusz-Pohl realizuje też *Project Effective Justice*, przy udziale badaczy z 15 krajowych i zagranicznych ośrodków akademickich; projekt obejmuje cykl seminariów z udziałem członków zespołu badawczego – pierwsze odbędzie się 15 grudnia 2021 r.³³⁴;

³³⁰ Zob. wykazy zawarte w załącznikach: R-C1-K7-P4-3, R-C1-K7-P4-4, R-C1-K7-P4-5, R-C1-K7-P4-6, R-C1-K7-P4-7.

³³¹ Wykaz projektów realizowanych aktualnie na WPiA we współpracy międzynarodowej zawiera załącznik R-C1-K4-P1-2.

³³² Wykaz konferencji naukowych zorganizowanych przez WPiA w latach 2017-2021 zawiera załącznik R-C1-K4-P1-3. Zob. też wykazy zawarte w załącznikach: R-C1-K7-P4-3, R-C1-K7-P4-4, R-C1-K7-P4-5, R-C1-K7-P4-6, R-C1-K7-P4-7.

³³³ Zob. załączniki wskazane w poprzednich ustępach oraz wykaz uczelni partnerskich WPiA w programie ERASMUS+ zawarty w załączniku R-C1-K7-P4-1.

³³⁴ <https://prawo.amu.edu.pl/strona-glowna/content-wpia-gony/421615-miedzynarodowe-seminarium-naukowe-effective-justice-international-and-comparative-approaches>

- 3) prof. dr hab. Marek Smolak oraz dr Paweł Kwiatkowski zrealizowali grant naukowy Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki w module Uniwersalia 2.1, umożliwiający publikację w prestiżowym wydawnictwie anglojęzycznym najdonioślejszych i najciekawszych prac przedstawicieli poznańskiej szkoły teorii prawa, jak również elementów dorobku prof. Czesława Znamierowskiego oraz najnowszych osiągnięć członków Zakładu Teorii i Filozofii Prawa – *Poznań School of Legal Theory*, Brill 2020;
- 4) Zakład Prawa Konstytucyjnego współpracował z Czeskim Centrum Praw Człowieka i Demokracji, Uniwersytetem Eötvös Loránd (Węgry) i Comenius University w Bratysławie (Słowacja) w projekcie mającym na celu propagowanie wiedzy na temat praw człowieka, demokracji i rządów prawa w państwach Grupy Wyszehradzkiej (V4); był on finansowany z Międzynarodowego Funduszu Wyszehradzkiego (IVF) w latach 2019-2020; wykonawcy: prof. UAM dr hab. Witold Płowiec (kierownik sekcji polskiej), dr Julia Wojnowska-Radzińska, dr Łukasz Szoszkiewicz, mgr Artur Pietruszka, mgr Patryk Rejs i mgr Hanna Wiczanowska;
- 5) przed Międzynarodowym Trybunałem Karnym w Hadze odbyła się w dniach 4-6 grudnia 2019 r. rozprawa poświęcona kwestii wszczęcia postępowania karnego w sprawie zbrodni popełnionych w trakcie konfliktów zbrojnych w Afganistanie; ze względu na wagę tych zbrodni, a także zainteresowanie społeczności międzynarodowej Izba Odwoławcza Trybunału zaprosiła do udziału w postępowaniu ekspertów z całego świata oraz przedstawicieli organizacji międzynarodowych. Udział w rozprawie jako *amicus curie* wziął prof. dr hab. Paweł Wiliński, kierownik Zakładu Postępowania Karnego, prezentując w jej trakcie stanowisko dotyczące w szczególności praw pokrzywdzonych oraz przesłanek oceny dopuszczalności wszczęcia postępowania;
- 6) prof. UAM dr hab. Aneta Suchoń otrzymała nagrodę Europejskiego Komitetu Prawa Rolnego (Prix du Comité Européen de Droit Rural) za pracę habilitacyjną *Prawna koncepcja spółdzielni rolniczych*; w XV Konkursie na najlepsze prace badawcze z zakresu spółdzielczości organizowanym przez Krajową Radę Spółdzielczą nagrodzono inną książkę prof. Suchoń: *Legal aspects of the organisation and operation of agricultural co-operatives in Poland*;
- 7) prof. UAM dr hab. Rafał Sikorski wziął udział w międzynarodowym projekcie badawczym *International Patent Remedies for Complex Products* – projekt na King's College, London oraz Arizona State University, 2016-2019; grant zakończył się publikacją w Cambridge University Press w 2019.

Corocznie na WPiA odbywa się około dwudziestu konferencji międzynarodowych, w których udział mogą brać także studenci. Wykłady mają charakter otwarty. Ponadto co roku Wydział zaprasza na gościnne wykłady wybitnych profesorów z zagranicy.

Tytułem przykładu, w ostatnim przedpanedmicznym roku 2019 przebywali u nas:

- 1) prof. Paul Torremans – w ramach wieloletniej współpracy z British Law Centre; autorytet w dziedzinie prawa własności intelektualnej i prawa prywatnego międzynarodowego, wykładowca na Uniwersytecie w Nottingham, a wcześniej – w Ghent, Leeds i Leicester; pełnił też rolę eksperta *World Intellectual Property Law Organization* i Komisji Europejskiej;
- 2) prof. Katja Lindroos – z partnerskiej dla WPiA uczelni – University of Eastern Finland Law School; w trakcie wizyty odbyło się seminarium naukowe na temat podejścia regulacyjnego do usług platform internetowych; poza tym rozmawiano o wspólnej publikacji książkowej;

wizyta miała miejsce w ramach programu ERASMUS+, dlatego obejmowała również wykłady i udział w seminariach dyplomowych ze studentami kierunków *Prawo* oraz *Prawo europejskie*;

- 3) prof. Steven Wilf – z University of Connecticut; historyk prawa i badacz, w szczególności prawa własności intelektualnej;
- 4) prof. Rodrigo Uprimny Yepes – specjalista prawa konstytucyjnego i praw człowieka z Narodowego Uniwersytetu Kolumbii; członek Komitetu Praw Gospodarczych, Społecznych i Kulturalnych ONZ;
- 5) prof. David Frish – z University of Richmond; gość wygłosił cykl wykładów fakultatywnych *Secured Transactions* między innymi dla studentów *Prawa* oraz *Administracji*;
- 6) prof. Shubha Ghosh – kierujący Instytutem Własności Intelektualnej na Syracuse University; w trakcie wizyty wygłosił wykład *Exhausting Intellectual Property Rights*, a także wziął udział w seminarium naukowym *Copyright reform in the European Union*;
- 7) prof. dr Lihong Zhang – dyrektor Centrum Badań Prawa Rzymskiego i Prawa Europejskiego na China University of Political Science and Law w Szanghaju; w ramach wizyty współprowadził seminarium doktorskie oraz wygłosił wykład *Harmonization and Conflicts between the Different Chinese Ways of Ruling: Militarism, Legalism, Confucianism, [Democracy] and Communism*.

W okresie pandemii COVID-19 międzynarodowe spotkania organizowane przez Wydział zaczęły odbywać się zdalnie, za pomocą programu MS Teams. W 2021 r. miały miejsce między innymi następujące wydarzenia:

- 1) dr Roman Szandra – z Uniwersytetu Lwowskiego, stypendysta programu Kirkland na WPiA, odbył seminarium naukowe w Zakładzie Teorii i Filozofii Prawa, wygłaszając referat *Neuronaukowe podejście w metodologii nauk prawnych*;
- 2) prof. Bruno Rodríguez-Rosado – z Uniwersytetu w Maladze gościł wirtualnie z wykładem w ramach studiów polsko-niemieckich;
- 3) prof. Costasa Vlahosa – z Uniwersytetu Arystotelesa w Salonikach wystąpił w wykładem w ramach seminarium doktoranckiego prowadzonego przez prof. Wojciecha Dajczaka;
- 4) prof. Peter K. Yu – dyrektor *Center for Law and Intellectual Property* na Texas A&M University wygłosił wirtualny wykład *International Intellectual Property Research and Advocacy: Choices and Challenges* w ramach programu internacjonalizacji szkoły doktorskiej;
- 5) prof. Irena Canfora – z Uniwersytetu Aldo Moro w Bari we Włoszech wygłosiła zdalnie wykład zatytułowany *New challenges for Agricultural Law towards 2030 – between Sustainable Development Goals and Common Agricultural Policy Reform*.

Pozostałe dane dotyczące umiędzynarodowienia Wydziału w latach 2017-2021, w tym wizyt gości zagranicznych z czterech ostatnich lat akademickich, znajdują się w załącznikach³³⁵.

³³⁵ Wykaz wizyt gości zagranicznych na WPiA w latach 2018-2021 zawiera **załącznik R-C1-K7-P5**, wykaz konferencji naukowych zorganizowanych przez WPiA w latach 2017-2021 – **załącznik R-C1-K4-P1-3**, a wykazy ilustrujące umiędzynarodowienie WPiA w kolejnych latach 2017-2021 – **załączniki: R-C1-K7-P4-3, R-C1-K7-P4-4, R-C1-K7-P4-5, R-C1-K7-P4-6, R-C1-K7-P4-7**.

Punkt 7.5

Sposoby, częstość i zakres monitorowania i oceny umiędzynarodowienia procesu kształcenia oraz doskonalenia warunków sprzyjających podnoszeniu jego stopnia, jak również wpływu rezultatów umiędzynarodowienia na program studiów i jego realizację.

Umiędzynarodowienie procesu kształcenia na kierunku *Prawo* jest na bieżąco monitorowane przez władze Wydziału. W tym celu w 2020 r. **powołano Biuro Wsparcia Aktywności Naukowej**, w skład którego wchodzi **pracownicy zajmujący się działalnością grantową i współpracą międzynarodową, programem ERASMUS+ oraz innymi programami** związanymi z udziałem studentów, doktorantów i pracowników w studiach, stażach i praktykach zagranicznych, a także **ewaluacją i pomocą w realizacji projektów finansowanych ze środków publicznych**.

Wiele inicjatyw dotyczących umiędzynarodowienia procesu kształcenia wpływa także z potrzeb pracowników. Do wydania książki-podręcznika *Foundations of Law: The Polish Perspective* (pod redakcją W. Dajczaka, T. Nieboraka i P. Wilińskiego) jego autorów skłonił zwłaszcza brak na rynku publikacji stanowiącej aktualne anglojęzyczne wprowadzenie do polskiego prawa dla zainteresowanych zdobyciem wiedzy o nim osób z zagranicy. Upowszechnienie tej wiedzy pozwala poszerzyć ofertę dydaktyczną dla studentów realizujących studia na WPiA w ramach programu ERASMUS+ oraz kierunku *European Legal Studies* (ELS).

Także Kierownik wydziałowej Biblioteki cyklicznie monitoruje wydawnictwa i – zgodnie z zapotrzebowaniem pracowników, doktorantów oraz studentów – zaopatruje ją w monografie i czasopisma zagraniczne.

Podkreślić też należy, że wszystkie (wymienione w końcowym fragmencie punktu 4.5) czasopisma wydawane na WPiA publikują artykuły w języku obcym; językiem wiodącym jest przy tym angielski. W ich radach naukowych funkcję pełnią głównie badacze z ośrodków zagranicznych.

Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia

Punkt 8.1

Dostosowanie systemu wsparcia do potrzeb różnych grup studentów, w tym potrzeb studentów z niepełnosprawnościami.

System wsparcia studentów, przyjęty na UAM w ogólności, w szczególności zaś na Wydziale, uwzględnia zróżnicowane potrzeby grupowe i indywidualne, w tym specyficzne – studentów z niepełnosprawnościami oraz studentów ze specjalnymi potrzebami w uczeniu się.

Zastrzec należy, że niektóre z przedstawionych niżej form wsparcia omówiono szerzej w punkcie 2.4, a system stypendiów i nagród w punkcie 8.7.

Wsparcie w zakresie rozmaitych **potrzeb grupowych** przejawia się między innymi w:

- 1) **corocznej aktualizacji oferty „przedmiotów do wyboru”** (fakultetów), liczącej się z postulatami zgłaszanymi przez studentów za pośrednictwem Samorządu Studentów, studenckich przedstawicieli w Radzie programowej kierunku lub Starostów poszczególnych lat; przykładem może być wprowadzenie w projekcie reformy studiów prawniczych nowego typu zajęć – obowiązkowych warsztatów, w trakcie których studenci będą doskonalili konkretne umiejętności praktyczne;
- 2) zapewnieniu studentom **pomocy w realizacji różnorodnych przedsięwzięć**, takich choćby jak konferencje naukowe, seminaria czy wydarzenia kulturalne – szczególną aktywność wykazuje w tej sferze Samorząd Studentów, liczne funkcjonujące na Wydziale koła naukowe oraz inne organizacje studenckie.

Zaspokajanie wielorakich **potrzeb jednostkowych** następuje między innymi dzięki:

- 1) stworzeniu możliwości korzystania z indywidualnych ścieżek kształcenia – **indywidualnej organizacji studiów (IOS)**, pozwalającej studentowi uzgadniać terminy i warunki zaliczenia zajęć z ich prowadzącymi³³⁶; **indywidualnego toku studiów (ITS)**, polegającego na realizowaniu przez szczególnie uzdolnionych studentów indywidualnego programu studiów, ułożonego z uwzględnieniem ich umiejętności i zainteresowań;
- 2) uruchomieniu Międzyobszarowych Indywidualnych Studiów Humanistycznych i Społecznych (**MISHIS**)³³⁷ – wśród studentów *Prawa* znajduje się spora grupa osób kształcących się w tym trybie;
- 3) rozwijaniu programów mobilności edukacyjnej, umożliwiających realizację procesu kształcenia w innych uczelniach w kraju i na świecie (**ERASMUS+**³³⁸ oraz **MOST**³³⁹);

³³⁶ W odniesieniu do studentki w ciąży oraz studentów będących rodzicami udzielenie IOS jest przy tym obligatoryjne.

³³⁷ <http://mishis.amu.edu.pl/>

³³⁸ <https://erasmus.amu.edu.pl/>

³³⁹ <http://most.amu.edu.pl/index.php/program-most/regulamin-programu-most>

- 4) wdrożeniu programu indywidualnego mentoringu studenckiego, w ramach nowego projektu pod nazwą **Studenckie Laboratorium Mentoringu**³⁴⁰ – jest to pilotażowy program, który Wydział uruchomił w roku akademickim 2021/2022, aby wesprzeć studentów w rozwoju edukacyjno-naukowym, dać im możliwość pogłębiania indywidualnych zainteresowań oraz lepiej przygotować do prowadzenia działalności naukowej lub lepszego startu na rynku pracy; w ramach tego programu studenci, zwłaszcza wyróżniający się dobrymi i bardzo dobrymi wynikami w nauce, mogą doskonalić umiejętności w wybranych specjalnościach (np. *moot court*; warsztaty z retoryki, negocjowania umów czy pisanie pism procesowych) w ścisłej współpracy z doświadczonym nauczycielem akademickim pełniącym funkcję opiekuna naukowego;
- 5) stosowaniu przewidzianych w Regulaminie studiów szczególnych rozwiązań prawnych, mających na celu **uelastycznienie** (standardowych) **zasad studiowania**³⁴¹; rozwiązania te pozwalają na:
 - a) odbywanie części zajęć na innej uczelni (§ 11 ust. 1),
 - b) zwolnienie (w uzasadnionych przypadkach) z zaliczania zajęć objętych programem studiów w okresie odbywania zajęć na innej uczelni (§ 11 ust. 3),
 - c) jednoczesną realizację dwóch kolejnych lat studiów (§ 15),
 - d) uzyskanie możliwości zaliczania określonych zajęć przewidzianych w programie studiów w następnych semestrach (§ 26),
 - e) uzyskanie możliwości zaliczenia zajęć na podstawie związanej z nimi pracy badawczej lub wdrożeniowej, wykonanej przez studenta (§ 28),
 - f) przedłużenie sesji (§ 39 ust. 1 i 2),
 - g) w przypadku udzielenia urlopu – na udział w określonych zajęciach oraz przystępowanie do określonych zaliczeń (§ 43),
 - h) krótkoterminowy urlop w przypadku planowanych wyjazdów krajowych i międzynarodowych organizowanych w ramach uczelni (§ 45),
 - i) odroczenie terminu egzaminu dyplomowego (§ 64 ust. 1 i 2).

Przy korzystaniu z poszczególnych rozwiązań prawnych student może liczyć na fachową pomoc ze strony kierownika kierunku studiów oraz wykwalifikowanego personelu Biura Obsługi Studentów, a także przedstawicieli Samorządu Studentów, pozostających w bieżącej kontakcie z władzami Wydziału, w szczególności z Prodziekanem ds. studenckich i jakości kształcenia.

*

Uczelnia jako jedna z pierwszych w Polsce wdrożyła strategię Uniwersytetu Otwartego dla wszystkich, a więc i dla osób z niepełnosprawnościami. Dbałość o jej realizację znalazła wyraz między innymi w Regulaminie studiów, w którym wyraźnie podkreślono, że „Władze Uniwersytetu zobowiązane są do podejmowania działań zmierzających do stwarzania studentom z niepełnosprawnościami warunków do pełnego udziału w procesie kształcenia” (§ 12 ust. 1).

³⁴⁰ <https://prawo.amu.edu.pl/strona-glowna/wpia/organizacje/studenckie-laboratorium-mentoringu>

³⁴¹ https://amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0020/74531/Regulamin-studiow_2019.pdf – oraz załącznik R-C1-K2-P4-1.

Konkretyzację tego zobowiązania stanowi zwłaszcza zarządzenie nr 53/2012/2013 Rektora UAM z dnia 14 stycznia 2013 r. w sprawie stwarzania studentom niepełnosprawnym warunków do pełnego udziału w procesie kształcenia³⁴². Przewiduje ono, że **racjonalne dostosowania procesu kształcenia przysługują każdemu studentowi z niepełnosprawnością, który otrzyma stosowną zgodę. Ubiegając się o nie, studenci mogą wnioskować o rozmaite adaptacje w zakresie:**

- 1) **uczestnictwa w zajęciach** (zmiana sposobu uczestnictwa w zajęciach; możliwość korzystania z pomocy tłumacza, asystenta; możliwość stosowania alternatywnej formy zapisu na użytek własny itd.);
- 2) **organizacji egzaminów i zaliczeń**, (zmiana terminu zaliczenia lub egzaminu, wydłużenie ich czasu; zmiana organizacji sesji itp.);
- 3) **prowadzenia działalności naukowo-badawczej**.

Na WPiA zgodę na racjonalne dostosowania wydaje, w imieniu Dziekana, kierownik kierunku studiów; jego decyzja wymaga opinii Biura Wsparcia Osób z Niepełnosprawnościami.

Reguły te znajdują odpowiednie zastosowanie do studentów o dodatkowych potrzebach edukacyjnych, na przykład z trudnościami natury poznawczej, społecznej, psychicznej.

Zarówno takich studentów, jak i studentów z niepełnosprawnościami obejmują też **specjalne reguły dotyczące lektoratów**³⁴³. W szczególności studentom z dysfunkcją słuchu i wzroku przysługuje nawet 420 godzin zajęć z języka obcego (realizowanych w trakcie 7 semestrów). W przypadku studentów o dodatkowych potrzebach edukacyjnych możliwe jest natomiast zwiększenie liczby godzin lektoratu oraz – na wniosek Psychologicznego Konsultanta ds. trudności w procesie studiowania – uzyskanie skierowania na odbywanie zajęć z języka obcego w trybie indywidualnym lub w małych grupach.

Poza tym studenci z niepełnosprawnościami mogą otrzymać na przykład:

- 1) **stypendium specjalne**;
- 2) **dostęp do usług transportowych** UAM w celu dotarcia na zajęcia;
- 3) **miejsce w domu studenckim** przystosowanym do potrzeb studentów z niepełnosprawnością;
- 4) **wsparcie Psychologicznego Konsultanta ds. trudności w procesie studiowania**.

Rozmaite **udogodnienia infrastrukturalne przeznaczone dla osób z niepełnosprawnościami** omówiono w punkcie 5.4.

Celem zapewnienia właściwej pomocy osobom z niepełnosprawnościami **na Uniwersytecie powołano Biuro do Spraw Wsparcia Osób z Niepełnosprawnościami**, natomiast **na Wydziale działa Pełnomocnik Dziekana ds. studentów i doktorantów z niepełnosprawnościami, będący zarazem Wydziałowym Koordynatorem ds. kontaktu z Poradnią Rozwoju i Wsparcia Psychicznego**. Funkcję tę od kilku lat pełni dr Agata Hauser.

³⁴² <https://pracownicy.amu.edu.pl/dokumenty-uam/zarzadzenia-rektora/2012-2016/zarzdzenie-nr-5320122013-rektora-uam-z-dnia-14-stycznia-2013-r.-w-sprawie-stwarzania-studentom-niepenosprawnym-warunkow-do-penego-udziau-w-procesie-ksztacenia> – a także **załącznik R-C1-K2-P4-2**.

³⁴³ <https://sj.amu.edu.pl/strona-glowna/lektoraty/lektoraty-dla-studentow-z-niepelnosprawnosciami-oraz-o-dodatkowych-potrzebach-edukacyjnych>

Punkt 8.2

Zakres i formy wspierania studentów w procesie uczenia się.

Wsparcie studentów w procesie uczenia się obejmuje:

- 1) **formy instytucjonalne** – w tym zwłaszcza:
 - a) wynikające z przyjętych programów studiów **zajęcia**: wykłady, ćwiczenia, seminaria, lektoraty,
 - b) **podręczniki, jak i bardzo liczne materiały dydaktyczne** autorstwa nauczycieli akademickich Wydziału, w tym skrypty, zestawy slajdów, nagrania audio i audio-video,
 - c) **dylżury** prowadzących zajęcia – odbywające się obowiązkowo w każdym tygodniu, a także urządzane *ad hoc*;
- 2) **formy pozainstytucjonalne**, takie jak:
 - a) **seminaria, debaty i warsztaty** prowadzone przez pracowników badawczo-dydaktycznych,
 - b) **konkursy wiedzy** organizowane przez poszczególne jednostki organizacyjne Wydziału (więcej o tym w punkcie 3.7),
 - c) **udostępnianie** przez Bibliotekę WPIA fachowej **literatury**³⁴⁴, największych w Polsce **systemów informacji prawnej** oraz **Lexoteki, tj. bazy podręczników** dla studentów Wydziału (szerzej o tym w punkcie 5.6 i załączniku R-C3-Z2-P6),
 - e) **instrukcje i filmy instruktażowe** dotyczące nauczania zdalnego,
 - f) **grupy wsparcia online**, do których należy chociażby działająca w programie MS Teams „Grupa oficjalna I roku WPIA [2021/2022]”, wykorzystywana zwłaszcza w okresie wdrażania nowych studentów w tok studiów.

Od ubiegłego roku ważną rolę we wsparciu studentów w procesie uczenia się pełnią też **pełnomocnicy Dziekana WPIA**, między innymi: Pełnomocnik **ds. zdalnych form nauczania**, Pełnomocnik **ds. studentów i doktorantów z niepełnosprawnościami**, Pełnomocnik **ds. edukacji prawno-ekonomicznej**, Pełnomocnik **ds. Studenckiego Laboratorium Mentoringu**.

*

Wsparcie studentów w procesie uczenia się zależy również niewątpliwie od funkcjonowania kół naukowych oraz organizacji studenckich. Na WPIA jest ich bardzo wiele:

- 1) *Collegium Iuridicum Posnaniense*;
- 2) Europejskie Stowarzyszenie Studentów Prawa ELSA Poznań;
- 3) Polskie Towarzystwo Prawa Sportowego;
- 4) Stowarzyszenie *Cognitis*;

³⁴⁴ Zarówno wykładowcy, jak i studenci kierunku *Prawo* mają też wpływ na dobór literatury – chociażby przez umieszczony na stronie Biblioteki formularz „zapropnuj kupno książki” lub korzystając z infolinii bibliotecznej.

- 5) Samorząd Studentów;
- 6) Samorząd Doktorantów;
- 7) Wydziałowa Rada Kół Naukowych WPIA;
- 8) Koło Nauk Penalnych „*Iure Et Facto*”;
- 9) Koło Naukowe „*Futurum Europae*”;
- 10) Koło Naukowe „*Ius et Politica*”;
- 11) Koło Naukowe Administratywistów „*Ad rem*”;
- 12) Koło Naukowe Doktryn Politycznych i Prawnych „*Disputo*”;
- 13) Koło Naukowe Historii Prawa;
- 14) Koło Naukowe Języka Niemieckiego Prawniczego „*Jurasprache*”;
- 15) Koło Naukowe Katedry Prawa Finansowego „*Pecunia*”;
- 16) Koło Naukowe Kryminalistyki;
- 17) Koło Naukowe Kryminologii i Polityki Kryminalnej;
- 18) Koło Naukowe Obrotu Dziełami Sztuki i Prawnej Ochrony Dziedzictwa Kulturowego;
- 19) Koło Naukowe Polityki Rozwoju;
- 20) Koło Naukowe Prawa Amerykańskiego „*The American Law Society*”;
- 21) Koło Naukowe Prawa Cywilnego „*Usus Iuris*”;
- 22) Koło Naukowe Prawa Energetycznego i Regulacji Sektorowej;
- 23) Koło Naukowe Prawa Europejskiego „*Europa Concors*”;
- 24) Koło Naukowe Prawa Gospodarczego „*Liberalizacja-Prywatyzacja-Deregulacja*”;
- 25) Koło Naukowe Prawa Handlowego i Rynku Kapitałowego „*Societas*”;
- 26) Koło Naukowe Prawa Konstytucyjnego „*Pro Publico Bono*”;
- 27) Sekcja Praw Człowieka Koła Naukowego Prawa Konstytucyjnego „*Pro Publico Bono*”;
- 28) Koło Naukowe Prawa Medycznego „*Lege Artis*”;
- 29) Koło Naukowe Prawa Międzynarodowego i Dyplomacji „*Inter Gentes*”;
- 30) Koło Naukowe Prawa Pracy „*Laborum Iuris*”;
- 31) Koło Naukowe Prawa Procesowego Cywilnego;
- 32) Koło Naukowe Prawa Rzymskiego „*Bona Fides*”;
- 33) Koło Naukowe Prawa Wyznaniowego;
- 34) Koło Naukowe Prawa Żywnościowego i Ochrony Środowiska „*Pro Natura*”;
- 35) Koło Naukowe Teorii i Filozofii Prawa im. Zygmunta Ziemińskiego;
- 36) Koło Naukowe „*Young Entrepreneurs Association*”;
- 37) Prawnicze Koło Naukowe „*Gender*”;
- 38) Studenckie Koło Naukowe Arbitrażu i Mediacji DIALOG.

W systemie kształcenia studentów *Prawa* ważną rolę odgrywa **Studencka Uniwersytecka Poradnia Prawna**. Udziela ona porad prawnych wyłącznie osobom, których nie stać na poniesienie kosztów profesjonalnej, odpłatnej pomocy prawnej (przez adwokatów i radców prawnych), a także osobom prawnym (między innymi fundacjom i stowarzyszeniom), spełniającym ten warunek. Dodatkowo Poradnia zajmuje się sprawami dyscyplinarnymi na poznańskich uczelniach wyższych, występując w roli obrońców obwinionych studentów. Ponadto studenci Poradni pełnią rolę kuratorów dla osób nieznanych z miejsca pobytu w postępowaniach toczących się przed sądami okręgu poznańskiego oraz w postępowaniach administracyjnych prowadzonych przez organy władzy publicznej mające siedzibę w Poznaniu. Porady prawne udzielane są przez studentów, wyłącznie w formie pisemnych opinii wraz z ewentualnymi pismami procesowymi do samodzielnego złożenia przez klienta. Nad organizacją pracy studentów Poradni czuwają Koordynatorzy Sekcji, natomiast nad merytoryczną poprawnością udzielanych porad prawnych – Opiekunowie Merytoryczni Sekcji, będący czynnie działającymi praktykami i pracownikami badawczo-dydaktycznymi Wydziału. Wobec dużego napływu interesantów posługujących się językiem ukraińskim, zespół Poradni poszerzono o grupę świadczącą pomoc w tym języku³⁴⁵.

Punkt 8.3

Wsparcie krajowej i międzynarodowej mobilności studentów.

System – zarówno krajowej, jak i międzynarodowej – mobilności studenckiej opiera się przede wszystkim na funkcjonowaniu trzech programów: MOST, ERASMUS+ oraz MISHiS.

Pierwszym z nich jest **Program Mobilności Studentów i Doktorantów MOST**. Udział w nim jest bezpłatny i niezależny od trybu studiów. MOST daje możliwość³⁴⁶:

- 1) realizacji programu studiów na uczelni innej niż macierzysta;
- 2) wyboru dodatkowych, związanych z zainteresowaniem studenta, zajęć dydaktycznych;
- 3) nawiązania kontaktu ze specjalistami w danej dziedzinie, pracującymi na uczelni innej niż macierzysta;
- 4) korzystania z księgozbioru innej uczelni, wykonywania kwerend bibliotecznych poza ośrodkiem macierzystym;
- 5) prowadzenia badań do pracy seminaryjnej, magisterskiej, czy dysertacji doktorskiej w środowisku powiązanym z przedmiotem analiz;
- 6) nawiązania kontaktów ze środowiskiem naukowym innego wydziału, instytutu, katedry;
- 7) wykazania się, także przed przyszłym pracodawcą, umiejętnością adaptacji do nowych warunków, mobilnością.

³⁴⁵ https://poradnia.home.amu.edu.pl/?page_id=198

³⁴⁶ www.most.amu.edu.pl/index.php/strona-glowna

Program adresowany jest do studentów i doktorantów szkół będących sygnatariuszami Porozumienia Uniwersytetów Polskich na rzecz Jakości Kształcenia, a także szkół mających status uczelni stowarzyszonej z Programem MOST. Zasady uczestnictwa w nim określa regulamin³⁴⁷. Z końcem października 2021 r. ruszyła kolejna rekrutacja – tym razem na semestr letni roku akademickiego 2021/2022.

Drugim ważnym programem jest program **ERASMUS+** – program Unii Europejskiej w dziedzinie edukacji, szkoleń, młodzieży i sportu, który kontynuuje europejskie programy edukacyjne realizowane od 1998 r.³⁴⁸. Jego celem jest wspieranie uczniów, studentów, nauczycieli, wykładowców i wolontariuszy w prowadzeniu międzynarodowych projektów służących podnoszeniu kompetencji. Do udziału w programie są zatem uprawnione także instytucje (organizacje) publiczne i prywatne wspierające edukację formalną oraz uczenie się pozaformalne i nieformalne osób w każdym wieku. Szczegółowe informacje na temat programu znajdują się na stronie uniwersyteckiego oraz wydziałowego biura programu³⁴⁹.

Studenci *Prawa* stanowią najliczniejszą na UAM grupę uczestników programu ERASMUS+. Wyjeżdżają głównie na semestralne albo całoroczne studia w jednej z kilkudziesięciu partnerskich uczelni WPiA, ewentualnie na praktyki³⁵⁰. Wydział na bieżąco informuje studentów o programie i stale zachęca do korzystania z możliwości, jakie przed nimi otwiera³⁵¹. Corocznie organizowane są spotkania informacyjne, natomiast aktualności zamieszcza się na stronie internetowej Wydziału oraz na portalu społecznościowym FB³⁵².

Trzecim programem są **Międzyobszarowe Indywidualna Studia Humanistyczne i Społeczne (MISHiS)**, odbywane w formie stacjonarnej jako studia I stopnia, II stopnia bądź jako jednolite studia magisterskie (w przypadku gdy kierunkiem wiodącym jest *Prawo*)³⁵³. Na MISHiS można uzyskać więcej niż jeden tytuł licencjata oraz magistra. Studenci MISHiS-u mają prawo do uczestniczenia w zajęciach zgodnie z Regulaminem studiów UAM, a także do uczęszczania na wszystkie zajęcia, które są prowadzone na kierunkach i specjalnościach funkcjonujących w ramach programu MISHiS, oraz do ich zaliczania. Mogą też zyskać prawo do realizowania i zaliczania zajęć z oferty innych wydziałów UAM lub uczelni. W tym celu muszą otrzymać zgodę dziekana lub dyrektora wybranej jednostki, zgodę tutora oraz akceptację Dyrektora MISHiS. Studentom MISHiS przysługuje indywidualna organizacja studiów według zasad określonych przez wspomniany Regulamin studiów. Studenci rozpoczynający studia powinni wybrać kierunek wiodący do 15 października danego roku akademickiego, spośród kierunków wymienionych w uchwale rekrutacyjnej MISHiS³⁵⁴.

³⁴⁷ <http://most.amu.edu.pl/data/REG2017.pdf>

³⁴⁸ <https://erasmus.amu.edu.pl/>

³⁴⁹ <https://erasmus.amu.edu.pl/>

³⁵⁰ Wykaz uczelni partnerskich WPiA w programie ERASMUS+ zawiera załącznik R-C1-K7-P4-1.

³⁵¹ <https://prawo.amu.edu.pl/erasmus/studia/informacje-dla-zainteresowanych-wyjazdem/partnerzy>

³⁵² <https://prawo.amu.edu.pl/erasmus/studia/dla-przebywajacych-na-stypendium>

<https://prawo.amu.edu.pl/erasmus/studia/informacje-dla-zainteresowanych-wyjazdem/rekrutacja>

³⁵³ <http://mishis.amu.edu.pl/>

³⁵⁴ <http://mishis.amu.edu.pl/organizacja-studiow/organizacja-studiow/>

Studenci *Prawa* biorą także udział w wymianie międzynarodowej w ramach umów bilateralnych – tytułem przykładu, aktualnie na wymianie w Korei Południowej przebywają dwie studentki WPiA.

Poza opisanymi formami wsparcia mobilności Wydział przekazuje studentom informacje dotyczące oferty innych podmiotów; niekiedy pośredniczy też w rekrutacji do organizowanych przez nie programów, takich jak:

- 1) Międzynarodowe Stypendium Parlamentarne w Bundestagu³⁵⁵;
- 2) programy stypendialne Rządu Francuskiego oraz Ministerstwa Europy i Spraw Zagranicznych³⁵⁶;
- 3) wakacyjny program *The Fund for American Studies*³⁵⁷;
- 4) *European Master's Degree In Human Rights & Democratisation* – Europejski Program Studiów Magisterskich w Dziedzinie Praw Człowieka i Demokracji (E.MA)³⁵⁸;
- 5) „Stypendia po szwajcarsku” – szkolenie z pisania wniosków stypendialnych do funduszu stypendialnego SCIEX w ramach szwajcarsko-polskiego programu współpracy³⁵⁹;
- 6) „Stypendia do Szwecji” dla studentów i naukowców³⁶⁰.

Punkt 8.4

Wsparcie prowadzenia działalności naukowej oraz publikowania lub prezentacji jej wyników, jak również w uczestniczeniu w różnych formach komunikacji naukowej lub twórczości artystycznej.

Wydział przywiązuje dużą wagę do wsparcia działalności naukowej studentów. Przede wszystkim włączając w nią studentów *Prawa*. Wyraża się to w szczególności w³⁶¹:

- 1) indywidualnych projektach badawczych – w takich programach jak Diamentowy Grant czy „Inicjatywa Doskonałości – Uczelnia Badawcza” (ID-UB);
- 2) projektach badawczych kierowanych przez kadrę naukową Wydziału – a finansowanych ze środków Narodowego Centrum Nauki oraz programu ID-UB;
- 3) kołach naukowych – organizujących spotkania, debaty, warsztaty i konferencje; ich członkowie są autorami publikacji naukowych, z których część wieńczy projekty realizowane w tworzonych przez koła zespołach badawczych.

³⁵⁵ <https://amu.edu.pl/archiwum/wydarzenia/300926-miedzynarodowe-stypendium-parlamentarne-w-bundestagu>

³⁵⁶ <https://prawo.amu.edu.pl/dla-studenta/content/wpia-student/420801-program-stypendialny-eiffel-excellence>

³⁵⁷ [Wydział Prawa i Administracji - Stypendium w USA \(amu.edu.pl\)](#)

³⁵⁸ [Wydział Prawa i Administracji - European Master's Degree in Human Rights & Democratisation - Europejski Program Studiów Magisterskich W Dziedzinie Praw Człowieka i Demokracji \(E.Ma\) \(amu.edu.pl\)](#)

³⁵⁹ [Wydział Prawa i Administracji - Stypendia po szwajcarsku. Szkolenie z pisania wniosków stypendialnych do Funduszu Stypendialnego SCIEX w ramach Szwajcarsko – Polskiego Programu Współpracy](#)

³⁶⁰ [Wydział Prawa i Administracji - Stypendia do Szwecji dla studentów i naukowców \(amu.edu.pl\)](#)

³⁶¹ Wybrane osiągnięcia studentów i doktorantów WPiA w latach 2017-2021 ukazuje zestawienie zawarte w załączniku R-C1-K8-P4.

Indywidualne projekty badawcze³⁶². W ostatnich kilku latach **6 studentów Prawa** było beneficjentami ministerialnego programu **Diamantowy Grant**, realizując następujące projekty:

- 1) Paweł Grobelny – projekt *Efektywność nowych instrumentów ochrony krajobrazu dla zapewnienia ładu przestrzennego w reklamach*;
- 2) Tymoteusz Mądry – projekt *Identyfikacja przyczyn niskiego pokrycia terenów miast na prawach powiatu miejscowymi planami zagospodarowania*;
- 3) Mateusz Sobolewski – projekt *Prawo konsumenckie a ustrój gospodarczy państwa*;
- 4) Rafał Świergiel – projekt *Rola procesów polityczno-społecznych w kształtowaniu ustroju konstytucyjnego Rzeczypospolitej Polskiej*;
- 5) Katarzyna Frątczak – projekt *Rozwój chrząszcza z gatunku *Creophilus maxillosus* (Coleoptera: Staphylinidae) – ocena przydatności w szacowaniu czasu śmierci*;
- 6) Piotr Alexandrowicz – projekt *Wiążąca moc umów. Źródła swobody umów w prawie kanonicznym a współczesne kontrowersje co do jej podstaw*.

Z kolei **5 studentów Prawa** realizowało indywidualne projekty finansowane z uczelnianego programu „**ID-UB Study@Research**”³⁶³ – aż 4 z nich uzyskało środki w roku akademickim 2020/2021³⁶⁴:

- 1) Szymon Chorodeński – projekt *Przypisanie odpowiedzialności karnej za skutki działania systemów sztucznej inteligencji*;
- 2) Filip Gołędzinowski – projekt *Osoba prawna jako członek zarządu w niektórych systemach prawnych*;
- 3) Sebastian Michalak – projekt *Wpływ projektowanych zmian Kodeksu spółek handlowych w zakresie prawa holdingowego na funkcjonowanie grup spółek*;
- 4) Agata Rozynek – projekt *Legalność zabiegów medycyny estetycznej – karnoprawna ochrona autonomii pacjenta i granice dopuszczalności jej naruszenia*.

Program ten jest skierowany do studentów studiów magisterskich, a ma na celu wspieranie kształcenia w powiązaniu z badaniami, poprzez stymulowanie pracy naukowej studentów systemem grantów – indywidualnych lub zespołowych, realizowanych na przykład przez koła naukowe. Warto podkreślić, że w kolejnej, oczekującej na rozstrzygnięcie edycji tego programu wnioski złożyło kilkunastu studentów *Prawa*.

Ponadto **3 studentów Prawa** – Szymon Nowak, Piotr Ostrowski oraz Konrad Zaleski – zostało laureatami innego uczelnianego konkursu „**ID-UB BESTStudentGRANT**”³⁶⁵, którego celem jest wyszukiwanie studentów wybitnie uzdolnionych, zachęcenie ich do podjęcia badań naukowych na początkowym etapie studiów oraz wsparcie w realizacji indywidualnego projektu badawczego.

³⁶² Wykaz grantów UAM realizowanych przez studentów *Prawa* w latach 2017-2021 stanowi załącznik R-C1-K4-P3.

³⁶³ <https://amu.edu.pl/studenci/programy-studenckie/study@research>

³⁶⁴ <https://amu.edu.pl/nauka/aktualnosci-inicjatywa-doskonalsci-uczelnia-badawcza/rozstrzygniecie-iii-edycji-konkursu-study@research>

³⁶⁵ <https://amu.edu.pl/studenci/programy-studenckie/best-student-grant-1/best-student-grant>

Zupełnie nowym programem poszukującym studentów wybitnie uzdolnionych oraz wspierającym ich talenty poprzez włączenie do badań naukowych jest „**ID-UB ADVANCEDBestStudentGRANT**”³⁶⁶. Konkurs jest adresowany do studentów UAM z II roku studiów licencjackich oraz jednolitych studiów magisterskich, którzy w roku akademickim 2020/2021 uzyskali średnią ocen na poziomie co najmniej 4,2. Członkami zespołu badawczego mogą być osoby z II i III roku wspomnianych studiów posiadające status studenta w czasie realizacji zaplanowanego w projekcie zadania. Konkurs obejmuje finansowanie: indywidualnego projektu badawczego studenta albo projektu zespołowego realizowanego przez studencką grupę badawczą. Na rozstrzygnięcie I edycji oczekuje kilku studentów *Prawa*.

Studenci tego kierunku mają również możliwość korzystania z oferowanego przez Fundację UAM programu **FUND_AKCJA**, który promuje pomysły służące upowszechnianiu osiągnięć naukowo-badawczych, dydaktycznych i organizacyjnych Uczelni. W roku 2021 beneficjentkami tego programu były **dwie studentki Prawa**: Marcelina Rosińska i Natalia Teclaw.

Efekty studenckiej aktywności naukowej odzwierciedlają też, przyznawane z uwzględnieniem osiągnięć w tej sferze, **stypendia Rektora UAM**. Na kierunku *Prawo* stypendium to otrzymuje corocznie blisko stu studentów stacjonarnych oraz kilkudziesięciu studentów niestacjonarnych – dane liczbowe prezentuje poniższa tabela, natomiast bardziej wyczerpujące informacje znajdują się w punkcie 8.7:

Studenci	Rok akademicki				
	2017/2018	2018/2019	2019/2020	2020/2021	2021/2022
stacjonarni	104	123	99	94	104
niestacjonarni	44	48	47	56	73
Razem	148	171	146	150	177

Udział w projektach badawczych kierowanych przez kadrę Wydziału. W latach 2017-2021 spośród studentów *Prawa* do badań finansowanych ze środków Narodowego Centrum Nauki zrekrutowano **10 stypendystów**, natomiast do grantów z uczelnianego programu „**ID-UB Wsparcie badań naukowych w obszarze nauk społecznych i humanistycznych**” kolejnych **3**. Szerzej o tym w punkcie 4.3.

Aktywność w kołach naukowych. Rozwój naukowy i zdobywanie kompetencji badawczych umożliwia studentom *Prawa* **30 studenckich kół naukowych** – ich pełną listę podano w punkcie 8.2³⁶⁷:

Działalność badawcza studentów pod auspicjami kół naukowych przejawia się zwłaszcza w organizacji **spotkań naukowych, debat, warsztatów i konferencji**, których w latach 2017-2021 było **ponad 80**.

³⁶⁶ <https://amu.edu.pl/studenci/programy-studenckie/advancedbeststudentgrant>

³⁶⁷ Wykaz działających na WPIA kół naukowych – wraz z dodatkowymi informacjami na ich temat – zawiera również załącznik R-C1-K8-P2-1.

W ramach kół funkcjonują również zespoły badawcze realizujące projekty naukowe zwieńczone publikacją. Przykładem jest projekt zrealizowany w latach 2016-2019 w Kole Nauk Penalnych „*lure et Facto*”. Pod nadzorem jego opiekuna ośmioro studentów *Prawa* prowadziło zaawansowane badania dotyczące zgodności krajowych przepisów ze standardami europejskimi. W efekcie w 2020 r. wydano recenzowaną książkę (pod redakcją M. Kusak) pt. *Dostęp do obrońcy w postępowaniu karnym. Standardy krajowe i europejskie*, w której 8 z 9 rozdziałów opracowali studenci.

Członkowie kół przygotowują publikacje. Wydają też „Zeszyt Prawniczy UAM” (poprzednio: „Zeszyt Studencki Kół Naukowych Wydziału Prawa i Administracji UAM”)³⁶⁸. Jest to czasopismo publikowane od 2011 r. jako rocznik, którego celem jest przedstawienie poglądów młodych naukowców dotyczących bieżących problemów prawnych. Zakres tematyczny czasopisma jest szeroki – na jego treść składają się publikacje z wszystkich dziedzin nauk prawnych. Czasopismo przyjmuje zgłoszenia artykułów i glos od studentów oraz doktorantów, z krajowych i zagranicznych wydziałów prawa. Zgłoszenie opracowania oraz publikacja w czasopiśmie są bezpłatne. W poprzednich latach czasopismo znajdowało się w części „B” wykazu czasopism naukowych Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dorobkiem 2 punktów. Zgodnie z aktualnie obowiązującą regulacją artykuły naukowe opublikowane w tym czasopiśmie otrzymują 5 punktów³⁶⁹. Funkcję redaktora naczelnego pełni obecnie dr Maria Jędrzejczak.

*

W zakresie **wsparcia prowadzenia działalności artystycznej oraz publikowania lub prezentacji jej wyników** przede wszystkim należy zwrócić uwagę na coroczny wydziałowy **Przegląd Artystyczny CIN_ART** – skierowany do całego środowiska akademickiego w Poznaniu. Organizatorom tego kilkudniowego festiwalu przyświeca wizja rozpowszechniania kultury i sztuki poprzez prezentacje twórczości studentów zarówno z Wydziału, jak i z pozostałych części Uniwersytetu. Poza próbą pokazania, że studenci kierunków prawnych potrafią być twórczy, a nie tylko odtwórczy, organizatorzy starają się zaangażować do aktywnego udziału w Przeglądzie wszystkich poznańskich studentów.

Na Wydziale funkcjonuje zespół muzyczny. Studentów z zainteresowaniami muzycznymi zapraszają też uniwersyteckie Chóry (Akademicki i Kameralny) oraz Orkiestra Kameralna UAM³⁷⁰. Studenci, których pasją jest teatr, mogą zapisać się do Teatru „Granda” UAM, afiliowanego przy Wydziale Filologii Polskiej i Klasycznej³⁷¹. Z kolei na Wydziale Studiów Edukacyjnych działa Studenckie Koło Literacko-Teatralne „Dygresja” – grupa teatralna zrzeszająca studentów z różnych kierunków i wydziałów³⁷². Studenci zainteresowani fotografią realizują się w Studenckiej Agencji Fotograficznej przy Wydziale Nauk Politycznych

³⁶⁸ <http://zeszyt.amu.edu.pl/>

³⁶⁹ Wynikającą z § 12 ust. 1 pkt 2 w związku z ust. 8 pkt 2 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 22 lutego 2019 r. w sprawie ewaluacji jakości działalności naukowej.

³⁷⁰ <https://choir.amu.edu.pl/> ; <https://www.facebook.com/amuchoir> ; <https://pl-pl.facebook.com/orkiestra.UAM/>

³⁷¹ <https://pl-pl.facebook.com/teatrgrandaum/>

³⁷² <https://www.facebook.com/sklt.dygresja>

i Dziennikarstwa³⁷³. Studenci mogą też dołączyć do zespołu redakcyjnego Radia Meteor przy Wydziale Fizyki³⁷⁴ – wszędzie tam odnajdzie się studentów *Prawa*!

Studenci Wydziału odnoszą też sukcesy literackie. Całkiem niedawno Jury IV Ogólnouczelnianego Konkursu na Najlepsze Opowiadanie w Języku Angielskim – poświęconego w 2021 r. tematyce „*pandemic and postapandemic reality*” – nagrodziło opowiadanie autorstwa studentki *Prawa*, Anny Jareckiej, zatytułowane *A pinch of hope*.

Punkt 8.5

Wsparcie we wchodzeniu na rynek pracy lub kontynuowaniu edukacji.

Wsparcie studentów we wchodzeniu na rynek pracy lub kontynuowaniu edukacji obejmuje:

- 1) system praktyk obowiązkowych;
- 2) możliwość odbycia praktyk nieobowiązkowych;
- 3) programy praktyk i staży, które fundują i organizują podmioty prywatne oraz publiczne, z własnej inicjatywy;
- 4) warsztaty, szkolenia i seminaria.

Praktyki obowiązkowe są ściśle związane z kierunkiem studiów. Na stronie internetowej Wydziału znajdują się wszelkie niezbędne informacje na temat ich realizacji³⁷⁵.

Cele praktyk oraz odnoszące się do nich efekty uczenia się określone są w sylabusie³⁷⁶ oraz regulaminie praktyk. Obecnie regulamin obowiązkowych studenckich praktyk zawodowych na WPIA (zwany dalej Regulaminem praktyk) stanowi załącznik do uchwały nr 13/2020-2024 Rady programowej kierunku studiów *Prawo* z dnia 25 czerwca 2021 r. w sprawie zasad organizowania, odbywania, nadzorowania i zaliczania obowiązkowych oraz nieobowiązkowych praktyk studenckich dla kierunku studiów *Prawo*³⁷⁷. Wcześniej, tj. przed 1 października 2021 r., obowiązywał regulamin studenckich praktyk ustalony w załączniku nr 2 do uchwały nr 72/2010-2011 Rady WPIA z dnia 18 stycznia 2011 r. w sprawie określenia szczegółowych zasad studiowania na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu (w związku z uchwałą nr 309/2008-209 Rady WPIA z dnia 22 września 2009 r. w sprawie praktyk zawodowych), przy czym od marca 2017 r. – w brzmieniu wynikającym z uchwały nr 152/2016-2017 Rady WPIA z dnia 21 marca 2017 r. w sprawie przyjęcia tekstu jednolitego Regulaminu studenckich praktyk zawodowych na Wydziale Prawa i Administracji UAM w Poznaniu³⁷⁸.

³⁷³ <https://saf.edu.pl>

³⁷⁴ <https://meteor.amu.edu.pl>

³⁷⁵ www.prawo.amu.edu.pl/dla-studenta/dla-studenta/Praktyki-obowiazkowe

³⁷⁶ https://prawo.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0006/419496/Pr_Praktyki-zawodowe-dr-Andrzejewski.pdf

³⁷⁷ https://prawo.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0010/417574/Uchwała-nr-13-Prawo-regulamin-praktyk-studenckich.pdf – a także **załącznik R-C1-K2-P7-1**.

³⁷⁸ https://prawo.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0018/114165/Regulamin-studenckich-praktyk-zawodowych.pdf

Szczegółowe informacje na temat praktyk zawodowych zawarte są przede wszystkim w punkcie 2.7, a ponadto w punktach 3.7 i 5.2.

Praktyki nieobowiązkowe. Zgodnie z § 2 wspomnianej wcześniej uchwały nr 13/2020-2024 Rady programowej kierunku studiów *Prawo* z dnia 25 czerwca 2021 r., za zgodą opiekuna praktyk student *Prawa* może odbywać dodatkowe, nieobowiązkowe praktyki studenckie, których ukończenie odnotowuje się w suplemencie do dyplomu. Zgoda opiekuna powinna określać co najmniej podmiot, u którego student ma odbywać nieobowiązkowe praktyki, okres trwania i łączny wymiar godzinowy tych praktyk oraz sposób potwierdzania ich odbycia i przebiegu oraz ich zaliczania przez opiekuna praktyk. Podmiot, u którego student ma odbywać nieobowiązkowe praktyki, musi zapewniać studentowi w ich trakcie warunki odpowiadające wymogom bezpieczeństwa i higieny pracy, a także umożliwiać opiekunowi praktyk przeprowadzanie kontroli odbywania i przebiegu praktyk.

Poza tym **praktyki nieobowiązkowe i wolontariat** znajdują się w **ofercie Biura Karier UAM**³⁷⁹. Kierownik oraz pracownicy Biura posiadają pełnomocnictwo Rektora UAM do zawierania „umów o współpracy w sprawie organizacji ponadprogramowych praktyk”. W Biurze działa też **Studencki Ambasador Karier UE** – funkcję tę pełni student UAM, nominowany oraz przeszkolony przez Europejski Urząd Doboru Kadr (EPSO) z siedzibą w Brukseli. Zadaniem Ambasadora jest promocja oraz udzielanie informacji na temat możliwości odbycia stażu oraz znalezienia zatrudnienia w instytucjach Unii Europejskiej³⁸⁰. Należy podkreślić, że w Biurze Karier UAM działa **zespół zawodowych doradców**, który pomaga studentom nie tylko zaplanować i wyruszyć na ścieżkę indywidualnej kariery, lecz także usunąć przeszkadzające w tym rozmaite przeszkody. Studenci mogą również skorzystać z nowoczesnego portalu kariery **JobTeaser**, pozwalającego pracodawcom publikować oferty pracy, praktyk i staży, studentom zaś, między innymi, o nie aplikować.

Osobną formą wsparcia są **programy praktyk i staży, które fundują i organizują podmioty prywatne oraz publiczne, z własnej inicjatywy**. Przykładem jest tu Program Staży Studenckich koncentrujący się na tworzeniu i zapewnieniu przez Urząd Miasta Poznania wszelkich niezbędnych ram i zasad, warunków formalnych, merytorycznych, technicznych i finansowych, dla czteromiesięcznej „nauki praktycznej”³⁸¹. Ponadto warto zwrócić uwagę na bardzo bogatą ofertę praktyk oferowanych przez instytucje publiczne, kancelarie oraz inne podmioty, jak choćby przedsiębiorstwa – między innymi: „Masz staż” w Wyborcza.pl, program Akcelerator Kariery w Ministerstwie Finansów, płatne staże w Komisji Europejskiej, program staży Wrigley Poland wraz z Fundacją Rozwoju Talentów, wolontariat studencki w Wielopolskim Urzędzie Wojewódzkim.

Ważną formą wsparcia studentów są **warsztaty, szkolenia i seminaria**. Trzeba chociażby wspomnieć o jednym z niedawnych wydarzeń tego typu, jakim były weekendowe warsztaty kompetencyjne z komunikacji w konflikcie i mediacji, zorganizowane 6-8 października 2021 r. przez WPiA oraz Wydział Psychologii i Kognitywistyki UAM dla studentów ostatnich dwóch lat studiów magisterskich i licencjackich. Inny przykład mogą stanowić warsztaty zorganizowane w maju 2019 r. przez Krajową Szkołę Administracji Publicznej pt. *Podejście projektowe w administracji*³⁸².

³⁷⁹ <https://biurokarier.amu.edu.pl/Panel-studenta-i-absolwenta/praktyki-ponadprogramowewolontariat>

³⁸⁰ <https://biurokarier.amu.edu.pl/Panel-studenta-i-absolwenta/kariera-w-instytucjach-ue>

³⁸¹ [Staż - Staże - Poznan.pl \(www.poznan.pl\)](http://www.poznan.pl)

³⁸² <http://ksap.gov.pl/.../spotkania-z-administracja-w-ksap-podej...>

Istotne znaczenie w systemie przygotowania studentów do funkcjonowania na rynku pracy odgrywa **Studencka Uniwersytecka Poradnia Prawna**. W jej ramach studenci, działający pod nadzorem doświadczonych opiekunów, udzielają porad prawnych osobom, których nie stać na poniesienie kosztów profesjonalnej, odpłatnej pomocy prawnej (przez adwokatów i radców prawnych), a także osobom prawnym (między innymi fundacjom i stowarzyszeniom), spełniającym ten warunek. Więcej informacji o Poradni zamieszczono w punkcie 8.2.

Punkt 8.6

Wsparcie aktywności studentów: sportowej, artystycznej, organizacyjnej, w zakresie przedsiębiorczości.

Uczelnia i Wydział promują i wspierają rozmaite formy pozanaukowej aktywności studentów.

Na temat **działalności kulturalnej** była już mowa w punkcie 8.4 – przypomnieć wypada zwłaszcza Przegląd Artystyczny CIN_ART. Wydział angażuje się w to wydarzenie nie tylko organizacyjnie, lecz również w szerokim zakresie finansowo. Do dyspozycji wydziałowych twórców i artystów udostępnia się hol budynku dydaktycznego *Collegium Iuridicum Novum*, w którym mogą przedstawiać swoje dokonania, chociażby w formie wystaw.

*

Uczelnia należy do grona **najbardziej usportowionych uczelni wyższych w Polsce**. Sieć nowoczesnych i świetnie wyposażonych obiektów sportowych, wysoko wykwalifikowana kadra trenerska oraz szeroka gama oferowanych dyscyplin, w których studenci mogą się doskonalić, sprawiają, że UAM stanowi doskonałą wizytówkę działalności związanej z upowszechnianiem kultury fizycznej.

Aktywność sportowa promowana jest przede wszystkim na poziomie ogólnouniwersyteckim, w postaci bardzo bogatej oferty Studium Wychowania Fizycznego i Sportu UAM³⁸³. Posiada ono rozbudowaną i nowoczesną bazę sportową³⁸⁴, usytuowaną w kompleksie uczelnianym oraz w obiektach wynajmowanych. Większość zajęć – prowadzonych na wszystkich poziomach, począwszy od podstawowego poprzez zaawansowany aż do mistrzowskiego – odbywa się w Hali Sportowej UAM, na którą składają się: boisko sportowe, sala do aerobiku, sala *interbicycle*, siłownia, zespół pomieszczeń do odnowy biologicznej. W kompleksie znajduje się także nowoczesna pływalnia. Zajęcia sportowe odbywają się również na kortach tenisowych UAM, mniejszym boisku oraz w trzech innych salach sportowych i salce rehabilitacyjnej.

W ramach Uczelni funkcjonuje Klub Uczelniany AZS³⁸⁵, w którym prężnie rozwijają się liczne sekcje sportowe. Studenci mają możliwość rozwijania umiejętności sportowych, w tym wyczynowo, w dziesiątkach dyscyplin, takich jak futsal, szermierka, piłka nożna, siatkówka, pływanie, aerobik, dyscypliny dla studentów z niepełnosprawnościami, narciarstwo alpejskie i snowboard, wioślarstwo,

³⁸³ <https://swfis.amu.edu.pl>

³⁸⁴ https://swfis.amu.edu.pl/?page_id=51

³⁸⁵ <https://www.uamsport.pl>

judo, squash, karate, joga, trójbój siłowy, kolarstwo górskie, koszykówka³⁸⁶. Ponadto **mogą ukończyć kursy na „Instruktora sportu”** w zakresie jogi, aikido, pilates, szermierki, tenisa i pływania, a także treningu personalnego³⁸⁷.

Trenowani przez nauczycieli SWFiS **zawodnicy-studenci UAM osiągają bardzo wysokie wyniki oraz zdobywają medale** na Akademickich Mistrzostwach Europy, Akademickich Mistrzostwach Polski, Mistrzostwach Polski Uniwersytetów i wielu innych, zarówno w klasyfikacji indywidualnej, jak i drużynowej.

Studenci Uczelni spełniają się również w sporcie elektronicznym w ramach Esports Association Polska i Ligi akademickiej³⁸⁸. **Organizacja Sportowa Ligi Akademickiej „Koziołki UAM” odnosi na tym polu rozliczne sukcesy**, na przykład w *Rainbow Six Siege*, *Overwatch*, *League of Legends* czy *Starcraft 2*³⁸⁹. W dobie pandemii COVID-19 niezwykle cenne i cieszące się popularnością wydarzenie stanowiły wewnątrz- i międzywydziałowe **rozgrywki w Pierwszym E-sportowym Turnieju Akademickim UAM** (w *League of Legends*, *Counter Strike Global Offensive* itp.), zorganizowane w marcu 2021 r. przez Samorząd Studentów, Studium Wychowania Fizycznego i Sportu UAM oraz Sekcję e-sportową AZS „Koziołki UAM”³⁹⁰.

Warto odnotować, że na Uniwersytecie **corocznie – 8 maja – organizowany jest wolny od zajęć dydaktycznych Dzień Sportu**.

*

Istotna aktywność artystyczna lub sportowa daje podstawę do udzielenia zgody na indywidualną organizację studiów (o której była już mowa w punkcie 8.1), zdecydowanie ułatwiającą łączenie studiowania z inną, zasługującą na wsparcie Uczelni aktywnością.

Ponadto student, który uzyskał osiągnięcia artystyczne lub osiągnięcia sportowe we współzawodnictwie co najmniej na poziomie krajowym, może otrzymać **stypendium rektorskie**, o czym szerzej w punkcie 8.7.

Należy też wspomnieć, że **Fundacja UAM prowadzi program stypendialny** przeznaczony dla sportowców reprezentujących Uczelnię w rozgrywkach na szczeblu krajowym i międzynarodowym³⁹¹.

Jak już powiedziano, Wydział angażuje się w działania kulturalne studentów tak organizacyjnie, jak finansowo. Wspierając ich aktywność organizacyjną, Wydział pomaga w zakładaniu oraz zapewnieniu opiekunów licznych kół naukowych, a także w organizacji studenckich wydarzeń o wymiarze naukowym, na przykład konferencji, spotkań czy warsztatów.

³⁸⁶ https://swfis.amu.edu.pl/?page_id=39 ; https://swfis.amu.edu.pl/?page_id=41

³⁸⁷ https://swfis.amu.edu.pl/?page_id=53

³⁸⁸ https://swfis.amu.edu.pl/?page_id=1399

³⁸⁹ <https://www.facebook.com/KoziołkiUAM>

³⁹⁰ <https://amu.edu.pl/wiadomosci/aktualnosci/studenci/miedzywydzialowe-rozgrywki-e-sportowe-uam>

³⁹¹ <https://fuam.pl/pl/stypendia-dla-studentow-uam-sportowcow/>

Studenci aktywnie uczestniczą też w podejmowaniu kluczowych decyzji związanych z kształceniem na Wydziale, zasiadając między innymi w radach programowych (grup) kierunków studiów.

*

Wydział na bieżąco pomaga Samorządowi Studentów, który – niezależnie od swych bardzo istotnych zadań statutowych – wspiera i organizuje szereg ważnych dla wydziałowej Społeczności przedsięwzięć o charakterze kulturalnym, takich jak absolutoria, spotkania i konferencje z udziałem znanych osobistości ze świata nauki, polityki, kultury i sztuki czy różnego rodzaju spotkania i imprezy integracyjne³⁹². Do dyspozycji Samorządu Studentów oddano pokój 4.4 w *Collegium Iuridicum Novum*.

Punkt 8.7

System motywowania studentów do osiągania lepszych wyników w nauce oraz działalności naukowej oraz sposobów wsparcia studentów wybitnych.

System motywowania studentów do osiągania lepszych wyników w nauce i działalności naukowej oraz sposobów wsparcia studentów wybitnych obejmuje:

- 1) wewnętrzny system stypendialny;
- 2) stypendia ministerialne;
- 3) nagrody i wyróżnienia dla najlepszych absolwentów;
- 4) stypendia i nagrody fundowane przez podmioty publiczne i prywatne;
- 5) konkursy wiedzy;
- 6) konkurs na najlepsze prace dyplomowe.

Wewnętrzny system stypendialny – współtworzą dwa stypendia: pierwszym z nich jest „**stypendium rektora**” (zwane dalej także stypendium rektorskim), przewidziane w art. 91 ust. 1 Prawa o szkolnictwie wyższym i nauce, natomiast drugim – „**stypendium naukowe Rektora UAM**”, przyznawane na podstawie art. 420 ust. 1 tej ustawy.

Na mocy pierwszego z powołanych przepisów oraz § 24 Regulaminu świadczeń dla studentów i doktorantów UAM³⁹³, stypendium rektora może otrzymać student, który uzyskał wyróżniające wyniki w nauce, osiągnięcia naukowe lub artystyczne, lub osiągnięcia sportowe we współzawodnictwie co

³⁹² [Rada Samorządu Studentów WPIA UAM - Strona główna | Facebook](#)
[RSS WPIA UAM \(@samorząd.wpia\) • Zdjęcia i filmy na Instagramie](#)

³⁹³ Zarządzenie nr 365/2019/2020 Rektora UAM z dnia 1 października 2019 r. w sprawie ustalenia regulaminu świadczeń dla studentów i doktorantów Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu:
https://bip.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0023/75335/365_2019_2020_Zarzadzenie-Rektora_regulamin-swiadczen-dla-studentow-i-doktorantow-UAM.pdf
Tekst Regulaminu: https://bip.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0025/75337/365_2019_2020_Zalacznik-do-Zarzadzenia-JMR-regulamin-swiadczen-dla-studentow.pdf
Nowelizacje Regulaminu: https://bip.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0014/131513/ZR-485-2019-2020wersja.pdf
https://bip.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0019/143524/ZR-14-2019-2020.pdf

najmniej na poziomie krajowym. W oparciu o drugi ze wskazanych przepisów Prawa o szkolnictwie wyższym i nauce, Uczelnia stworzyła własny fundusz na stypendia za wyniki w nauce dla studentów oraz stypendia naukowe dla pracowników i doktorantów. W związku z tym wprowadzono regulamin przyznawania stypendiów naukowych Rektora UAM³⁹⁴.

Stypendium rektora. Student może się o nie ubiegać nie wcześniej niż po zaliczeniu I roku studiów. O stypendium może ubiegać się również student I roku studiów drugiego stopnia rozpoczętych w ciągu roku od ukończenia studiów pierwszego stopnia, który uzyskał na ostatnim roku studiów pierwszego stopnia wyniki uzasadniające przyznanie stypendium, obowiązujące na uczelni i kierunku, na którym podjął studia uzupełniające.

Niezależnie od tego o stypendium może ubiegać się student przyjęty na I rok studiów pierwszego stopnia lub na I rok jednolitych studiów magisterskich, w roku złożenia egzaminu maturalnego, który jest laureatem międzynarodowej olimpiady przedmiotowej albo laureatem lub finalistą olimpiady przedmiotowej o zasięgu ogólnopolskim, o których mowa w przepisach o systemie oświaty, lub będący co najmniej medalistą we współzawodnictwie o tytuł Mistrza Polski w sporcie, o którym mowa w przepisach o sporcie.

Stypendium rektorskie może otrzymać wyłącznie student znajdujący się w grupie do 10% najlepszych studentów kierunku, ale jest ono przyznawane wyłącznie na wniosek zainteresowanego. Odsetek uprawnionych ustalany jest corocznie, z uwzględnieniem wielkości funduszu stypendialnego, ze staraniem, by świadczenie było co najmniej w wysokości przyznawanego w poprzedzającym roku akademickim lub by nie było znacząco niższe od tego stypendium. Stypendium rektorskie student może otrzymywać tylko na jednym kierunku studiów i nie przysługuje ono po ukończeniu pierwszego kierunku, z wyjątkiem sytuacji, gdy kontynuuje on studia po ukończeniu studiów pierwszego stopnia w celu uzyskania tytułu zawodowego magistra lub równorzędnego; łączny czas trwania pobierania stypendium nie może jednak przekraczać sześciu lat (niezależnie od tego, czy studia te zostały ukończone, czy też nie; okresy tych studiów sumują się). Przedstawione zasady obowiązują niezależnie od kierunku, wydziału i uczelni, na której odbywane są studia. Stypendium przyznawane jest na rok akademicki, a wypłacane co miesiąc, od października do czerwca włącznie, z wyjątkiem przypadku, gdy ostatni rok studiów, zgodnie z planem studiów, trwa tylko jeden semestr.

Stypendium naukowe Rektora UAM. To z kolei stypendium może być przyznane studentowi studiów II stopnia lub dwóch ostatnich lat studiów jednolitych studiów magisterskich, który spełnia następujące warunki:

³⁹⁴ Zarządzenie nr 134/2020/2021 Rektora UAM z dnia 13 lipca 2021 r. w sprawie wprowadzenia regulaminu przyznawania stypendiów naukowych Rektora Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu dla nauczycieli akademickich oraz studentów i doktorantów z własnego funduszu stypendialnego:

https://bip.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0026/250577/ZR-134-2020-2021.pdf

Tekst Regulaminu: https://bip.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0020/250580/ZR-134-2020-2021-Zal..pdf

Nowelizacja Regulaminu: https://bip.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0027/268182/ZR-145-2021-2022.pdf

Zob. również zarządzenie nr 146/2021/2022 Rektora UAM z dnia 14 października 2021 r. w sprawie przyznawania stypendiów naukowych Rektora w roku 2021: https://bip.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0035/268667/ZR-146-2021-2022.pdf

- 1) jest autorem publikacji naukowych, opublikowanych w czasopismach naukowych w trakcie studiów;
- 2) aktywnie uczestniczy w pracach studenckich kół naukowych;
- 3) legitymuje się średnią ocen uzyskanych w czasie studiów, z uwzględnieniem ocen uzyskanych w czasie studiów pierwszego stopnia, wynoszącą co najmniej 4,75.

Stypendia ministerialne. Kwestię stypendiów ministerialnych regulują: art. 93 ust. 1-3, art. 359, art. 361 i art. 363 pkt 1 Prawa o szkolnictwie wyższym i nauce oraz rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 1 kwietnia 2019 r. w sprawie stypendiów ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego i nauki dla studentów i wybitnych młodych naukowców (Dz. U. z 2021 r. poz. 725, z późn. zm.).

Stypendium ministra może otrzymać student wykazujący się:

- 1) znaczącymi osiągnięciami naukowymi lub artystycznymi związanymi ze studiami; lub
- 2) znaczącymi osiągnięciami sportowymi.

Stypendium ministra przysługuje na studiach pierwszego stopnia, studiach drugiego stopnia i jednolitych studiach magisterskich, przy czym student kształcący się równocześnie na kilku kierunkach studiów może otrzymać stypendium tylko na jednym, wskazanym przez niego kierunku. Stypendium nie przysługuje studentowi:

- 1) jeżeli od rozpoczęcia przez niego studiów upłynęło 6 lat;
- 2) posiadającemu tytuł zawodowy:
 - a) magistra, magistra inżyniera albo równorzędny,
 - b) licencjata, inżyniera albo równorzędny, jeżeli ponownie podejmuje studia pierwszego stopnia.

Nagrody i wyróżnienia dla najlepszych absolwentów są przyznawane przez władze rektorskie oraz władze dziekańskie. Najbardziej prestiżowym wyróżnieniem – uzyskiwanym między innymi przez absolwentów Wydziału – jest **Medal Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu**, który przyznaje się absolwentom w uznaniu ich wybitnych osiągnięć. Wymagania, jakie łącznie musi spełniać laureat, to:

- 1) uzyskanie z egzaminów wskazanych przez Wydział średniej ocen nie niższej niż 4,7;
- 2) zdanie egzaminu magisterskiego do dnia 30 czerwca w roku planowanego ukończenia studiów i uzyskanie z pracy magisterskiej i egzaminu magisterskiego oceny bardzo dobrej;
- 3) branie czynnego udziału w życiu naukowym i kulturalnym Uniwersytetu.

Drugim z uczelnianych wyróżnień jest **Studencki Laur**, nadawany studentom jako wyraz uznania za wysokie wyniki w nauce oraz za aktywność badawczą i osiągnięcia naukowe. Aby zdobyć Laur, student musi:

- 1) uzyskać zaliczenie roku studiów do dnia 30 czerwca;
- 2) zdobyć wysokie wyniki w nauce;
- 3) osiągnąć sukcesy naukowe w kraju i za granicą;

- 4) aktywnie uczestniczyć w życiu naukowym Uniwersytetu;
- 5) zachowywać prawa studenta w następnym roku akademickim.

Nie można też zapomnieć o nowej nagrodzie „**Spółecznik Roku**”, przyznawanej za szczególne osiągnięcia w działalności społecznej oraz aktywną działalność na rzecz środowiska akademickiego³⁹⁵. W 2021 r. tytuł ten otrzymało 7 studentów Wydziału, w tym kilku z kierunku *Prawo*.

Ważnym elementem motywowania studentów i nagradzania absolwentów są **nagrody, stypendia i konkursy organizowane przez podmioty prywatne, instytucje państwowe i samorządowe**. Wśród tej grupy należy wymienić:

- 1) „Stypendia im. dr. Jana Kulczyka dla studentów i doktorantów” - najstarszy program stypendialny Fundacji UAM, realizowany od 1999 r., obecnie we współpracy z Kulczyk Foundation oraz Uniwersytetem im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Współpraca ta stanowi doskonały przykład współdziałania uczelni, jednostki naukowej oraz biznesu we wspieraniu rozwoju młodych, wyróżniających się studentów i doktorantów. Stypendia przyznawane są studentom i doktorantom UAM za bardzo dobre wyniki w nauce, wybitne osiągnięcia naukowe oraz aktywność na rzecz Uniwersytetu. Uwzględniona może być również trudna sytuacja materialna kandydatów³⁹⁶;
- 2) „Nagrodę Miasta Poznania za wyróżniającą się pracę doktorską” i „Nagrodę Miasta Poznania za wyróżniającą się pracę magisterską”³⁹⁷. Celem konkursu na najlepsze prace magisterskie i doktorskie obronione na poznańskich uczelniach i w poznańskich placówkach naukowych jest zaangażowanie młodych talentów na rzecz rozwoju miasta oraz promowanie ich osiągnięć. Do konkursu mogą być zgłaszane prace powstałe we wszystkich uczelniach i placówkach naukowych Poznania, z dziedzin i dyscyplin nauki, które mogą znaleźć zastosowanie w funkcjonowaniu, rozwoju lub promocji Poznania³⁹⁸;
- 3) „Stypendia dla studentów poznańskich uczelni – laureatów i finalistów ogólnopolskich olimpiad przedmiotowych”³⁹⁹, o które mogą się ubiegać kandydaci posiadający tytuł laureata lub finalisty ogólnopolskiej olimpiady przedmiotowej, w dziedzinach określonych co roku przez Prezydenta Miasta Poznania;
- 4) nagrody w Konkursie Bankowego Funduszu Gwarancyjnego na najlepsze prace licencjackie, magisterskie i doktorskie z zakresu systemów gwarantowania depozytów, restrukturyzacji lub uporządkowanej likwidacji instytucji finansowych, infrastruktury regulacyjnej systemu finansowego, problematyki bezpieczeństwa finansowego banków oraz stabilności finansowej⁴⁰⁰;

³⁹⁵ <https://prawo.amu.edu.pl/strona-glowna/content-wpia-gony/416730-nagroda-spolecznic-roku>

³⁹⁶ <https://fuam.pl/pl/stypendia-im-jana-kulczyka/>

³⁹⁷ <https://bip.poznan.pl/bip/sprawy/nagrody-miasta-poznania-za-wyrozniajaca-sie-prace-magisterska-i-doktorska,386359/>

³⁹⁸ <https://www.poznan.pl/mim/studia/stypendysci-2021-2022,p,10646,10647,61954.html>

³⁹⁹ <https://bip.poznan.pl/bip/sprawy/stypendia-dla-studentow-poznanskich-uczelni-laureatow-i-finalistow-ogolnopolskich-olimpiad-przedmiotowych,239420/>

⁴⁰⁰ <https://www.bfg.pl/konkurs/>

- 5) stypendia rozwojowe Santander. Grupa Santander przeznaczyła ponad 2 mld euro na inicjatywy akademickie za pośrednictwem programu *Santander Universidades* i przyznała ponad 630 000 stypendiów i grantów. Działania w sferze społecznej odpowiedzialności biznesu, obejmujące między innymi wsparcie edukacji i zrównoważonej gospodarki czy przeciwdziałanie nierówności płci, są trwale wpisane w strategię banku i stanowią ważną, integralną część realizacji agendy *Responsible Banking* w Santander Bank Polska⁴⁰¹;
- 6) „Konkurs na Najlepszą Pracę Magisterską z zakresu prawa podatkowego «Tax Master»” organizowany przez Wielkopolski Oddział Krajowej Izby Doradców Podatkowych;
- 7) Nagrodę Stowarzyszenia przeciw Antysemityzmowi i Ksenofobii Otwarta Rzeczpospolita w Konkursu Prac Magisterskich im. Jana Józefa Lipskiego.

Na koniec warto również podkreślić **znaczenie rozmaitych konkursów wewnętrznych**. Najbardziej rozpoznawalnym na Wydziale jest **Konkurs im. prof. Kazimierza Kolańczyka** na najlepsze prace magisterskie. Listę jego laureatów za lata 2019/2020 oraz 2020/2021 zamieszczono w punkcie 3.9.

W ostatnich latach wyjątkową popularnością studentów cieszą się również konkursy w ramach Inicjatywy Doskonałości:

Nową formą wsparcia w prowadzeniu działalności naukowej są wspomniane wcześniej konkursy:

- 1) „ID-UB Study@Research”⁴⁰² – program ten jest skierowany do studentów studiów magisterskich, a ma na celu wspieranie kształcenia w powiązaniu z badaniami, poprzez stymulowanie pracy naukowej studentów systemem grantów – indywidualnych lub zespołowych, realizowanych na przykład przez koła naukowe; warto podkreślić, że dotąd granty zdobyło 5 studentów *Prawa*; w kolejnej, oczekującej na rozstrzygnięcie edycji tego programu wnioski złożyło kilkunastu studentów tego kierunku;
- 2) „ID-UB BESTStudentGRANT”⁴⁰³ – jego celem jest wyszukiwanie studentów wybitnie uzdolnionych, zachęcenie ich do podjęcia badań naukowych na początkowym etapie studiów oraz wsparcie w realizacji indywidualnego projektu badawczego; laureatami tego konkursu było dotąd 3 studentów *Prawa*;
- 3) „ID-UB ADVANCEDBestStudentGRANT”⁴⁰⁴ – to zupełnie nowy program poszukujący studentów wybitnie uzdolnionych oraz wspierający ich talenty poprzez włączenie do badań naukowych; adresowany jest do studentów UAM z II roku studiów licencjackich oraz jednolitych studiów magisterskich, którzy w roku akademickim 2020/2021 uzyskali średnią ocen na poziomie co najmniej 4,2; konkurs obejmuje finansowanie: indywidualnego projektu badawczego studenta albo projektu zespołowego realizowanego przez studencką grupę badawczą; na rozstrzygnięcie I edycji oczekuje kilku studentów *Prawa*.

Więcej informacji o studentach tego kierunku, którzy zwyciężyli w konkursach „ID-UB” w punkcie 8.4.

⁴⁰¹ <https://amu.edu.pl/wiadomosci/aktualnosci/studenci/nowe-programy-rozwojowe-w-ramach-stypendiow-santander-lifelonglearning>

⁴⁰² <https://amu.edu.pl/studenci/programy-studenckie/study@research>

⁴⁰³ <https://amu.edu.pl/studenci/programy-studenckie/best-student-grant-1/best-student-grant>

⁴⁰⁴ <https://amu.edu.pl/studenci/programy-studenckie/advancedbeststudentgrant>

Punkt 8.8

Sposoby informowania studentów o systemie wsparcia, w tym pomocy materialnej.

Informacje na temat systemu stypendialnego są przekazywane również bezpośrednio przez pracowników Biura Obsługi Studenta, w wyłożonych informatorach, na tablicach informacyjnych, a także na oficjalnej stronie internetowej Wydziału i jego oficjalnym profilu prowadzonym na portalu społecznościowym Facebook.

Najbardziej rozbudowanym kanałem informacyjnym jest *Informacja o stypendiach i pomocy materialnej dla studentów* publikowana na oficjalnej stronie internetowej Uczelni⁴⁰⁵. Studenci znajdują tu opis procedur i terminy składania wniosków o poszczególne stypendia oraz o przyznanie miejsca w akademiku, a ponadto przepisy regulujące sprawy stypendialne. Na stronie umieszczone są też informacje dotyczące pomocy kierowanej do bardzo licznej na UAM grupy studentów z Białorusi i Ukrainy.

Studenci z niepełnosprawnościami znajdują informacje o wsparciu na stronie [Studenci z niepełnosprawnościami | Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu \(amu.edu.pl\)](https://amu.edu.pl/studenci-z-niepelnosprawnościami)⁴⁰⁶ – między innymi dane kontaktowe do Biuro Wsparcia Osób z Niepełnosprawnościami, Pełnomocnika Rektora UAM ds. Osób z Niepełnosprawnościami oraz informacje o zapomogach czy spotkaniach integracyjnych. Najważniejsze informacje zostały przetłumaczone na polski język migowy i udostępnione w formie filmu.

Formy wsparcia dla studentów z problemami natury psychologicznej i emocjonalnej opublikowane są na stronie [Poradnia Rozwoju i Wsparcia Psychicznego | Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu \(amu.edu.pl\)](https://amu.edu.pl/poradnia-rozwoju-i-wsparcia-psychicznego)⁴⁰⁷ oraz [Psychologiczny konsultant ds. trudności w procesie studiowania | Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu \(amu.edu.pl\)](https://amu.edu.pl/psychologiczny-konsultant-ds-trudnosci-w-procesie-studiowania)⁴⁰⁸.

W zakładce Programy studenckie [Programy studenckie | Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu \(amu.edu.pl\)](https://amu.edu.pl/programy-studenckie) ogłasza się kryteria, procedury i terminy składania wniosków w konkursach dla najlepszych studentów⁴⁰⁹.

Wymianie akademickiej i międzynarodowej poświęcona jest strona [Wymiana akademicka | Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu \(amu.edu.pl\)](https://amu.edu.pl/wymiana-akademicka), na której studenci znajdują informacje o programach ERASMUS+, MOST czy możliwości wyjazdów w ramach umów bilateralnych Uczelni⁴¹⁰.

Dla studentów I roku każdego kierunku organizuje się całonocne szkolenia w zakresie zasad i reguł studiowania oraz funkcjonowania na Wydziale. W ostatnich dwóch latach odbywały się one zdalnie (2020) albo hybrydowo (2021)⁴¹¹. Nowi studenci uzyskują na nich informacje na temat:

⁴⁰⁵ https://amu.edu.pl/studenci/przewodnik_studenta/pomoc-materialna-i-domy-studenckie

⁴⁰⁶ <https://amu.edu.pl/studenci/studenci-z-niepelnosprawnościami>

⁴⁰⁷ <https://amu.edu.pl/studenci/poradnia-rozwoju-i-wsparcia-psychicznego>

⁴⁰⁸ <https://amu.edu.pl/studenci/psychologiczny-konsultant-ds-trudnosci-w-procesie-studiowania>

⁴⁰⁹ <https://amu.edu.pl/studenci/programy-studenckie>

⁴¹⁰ <https://amu.edu.pl/wspolpraca/wymiana-akademicka>

⁴¹¹ <https://prawo.amu.edu.pl/dla-studenta/dla-studenta/informacje-dla-studenta-i-roku>

- 1) organizacji Wydziału;
- 2) sposobu kontaktowania się z Biurem Obsługi Studenta, Prodziekanem ds. studenckich i jakości kształcenia oraz kierownikiem właściwego kierunku studiów;
- 3) sposobu kontaktowania się z prowadzącymi zajęcia;
- 4) najważniejszych zasadach studiowania;
- 5) planów zajęć dydaktycznych;
- 6) sposobu i terminów zapisywania się na zajęcia;
- 7) korzystania z uczelnianej poczty studenckiej i podstawowych funkcji systemu USOS;
- 8) lektoratów;
- 9) zajęć wychowania fizycznego;
- 10) szkoleń: bibliotecznego i BHP;
- 11) odbioru legitymacji studenckich.

Ważną częścią szkoleń są spotkania instruktażowe Pełnomocnika Dziekana WPIA ds. zdalnych form nauczania i Wydziałowego Koordynatora ds. USOS, mające na celu przygotowanie studentów do korzystania z aplikacji i systemów służących do obsługi toku studiów oraz zdalnego nauczania i komunikowania się w przestrzeni Uniwersytetu. Studenci mają również dostęp do materiałów informacyjnych przygotowanych przez uczelniany Ośrodek Wsparcia Kształcenia na Odległość⁴¹².

Aby jeszcze bardziej pomóc pierwszorocznym studentom w przygotowaniu się do studiowania i uczestniczenia w zajęciach, w aplikacji MS Teams utworzono zespół pt. „Grupa oficjalna I roku WPIA [2021/2022]”, a w nim kanały (Ogólny, Biblioteka, Informatycy, Lektoraty, Samorząd Studencki, USOS, Sprawy socjalne, Teams i e-learning, USOS), na których odbywały się dyżury pracowników Wydziału.

Odrębne szkolenie z „Praw i obowiązków studenta”, przewidziane przepisami Prawa o szkolnictwie wyższym i nauce, organizuje dla studentów rozpoczynających naukę Samorząd Studentów.

Punkt 8.10

Sposób rozstrzygania skarg i rozpatrywania wniosków zgłaszanych przez studentów oraz jego skuteczność.

System rozstrzygania skarg i rozpatrywania wniosków zgłaszanych przez studentów jest oparty na zasadach: powszechności, permanentności oraz hierarchiczności. Załatwia się w nim również wiele innych spraw studenckich.

Na pierwszym szczeblu znajduje się Biuro Obsługi Studentów. Następny tworzą kierownicy kierunków studiów. Rektor UAM upoważnił ich pisemnie do wydawania decyzji, postanowień, poświadczania za zgodność z oryginałem odpisów dokumentów przedstawionych przez stronę oraz do prowadzenia czynności i wydawania zarządzeń między innymi w zakresie:

⁴¹² <https://owko.amu.edu.pl>

- 1) wznowienia studiów;
- 2) jednoczesnej realizacji dwóch kolejnych lat studiów;
- 3) odbywania części studiów na innej uczelni;
- 4) zwolnienia studenta z zaliczenia zajęć objętych programem studiów w okresie odbywania przez studenta studiów w innej uczelni;
- 5) wyrażania zgody na indywidualną organizację studiów;
- 6) dokonywania wpisu oceny niedostatecznej z egzaminu w przypadku nieprzystąpienia do egzaminu w terminie;
- 7) zaliczania roku;
- 8) przedłużania sesji;
- 9) zezwalania na komisyjne zaliczenie zajęć i egzamin komisyjny;
- 10) przewodniczenia komisji przeprowadzającej egzamin dyplomowy;
- 11) udzielania urlopu i przerw w studiach;
- 12) skreśleń z listy studentów.

Uzgodnienie racjonalnej, a więc przede wszystkim spójnej polityki podejmowania decyzji odbywa się na regularnych zebraniach kierowników kierunków studiów odbywanych pod przewodnictwem Prodziekana do spraw studenckich i jakości kształcenia. Kierownicy, w zależności od potrzeb, spotykają się również z rocznikami studiów (w zespołach utworzonych w aplikacji MS Teams), ze Starostami lat oraz poszczególnymi studentami.

Kolejny szczebel w systemie rozstrzygania skarg i rozpatrywania wniosków oraz załatwiania innych spraw studentów zajmuje Prodziekan do spraw studenckich i jakości kształcenia. Kompetencje Prodziekana obejmują:

- 1) koordynację pracy kierowników kierunków studiów;
- 2) dbałość o jakość kształcenia;
- 3) koordynację funkcjonowania rad programowych (grup) kierunków studiów ;
- 4) tworzenie nowych kierunków studiów i reformę obecnych;
- 5) przeprowadzanie egzaminów doktorskich i przewodniczenie obronom rozpraw doktorskich;
- 6) współpracę z Samorządem Studentów;
- 7) praktyki i staże studenckie – we współpracy z Prodziekanem ds. rozwoju i współpracy z otoczeniem;
- 8) koordynację i nadzór nad zdalnymi formami edukacji;
- 9) program MOOC – we współpracy z Prodziekanem ds. rozwoju i współpracy z otoczeniem⁴¹³;
- 10) sprawy socjalno-bytowe studentów;
- 11) system stypendialny;
- 12) Studencką Uniwersytecką Poradnię Prawną;

⁴¹³ <https://amu.edu.pl/wiadomosci/aktualnosci/ogolnouniwersyteckie/mooc-uam-wzmocnij-swoje-kompetencje>

- 13) hospitację zajęć;
- 14) ankiety studenckie;
- 15) funkcjonowanie systemu USOS oraz programu wspomagającego układanie planów zajęć dydaktycznych iPLAN;
- 16) plany zajęć dydaktycznych;
- 17) Międzyobszarowe Indywidualne Studia Humanistyczne i Społeczne (MISHiS);
- 18) Program Mobilności Studentów i Doktorantów (MOST) w zakresie dotyczącym studentów;

Na najwyższym szczeblu w systemie rozstrzygania skarg i rozpatrywania wniosków oraz załatwiania innych spraw studentów znajduje się Prorektor UAM ds. studenckich i kształcenia. Zakres kompetencji i zadań osoby piastującej tę funkcję obejmuje:

- 1) studia stacjonarne i niestacjonarne (I i II stopnia oraz jednolite studia magisterskie);
- 2) kształcenie (programy studiów I i II stopnia oraz jednolitych studiów magisterskich);
- 3) nadzór nad funkcjonowaniem wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia, sprawy związane z procesami akredytacyjnymi;
- 4) Samorząd Studentów i organizacje studenckie;
- 5) sprawy socjalno-bytowe studentów;
- 6) sprawy studentów z niepełnosprawnościami;
- 7) nadzór nad Indywidualnymi Studiami Międzydziedzinowymi;
- 8) wymiana krajowa i zagraniczna studentów (z wyłączeniem programu ERASMUS+);
- 9) studencki ruch naukowy;
- 10) praktyki studenckie;
- 11) nadzór nad kształceniem nauczycieli;
- 12) współpraca z fundacjami studenckimi;
- 13) działalność rzecznika dyscyplinarnego ds. studenckich;
- 14) reprezentowanie UAM w Uniwersyteckiej Komisji Kształcenia (KRUP);
- 15) nadzór nad Centrum Wsparcia Kształcenia.

Zgodnie z treścią § 71 ust. 1. Regulaminu studiów indywidualne sprawy studenckie związane z przebiegiem studiów niewymagające rozstrzygnięcia w drodze decyzji administracyjnej, dziekan rozstrzyga, na wniosek studenta, w drodze zarządzenia w formie pisemnej lub formie wiadomości elektronicznej bądź w systemie USOS. Zarządzenia powinny zawierać:

- 1) oznaczenie organu wydającego zarządzenie;
- 2) datę wydania;
- 3) oznaczenie adresata;
- 4) rozstrzygnięcie;
- 5) pouczenie o prawie odwołania oraz zasadach jego złożenia.

Każdorazowo student jest informowany zatem o możliwości ponownego rozpatrzenia jego sprawy przez organ wyższej instancji. Od zarządzenia przysługuje w terminie 14 dni od dnia jego doręczenia odwołanie do Rektora UAM, które składa się za pośrednictwem organu wydającego zarządzenie (fizycznie zaś w Biurze Obsługi Studenta: drogą tradycyjną albo elektronicznie, np. mailowo). Organ ten może dołączyć do odwołania swoją opinię w sprawie.

Zarządzenie wydane na piśmie doręcza się studentowi za potwierdzeniem odbioru, osobiście albo na pisemny wniosek studenta listem poleconym. Doręczenie listem poleconym wysyłane jest na adres wskazany przez studenta we wniosku o wydanie decyzji. Zarządzenia wysłane mailem lub wydane w systemie USOS doręcza się na adres mailowy studenta lub udostępnia na koncie studenta w systemie USOS.

W tym miejscu trzeba wyjaśnić, że w 2018 r. na UAM wdrożono procedurę wnoszenia elektronicznych podań poprzez system USOS. W zdecydowanej większości spraw związanych z tokiem studiów student składa wniosek na specjalnym formularzu udostępnionym w tym systemie⁴¹⁴. Decyzję Prodziekana ds. studenckich i jakości kształcenia albo kierownika kierunku studiów także otrzymuje drogą elektroniczną w USOS. Zważywszy na rosnącą liczbę studiujących obcokrajowców, elektroniczne podania dostępne są w dwóch wersjach językowych: polskiej i angielskiej.

W procesie rozpatrywania skarg studenckich ważną rolę odgrywają również osoby, które pełnią funkcję Starosty roku, władze kół naukowych i innych organizacji studenckich oraz przedstawiciele Samorządu Studentów.

Skuteczność rozpatrywania spraw na Wydziale jest na bieżąco monitorowana przez kierowników kierunków studiów oraz Prodziekana ds. studenckich i jakości kształcenia.

Punkt 8.11

Zakres, poziom i skuteczność systemu obsługi administracyjnej studentów, w tym kwalifikacji kadry wspierającej proces kształcenia.

W zakresie obsługi administracyjnej studentów aktywnego wsparcia udziela Biuro Obsługi Studentów oraz Wydziałowy Koordynator ds. USOS. Pracownicy Biura Obsługi Studentów służą wiedzą i pomocą oraz znajomością przepisów prawnych i regulacji wewnętrznych Uniwersytetu.

Do zakresu zadań Biura należy przyjmowanie i opiniowanie wniosków studentów, przygotowywanie decyzji administracyjnych, obsługa spraw studenckich dotyczących toku studiów oraz spraw stypendialnych i socjalnych.

Pracownicy Biura Obsługi Studentów prowadzą sprawną i kompetentną obsługę administracyjną studentów z wykorzystaniem programów i aplikacji informatycznych, takich jak wspomniany

⁴¹⁴ Gdy odpowiedniego formularza w USOS brakuje, podanie można złożyć – osobiście albo mailowo – na dodatkowym (ogólnym) formularzu udostępnianym na oficjalnej stronie internetowej Wydziału oraz w Biurze Obsługi Studenta. Przykładowy formularz: https://prawo.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0006/409470/Wniosek-do-K-NSP-Druk.pdf

Uniwersytecki System Obsługi Studiów (USOS)⁴¹⁵, system Elektronicznego Zarządzania Dokumentacją (EZD) czy System Elektronicznej Legitymacji Studenckiej (SELS)⁴¹⁶.

Studenci obsługiwani są w wyznaczonych godzinach w ramach kontaktów bezpośrednich, telefonicznych i drogą elektroniczną. Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom studiujących w formie niestacjonarnej, Biuro Obsługi Studentów otwarte jest również w wyznaczone soboty.

Jak już wspomniano, W 2018 r. wdrożono procedurę składania elektronicznych podań poprzez system USOS. Zapadające w efekcie ich rozpatrzenia decyzje student otrzymuje również w USOS.

Wydziałowy Koordynator ds. USOS zapewnia obsługę tego systemu od strony technicznej, tj. zwłaszcza elektronicznych zapisów na zajęcia oraz rejestracji na egzaminy.

W skład zespołu Biura Obsługi Studentów wchodzi 11 osób, z tego: 2 osoby obsługują stacjonarne *Prawo* i *European Legal Studies*, 2 osoby niestacjonarne *Prawo*, 1 osoba stacjonarną *Administrację*, 1 osoba niestacjonarną *Administrację* oraz *Prawo europejskie*, 1 osoba *Zarządzanie i Prawo w Biznesie*, 1 osoba kierunek *Prawno-Ekonomiczny*, 2 osoby zajmują się sprawami stypendialnymi i socjalnymi, a 1 osoba obsługuje wyjazdy i przyjazdy w ramach programu ERASMUS+.

Pracownicy Biura Obsługi Studentów charakteryzują się wysokimi kompetencjami niezbędnymi w codziennym wsparciu studentów, kierowników kierunków studiów oraz władz dziekańskich – między innymi: mają wykształcenie wyższe, potrafią obsługiwać programy komputerowe wykorzystywane w pracy, większość z nich zna co najmniej jeden język obcy. Pracownicy wykazują się szeroką znajomością przepisów prawnych i regulacji wewnątrzuczelnianych dotyczących toku studiów oraz spraw studenckich. Chętnie poszerzają swoją wiedzę i rozwijają kompetencje, uczestnicząc w szkoleniach wewnętrznych i zewnętrznych, podejmując studia podyplomowe, a także kursy językowe. Biorą udział w cyklicznych spotkaniach z Dyrektorem i pracownikami Centrum Wsparcia Kształcenia UAM, podczas których omawia się bieżące zadania, dyskutuje na temat wykładni i stosowania przepisów.

Przynajmniej raz w roku akademickim studenci poszczególnych kierunków studiów oceniają pracę wydziałowej administracji. Mogą się wówczas wypowiedzieć na temat jakości pracy osób zatrudnionych w Biurach Obsługi Studentów i Obsługi Wydziału. W tym miejscu należy zaznaczyć, że z powodu pandemii COVID-19 badanie takie nie odbyło się w roku akademickim 2019/2020 ani 2020/2021; ponownie zostanie przeprowadzone w bieżącym roku. Niezależnie od tego praca administracji Wydziału podlega corocznej ewaluacji w uczelnianym badaniu jakości kształcenia, za które odpowiada Biuro Jakości Kształcenia⁴¹⁷, a także w konkursie Przyjazny Dziekanat, który organizuje Parlament Samorządu Studentów UAM. Wyniki tych badań służą optymalizacji pracy Biura Obsługi Studentów oraz wprowadzaniu rozwiązań stanowiących odpowiedź na potrzeby sygnalizowane przez studentów w ankietach.

⁴¹⁵ https://usosweb.amu.edu.pl/kontroler.php?_action=news/default

⁴¹⁶ <https://amu.edu.pl/dla-mediow/komunikaty-prasowe/mlegitymacja-studencia>

⁴¹⁷ Wyniki przeprowadzonego w roku 2021 r. badania stacjonarnych i niestacjonarnych studentów *Prawa* zawierają załączniki **R-C1-K4-P4-1** i **R-C1-K4-P4-2**. Z kolei ogólne wyniki badań uniwersyteckich z lat 2018/2019 i 2019/2020 dostępne są pod adresem: https://jakosc.amu.edu.pl/?page_id=2911

Punkt 8.12

Działania informacyjne i edukacyjne dotyczące bezpieczeństwa studentów, przeciwdziałania dyskryminacji i przemocy, zasad reagowania w przypadku zagrożenia lub naruszenia bezpieczeństwa, dyskryminacji i przemocy wobec studentów, jak również pomocy jej ofiarom.

Kwestie przestrzegania na Uniwersytecie zasad BHP regulują:

- 1) zarządzenie nr 114/2020/2021 Rektora UAM z dnia 14 czerwca 2021 r. w sprawie szkolenia w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy pracowników Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu⁴¹⁸ wraz z załącznikiem⁴¹⁹;
- 2) zarządzenie nr 375/2019/2020 Rektora UAM z dnia 4 listopada 2020 r. w sprawie organizacji w Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu szkolenia dotyczącego bezpiecznych i higienicznych warunków kształcenia⁴²⁰.

Wszyscy pracownicy zatrudnieni na UAM mają obowiązek wziąć udział w okresowych szkoleniach z zakresu BHP. W zależności od zajmowanego stanowiska lub pełnionej funkcji szkolenie należy odbyć nie rzadziej niż co 2-6 lat.

Obowiązek przeszkolenia z zakresu BHP dotyczy także studentów. W tym celu program studiów przewiduje obowiązkowe zajęcia, których zaliczenie jest także jednym z warunków zaliczenia I roku studiów.

Poza wymaganymi szkoleniami, w zakresie podniesienia poziomu bezpieczeństwa i higieny pracy podjęto na Wydziale następujące działania:

- 1) budynek dydaktyczny Wydziału – *Collegium Iuridicum Novum* (CIN) – wyposażono w zestawy do niesienia pierwszej pomocy w razie wypadków;
- 2) ciągi komunikacyjne w budynku CIN zostały odpowiednio oznaczone oraz wyposażone w udogodnienia dla osób z niepełnosprawnościami (o których szerzej w punkcie 5.4);
- 3) CIN oraz inne budynki, z których korzysta Wydział, dostosowano do powszechnie obowiązujących i wewnątrzuczelnianych wymogów sanitarnych związanych z pandemią COVID-19 (więcej o tym również w punkcie 5.4).

*

Jak już wspomniano w punkcie 4.4, Uniwersytet prowadzi aktywną politykę przeciwdziałania dyskryminacji we wszelkich jej postaciach. Podstawowym wewnętrznym aktem prawnym jest w tym względzie zarządzenie nr 36/2016/2017 Rektora UAM z dnia 30 listopada 2016 r. w sprawie przeciwdziałania praktykom dyskryminacyjnym w Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu⁴²¹. W wykonaniu tego aktu utworzono Komisję ds. przeciwdziałania dyskryminacji⁴²², w

⁴¹⁸ https://bip.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0017/235610/ZR-114-2020-2021.pdf

⁴¹⁹ https://bip.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0025/235618/ZR-114-2020-2021-Zal..pdf

⁴²⁰ https://bip.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0036/95787/375_2019_2020_Zarzadzenie-rektora_szkolenie-bhp-2019.pdf – a także załącznik R-C1-K10-P2-3.

⁴²¹ http://pracownicy.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0017/314225/Zarzadzenie-36-strategia-dyskryminacja.pdf

której funkcję przewodniczącego pełni Pełnomocnik ds. równego traktowania powołany przez Rektora⁴²³.

W przypadku gdy podejrzewa się wystąpienie w społeczności UAM zachowań o charakterze dyskryminacyjnym, należy zawiadomić Pełnomocnika, upoważnionego do podjęcia postępowania wyjaśniającego. Jeżeli podejrzenie okaże się zasadne, może dojść do postępowania dyscyplinarnego, a nawet rozwiązania umowy o pracę z pracownikiem, który takich zachowań się dopuścił.

Zgodnie z zapowiedzią Rektor UAM, prof. dr hab. Bogumiły Kaniewskiej, w roku akademickim 2021/2022 należy się spodziewać przyjęcia przez Uczelnię strategii antydyskryminacyjnej oraz ustanowienia Rzecznika Praw i Wartości Akademickich, odpowiednio umocowanego w Statucie.

Ze swej strony Samorząd Studentów UAM powołał Rzecznika Praw Studenta, który stoi na straży praw każdego studenta Uczelni, monitoruje ich przestrzeganie, a także prowadzi w tej sferze działania o charakterze promocyjno-informacyjnym.

Punkt 8.13

Współpraca z samorządem studentów i organizacjami studenckimi.

Współpraca z Samorządem Studentów przybiera różnorodne formy, obejmujące zwłaszcza:

- 1) **okresowe spotkania** przedstawicieli Samorządu z Zespołem Dziekańskim, na których dyskutuje się między innymi sprawy związane z kształceniem i jego jakością, planami i projektami Samorządu oraz wsparciem ze strony Wydziału potrzebnym do ich realizacji;
- 2) **bieżący kontakt** przedstawicieli Samorządu z kierownikami kierunków studiów oraz Prodziekanem ds. studenckich i jakości kształcenia; w sprawach pilnych możliwy jest przy tym bezpośredni telefoniczny kontakt tak z Prodziekanem, jak kierownikami, co umożliwia podejmowanie szybkich interwencji;
- 3) **współpracę** z przedstawicielami Samorządu **w ramach różnych gremiów**, w tym rad programowych (grup) kierunków studiów, komisji stypendialnych, zespołów przygotowujących raporty samooceny dla Polskiej Komisji Akredytacyjnej;
- 4) **dofinansowanie** działalności Samorządu;
- 5) **zapewnienie** Samorządowi **odpowiednich warunków lokalowych**;
- 6) **administracyjne i techniczne wsparcie** Samorządu.

Współpraca ze studentami obejmuje także liczne organizacje studenckie działające na Wydziale, a w szczególności **koła naukowe**⁴²⁴ oraz **Europejskie Stowarzyszenie Studentów Prawa ELSA**⁴²⁵, które prowadzi bardzo aktywną działalność naukową, popularyzatorską i integracyjną.

⁴²² <https://amu.edu.pl/uniwersytet/wyszukiwarka-pracownikow/jednostka?id=10000022>

⁴²³ <https://amu.edu.pl/studenci/pelnomocnik-ds.rownego-traktowania>

Punkt 8.14

Sposoby, częstość i zakres monitorowania, oceny i doskonalenia systemu wsparcia oraz motywowania studentów, jak również oceny kadry wspierającej proces kształcenia, a także udziału w ocenie różnych grup interesariuszy, w tym studentów.

Systemy wsparcia i motywowania studentów oraz oceny kadry dydaktycznej i administracyjnej (wspierającej proces kształcenia) jest systematycznie monitorowany, w szczególności poprzez:

- 1) **regularne ankiety studenckie** dotyczące jakości kształcenia, w których studenci oceniają, między innymi, sposób funkcjonowania Biura Obsługi Studentów, działalność Prodziekana ds. studenckich i jakości kształcenia, warunki studiowania, wsparcie i zaangażowanie ze strony nauczycieli akademickich, organizację kształcenia zdalnego (system ankietowy przedstawiono bliżej w punkcie 4.4);
- 2) **okresowe spotkania władz dziekańskich z Samorządem Studentów**, na których omawia się między innymi sprawy związane z kształceniem i jego jakością;
- 3) **bieżące kontakty przedstawicieli Samorządu z Prodziekanem ds. studenckich i jakości kształcenia**;
- 4) **bieżące kontakty kierowników kierunków studiów ze studentami danego kierunku**.

Efektami monitoringu są konkretne działania, z jednej strony, doskonalące system wsparcia i motywowania studentów, a z drugiej strony, poprawiające warunki i jakość pracy pracowników wspomagających proces kształcenia. Tytułem przykładu można wymienić:

- 1) wprowadzenie i systematyczne rozwijanie przez Uczelnię systemu grantów wspierających aktywność naukową studentów – zwłaszcza w programie „Inicjatywa Doskonałości – Uczelnia Badawcza” (ID-UB), skierowanym do studentów wszystkich lat studiów i obejmującym granty dostosowane do stopnia ich rozwoju naukowego;
- 2) poszerzenie katalogu nagród, które mogą zdobyć studenci – w 2021 r. po raz pierwszy wręczono nagrodę „Społecznik Roku”, przyznaną za szczególne osiągnięcia w działalności społecznej oraz aktywną działalność na rzecz środowiska akademickiego⁴²⁶;
- 3) rozmaite stypendia i nagrody fundowane we współpracy z interesariuszami Uniwersytetu i Wydziału – na przykład Stypendium Miasta Poznania „dla studentów poznańskich uczelni” czy Stypendium Rozwojowe Santander;
- 4) zakup wyposażenia do pomieszczeń Samorządu Studentów;
- 5) zakup nowego sprzętu dla Biura Obsługi Studentów (komputery, skanery, drukarki).

⁴²⁴ Wykaz działających na WPIA kół naukowych – wraz z dodatkowymi informacjami na ich temat– zawiera **załącznik R-C1-K8-P2-1**.

⁴²⁵ <https://elsa.org.pl/>

⁴²⁶ <https://prawo.amu.edu.pl/strona-glowna/content-wpia-gony/416730-nagroda-spolecznik-roku>

Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach

Punkt 9.1

Zakres, sposób zapewnienia aktualności i zgodności z potrzebami różnych grup odbiorców, w tym przyszłych i obecnych studentów, udostępnianej publicznie informacji o warunkach przyjęć na studia, programie studiów, jego realizacji i osiągniętych wynikach.

Ogólne zasady dostępu do informacji. Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu zobowiązał się zapewnić dostępność swoich stron internetowych, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 4 kwietnia 2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych (Dz. U. poz. 848). W pierwszym rzędzie chodzi zatem o strony: <https://bip.amu.edu.pl>⁴²⁷ oraz www.amu.edu.pl⁴²⁸.

Przypomina się na nich oraz informuje o tym⁴²⁹, że:

- 1) każdy ma prawo do wystąpienia z żądaniem zapewnienia dostępności cyfrowej strony internetowej, aplikacji mobilnej lub jakiegось ich elementu;
- 2) można także zażądać udostępnienia informacji za pomocą alternatywnego sposobu dostępu, na przykład przez odczytanie niedostępnego cyfrowo dokumentu, opisanie zawartości filmu bez audiodeskrypcji itp.;
- 3) jeżeli osoba żądająca zgłasza potrzebę otrzymania informacji za pomocą alternatywnego sposobu dostępu, powinna także określić dogodny dla niej sposób przedstawienia tej informacji;
- 4) informacja powinna zostać udzielona niezwłocznie, co do zasady nie później niż w ciągu 7 dni od dnia wystąpienia z żądaniem.

Analogiczne zobowiązanie – w odniesieniu do strony www.prawo.amu.edu.pl – podjął również Wydział. Stosowną deklarację dostępności poddał przeglądowi i aktualizacji w marcu 2021 r. Uwagi i wnioski dotyczące tej materii rozpatruje wyznaczony pracownik Biura ds. Informatyzacji Wydziału⁴³⁰.

Uniwersytet złożył też raport o stanie dostępności na podstawie art. 11 ust. 4. ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz. U. z 2020 r. poz. 1062)⁴³¹. Raport ten przedstawia stan w dniu 1 stycznia 2021 r. W zakresie dostępności oficjalnej

⁴²⁷ <https://bip.amu.edu.pl/deklaracja-dostepnosci>

⁴²⁸ <https://amu.edu.pl/deklaracja-dostepnosci>

⁴²⁹ W przypadku problemów z dostępnością strony internetowej można się kontaktować z Uczelnią pod adresem dostepnosc@amu.edu.pl – tą samą drogą można składać wnioski o udostępnienie informacji niedostępnej oraz składać skargi na brak zapewnienia dostępności.

⁴³⁰ <https://prawo.amu.edu.pl/strona-glowna/wpia/deklaracja-dostepnosci>

⁴³¹ https://bip.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0023/217625/Raport-o-stanie-zapewniania-dostepnosci-UAM-2021.pdf. Kontakt z WPIA w tych sprawach możliwy jest pod adresem: rh@amu.edu.pl.

strony internetowej WPiA – www.prawo.amu.edu.pl – Uczelnia zadeklarowała częściową zgodność (według na dzień 10 sierpnia 2020 r.).

Należy podkreślić, że **w ciągu kilkunastu tygodni dotychczasowa strona Wydziału przejdzie gruntowną odmianę, a to dzięki zakończeniu ponad rocznych prac nad stworzeniem jej nowej odsłony**. Dodatkowo, **znaczna część udostępnianych na niej informacji jest już sukcesywnie udostępniana w uczelnianym Intranecie** (niektóre *stricte* wewnętrzne informacje podawane będą wyłącznie w tej wersji strony).

Niezależnie od aspektów graficznych (walorów wizualnych) pełniących głównie funkcję promocyjną, **nowa strona internetowa będzie bardzo przyjazna dla użytkowników** – zarówno wewnętrznych (a więc studentów, doktorantów oraz pracowników), jak i zewnętrznych – **w tym również dla osób ze szczególnymi potrzebami w zakresie dostępności cyfrowej oraz informacyjno-komunikacyjnej**. Dowodzą tego szeroko zakrojone testy, a zwłaszcza specjalistyczna opinia, która potwierdza, że strona spełnia najwyższe standardy dostępności.

*

Kanały dostępu do informacji. Informacje związane ze studiowaniem na Wydziale są udostępniane bądź przekazywane osobom zainteresowanym wieloma różnymi kanałami, w tym:

- 1) na stronie Uniwersytetu prowadzonej w Biuletynie Informacji Publicznej⁴³²;
- 2) na oficjalnych stronach internetowych Uczelni⁴³³ oraz Wydziału⁴³⁴;
- 3) na oficjalnym wydziałowym profilu prowadzonym na portalu społecznościowym Facebook⁴³⁵;
- 4) na oficjalnym profilu facebookowym oraz instagramowym Samorządu Studentów WPiA⁴³⁶;
- 5) w trakcie ogólnouczelnianych bądź wydziałowych wydarzeń związanych z promocją kształcenia na Uniwersytecie;
- 6) w materiałach informacyjnych i promocyjnych publikowanych przez Wydział;
- 7) na ekranach umieszczonych w holu CIN oraz na głównych korytarzach poziomów I-III tego budynku;
- 8) w ogólnodostępnych gablotach znajdujących się w budynkach Wydziału;
- 9) w Intranecie UAM;
- 10) poprzez system MS Teams, wykorzystywany m.in. na potrzeby kształcenia zdalnego;
- 11) w uczelnianych systemach USOS⁴³⁷ oraz Archiwum Prac Dyplomowych (APD)⁴³⁸;
- 12) uczelnianą pocztą elektroniczną powiązaną z systemem USOS;
- 13) w ramach indywidualnych kontaktów ze studentami, doktorantami i pracownikami Wydziału.

⁴³² <https://bip.amu.edu.pl>

⁴³³ Portal: www.amu.edu.pl

⁴³⁴ www.prawo.amu.edu.pl

⁴³⁵ <https://www.facebook.com/wpia.uam/>

⁴³⁶ <https://www.facebook.com/rsswpia/> ; <https://www.instagram.com/samorzad.wpia/>

⁴³⁷ <https://usosweb.amu.edu.pl/>

⁴³⁸ <https://apd.amu.edu.pl/>

Strona internetowa UAM oraz strona internetowa WPiA. Podstawowym kanałem udostępniania kluczowych informacji związanych z kształceniem na UAM są oficjalne strony internetowe Uczelni oraz Wydziału. Osoby zainteresowane znajdą tam informacje dotyczące między innymi:

- 1) warunków przyjęcia na studia⁴³⁹;
- 2) harmonogramu rekrutacji, danych kontaktowych podkomisji rekrutacyjnych, szczegółowych zasad rekrutacji, zasad przeliczania wyników na świadectwie dojrzałości⁴⁴⁰;
- 3) organizacji roku akademickiego⁴⁴¹;
- 4) programu, w tym planu, studiów⁴⁴²;
- 5) aktualnych planów zajęć dydaktycznych⁴⁴³;
- 6) studentów I roku, w tym wymaganych szkoleń, testów poziomujących z języka obcego, zajęć WF⁴⁴⁴;
- 7) zasad dyplomowania⁴⁴⁵;
- 8) Regulaminu studiów (wraz z tłumaczeniem na język angielski)⁴⁴⁶;
- 9) sylabusów z poszczególnych zajęć, określających w szczególności treści programowe, formy i metody dydaktyczne oraz warunki zaliczenia⁴⁴⁷;
- 10) obowiązkowych praktyk studenckich⁴⁴⁸;
- 11) sylwetek oraz danych kontaktowych członków kadry akademickiej Wydziału⁴⁴⁹ i pracowników jego administracji⁴⁵⁰, wraz z informacjami o dyżurach dla studentów;
- 12) systemu wsparcia dla studentów⁴⁵¹;
- 13) bieżących wydarzeń na Uniwersytecie oraz na Wydziale⁴⁵²;
- 14) aktywności Wydziału popularyzującej naukę i edukację oraz wydarzeń organizowanych dla uczniów szkół ponadpodstawowych⁴⁵³.

⁴³⁹ <https://amu.edu.pl/kandydaci/rekrutacja>

⁴⁴⁰ <https://rekrutacja.amu.edu.pl/kierunki-studiow/prawo,374>

⁴⁴¹ https://amu.edu.pl/studenci/przewodnik_studenta/organizacja-studiow

⁴⁴² Plan studiów: https://prawo.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0020/418007/prawo-program-studiow.pdf
Program studiów (część opisowa): https://prawo.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0014/421421/Program-studiow-na-kierunku-Prawo.pdf

⁴⁴³ <https://prawo.amu.edu.pl/dla-studenta/dla-studenta/plany-zajec>

⁴⁴⁴ <https://prawo.amu.edu.pl/dla-studenta/dla-studenta/informacje-dla-studenta-i-roku>

⁴⁴⁵ <https://prawo.amu.edu.pl/dla-studenta/dla-studenta/Informacje-dla-studenta-ostatniego-roku-studiow>

⁴⁴⁶ https://amu.edu.pl/studenci/przewodnik_studenta/regulamin-studiow

⁴⁴⁷ <https://prawo.amu.edu.pl/dla-studenta/dla-studenta/zasady-studiowania/sylabusy/prawo-sylabusy>

⁴⁴⁸ <https://prawo.amu.edu.pl/dla-studenta/dla-studenta/Praktyki-obowiazkowe>

⁴⁴⁹ <https://prawo.amu.edu.pl/dla-pracownika/pracownicy-wydzialu/Pracownicy-badawczo-dydaktyczni>

⁴⁵⁰ <https://prawo.amu.edu.pl/dla-pracownika/pracownicy-wydzialu/pracownicy-administracyjni>

⁴⁵¹ <https://prawo.amu.edu.pl/dla-studenta/dla-studenta/aktualnosci> – zakładka „Pomoc i wsparcie”

⁴⁵² <https://prawo.amu.edu.pl/dla-szkol/dla-szkol/poznanski-festiwal-nauki-i-sztuki>
<https://prawo.amu.edu.pl/strona-glowna/wpia/aktualnosci>

Na oficjalnej stronie internetowej WPIA zamieszczono także zakładkę poświęconą rekrutacji w danym roku akademickim⁴⁵⁴. W zakładce znajdują się też ogólne informacje na temat Wydziału, prowadzonych na nim kierunków studiów czy oferty programowej. Co roku władze Wydziału⁴⁵⁵ i kierownicy kierunków studiów⁴⁵⁶ nagrywają filmy prezentujące te kierunki oraz możliwości zawodowe otwierające się przed ich absolwentami. W promocję angażuje się również Samorząd Studentów⁴⁵⁷. Aby informacje o kształceniu trafiały do możliwie szerokiego kręgu odbiorców, **wydziałową stronę internetową prowadzi się także w angielskiej i niemieckiej wersji językowej.**

Dążąc do systematycznego podnoszenia jakości kanałów informacji o istotnych sprawach związanych z kształceniem na Wydziale, podjęto w ostatnim czasie szereg działań istotnie usprawniających przekaz informacji. Jak już wspomniano wyżej, dotyczy to w szczególności:

- 1) opracowania i wdrożenia **nowej koncepcji funkcjonowania Intranetu wydziałowego** (rok akademicki 2020/2021) oraz
- 2) opracowania i uruchomienia **nowej oficjalnej strony internetowej Wydziału** (rok akademicki 2021/2022).

Oficjalne profile na portalach społecznościowych. Istotnym kanałem przekazu informacji związanych z kształceniem na Wydziale, uwzględniającym wymogi współczesnego komunikowania się, są oficjalne **profile facebookowe: Wydziału**⁴⁵⁸ oraz **Samorządu Studentów WPIA**⁴⁵⁹. Zainteresowani znajdą na nich wiele istotnych informacji związanych z aktualnymi wydziałowymi wydarzeniami. Przykładowo, w Dniu Kandydata zamieszcza się tam materiały dla potencjalnych przyszłych studentów WPIA, filmy z udziałem kierowników kierunków studiów oraz filmy nagrane przez studentów, a także proponuje odwiedzającym aktywny udział w konkursach oraz zadawanie pytań w czasie interaktywnych spotkań. Na profilu Samorządu Studentów również publikuje się informacje o rekrutacji i zasadach studiowania, a poza tym wiele innych wiadomości, takich jak zaproszenia do udziału w uczelnianych i wydziałowych (nie tylko studenckich) wydarzeniach, informacje o badaniach jakości kształcenia czy powiadomienia o działalności organów Samorządu.

Ogólnouczelniane oraz wydziałowe wydarzenia związane z promocją kształcenia. Corocznie na UAM organizowany jest **Dzień Kandydata**⁴⁶⁰. W jego trakcie, a także podczas towarzyszących mu wydarzeń zainteresowani zyskują wiedzę na temat Uczelni, zasad i trybu rekrutacji oraz o kierunkach uruchamianych przez poszczególne wydziały. Poza tym osoby myślące o podjęciu studiów na UAM mogą śledzić przeznaczony dla nich Blog Kandydata⁴⁶¹, zapoznać się z przewodnikiem po Uczelni, obejrzeć filmy i wysłuchać nagrań z materiałami promocyjnymi przygotowanymi przez wydziały itp. Z uwagi na pandemię COVID-19 ostatnie Dni Kandydata odbywają się zdalnie.

⁴⁵³ <https://prawo.amu.edu.pl/dla-szkol/dla-szkol/wyklady-dla-uczniow-szkol-ponadgimnazjalnych>

⁴⁵⁴ <https://prawo.amu.edu.pl/Rekrutacja-2021/kierunki-studiow>

⁴⁵⁵ <https://prawo.amu.edu.pl/Rekrutacja-2022/kierunki-studiow/prawo>

⁴⁵⁶ <https://www.youtube.com/watch?v=UGucqgnuzUc>

⁴⁵⁷ <https://www.youtube.com/watch?v=9IL6yrna-SY>

⁴⁵⁸ <https://www.facebook.com/wpia.uam/>

⁴⁵⁹ <https://www.facebook.com/rsswpia/>. Zob. też profil na Instagramie: <https://www.instagram.com/samorzad.wpia/>

⁴⁶⁰ <https://dzienkandydata.amu.edu.pl/info> – ostatni odbył się 3 grudnia 2021 r.

Zestawienie Dni Kandydata zorganizowanych przez WPIA w latach 2019-2021 zawiera **załącznik R-C1-K6-P1-4**.

⁴⁶¹ www.blogkandydata.amu.edu.pl

Kolejnym wydarzeniem wartym odnotowania były **Targi Edukacyjne „XXXV Międzynarodowy Salon Edukacyjny Perspektywy 2021”**, zorganizowane w marcu 2021 r., na których osoby zainteresowane studiowaniem na UAM mogły pozyskać cenne informacje. W bieżącym roku Targi Edukacyjne odbywały się *online*. Wydział aktywnie uczestniczył w nich przed pandemią COVID-19⁴⁶².

Dla rozpoczynających naukę na WPiA ważne są **Dni Studenta I roku**. Co roku Wydział organizuje spotkania i szkolenia mające na celu wdrożyć świeżo upieczonych studentów w wymagające tryby studiowania. Szkolenia odbywają się oddzielnie dla każdego z kierunków prowadzonych przez Wydział, z udziałem przedstawicieli władz Wydziału, nauczycieli akademickich, pracowników Biura Obsługi Studentów, Biblioteki wydziałowej, Studium Językowego oraz Studium Wychowania Fizycznego i Sportu UAM. Każdego ze studentów informuje się o tym wydarzeniu z odpowiednim wyprzedzeniem. Ponadto informacje umieszcza się na oficjalnej wydziałowej stronie internetowej oraz na facebookowych profilach WPiA i Samorządu Studentów⁴⁶³. Więcej o szkoleniach w punkcie 8.8. Wydział udostępnia także elektroniczny **Przewodnik studenta I roku na WPiA**⁴⁶⁴.

Materiały informacyjne i promocyjne. Wydział publikuje tego rodzaju materiały zarówno w wersji tradycyjnej (tj. papierowej), jak i cyfrowej (w Internecie). W tym celu przygotowano, między innymi, **folder wydziałowy**⁴⁶⁵ zawierający syntetyczne informacje o Wydziale, w tym w szczególności o: jego historii i strukturze, ofercie edukacyjnej, działalności naukowej i umiędzynarodowieniu badań, czasopismach wydziałowych, współpracy z administracją i biznesem, studenckiej aktywności naukowej i międzynarodowej wymianie. **Notki charakteryzujące każdy z kierunków studiów** prowadzonych przez WPiA zamieszczono także w **kartach informacyjnych mających formę ulotek**⁴⁶⁶.

Intranet. System komunikacji ze studentami uległ znaczącemu poszerzeniu dzięki programowi MS Teams i towarzyszącym mu aplikacjom pakietu Office 365, do których otrzymują oni dostęp, oraz coraz efektywniejszemu funkcjonowaniu uczelnianego Intranetu. Ze względu na obostrzenia wprowadzane w związku z pandemią COVID-19 proces nauczania przebiega w istotnej części z wykorzystaniem technik i narzędzi umożliwiających komunikację i pracę zdalną (takich jak wspomniany MS Teams czy Platforma *E-learningowa* UAM). W tym celu powstał **Intranet Studenta**, a w nim specjalna zakładka dedykowana studentom I roku. Na oficjalnym portalu UAM znajduje się witryna wyjaśniająca krok po kroku, jak zalogować się do jego wewnętrznej sieci internetowej⁴⁶⁷. Wchodząc do niej, student otrzymuje dostęp do uczelnianych wiadomości, bogatego zasobu innych informacji, jak również do wsparcia technicznego i dydaktycznego.

System USOS. W systemie informatycznym USOS udostępniane są między innymi wyniki zaliczeń i egzaminów. Umożliwia on prowadzącym zajęcia i wydziałowej administracji bieżące – oficjalne – komunikowanie się ze studentami; komunikacja ta możliwa jest też oczywiście w przeciwnym kierunku. Dysponując w systemie USOS indywidualnym kontem, każdy student ma pełny dostęp do informacji o zajęciach, które musi zaliczyć, aby ukończyć dany etap studiów, o zajęciach już

⁴⁶² https://m.facebook.com/rsswpia/photos/a.912934032052140/2386241208054741/?type=3&_rdr

⁴⁶³ <https://prawo.amu.edu.pl/dla-studenta/dla-studenta/informacje-dla-studenta-i-roku>

⁴⁶⁴ https://prawo.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0006/418380/Przewodnik-studenta_I_ROKU_2021-2022.pdf

⁴⁶⁵ https://prawo.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0017/415313/UAM_katalog_PL_dodruk21_3006.pdf

⁴⁶⁶ https://prawo.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0017/402704/ulotki-kierunki-2020-prawo.pdf

⁴⁶⁷ <https://amu.edu.pl/studenci/intranet-studenta>

zaliczonych (wraz z wykazem zdobytych dzięki temu punktów ECTS) i stanie realizacji wymogów wynikających dla niego z programu studiów, o planie zajęć dydaktycznych, bieżących i zaległych płatnościach itp. Ponadto system USOS daje wgląd w ogólny oraz indywidualny harmonogram zaliczeń i egzaminów. W systemie udostępnia się też formularze, na których student może składać wnioski związane z tokiem studiów, przewidziane w Regulaminie studiów.

System APD. Specyficznym kanałem komunikacji jest system działający pod nazwą Archiwum Prac Dyplomowych (APD). Odbywa się w nim cały proces dyplomowania i związana z tym wymiana informacji, począwszy od etapu „złożenia” (czyli w praktyce wgrania elektronicznej wersji) pracy dyplomowej, sprawdzenia jej w systemie antyplagiatowym, akceptacji pracy i raportu antyplagiatowego przez promotora, wpisania recenzji, ustalenia terminu egzaminu magisterskiego, jego przeprowadzenia i zatwierdzenia protokołu (szeroko o tym w punkcie 3.4).

Uczelniana poczta elektroniczna. Niezwykle ważnym kanałem komunikacji jest uczelniana poczta elektroniczna, za pośrednictwem której studenci otrzymują bieżące komunikaty, oficjalne wiadomości od prowadzących zajęcia, ważne informacje o funkcjonowaniu Wydziału, propozycje praktyk i staży, powiadomienia o ankietach studenckich, ogłoszenia o grantach, konkursach oraz nagrodach i wyróżnieniach dla studentów.

*

Dostęp publiczny do informacji o programie studiów i planach zajęć dydaktycznych. Wydział zapewnia publiczny dostęp do informacji o programie, w tym planie, studiów na kierunku *Prawo*, o przypisanych do niego efektach uczenia się, o sylabusach dla zajęć objętych planem studiów, a także planach zajęć dydaktycznych itp. Dokumenty te opublikowane są na oficjalnej stronie internetowej Wydziału. W zakładce „Dla studenta” w bocznym menu znajduje się link do „Zasad studiowania”⁴⁶⁸. Wśród nich w prosty sposób odnaleźć można plany/programy studiów aktualne w kolejnych latach akademickich na poszczególnych kierunkach prowadzonych przez Wydział, w tym oczywiście na *Prawie*⁴⁶⁹. W tym samym miejscu zamieszczone są wspomniane efekty uczenia się⁴⁷⁰ oraz obowiązujący zestaw sylabusów⁴⁷¹. Programy/plany archiwalne pozostawia się na stronie po to, by obecni oraz byli studenci WPiA mieli świadomość zmian zachodzących w tych dokumentach, a co za tym idzie mogli przewidzieć ścieżkę uczenia się i potencjalne tzw. różnice programowe, jakie mogą być zmuszeni nadrobić w sytuacji chociażby wznowienia studiów czy przeniesienia na studia z innej uczelni.

Obowiązujące w danym semestrze plany zajęć dydaktycznych ogłaszane są na oficjalnej stronie internetowej Wydziału z odpowiednim wyprzedzeniem⁴⁷². Plany te zawierają dokładny terminarz poszczególnych zajęć, a ponadto informacje o miejscu ich odbywania, formie i w razie potrzeby

⁴⁶⁸ <https://prawo.amu.edu.pl/dla-studenta/dla-studenta/zasady-studiowania>

⁴⁶⁹ <https://prawo.amu.edu.pl/dla-studenta/dla-studenta/zasady-studiowania/plany-studiow-na-rok-akademicki-20212022>

⁴⁷⁰ <https://prawo.amu.edu.pl/dla-studenta/dla-studenta/zasady-studiowania/efekty-uczenia-sie-obowiazujace-od-1-pazdziernika-2019>

⁴⁷¹ <https://prawo.amu.edu.pl/dla-studenta/dla-studenta/zasady-studiowania/sylabusy>

⁴⁷² <https://prawo.amu.edu.pl/dla-studenta/dla-studenta/plany-zajec>

podziale na grupy zajęciowe, informację o prowadzącym zajęcia (z podaniem imienia i nazwiska, oraz tytułu naukowego, stopnia naukowego albo tytułu zawodowego). W przypadku zajęć, dla których plan studiów przewiduje liczbę godzin mniejszą od 30, w planach wskazuje się dodatkowo termin pierwszych zajęć.

Na pierwszych w semestrze zajęciach z danego przedmiotu studenta należy poinformować o zasadach uczestniczenia w nich, regułach usprawiedliwiania nieobecności, a także o warunkach uzyskania zaliczenia. Zasady i tryb powiadamiania studentów o wynikach egzaminów i zaliczeń omówiono szeroko w punkcie 3.6.

*

Wszelkich informacji w bieżących sprawach studenckich czy związanych z rekrutacją na studia udziela – w formie ustnej (osobiście i telefonicznie) oraz elektronicznej (mailowo) – profesjonalnie przygotowany personel Biura Obsługi Studentów⁴⁷³. Oddzielne sekcje Biura odpowiedzialne są za stacjonarne⁴⁷⁴ oraz niestacjonarne⁴⁷⁵ studia na kierunku *Prawo*.

W sprawach formalnych wynikających z toku studiów studenci powinni się w pierwszej kolejności zwracać do Biura Obsługi Studentów oraz do kierowników studiów prawnych (w danej formie). O pomoc lub radę mogą również występować do Prodziekana ds. studenckich i jakości kształcenia. Sam system rozstrzygania skarg i rozpatrywania wniosków zgłaszanych przez studentów, a także załatwiania innych spraw studenckich przedstawiono wcześniej w punkcie 8.10.

Zarówno Prodziekan, jak i kierownicy przyjmują studentów na dyżurach zdalnych, a – po uprzednim umówieniu się – także tradycyjnych⁴⁷⁶. Dostęp do nich zapewnia też uczelniana poczta elektroniczna, a także system USOS z zestawem kilkunastu formularzy wniosków w sprawach studenckich. Gdy odpowiedniego formularza brakuje, podanie można złożyć – osobiście albo mailowo – na dodatkowym (ogólnym) formularzu udostępnianym na oficjalnej stronie internetowej Wydziału oraz w Biurze Obsługi Studenta⁴⁷⁷.

*

Infrastruktura ułatwiająca dostęp do informacji. We wszystkich budynkach Wydziału działa sieć Wi-Fi Eduroam. Dostęp do niej po zalogowaniu się ma każdy, kto posiada konto uniwersyteckie, w tym również studenci i pracownicy Wydziału. Stanowiska komputerowe z dostępem do sieci przygotowano w wydziałowej i uczelnianej Bibliotece. Więcej o tego rodzaju infrastrukturze w punktach 5.1, 5.6 i załączniku R-C3-Z2-P6.

⁴⁷³ <https://prawo.amu.edu.pl/strona-glowna/jednostki-organizacyjne/bos>

⁴⁷⁴ BOS – Prawo stacjonarne: <https://prawo.amu.edu.pl/strona-glowna/jednostki-organizacyjne/bos/bos-stacjonarnych-studiow-prawa>

⁴⁷⁵ BOS – Prawo niestacjonarne: <https://prawo.amu.edu.pl/strona-glowna/jednostki-organizacyjne/bos/bos-niestacjonarnych-studiow-prawa>

⁴⁷⁶ Prodziekan: <https://prawo.amu.edu.pl/strona-glowna/jednostki-organizacyjne/katedry/katedra-prawa-cywilnego-handlowego-i-ubezpieczeniowego/pracownicy2/profesorowie/prof.-UAM-dr-hab.-jaroslaw-grykiel>

Kierownik – Prawo stacjonarne: <https://prawo.amu.edu.pl/strona-glowna/jednostki-organizacyjne/katedry/Zaklad-Publicznego-Prawa-Gospodarczego/pracownicy-naukowo-dydaktyczni2/doktorzy/dr-anna-trela>

Kierownik – Prawo niestacjonarne: <https://prawo.amu.edu.pl/strona-glowna/jednostki-organizacyjne/katedry/Zaklad-Teorii-i-Filozofii-Prawa/pracownicy2/doktorzy/dr-LL.M.-piotr-f.-zwierzykowski>

⁴⁷⁷ https://prawo.amu.edu.pl/data/assets/pdf_file/0006/409470/Wniosek-do-K-NSP-Druk.pdf

Punkt 9.2

Sposoby, częstość i zakres oceny publicznego dostępu do informacji, udziału w ocenie różnych grup interesariuszy, w tym studentów, a także skuteczności działań doskonalących w tym zakresie.

Działanie systemu komunikacji ze studentami oceniane jest na bieżąco na podstawie:

- 1) anonimowych komentarzy do semestralnych ankiet studenckich (w systemie USOS);
- 2) badań Biura Jakości Kształcenia oraz
- 3) w oparciu o sygnały kierowane przez studentów oraz prowadzących zajęcia.

Funkcjonowanie elektronicznych kanałów informacyjnych nadzorowane jest przez Prodziekana ds. spraw studenckich i jakości kształcenia oraz Prodziekana do spraw rozwoju i współpracy z otoczeniem. Taki system zakłada bieżącą aktualizację informacji, ulepszenie sposobów komunikacji oraz usprawnienie procesu jakości kształcenia.

Dobra współpraca z Samorządem Studentów WPIA pozwala także zamieszczać na facebookowym profilu Samorządu informacje istotne z punktu widzenia nie tylko studentów, ale i całego Wydziału. Poczucie Wspólnoty akademickiej umożliwia szybki przepływ informacji, a tym samym podejmowanie działań efektywnych i adekwatnych do istniejących potrzeb. Działania te mogą się również przejawiać w bezpośrednim kontakcie telefonicznym, jeżeli mają na celu konieczność niezwłocznej reakcji (na przykład w razie zachorowania na COVID-19)⁴⁷⁸.

Należy podkreślić, że WPIA pozostaje w bieżącym kontakcie z Biurem Karier UAM, interesariuszami zewnętrznymi oraz absolwentami.

Bieżąca analiza skuteczności publicznego dostępu do informacji związanych z Wydziałem skutkuje systematycznym wdrażaniem kolejnych usprawnień. Jeśli chodzi o **działania podjęte w ostatnim czasie**, to **obejmują** one w szczególności:

- 1) **wdrożenie wydziałowego Intranetu**, w tym Intranetu Studenta oraz Intranetu skierowanego do kadry badawczo-dydaktycznej;
- 2) **stworzenie** zupełnie nowej, a nade wszystko – **nowoczesnej strony internetowej Wydziału**; jej uruchomienie zaplanowano na początek 2022 r.;
- 3) **opracowanie nowych materiałów informacyjno-promocyjnych**, w tym folderu wydziałowego⁴⁷⁹ oraz kart informacyjnych o kierunkach studiów, które prowadzi Wydział⁴⁸⁰;
- 4) ujednolicenie oraz **unowocześnienie systemu komunikacji** za pośrednictwem uczelnianych kont poczty elektronicznej;
- 5) **inwestycje w infrastrukturę**, w tym zakup dodatkowych komputerów, projektorów i tabletów na potrzeby Wydziału.

⁴⁷⁸ Jak już wspomniano w punkcie 8.13, Samorząd Studentów ma bezpośredni telefoniczny kontakt z Prodziekanem ds. studenckich i jakości kształcenia oraz kierownikami kierunków studiów, co ma umożliwiać podejmowanie szybkich interwencji.

⁴⁷⁹ https://prawo.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0017/415313/UAM_katalog_PL_dodruk21_3006.pdf

⁴⁸⁰ https://prawo.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0017/402704/ulotki-kierunki-2020-prawo.pdf

Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów

Punkt 10.1

Sposoby sprawowania nadzoru merytorycznego, organizacyjnego i administracyjnego nad kierunkiem studiów, kompetencji i zakresu odpowiedzialności osób odpowiedzialnych za kierunek, w tym kompetencje i zakres odpowiedzialności w zakresie ewaluacji i doskonalenia jakości kształcenia na kierunku.

Nadzór merytoryczny, organizacyjny i administracyjny nad kierunkiem *Prawo* sprawowany jest zgodnie z właściwymi przepisami powszechnie obowiązującymi oraz wewnętrznymi. Do najistotniejszych w tym względzie przepisów wewnętrznych należą:

- 1) Statut⁴⁸¹;
- 2) Regulamin studiów⁴⁸²;
- 3) zarządzenie nr 68/2020/2021 Rektora UAM z dnia 9 marca 2021 r. w sprawie wewnętrznego systemu doskonalenia jakości kształcenia w Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu⁴⁸³.

*

Do zadań Rektora UAM (§ 26 ust. 2) należą sprawy dotyczące Uniwersytetu, z wyjątkiem spraw zastrzeżonych przez ustawę lub Statut do kompetencji innych organów Uniwersytetu. Do zadań Rektora w prezentowanej materii należy w szczególności: powoływanie osób do pełnienia funkcji kierowniczych w Uniwersytecie i ich odwoływanie, określanie struktury Uniwersytetu oraz tworzenie studiów na określonym kierunku, poziomie i profilu.

Do zadań Senatu UAM (§ 30 ust. 2 i 3) w tejże materii należy w szczególności: uchwalanie Statutu oraz dokonywanie jego wiążącej wykładni; uchwalanie Regulaminu studiów oraz ustalanie programów studiów; ustalanie warunków, trybu oraz terminu rozpoczęcia i zakończenia rekrutacji na studia oraz określanie sposobu potwierdzania efektów uczenia się.

Prorektor UAM (§ 58 ust. 1 i 2), w zakresie umocowania udzielonego przez Rektora, kieruje szkołą dziedzinową, nadzorując jej działalność, w szczególności w zakresie: współpracy między dziekanami wydziałów wchodzących w skład szkoły dziedzinowej w zakresie kształcenia, ze szczególnym uwzględnieniem kształcenia na kierunkach interdyscyplinarnych. Prorektor ponadto podejmuje działania na rzecz zapewnienia jakości kształcenia w dziedzinie nauki, w której szkoła dziedzinowa prowadzi kształcenie; wskazuje kandydatów do komisji oceniających nauczycieli akademickich zatrudnionych na wydziałach wchodzących w skład szkoły dziedzinowej, w porozumieniu z właściwym dziekanem; opiniuje, w porozumieniu z nim, kandydatów na stanowiska kierowników jednostek organizacyjnych wydziałów wchodzących w skład szkoły.

⁴⁸¹ https://bip.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0031/177871/Statut-UAM-2019-tekst-ujednolicony.pdf – jak również załącznik R-C0-1-1 i R-C0-1-2.

⁴⁸² https://amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0020/74531/Regulamin-studiow_2019.pdf – oraz załącznik R-C1-K2-P4-1.

⁴⁸³ http://jakosc.amu.edu.pl/wp-content/uploads/2021/03/68_2020_2021_Zarzadzenie-Rektora_jakosc-ksztalcenia.pdf – a także załącznik R-C1-K10-P1.

Ciałami opiniodawczymi i doradczymi w procesie kształcenia są (§ 123): Uniwersytecka Rada ds. Kształcenia, rada ds. kształcenia szkoły dziedzinowej i rada programowa kierunku studiów lub grupy kierunków studiów.

Dziekan (§ 60 ust. 1-4) kieruje wydziałem i odpowiada za właściwy dobór kadry do prowadzenia zajęć dydaktycznych na kierunkach studiów (związanych z dyscypliną naukową objętą zakresem działania wydziału) oraz nadzoruje jakość jej pracy. Do zadań dziekana należy w szczególności: sprawowanie nadzoru nad działalnością jednostek organizacyjnych wydziału; zapewnianie funkcjonowania na wydziale infrastruktury oraz systemu biblioteczno-informacyjnego w zakresie niezbędnym do realizacji zadań wydziału; obsadzanie kadry poszczególnych przedmiotów oraz ustalanie harmonogramu zajęć dydaktycznych wydziału, po uzyskaniu opinii rady programowej kierunku studiów; składanie wniosków w sprawie zatrudnienia i nagradzania; składanie wniosków o powołanie na stanowiska kierowników jednostek organizacyjnych wydziału; informowanie rady naukowej dyscypliny o pracach rad programowych właściwych kierunków studiów; wskazywanie kierunków studiów, które mogą tworzyć grupę kierunków studiów.

Dziekan kieruje wydziałem przy pomocy prodziekanów. Zakres obowiązków prodziekanów określa dziekan, informując o tym wspólnotę Uniwersytetu (§ 61 ust. 1 i 3).

Na uzasadniony wniosek dziekana Rektor UAM może powołać kierownika kierunku studiów niebędącego prodziekanem (§ 61 ust. 5).

W zakresie dydaktyki i jakości kształcenia na Wydziale powołano z początkiem roku akademickiego 2020/2021:

- 1) **Prodziekana ds. studenckich i jakości kształcenia** – funkcję tę sprawuje prof. UAM dr hab. Jarosław Grykiel,
- 2) kierowników poszczególnych kierunków studiów, przy czym **na kierunku Prawo oddzielnych Kierowników dla studiów w formie:**
 - a) **stacjonarnej** – funkcję tę pełni dr Anna Trela; oraz
 - b) **niestacjonarnej** – tę funkcję powierzono dr. Piotrowi F. Zwierzykowskiemu.

Stosowne upoważnienia dla Prodziekana ds. studenckich i jakości kształcenia oraz dla Kierowników kierunków studiów zostały wydane przez Rektora UAM w październiku i listopadzie 2020 r.

*

W związku z istotnymi przeobrażeniami w systemie szkolnictwa wyższego od 2020 r. Uniwersytet wdraża nowy **System Doskonalenia Jakości Kształcenia (SDJK)**. Jego zręby normuje Statut, natomiast zasadniczą regulację stanowi aktualnie zarządzenie nr 68/2020/2021 Rektora UAM z dnia 9 marca 2021 r. w sprawie wewnętrznego systemu doskonalenia jakości kształcenia w Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu (powoływane dalej także jako zarządzenie nr 68/2020/2021)⁴⁸⁴.

⁴⁸⁴ http://jakosc.amu.edu.pl/wp-content/uploads/2021/03/68_2020_2021_Zarzadzenie-Rektora_jakosc-ksztalcenia.pdf – a także załącznik R-C1-K10-P1.

Z dniem podjęcia zarządzenie to zastąpiło: uchwałę nr 126/2010 Senatu UAM z dnia 25 stycznia 2010 r. w sprawie Uczelnianego Systemu Zarządzania Jakością Kształcenia w Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu⁴⁸⁵; zarządzenie nr 321/2011/2012 Rektora UAM z dnia 3 lutego 2012 r. w sprawie określenia szczegółowych zadań Rady ds. Jakości Kształcenia oraz wydziałowych komisji ds. jakości kształcenia⁴⁸⁶; zarządzenie nr 322/2011/2012 Rektora UAM z dnia 3 lutego 2012 r. w sprawie określenia procedur funkcjonowania uczelnianego systemu zarządzania jakością kształcenia⁴⁸⁷.

System dotyczy właściwości, procesów i procedur dotyczących kształcenia, w szczególności w zakresie dbałości o:

- 1) formowanie i realizowanie oferty dydaktycznej na studiach;
- 2) kompetencje zawodowe nauczycieli akademickich;
- 3) warunki uczenia się studentów i prowadzenia zajęć przez kadrę akademicką, w tym wsparcie procesu kształcenia ze strony administracji Uniwersytetu;
- 4) wsparcie studentów w wybranych obszarach aktywności dydaktycznej i naukowej;
- 5) efektywne informowanie o ofercie dydaktycznej, działaniach projakościowych i dobrych praktykach.

Funkcjonowanie SDJK oparte jest na strukturach i kompetencjach organów oraz ciał opiniotwórczych i doradczych zaangażowanych w zarządzanie procesem kształcenia zgodnie ze Statutem, a także na standardach jakości właściwych dla Europejskiego Obszaru Szkolnictwa Wyższego.

System obejmuje obowiązki i działania w zakresie zapewniania, monitorowania i doskonalenia jakości kształcenia. W celu ciągłego utrwalania kultury jakości kształcenia w Uniwersytecie funkcjonowanie Systemu opiera się na zasadzie transparentności i cykliczności działań.

Zgodnie ze Statutem (§ 123) oraz zarządzeniem nr 68/2020/2021 (§ 3) **System Doskonalenia Jakości Kształcenia tworzą w szczególności wspomniane już**⁴⁸⁸:

- 1) **rady programowe kierunków studiów lub grup kierunków studiów;**
- 2) **rady ds. kształcenia szkół dziedzinowych;**
- 3) **Uniwersytecka Rada ds. Kształcenia.**

Istotną rolę odgrywają także: dziekan, prodziekan właściwy ds. kształcenia oraz kierownicy kierunków studiów (jeśli ich powołano).

Samorząd Studentów może inicjować działania związane z jakością kształcenia oraz uczestniczyć w ich realizacji. Przy realizacji tych działań Samorząd współpracuje z ciałami tworzącymi SDJK.

⁴⁸⁵ https://brjk.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0016/102832/Nr-126_2010.pdf

Tekst jednolity: https://brjk.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0007/157462/Obwieszczenie-nr-4_2012.pdf

Zmiana tego tekstu: https://brjk.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0019/95230/Uchwaa-nr-284_2011_2012.pdf

⁴⁸⁶ https://brjk.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0008/95750/Nr-321_2011_2012.pdf

⁴⁸⁷ https://brjk.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0009/95751/Nr-322_2011_2012.pdf

⁴⁸⁸ https://jakosc.amu.edu.pl/?page_id=64

Pomocy w realizacji zadań z zakresu zapewniania, monitorowania i doskonalenia jakości kształcenia udziela **Centrum Wsparcia Kształcenia UAM**.

*

Za realizację zadań w zakresie zapewniania, monitorowania i doskonalenia jakości kształcenia odpowiada na studiach pierwszego i drugiego stopnia oraz jednolitych studiach magisterskich rada programowa we współpracy z prodziekanem właściwym ds. kształcenia (6 ust. 1 pkt 1 zarządzenia nr 68/2020/2021).

Stosownie do postanowień Statutu § 130-132), na mocy powołania przez Rektora UAM, w skład Rady programowej kierunku *Prawo* wchodzi aktualnie:

- 1) **Prodziekan ds. studenckich i jakości kształcenia** w roli przewodniczącego Rady;
- 2) **sześciu nauczycieli akademickich** – przedstawicieli dyscypliny naukowej, do której przypisano kierunek studiów Prawo;
- 3) **dwóch przedstawicieli studentów** kierunku studiów.

Do zadań **Rady programowej kierunku** należy (§ 133 Statutu):

- 1) sprawowanie nadzoru nad jakością kształcenia na kierunku studiów;
- 2) zapewnianie i ocenianie jakości kształcenia na kierunku studiów;
- 3) przygotowanie lub modyfikacja zgodnie z aktualnymi aktami prawnymi programu kształcenia, w tym kierunkowych efektów uczenia się oraz planów studiów;
- 4) przygotowanie propozycji zasad rekrutacji oraz limitów przyjęć;
- 5) nawiązywanie współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym w celu doskonalenia programów kształcenia;
- 6) przeprowadzenie okresowego przeglądu i weryfikacja programów kształcenia realizowanych w ramach kierunku studiów, w szczególności w zakresie:
 - a) właściwego doboru przedmiotów oraz form zajęć dydaktycznych wymaganych do osiągnięcia założonych efektów uczenia się,
 - b) ustalenia zgodności efektów przypisanych przedmiotom i modułom z efektami kierunkowymi,
 - c) sprawdzania treści programowych przedmiotów w odniesieniu do osiągnięcia założonych efektów uczenia się,
 - d) zatwierdzania kart przedmiotów prowadzonych na kierunku przedmiotów,
 - e) opiniowania tworzenia i znoszenia specjalności, profili, ścieżek dydaktycznych na danym kierunku,
 - f) opiniowania kandydatury promotorów prac dyplomowych,
 - g) zatwierdzania tematów prac dyplomowych,
 - h) dokonywania okresowej oceny jakości prac dyplomowych realizowanych na kierunku,
 - i) ustalania zasad procesu dyplomowania,

- j) ustalania zasad obsady kadrowej poszczególnych przedmiotów, z uwzględnieniem wyników ankiet studenckich,
 - k) ustalania strategii promocji kierunku,
 - l) ustalania zasad hospitowania zajęć realizowanych przez pracowników badawczo-dydaktycznych i dydaktycznych na kierunku studiów;
- 7) przygotowanie materiałów do oceny programowej dokonywanej przez Polską Komisję Akredytacyjną.

Za wsparcie i nadzór nad zapewnianiem, monitorowaniem oraz doskonaleniem jakości kształcenia na studiach pierwszego i drugiego stopnia oraz jednolitych studiach magisterskich, odpowiada w ramach Szkoły Nauk Społecznych UAM, do której należy WPiA, Rada ds. kształcenia Szkoły Nauk Społecznych, a w ramach całej Uczelni – Uniwersytecka Rada ds. Kształcenia (§ 6 ust. 2 Zarządzenia nr 68/2020/2021).

Do zadań **Uniwersyteckiej Rady ds. Kształcenia** należy w szczególności (§ 126 Statutu): opracowanie wytycznych dotyczących zasad tworzenia programów studiów; opiniowanie Regulaminu studiów; opiniowanie wniosków o powołanie kierunków studiów; opiniowanie wniosków w sprawie zmian w programach studiów; opiniowanie wniosków o zawieszenie lub przekształcenie kierunków studiów; opiniowanie warunków i trybu rekrutacji oraz limitów przyjęć na studia; opiniowanie sposobu potwierdzania efektów uczenia się; sprawowanie nadzoru nad badaniami jakości kształcenia; ocena promocji oferty edukacyjnej Uniwersytetu; wskazanie zajęć realizowanych jako ogólnouczelniane (dostępne dla wszystkich studentów w ramach przedmiotów obowiązkowych do wyboru) na podstawie propozycji właściwego Prorektora.

Z kolei do zadań **rady ds. kształcenia szkoły dziedzinowej** należy w szczególności (§ 129 Statutu):

- 1) opracowanie i realizacja polityki edukacyjnej szkoły, spójnej ze strategią rozwoju Uniwersytetu w obszarze kształcenia;
- 2) dbanie o zrównoważoną ofertę edukacyjną szkoły (liczba i rodzaj oferowanych kierunków studiów oraz zasady rekrutacji oraz limity przyjęć);
- 3) wypracowanie standardów jakości kształcenia na kierunkach studiów realizowanych w szkole, w szczególności:
 - a) prowadzenie nadzoru nad badaniem jakości kształcenia w ramach prowadzonych w szkole kierunków studiów,
 - b) inicjowanie działań mających na celu podnoszenie jakości kształcenia w szkole,
 - c) inicjowanie działań na rzecz podnoszenia kompetencji dydaktycznych nauczycieli akademickich;
- 4) opiniowanie wniosków wydziałów o utworzenie nowych kierunków studiów, modyfikację programów studiów już istniejących kierunków studiów, studiów podyplomowych oraz innych form kształcenia oraz wniosków o zawieszenie lub przekształcenie kierunków studiów, studiów podyplomowych oraz innych form kształcenia;
- 5) określenie sposobu potwierdzania efektów uczenia się;

- 6) inicjowanie działań na rzecz pozyskania najlepszych kandydatów na studia;
- 7) przygotowanie materiałów do oceny kompleksowej dokonywanej przez Polską Komisję Akredytacyjną.

Przedstawicielami WPiA w Radzie ds. kształcenia Szkoły Nauk Społecznych są obecnie: prof. UAM dr hab. Jarosław Grykiel (**Prodziekan ds. studenckich i jakości kształcenia**) oraz dr Piotr F. Zwierzykowski (**Kierownik studiów niestacjonarnych na kierunku Prawo**).

*

W celu zapewnienia monitorowania i doskonalenia jakości kształcenia zarządzenie nr 68/2020/2021 wprowadza – w § 6 ust. 5 – szczegółowy harmonogram działania ciał tworzących SDJK, a więc i Rady programowej kierunku studiów *Prawo* oraz Rady ds. kształcenia Szkoły Nauk Społecznych.

Realizacja tych zadań wymaga odpowiednich działań ze strony Dziekana WPiA, Prodziekana ds. studenckich i jakości kształcenia oraz współpracujących z nim Kierowników studiów stacjonarnych i niestacjonarnych na kierunku *Prawo*.

Na mocy Regulaminu studiów **Dziekan WPiA** jest domyślnym decydentem w sprawach studenckich związanych z tokiem studiów. W praktyce rozstrzyga je – na podstawie tego Regulaminu i pozostałych aktów wewnętrznych Uczelni – Prodziekan ds. studenckich i jakości kształcenia, upoważniony do decydowania przez Rektora UAM, albo kierownik kierunku studiów, korzystający z analogicznego upoważnienia.

Niezależnie od kompetencji w indywidualnych sprawach studenckich, Dziekan w szczególności określa na nowy rok akademicki plan zajęć dydaktycznych oraz zasady podziału studentów na grupy zajęciowe. Ponadto na podstawie § 18 ust. 1 i 2 tego Regulaminu dziekan, w porozumieniu z prowadzącym zajęcia lub egzaminatorem, określa:

- 1) warunki i tryb ich odbywania, przy czym może „zobowiązać studentów I roku [...] jednolitych studiów magisterskich do obowiązkowego uczestnictwa w wykładzie”;
- 2) warunki i tryb uzyskiwania zaliczenia oraz składania egzaminu.

Jeśli chodzi o **zadania Prodziekana ds. studenckich i jakości kształcenia WPiA** w zakresie sprawowania nadzoru merytorycznego, organizacyjnego i administracyjnego nad kierunkiem studiów, w tym w zakresie ewaluacji i doskonalenia jakości kształcenia na kierunku, to polegają one w szczególności na:

- 1) koordynacji pracy Kierowników studiów;
- 2) dbałości o jakość kształcenia na Wydziale;
- 3) koordynacji funkcjonowania rad programowych poszczególnych kierunków lub grup kierunków studiów prowadzonych na Wydziale;
- 4) inicjowaniu tworzenia nowych kierunków studiów lub reformy obecnych;
- 5) współpracy z Samorządem Studentów;

- 6) koordynacji działań związanych z organizacją praktyk i staży studenckich;
- 7) koordynacji i nadzorze nad zdalnymi formami edukacji – w ścisłej współpracy z Pełnomocnikiem Dziekana WPiA ds. zdalnych form nauczania;
- 8) koordynacji działań związanych z hospitowaniem zajęć;
- 9) koordynacji działań związanych z funkcjonowaniem systemu USOS;
- 10) koordynacji działań związanych z tworzeniem i zmianami w planie zajęć;
- 11) opiece nad studentami MISHiS i MOST.

Należy odnotować, że funkcję przewodniczącego wszystkich czterech rad programowych, które działają na Wydziale, pełni obecnie Prodziekan ds. studenckich i jakości kształcenia, co pozwala między innymi na płynny przepływ informacji między tymi radami a Zespołem Dziekańskim i Kierownikami studiów.

Jak już wspomniano w punkcie 3.5, **Kierownik studiów** podejmuje szereg decyzji związanych z tokiem studiów. W szczególności skreśla z listy studentów w przypadku stwierdzenia braku udziału w obowiązkowych zajęciach (§ 52 pkt 1 Regulaminu studiów), raportowanego przez Biuro Obsługi Studentów na podstawie zgłoszeń prowadzących zajęcia. O skreśleniu z listy studentów kierownik może również zdecydować w przypadku: braku postępów w nauce (§ 52 pkt 2), nieuzyskania zaliczenia roku w określonym terminie (§ 52 pkt 2), niezłożenia w terminie pracy dyplomowej (§ 51 pkt 3) albo niezłożenia egzaminu dyplomowego (§ 51 pkt 4). Poza tym Kierownik studiów decyduje o przedłużeniu sesji (§ 39), a także o przeprowadzeniu zaliczenia lub egzaminu w trybie komisyjnym (§ 31 i § 33). Na wniosek studenta kierownik może zezwolić na powtarzanie nie więcej niż trzech przedmiotów z jednoczesnym kontynuowaniem studiów na wyższym roku (czyli na tzw. warunek) albo na powtarzanie większej liczby przedmiotów bez kontynuowania studiów na roku wyższym (§ 34 ust. 1 pkt 1 i 2).

Od ubiegłego roku nad zapewnieniem odpowiedniej jakości kształcenia czuwają również **pełnomocnicy Dziekana WPiA**, w tym: Pełnomocnik ds. zdalnych form nauczania, Pełnomocnik ds. studentów i doktorantów z niepełnosprawnościami, Pełnomocnik ds. edukacji prawno-ekonomicznej, Pełnomocnik ds. Studenckiego Laboratorium Mentoringu.

*

Wyjąwszy przypadki, gdy wymagane jest wydanie decyzji administracyjnej, **wszystkie rozstrzygnięcia w indywidualnych sprawach studenckich związanych z przebiegiem studiów, podejmowane przez Prodziekana ds. studenckich i jakości kształcenia oraz Kierowników studiów, zapadają w drodze zarządzenia** w formie pisemnej lub formie wiadomości elektronicznej bądź w systemie USOS (§ 71 Regulaminu studiów). **Od zarządzenia tego przysługuje w terminie 14 dni od dnia jego doręczenia odwołanie do Rektora UAM**, które składa się za pośrednictwem organu wydającego zarządzenie (fizycznie zaś w Biurze Obsługi Studenta: drogą tradycyjną albo elektronicznie, np. mailowo). Organ ten może dołączyć do odwołania swoją opinię w sprawie.

Poza tym, **Rektor UAM jest władny zawiesić wykonanie uchwały Senatu** sprzecznej z przepisami ustawy lub Statutem. Zawieszając wykonanie uchwały, Rektor wskazuje zakres naruszenia oraz formułuje wniosek co do dalszego postępowania. Jeżeli Senat nie ustosunkuje się do wniosku w terminie dwóch miesięcy od jego skierowania, zawieszona uchwała traci moc. (§ 50 Statutu).

Rektor UAM może uchylić decyzję podjętą przez osobę pełniącą w Uniwersytecie funkcję kierowniczą – do których należą w szczególności dziekan i prodziekan (§ 52 Statutu) oraz decyzję innych osób kierujących jednostkami Uniwersytetu, jeżeli decyzja jest sprzeczna z przepisami ustawy, Statutem, uchwałą lub zarządzeniem organu Uniwersytetu, innymi przepisami wewnętrznymi Uniwersytetu, lub jeżeli narusza ważny interes Uniwersytetu.

Rektor UAM może również uchylić uchwałę rady lub innego ciała doradczego niebędącego organem Uniwersytetu, jeżeli uchwała jest sprzeczna z przepisami ustawy, Statutem, uchwałą lub zarządzeniem organu Uniwersytetu, innymi przepisami wewnętrznymi Uniwersytetu, lub jeżeli narusza ważny interes Uniwersytetu.

Powyższych regulacji nie stosuje się, jeżeli obowiązujące przepisy przewidują inny tryb postępowania.

Punkt 10.2

Zasady projektowania, dokonywania zmian i zatwierdzania programu studiów.

Zgodnie z przepisami ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce oraz § 111 ust. 1 i 3 Statutu, studia na określonym kierunku, poziomie i profilu tworzy Rektor UAM na zasadach określonych w tej ustawie oraz Statucie. Programy studiów, w tym kierunkowe efekty uczenia się oraz plany studiów, opracowuje rada programowa kierunku studiów lub grupy kierunków studiów.

Ogólne zadania, które w zakresie projektowania zmian i zatwierdzania programu studiów przypisane są do rozmaitych działających w strukturach Uczelni organów i ciał, przedstawiono w poprzednim punkcie.

Zadania szczegółowe wynikają zwłaszcza z następujących zarządzeń Rektora UAM:

- 1) nr 383/2019/2020 z dnia 9 grudnia 2019 r. **w sprawie wytycznych dotyczących zasad tworzenia programów studiów**⁴⁸⁹;
- 2) nr 49/2020/2021 z dnia 19 stycznia 2021 r. w sprawie zmiany zarządzenia nr 383/2019/2020 Rektora UAM z dnia 9 grudnia 2019 r. w sprawie wytycznych dotyczących zasad tworzenia programów studiów⁴⁹⁰;
- 3) nr 21/2020/2021 z dnia 15 października 2020 r. **w sprawie zasad ustalania programów studiów na określonym kierunku poziomie i profilu**⁴⁹¹.

⁴⁸⁹ https://bip.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0016/101194/383_2019_2020_Zarzadzenie-Rektora-w-sprawie-wytycznych-dotyczacych-zasad-tworzenia-programow-studiow.pdf – a także załącznik R-C1-K10-P2-1-1.

⁴⁹⁰ https://bip.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0024/181176/ZR-49-2020-2021.pdf – oraz załącznik R-C1-K10-P2-1-2.

⁴⁹¹ https://bip.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0034/149857/ZR-21-2020-2021.pdf – oraz załącznik R-C1-K10-P2-2.

Przed nim obowiązywało krótko zarządzenie nr 379/2019/2020 Rektora UAM z dnia 22 listopada 2019 r. w sprawie zasad ustalania programów studiów na określonym kierunku, poziomie i profilu:

https://bip.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0033/96576/379_2019-2020_Zarzadzenie-Rektora-w-sprawie-programow-studiow.pdf

Poza tym należy wskazać zarządzenia Rektora UAM:

- 1) nr 375/2019/2020 z dnia 4 listopada 2019 r. w sprawie organizacji w Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu szkolenia dotyczącego bezpiecznych i higienicznych warunków kształcenia⁴⁹²;
- 2) nr 48/2020/2021 z dnia 14 stycznia 2021 r. w sprawie Regulaminu kształcenia na odległość⁴⁹³;
- 3) nr 135/2020/2021 z dnia 15 lipca 2021 r. w sprawie szczegółowych zasad organizacji zajęć z nauki języka obcego⁴⁹⁴;
- 4) nr 144/2021/2022 z dnia 12 października 2021 r. w sprawie organizacji obowiązkowych studenckich praktyk zawodowych⁴⁹⁵.

*

Zgodnie z § 2 zarządzenia nr 21/2020/2021 Rektora UAM, inicjatywa zmian programu studiów na realizowanym kierunku wychodzi od rady programowej kierunku studiów.

Przewodniczący rady programowej kierunku studiów przedstawia Prorektorowi właściwemu ds. kształcenia wnioski o zmianę istniejącego programu studiów w nieprzekraczalnym terminie do 30 kwietnia.

Wniosek o zmianę istniejącego programu studiów powinien w szczególności zawierać:

- 1) nowy program studiów;
- 2) opinię rady ds. kształcenia właściwej szkoły dziedzinowej;
- 3) opinię Samorządu Studentów.

⁴⁹² https://bip.amu.edu.pl/data/assets/pdf_file/0036/95787/375_2019_2020_Zarzadzenie-rektora_szkolenie-bhp-2019.pdf – a także załącznik R-C1-K10-P2-3.

⁴⁹³ https://bip.amu.edu.pl/data/assets/pdf_file/0022/180544/ZR-48-2020-2021.pdf – oraz załącznik R-C1-K2-P5-1-1.
Załączniki: https://bip.amu.edu.pl/data/assets/pdf_file/0024/180546/ZR-48-2020-2021-Zal.1.pdf a także załącznik R-C1-K2-P5-1-2.

https://bip.amu.edu.pl/data/assets/pdf_file/0026/180548/ZR-48-2020-2021-Zal.2.pdf – i załącznik R-C1-K2-P5-1-3.
https://bip.amu.edu.pl/data/assets/pdf_file/0019/180550/ZR-48-2020-2021-Zal.3.pdf – i załącznik R-C1-K2-P5-1-4.
https://bip.amu.edu.pl/data/assets/pdf_file/0021/180552/ZR-48-2020-2021-Zal.4.pdf – i załącznik R-C1-K2-P5-1-5.

⁴⁹⁴ https://bip.amu.edu.pl/data/assets/pdf_file/0019/248212/ZR-135-2020-2021.pdf – i załącznik R-C1-K10-P2-4-1.
Z dniem 1 października 2021 r. zastąpiło ono zarządzenie nr 125/2012/2013 Rektora UAM z dnia 30 sierpnia 2013 r. w sprawie szczegółowych zasad organizacji zajęć z nauki języka obcego: https://pracownicy.amu.edu.pl/monitor-uam/nr-58/zarzdzenia-rektora/zarzdzenie-nr-12520122013-rektora-uam-z-dnia-30-sierpnia-2013-r.-w-sprawie-szczegoowych-zasad-organizacji-zaj-z-nauki-jzyka-obcego?SQ_DESIGN_NAME=print – oraz załącznik R-C1-K10-P2-4-2.

⁴⁹⁵ https://bip.amu.edu.pl/data/assets/pdf_file/0029/269444/ZR-144-2021-2022.pdf – i załącznik R-C1-K10-P2-5-1.
Załącznik: https://bip.amu.edu.pl/data/assets/pdf_file/0031/269446/ZR-144-2021-2022-Zal..pdf – jak również załącznik R-C1-K10-P2-5-2.

Z dniem podpisania zastąpiło ono zarządzenie nr 38/2016/2017 Rektora UAM z dnia 14 grudnia 2016 r. w sprawie organizacji obowiązkowych studenckich praktyk zawodowych:
https://pracownicy.amu.edu.pl/data/assets/pdf_file/0015/315402/Nr-38_2016_2017_praktyki-studenckie-1.pdf – oraz załącznik R-C1-K10-P2-5-3.

Prorektor właściwy ds. kształcenia po formalnym zweryfikowaniu wniosku przez Centrum Wsparcia Kształcenia UAM kieruje wniosek pod obrady Uniwersyteckiej Rady ds. Kształcenia w celu jego zaopiniowania.

Decyzję o wprowadzeniu pod obrady Senatu UAM projektu uchwały w sprawie ustalenia programu studiów podejmuje Rektor UAM po zapoznaniu się z opinią Uniwersyteckiej Rady ds. Kształcenia.

Zmiana programu studiów może nastąpić wyłącznie raz w ciągu roku akademickiego i obowiązuje od nowego cyklu kształcenia.

Punkt 10.3

Sposoby i zakres bieżącego monitorowania oraz okresowego przeglądu programu studiów na ocenianym kierunku oraz źródeł informacji wykorzystywanych w tych procesach.

Bieżący monitoring realizacji programu studiów oraz jego okresowy – tak globalny, jak częściowy – **przegląd** pod kątem między innymi planu studiów, treści programowych oraz ich powiązania z kierunkowymi efektami uczenia się **przebiega**, w różnym zakresie, **na kilku poziomach** – zwłaszcza:

- 1) **kierowników jednostek organizacyjnych Wydziału** (tj. katedr, zakładów, pracowni i laboratoriów) w związku ze sprawowaną kontrolą nad wykonywaniem obowiązków dydaktycznych, a tym samym realizacją odpowiedniej części programu i planu studiów przez zatrudnione w tych jednostkach i współpracujące z nimi osoby;

kierownicy jednostek analizują program studiów głównie pod kątem potencjalnej potrzeby jego aktualizacji (korekty) w zakresie treści kształcenia przypisanych do zajęć realizowanych przez tę jednostkę, a także – w szerszym kontekście – ich relacji z innymi zajęciami objętymi planem studiów;

- 2) **Kierowników studiów**, których aktywność koncentruje się na bieżącej analizie funkcjonowania kierunku, którym kierują, jak również na wydawaniu decyzji w indywidualnych sprawach studenckich oraz na pomocy w rozwiązywaniu problemów zgłaszanych przez studentów;

Kierownicy studiów analizują spływające do nich wnioski związane z tokiem studiów, rejestrują powtarzające się problemy – także i te wiążące się z realizacją programu studiów, odnotowują formułowane przez pojedynczych studentów oraz ich przedstawicieli (głównie Starostów poszczególnych lat) uwagi i sugestie odnośnie do aktualnego i przyszłego procesu kształcenia na danym kierunku;

- 3) **Prodziekana ds. studenckich i jakości kształcenia** – będącego w szczególności członkiem Rady Dziekańskiej (w której obok władz Wydziału zasiadają kierownicy jego jednostek organizacyjnych), koordynatorem pracy Kierowników studiów, pełnomocników Dziekana WPiA oraz jednostek wydziałowej administracji działających w sferze dydaktyki, głównym partnerem Samorządu Studentów, przewodniczącym wszystkich Rad programowych kierunków studiów prowadzonych przez Wydział, w tym *Prawa*, a ponadto (wraz z Prodziekanem ds. rozwoju i współpracy z otoczeniem) uczestnikiem dialogu WPiA z interesariuszami zewnętrznymi w zakresie dotyczącym ich spojrzenia na realizowany na kierunku studiów program, uwag i sugestii odnośnie do pożądaných jego ulepszeń itd.;

Prodziekan ds. studenckich i jakości kształcenia jest odpowiedzialny w szczególności za koordynację pracy Rad programowych kierunków studiów oraz zadań związanych z bieżącym monitoringiem programu studiów, analizę wyników ankiet jakości kształcenia (tak wydziałowych, jak uczelnianych) oraz inicjowanie i realizację zmian w zakresie szeroko pojętej jakości kształcenia;

- 4) **Rady programowej kierunku studiów Prawo** – do której należy, z jednej strony, przygotowanie lub modyfikacja (w zgodzie z obowiązującymi regulacjami prawnymi) kierunkowych efektów uczenia się, programu i planu studiów, a z drugiej strony, przeprowadzenie okresowego przeglądu i weryfikacja programu studiów, w szczególności w zakresie: właściwego doboru przedmiotów i form zajęć wymaganych do osiągnięcia założonych efektów uczenia się, ustalenia zgodności efektów przypisanych poszczególnym przedmiotom z efektami kierunkowymi, sprawdzania treści programowych przedmiotów (zajęć) pod względem osiągania dzięki nim tych efektów, zatwierdzania sylabusów czy ustalania zasad hospitowania zajęć dydaktycznych prowadzonych przez pracowników badawczo-dydaktycznych i dydaktycznych;
- 5) **Rady ds. kształcenia Szkoły Nauk Społecznych** – wypracowującej standardy jakości kształcenia i nadzorującej jej badanie na kierunkach studiów prowadzonych w Szkole, a ponadto opiniującej wnioski wydziałów o utworzenie nowych kierunków studiów, modyfikację programów studiów już istniejących kierunków;

Rada jest też w praktyce forum międzywydziałowej wymiany doświadczeń związanych między innymi z realizacją programów studiów na kierunkach powiązanych wspólną dziedziną naukową, a także wypracowywania „dobrych praktyk” w zakresie kształcenia i przez to – doskonalenia jego jakości.

Jak wynika z powyższego, podstawowymi źródłami informacji w bieżącym monitoringu i okresowym przeglądzie programów studiów są:

- 1) **własne obserwacje uczestników tych procesów** – jako dydaktyków, hospitujących zajęcia dydaktyczne, oceniających prace dyplomowe, członków rozmaitych gremiów opiniotwórczych i stanowiących, koordynatorów oraz (współ-)decydentów;
- 2) **spotkania z pojedynczymi studentami, grupami studenckimi, a zwłaszcza ich przedstawicielami: Starostami poszczególnych lat i – oczywiście – Samorządem Studentów;**
- 3) anonimowe **ankiety studenckie**, które Wydział przeprowadza co semestr w systemie USOS;
- 4) **uczelniane badania jakości kształcenia**⁴⁹⁶;
- 5) **konsultacje z pełnomocnikami Dziekana WPiA** – zwłaszcza Pełnomocnikiem ds. zdalnych form nauczania, Pełnomocnikiem ds. Studenckiego Laboratorium Mentoringu oraz opiekunami praktyk;

⁴⁹⁶ Wyniki przeprowadzonego w roku 2021 r. badania stacjonarnych i niestacjonarnych studentów *Prawa* zawierają załączniki **R-C1-K4-P4-1** i **R-C1-K4-P4-2**. Z kolei ogólne wyniki badań uniwersyteckich z lat 2018/2019 i 2019/2020 dostępne są pod adresem: https://jakosc.amu.edu.pl/?page_id=2911

- 6) **bieżące kontakty i okresowe spotkania z pracownikami wydziałowej administracji**, a przede wszystkim Wydziałowym Koordynatorem ds. USOS, Koordynatorem Biura Obsługi Studentów i osobą odpowiedzialną za koordynację planów zajęć dydaktycznych;
- 7) **posiedzenia i dokumenty pochodzące od** ciał i organów zaangażowanych w System Doskonalenia Jakości Kształcenia UAM, tj. **Uniwersyteckiej Rady ds. Kształcenia** oraz **Rady ds. kształcenia Szkoły Nauk Społecznych**;
- 8) **spotkania z przedstawicielami jednostek uczelnianej administracji** – głównie **Centrum Wsparcia Kształcenia** – a także **wytworzone przez nie dokumenty**;
- 9) **posiedzenia Rady Biznesu i Nauki**, działającej przy Wydziale, oraz **spotkania z interesariuszami zewnętrznymi** – takimi jak szkoły, spośród których rekrutują się przyszli studenci Wydziału, podmioty związane z szeroko pojętym wymiarem sprawiedliwości oraz wykonywaniem różnych zawodów prawniczych, organy władzy publicznej (rządowej i samorządowej), agencje rządowe i organizacje pozarządowe, instytucje kultury, samorządy przedsiębiorców, absolwenci Wydziału;
- 10) **analizy wewnętrzne** przeprowadzane przez osoby wyznaczone spośród współpracowników Prodziekana ds. studenckich i jakości kształcenia (na czele z Kierownikami studiów) oraz pracowników administracji (Wydziałowego Koordynatora ds. USOS, Koordynatora Biura Obsługi Studentów, pracowników Działu ds. Finansowych i Organizacyjnych);
- 11) **analizy porównawcze**, tj. między innymi doświadczenia innych publicznych i niepublicznych uczelni, w tym założenia i efekty „reform studiów prawniczych” przeprowadzonych w ostatnim czasie na kilku dużych uniwersytetach.

Punkt 10.4

Sposoby oceny osiągnięcia efektów uczenia się przez studentów ocenianego kierunku, z uwzględnieniem poszczególnych etapów kształcenia, jego zakończenia oraz przydatności efektów uczenia się na rynku pracy lub w dalszej edukacji, jak też wykorzystania wyników tej oceny w doskonaleniu programu studiów.

Sposobom oceny osiągnięcia efektów uczenia się przez studentów Prawa (z uwzględnieniem poszczególnych etapów kształcenia i jego zakończenia) **poświęcono wiele miejsca w punkcie 3.**

Szczegółowe metody tej oceny dobiera się w zależności od formy (wykład, ćwiczenia, seminarium, lektorat, praktyka), **w jakiej** – zgodnie z programem studiów – **realizuje się dane zajęcia, oraz zapisanych w ich sylabusie treści programowych.** Metody te scharakteryzowano w punkcie 3.7 w odniesieniu do poszczególnych grup efektów uczenia się – tj. wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych – oraz rodzajów (form) zajęć. W tym samym punkcie wskazano typowe i nietypowe przykłady metod oceniania, oraz różnice wynikające z trybu, w jakim sprawdza się wiedzę: tradycyjnego vs zdalnego (dodatkowe uwagi na ten temat sformułowano w punkcie 5.3). W punkcie 3.8 zarysowano natomiast metodykę oceniania prac zaliczeniowych i egzaminacyjnych, a oprócz tego podano przykłady szczegółowej metodyki tych ostatnich.

*

Warunkiem zaliczenia rocznych etapów kształcenia, a więc kolejnych lat jednolitych studiów magisterskich na kierunku *Prawo*, jest spełnienie wymogów określonych planem tych studiów.

Oznacza to **konieczność złożenia z wynikiem pozytywnym egzaminów**, organizowanych po zakończeniu cyklu wykładów ze stałych przedmiotów kursowych, **i zaliczenia** towarzyszących im najczęściej **ćwiczeń** (w przypadku ćwiczeń dwusemestralnych: w obu semestrach), **a poza tym zaliczeń z „przedmiotów do wyboru”** (fakultetów) **oraz pozostałych zajęć** (*Technologii informacyjnej*, seminarium magisterskiego, lektoratu języka obcego, praktyki zawodowej i szkolenia BHP, a na studiach stacjonarnych także *Wychowania Fizycznego* oraz *Przysposobienia bibliotecznego*).

Wszystkie zaliczenia – poza dotyczącymi praktyki zawodowej, szkolenia BHP i *Przysposobienia bibliotecznego* – uzyskuje się z oceną.

Podział zajęć z większości przedmiotów na kończące się egzaminem **wykłady** oraz finalizowane zaliczeniem **ćwiczenia** **pozwala nie tylko dostosować metody weryfikowania wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych do formy zajęć oraz specyficznych dla niej metod i technik kształcenia** (o których szeroko w punktach 2.2 i 2.3), **ale również wprowadzać etapowość w weryfikowaniu efektów uczenia się.**

Na ćwiczeniach sprawdzanie wiedzy ma charakter zarówno ciągły, jak i podsumowujący. Poza tym zaliczenie ćwiczeń towarzyszących wykładowi jest niezbędne po to, by móc przystąpić do egzaminu. Jak bowiem zastrzega Regulamin studiów, „[j]eżeli warunkiem przystąpienia do egzaminu z zajęć jest zaliczenie innych obowiązkowych zajęć, to dopuszczenie studenta do egzaminu następuje po uprzednim zaliczeniu tych obowiązkowych zajęć” (§ 25 ust. 1).

Weryfikacji efektów uczenia się osiągniętych w trakcie seminarium magisterskiego dokonuje się na poszczególnych etapach związanych z przygotowaniem pracy magisterskiej, a obejmujących: przedstawienie problemu badawczego, prezentację założeń metodologicznych pracy, jej struktury oraz kolejnych fragmentów, a także dyskusję nad płynącymi z niej wnioskami. Ponieważ program studiów prawniczych przewiduje złożenie pracy magisterskiej, **to uzyskanie zaliczenia z seminarium magisterskiego w ostatnim semestrze studiów następuje po jej złożeniu w terminie, czyli do 30 września** (§ 29 w związku z § 60 Regulaminu studiów).

*

Na podstawie ocen końcowych uzyskanych z egzaminów i zaliczeń wylicza się średnią ocen, która wraz z oceną z pracy dyplomowej oraz oceną z egzaminu dyplomowego decyduje o ostatecznym wyniku studiów. Szczegółowe zasady obliczania tego wyniku oraz jego wpływu na ocenę zamieszczaną na dyplomie ukończenia studiów określa Regulamin studiów (w § 69 i § 70). Wynika z niego, że **ostateczny wynik studiów na kierunku *Prawo* określa suma uzyskana przez dodanie:**

- 1) **3/5 średniej wszystkich uzyskanych ocen;**
- 2) **1/5 oceny pracy magisterskiej stanowiącej średnią ocen wystawionych przez promotora i recenzenta;**
- 3) **1/5 końcowej oceny egzaminu magisterskiego.**

W dyplomie ukończenia studiów wpisuje się ich ostateczny wynik określany zgodnie z zasadą:

- 1) do **3,40** – dostateczny;
- 2) powyżej **3,40** do **3,80** – dostateczny plus;
- 3) powyżej **3,80** do **4,20** – dobry;
- 4) powyżej **4,20** do **4,60** – dobry plus;
- 5) powyżej **4,60** – bardzo dobry.

*

Na temat monitoringu przydatności efektów uczenia się na rynku pracy lub w dalszej edukacji była już mowa w punkcie 3.11. **Monitorowanie losów absolwentów odbywa się z wykorzystaniem kilku podstawowych metod:**

- 1) **analizy dostępnych danych**, zawartych w ogólnie dostępnych źródłach, takich jak:
 - a) **system ELA** (Ekonomiczne Losy Absolwentów),
 - b) **raporty Głównego Urzędu Statystycznego**,
 - c) **informacje o stopniu zdawalności na aplikacje prawnicze**;
- 2) **współpracy z Radą Biznesu i Nauki oraz z interesariuszami zewnętrznymi Wydziału**;
- 3) **współpracy ze Stowarzyszeniem Absolwentów Wydziału**;
- 4) **indywidualnych kontaktów z absolwentami**.

Analiza monitoringu losów absolwentów kierunku *Prawo* pozwala na wyciągnięcie wniosku, że od lat odnoszą oni wymierne sukcesy przy zdawaniu na aplikacje prawnicze, po ukończeniu których wykonują zawody adwokata, radcy prawnego, notariusza, komornika czy sędziego. Wielu absolwentów pełni wysokie funkcje w wymiarze sprawiedliwości (z Sądem Najwyższym, Naczelnym Sądem Administracyjnym, Trybunałem Konstytucyjnym i Trybunałem Stanu na czele), w organach władzy publicznej (rządowej i samorządowej), a także w instytucjach nauki i szkolnictwa wyższego. Liczni absolwenci mogą się poszczycić znaczącymi osiągnięciami w szeroko pojętej działalności biznesowej, w skali krajowej, europejskiej, a nawet światowej.

Część absolwentów *Prawa* decyduje się kontynuować naukę na studiach doktoranckich, w tym również w Szkole Doktorskiej prowadzonej przez Szkołę Nauk Społecznych UAM. Niektórzy z nich znajdują zatrudnienie na Wydziale oraz na innych uczelniach, gdzie zdobywają kolejne stopnie awansu naukowego i zawodowego.

*

Jak już wspomiano w różnych miejscach Raportu, **ocenę osiągnięcia efektów uczenia się przez studentów *Prawa* wykorzystuje się w doskonaleniu programu ich kształcenia.**

Działania bieżące polegają, między innymi, na systematycznym przeglądzie i wzbogacaniu oferty „przedmiotów do wyboru” (fakultetów), sygnalizowanym już rozwijaniu oferty obowiązkowych i nieobowiązkowych praktyk oraz staży, a także na dostosowywaniu zakresu porad udzielanych w ramach Studenckiej Uniwersyteckiej Poradni Prawnej do aktualnych potrzeb otoczenia. Przykładowo, w związku z dużym napływem interesantów posługujących się językiem ukraińskim zespół Poradni poszerzono o grupę świadczącą pomoc w tym języku.

Działania okresowe polegają na cyklicznym przeglądzie programu studiów oraz wprowadzaniu modyfikacji wynikających z analizy informacji (danych) pozyskanych ze źródeł, o których była mowa w punkcie 10.3.

Wynikiem takich powtarzających się analiz było podjęcie prac nad nowym programem studiów prawniczych. Uwzględnia on między innymi wnioski płynące z oceny osiągania efektów uczenia się przez studentów *Prawa*. Dlatego Wydział przewiduje na przykład wzmocnienie nauczania w zakresie fundamentów wiedzy prawniczej, z uwzględnieniem wyzwań stojących przed współczesnym prawnikiem, a w szczególności:

- 1) umożliwienie początkującym studentom uzupełnienia braków w wiedzy, umiejętnościach i kompetencjach potrzebnych już na początku studiów prawniczych; w efekcie lepsze przygotowanie ich do dalszego studiowania; stąd m.in. sprecyzowana już propozycja wprowadzenia kilku nowych albo na nowo pomyślanych przedmiotów ogólnych i kierunkowych uzupełniających (takich jak *Technologie informacyjne w edukacji i praktyce prawniczej*, *Komunikacja językowa*, *Podstawy analizy tekstów prawniczych*, *Wstęp do aksjologii prawa*, *Wstęp do retoryki i erystyki prawniczej*), pozwalających rozwinąć umiejętności i wzmocnić kompetencje językowe, analityczne, logiczne czy aksjologiczne;
- 2) utrzymanie pozycji przedmiotów propedeutycznych oraz przekazujących ogólną wiedzę prawniczą (przy jednoczesnym uelastycznieniu oferty i sposobu wykładania przedmiotów historycznoprawnych); wzmocnienie nauczania w zakresie prawa ustrojowego, wolności i praw człowieka i obywatela oraz aksjologii prawa, wpisujące się w „Strategię Rozwoju Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu na lata 2020-2030”;
- 3) odpowiednie ukierunkowanie wyborów dokonywanych przez studentów pierwszych poprzez włączenie do ich planu fakultetów tematycznych: *Teksty: analizy i interpretacje*, *Ustrój i polityka*, *Wolności i prawa człowieka i obywatela*;
- 4) wprowadzenie obowiązku zaliczenia na V roku studiów fakultetu tematycznego: *Prawo porównawcze, prawo obce*.

Na studiach niestacjonarnych poprawie ma ulec jakość kształcenia, w szczególności poprzez:

- 1) zwiększenie ogólnej liczby godzin zajęć, w tym prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich i innych prowadzących zajęcia oraz studentów;
- 2) istotne zwiększenie liczby godzin lektoratu języka obcego specjalistycznego;
- 3) dalsze zmniejszenie liczebności grup ćwiczeniowo-konwersatoryjnych;

Ponadto Wydział zamierza rozszerzyć możliwość indywidualizacji studiów, a także upraktynić studia w uzupełnieniu tradycyjnego kształcenia (ogólno)akademickiego – poprzez:

- 1) istotne zwiększenie możliwości kształtowania własnej ścieżki edukacyjnej począwszy od czwartego semestru; ma temu służyć między innymi wzrost liczby fakultetów koniecznych do zaliczenia na II-V roku oraz ich zróżnicowanie w zakresie zarówno formy zajęć (wprowadzone zostaną warsztaty), jak i liczby godzin (na studiach stacjonarnych planuje się rozróżnienie fakultetów 15-, 20- i 30-godzinnych);

- 2) uwzględnienie przedmiotów kształtujących tzw. umiejętności miękkie, we współpracy z interesariuszami zewnętrznymi oraz specjalistami z innych dziedzin;
- 3) umożliwienie odbycia praktyk zawodowych w trakcie całego IV roku studiów (a nie, jak dotąd, wyłącznie w semestrze letnim);
- 4) rozróżnienie ćwiczeń i konwersatoriów oraz warsztatów (koniecznych do zaliczenia w każdym z semestrów 5-9); oferta tych ostatnich ma obejmować łącznie kilkadziesiąt grup zajęciowych;
- 5) szersze uwzględnienie możliwości zaliczania na poczet zajęć do wyboru działalności w Studenckiej Uniwersyteckiej Poradni Prawnej.

Poza tym nowy program przewiduje:

- 1) możliwość kształcenia na odległość niezależnie od sytuacji pandemicznej, przy zachowaniu wymogów ustawowych, wytycznych uczelnianych oraz nadzoru Rady programowej kierunku;
- 2) zaangażowanie interesariuszy zewnętrznych oraz specjalistów z innych dziedzin w realizację oferty edukacyjnej, a także uwzględnienie w planie studiów zajęć prowadzonych wspólnie przez pracowników Wydziału i innych specjalistów (zawodowych prawników czy wybitnych krajowych i zagranicznych nauczycieli akademickich);
- 3) uelastycznienie programu studiów, pozwalające na dokonywanie w jego ramach dostosowań z uwzględnieniem różnych aktualnych czynników;
- 4) uporządkowanie kwestii formalnych w zakresie seminariów, lektoratów oraz sylabusów.

Punkt 10.5

Zakres, formy udziału i wpływu interesariuszy wewnętrznych, w tym studentów, i interesariuszy zewnętrznych na doskonalenie i realizację programu studiów.

Zakres udziału i wpływu.

Poszczególni interesariusze wewnętrzni – studenci, prowadzący zajęcia na kierunku *Prawo*, w tym kierownicy jednostek organizacyjnych Wydziału odpowiedzialnych za prowadzenie poszczególnych przedmiotów objętych planem studiów, administracja uczelniana i wydziałowa – **biorą udział w realizacji i doskonaleniu programu studiów albo przynajmniej mają wpływ na podejmowane w tej mierze działania – w różnym zakresie, dotyczącym na przykład:**

- 1) **obsady zajęć** przewidzianych w planie studiów;
- 2) **układania planów zajęć dydaktycznych** i szerzej – **tworzenia optymalnych warunków kształcenia (realizacji programu studiów)** z perspektywy tak studentów, jak nauczycieli akademickich i innych prowadzących zajęcia, z uwzględnieniem właściwych regulacji, a także czynników organizacyjnych, technicznych oraz finansowych;
- 3) **ustalenia listy „przedmiotów do wyboru”** (fakultetów) w ramach zmieniającej się oferty takich zajęć;
- 4) **realizacji poszczególnych fragmentów planu studiów (w tym treści programowych);**

- 5) **oceny treści programowych, form ich wprowadzania, metod śledzenia postępów studentów, kontroli osiągania przez nich efektów uczenia się;**
- 6) **weryfikacji przypisanych do poszczególnych zajęć efektów uczenia się i treści programowych, pod kątem potrzeby ich uaktualniania bądź zmiany.**

Wspomniany udział (wpływ) interesariuszy wewnętrznych zależy od wielu czynników, pośród których można wymienić: **formalną pozycję** w strukturach Uniwersytetu i Wydziału, **stopień zorganizowania** (wpływ indywidualny, grupowy, w tym organizacyjny – zwłaszcza w przypadku Samorządu Studentów, a także Rady Dziekańskiej, w której zasiadają wspomniani kierownicy jednostek organizacyjnych Wydziału), **faktyczną możliwość wpływania lub oddziaływania** na realizację i doskonalenie programu studiów, czy choćby **czas, w jakim może ono mieć miejsce**.

Wpływ **interesariuszy zewnętrznych** polega m.in. na zgłaszaniu uwag lub ewentualnych oczekiwań z ich strony, przekazywanych na corocznych lub indywidualnych spotkaniach z przedstawicielami Wydziału. Przykładowo, w trakcie takich spotkań interesariusze ci wielokrotnie wskazywali na konieczność położenia większego akcentu na praktyczny aspekt kształcenia. W odpowiedzi na te postulaty, w ramach planowanej reformy studiów na kierunku *Prawo*, przewidziano nowy typ zajęć – obowiązkowe warsztaty, na których studenci będą zdobywali praktyczne umiejętności związane ze stosowaniem prawa.

*

Formy udziału i wpływu.

Niektórzy spośród interesariuszy wewnętrznych Wydziału – zwłaszcza studenci – biorą udział w pracach podmiotów (ciał) współtworzących uczelniany System Doskonalenia Jakości Kształcenia: rady programowej kierunku studiów oraz Rady ds. kształcenia Szkoły Nauk Społecznych. Stosownie do postanowień Statutu (§ 130 ust. 1) w skład Rady programowej kierunku studiów *Prawo* wchodzi aktualnie 9 członków, w tym dwóch członków wskazanych przez Samorząd Studentów WPiA. Reprezentant Samorządu wydziałowego jest również każdorazowo członkiem Rady ds. kształcenia Szkoły Nauk Społecznych (§ 127 ust. 1).

Poza tym **Samorząd Studentów może inicjować działania związane z jakością kształcenia oraz uczestniczyć w ich realizacji**, współpracując przy tym z ciałami tworzącymi SDJK. Samorząd **przeprowadza też własne badania jakości kształcenia**, a przede wszystkim **obligatoryjnie wypowiada się w szeregu kwestii, takich choćby jak przyjęcie czy zmiana Regulaminu studiów** (art. 75 ust. 3 Prawa o szkolnictwie wyższym i nauce oraz § 30 ust. 3 i § 110 ust. 3 Statutu).

Do innych form udziału (wpływu) interesariuszy wewnętrznych na realizację i doskonalenie programu studiów należą między innymi:

- 1) **kontakty indywidualne osób prowadzących poszczególne zajęcia dydaktyczne oraz kierowników jednostek organizacyjnych Wydziału** (katedr, zakładów, pracowni i laboratoriów) z władzami Wydziału, Kierownikami studiów (w obu formach), Pełnomocnikami Dziekana WPiA, pracownikami administracji wydziałowej itd.;
- 2) **kontakty indywidualne Pełnomocników Dziekana WPiA**, w szczególności Pełnomocnika ds. zdalnych form nauczania i opiekunów praktyk, z władzami Dziekańskimi i Kierownikami studiów;

- 3) **kontakty indywidualne i grupowe studentów z Kierownikami studiów** – zwłaszcza w zakresie, w którym rozwiązywanie trudności pojawiających się w toku studiów ujawnia bieżący albo poważniejszy, bo nawet systemowy, problem związany z realizacją ich programu;
- 4) **kontakty indywidualne studentów (w tym pełniących rozmaite funkcje w strukturach Samorządu Studentów, kół naukowych i innych organizacji studenckich) oraz ich grup z władzami Wydziału, a zwłaszcza z Prodziekanem ds. studenckich i jakości kształcenia**, w ramach spotkań okresowych i organizowanych *ad hoc*;
- 5) **kontakty indywidualne pracowników wydziałowej administracji**, przede wszystkim z Koordynatorem ds. USOS, Koordynatorem i pracownikami Biura Obsługi Studentów czy osobą koordynującą układanie planów zajęć dydaktycznych.

Trzeba również wymienić **okresowe ankiety studenckie** przeprowadzone zarówno **na WPIA**, jak i **w skali całego Uniwersytetu** (w ramach uczelnianych badań jakości kształcenia), w których studenci oceniają jakość kształcenia na Wydziale oraz zgłaszają ewentualne uwagi czy postulaty dotyczące poprawy jakości kształcenia.

Interesariusze zewnętrzni mają wpływ na doskonalenie i realizację programu studiów poprzez zgłaszanie swoich uwag i sugestii w trakcie corocznych bądź indywidualnych spotkań z przedstawicielami Wydziału. Owocem tych spotkań są nie tylko zmiany w programie studiów (np. planowane wprowadzenie obowiązkowych warsztatów), lecz także bieżące doskonalenie realizacji obowiązkowych praktyk studenckich (choćby dzięki kolejnym umowom z podmiotami przyjmującymi studentów – np. w ostatnim czasie umowy takie podpisano z kilkoma sądami) czy oferty dodatkowych praktyk nieobowiązkowych (czego przykładem są nowe praktyki oferowane we współpracy z przedstawicielami prokuratury).

Punkt 10.6

Sposoby wykorzystania wyników zewnętrznych ocen jakości kształcenia i sformułowanych zaleceń w doskonaleniu programu kształcenia na ocenianym kierunku.

Na kierunku studiów *Prawo* zewnętrzną ocenę jakości kształcenia, zakończoną sformułowaniem określonych zaleceń, przeprowadziła Polska (wówczas Państwowa) Komisja Akredytacyjna w roku 2009.

Co prawda od tego czasu zmienił się istotnie kontekst faktyczny i prawny – zarówno ten zewnętrzny wobec Wydziału, związany z gruntowną przebudową systemu szkolnictwa wyższego, jak i wewnątrzuczelniany, wynikający między innymi z przyjęcia aktualnego programu studiów prawniczych – ale niektóre ówczesne zalecenia Polskiej (Państwowej) Komisji Akredytacyjnej są na tyle uniwersalne, że wciąż zachowują aktualność: Wydział dokłada wszelkich starań, aby na bieżąco je uwzględniać. Dotyczy to w szczególności:

- 1) zapewnienia, by w sylabusach poszczególnych przedmiotów (zajęć) znalazły się deskryptory efektów uczenia się – obecnie na UAM obowiązuje ustandaryzowany wzór sylabusu, który został implementowany na kierunku *Prawo* i uwzględnia wskazany wyżej wymóg – zob. punkt 3.6 Raportu;

- 2) wprowadzenia regulaminu praktyk zawodowych – obecnie obowiązujący Regulamin praktyk został przyjęty przez Radę programową kierunku studiów *Prawo* w dniu 25 czerwca 2021 r. z mocą od dnia 1 października 2021 r. (konieczność przyjęcia nowego regulaminu wynikała ze zmian strukturalnych i kompetencyjnych dokonanych w nowym Statucie UAM) – szerzej na ten temat w punkcie **2.7** Raportu;
- 3) objęcia obowiązkiem praktyk zawodowych także studentów studiów niestacjonarnych – zgodnie z programem studiów obowiązkowe praktyki przewidziane są obecnie w obu trybach studiowania;
- 4) zapewnienia systemu jakości kształcenia – wprowadzony przez nowy Statut UAM system w tym zakresie jest aktualnie wdrażany – na poziomie wydziałów opiera się on przede wszystkim na działalności rad programowych kierunków studiów oraz powoływanych przez nie zespołach (na przykład: zespołu do spraw oceny prac dyplomowych oraz dokumentów związanych z dyplomowaniem) – szerzej na ten temat w punktach **3.4** oraz **10.1** Raportu;
- 5) zapewnienia bieżącej oceny jakości prowadzonych zajęć – jest ona obecnie dokonywana systematycznie na podstawie anonimowych ankiet studenckich przeprowadzanych w systemie USOS; ich wyniki ujmuje się w raportach oraz udostępnia społeczności akademickiej – szerzej o tym zwłaszcza w punktach **3.5** oraz **4.4** Raportu;
- 6) ujednolicenia systemu prowadzenia dokumentacji studenckiej na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych – zalecenie to zostało również w pełni wykonane.

Polska (Państwowa) Komisja Akredytacyjna nie formułowała w 2009 r. istotnych zastrzeżeń dotyczących *stricte* programu studiów na kierunku *Prawo*. Niemniej jednak program ten na przestrzeni lat był modyfikowany (ostatnie zmiany miały miejsce w 2017 r.), a ponadto od przyszłego roku akademickiego planuje się wprowadzenie nowego programu studiów, którego założenia przedstawiono szczegółowo w punktach **1.5** i **10.3**.

Część II. Perspektywy rozwoju kierunku studiów

Analiza SWOT programu studiów na ocenianym kierunku i jego realizacji, z uwzględnieniem szczegółowych kryteriów oceny programowej.

	POZYTYWNE	NEGATYWNE
Czynniki wewnętrzne	Mocne strony - Doświadczona kadra badawczo-dydaktyczna, z udokumentowanym dorobkiem obejmującym także praktykę stosowania prawa, w tym pełnienie wysokich funkcji w wymiarze sprawiedliwości i organach władzy publicznej; - Istotny dorobek publikacyjny pracowników Wydziału, uwzględniający wydawnictwa indeksowane w liczących się bazach danych (takich jak <i>Scopus</i>); - Przydatność i aktualność oferty edukacyjnej potwierdzona sukcesami absolwentów oraz powtarzalnymi bardzo wysokimi miejscami w rankingach (np. zdawalności na aplikacje prawnicze); - Rosnący udział studentów w prowadzeniu badań naukowych, w tym również wzrastające zainteresowanie studentów uczestniczeniem w pozyskiwaniu oraz realizacji grantów badawczych; - Nowoczesna infrastruktura dydaktyczna.	Słabe strony - Publiczny charakter Uczelni i związany z tym skomplikowany system podejmowania decyzji oraz liczne procedury utrudniające szybkie dostosowywanie się do zmian w otoczeniu społeczno-gospodarczym; - Niewystarczająca ilość środków finansowych, uniemożliwiająca optymalny rozwój koncepcji kształcenia (ograniczone możliwości tworzenia nowych, mniej licznych grup ćwiczeniowych itp.); - Niedostateczne zainteresowanie studentów udziałem w ewaluacji zajęć dydaktycznych (niska zwrotność ankiet studenckich); - Utrzymujące się problemy lokalowe Wydziału – niewystarczająca liczba pomieszczeń dla nauczycieli.
Czynniki zewnętrzne	Szanse - Znaczny potencjał pozwalający na umiędzynarodowienie współpracy w sferze badań naukowych; - Wciąż wysoki poziom niewykorzystanych możliwości w zakresie zdobywania grantów badawczych, zarówno przez nauczycieli akademickich, jak i przez studentów; - Szersze perspektywy sięgania po nowe metody kształcenia, ze szczególnym uwzględnieniem kształcenia na odległość, pozwalającego dotrzeć do większego grona zainteresowanych; - Rosnące możliwości poszerzenia współpracy z otoczeniem, zwłaszcza w zakresie praktyk i staży studenckich, pozwalających na lepsze przygotowanie absolwentów do wejścia na rynek pracy.	Zagrożenia - Częste zmiany legislacyjne w systemie szkolnictwa wyższego oraz niejasne regulacje prawne, ograniczające możliwość planowania długofalowego rozwoju; - Niska kosztochłonność dyscypliny nauki prawne skutkująca niewystarczającym finansowaniem kierunku; - Brak precyzyjnych reguł oraz częste zmiany w punktacji czasopism naukowych; - Ograniczona możliwość pozyskania studentów zagranicznych wynikająca ze specyfiki kierunku; - Niekorzystne trendy społeczne promujące uzyskiwanie dyplomu ukończenia studiów wyższych możliwie niskim nakładem czasu i pracy.

.....
(podpis Dziekana)

.....
(podpis Rektora)

Poznań, dnia 13 grudnia 2021 r.

Część III. Załączniki

Załącznik nr 1. Zestawienia dotyczące ocenianego kierunku studiów

Tabela 1. Liczba studentów ocenianego kierunku⁴⁹⁷

Poziom studiów	Rok studiów	Studia stacjonarne		Studia niestacjonarne	
		Dane sprzed 3 lat	Bieżący rok akademicki	Dane sprzed 3 lat	Bieżący rok akademicki
Jednolite studia magisterskie	I	250	181	345	316
	II	241	192	160	173
	III	228	179	144	105
	IV	245	222	136	103
	V	294	280	125	120
Razem:		1258	1054	910	817

Tabela 2. Liczba absolwentów ocenianego kierunku w ostatnich trzech latach poprzedzających rok przeprowadzenia oceny

Poziom studiów	Rok ukończenia	Studia stacjonarne		Studia niestacjonarne	
		Liczba studentów, którzy rozpoczęli cykl kształcenia kończący się w danym roku	Liczba absolwentów w danym roku	Liczba studentów, którzy rozpoczęli cykl kształcenia kończący się w danym roku	Liczba absolwentów w danym roku
Jednolite studia magisterskie	2021	347	235	350	83
	2020	375	261	421	105
	2019	329	252	560	126

⁴⁹⁷ Zgodnie z wytycznymi podano liczbę studentów ocenianego kierunku, z podziałem na poziomy, lata i formy studiów (z uwzględnieniem tylko tych poziomów i form studiów, które są prowadzone na ocenianym kierunku).

Tabela 3. Wskaźniki dotyczące programu studiów na ocenianym kierunku studiów, poziomie i profilu określone w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 września 2018 r. w sprawie studiów (Dz. U. poz. 1861, z późn. zm.)

Nazwa wskaźnika	Liczba punktów ECTS / Liczba godzin
Liczba semestrów i punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów na ocenianym kierunku na danym poziomie	SSP: 10 semestrów 302 punkty ECTS NSP: 10 semestrów 301 punktów ECTS
Łączna liczba godzin zajęć	SSP: 3081 godzin ⁴⁹⁸ NSP: 2961 godzin ⁴⁹⁹
Łączna liczba punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia	SSP: 281 punktów ECTS NSP: 280 punktów ECTS
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom związanym z prowadzoną w uczelni działalnością naukową w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których przyporządkowany jest kierunek studiów	SSP: 267 punktów ECTS NSP: 267 punktów ECTS
Łączna liczba punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach zajęć z dziedziny nauk humanistycznych lub nauk społecznych w przypadku kierunków studiów przyporządkowanych do dyscyplin w ramach dziedzin innych niż odpowiednio nauki humanistyczne lub nauki społeczne	SSP ⁵⁰⁰ : 12 punktów ECTS NSP ⁵⁰¹ : 12 punktów ECTS
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom do wyboru	SSP ⁵⁰² : 110 punktów ECTS (103 punkty ECTS)

⁴⁹⁸ Podano liczbę godzin uwzględniającą korektę omyłki rachunkowej w podsumowaniu tabel planu studiów. Szczegółowe obliczenia zawarto w punkcie 2.6 w Części I Raportu.

⁴⁹⁹ Podano liczbę godzin uwzględniającą korektę omyłki rachunkowej w podsumowaniu tabel planu studiów. Szczegółowe obliczenia zawarto w punkcie 2.6 w Części I Raportu.

⁵⁰⁰ Zajęcia z dziedziny nauk humanistycznych obejmują przedmioty: *Doktryny polityczno-prawne* (5 punktów ECTS) oraz *Teoria i filozofia prawa* (7 punktów ECTS).

⁵⁰¹ Zajęcia z dziedziny nauk humanistycznych obejmują przedmioty: *Doktryny polityczno-prawne* (5 punktów ECTS) oraz *Teoria i filozofia prawa* (7 punktów ECTS).

⁵⁰² Uwzględniono „przedmioty do wyboru” (fakultety), jeden przedmiot historycznoprawny, na którym studenci wybierają ćwiczenia (5 punktów ECTS), lektorat języka obcego, seminarium magisterskie i praktyki zawodowe – przy czym w nawiasie podano liczbę punktów ECTS z wyłączeniem praktyki.

	NSP⁵⁰³: 104 punkty ECTS (97 punktów ECTS)
łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana praktykom zawodowym (jeżeli program kształcenia na tych studiach przewiduje praktyki)	7 punktów ECTS
Wymiar praktyk zawodowych (jeżeli program kształcenia na tych studiach przewiduje praktyki)	120 godzin
W przypadku stacjonarnych studiów pierwszego stopnia i jednolitych studiów magisterskich liczba godzin zajęć z wychowania fizycznego.	60 godzin
W przypadku prowadzenia zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość:	
1. łączna liczba godzin zajęć określona w programie studiów na studiach stacjonarnych / łączna liczba godzin zajęć na studiach stacjonarnych prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.	1./ SSP: 3081 godzin 8 ⁵⁰⁴
2. łączna liczba godzin zajęć określona w programie studiów na studiach niestacjonarnych / łączna liczba godzin zajęć na studiach niestacjonarnych prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.	2./ NSP: 2961 godzin 1385 ⁵⁰⁵

Tabela 4. Zajęcia lub grupy zajęć związane z prowadzoną w uczelni działalnością naukową w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których przyporządkowany jest kierunek studiów

Studia stacjonarne			
Nazwa zajęć	Forma zajęć ⁵⁰⁶	łączna liczba godzin zajęć	Liczba punktów ECTS
Prawoznawstwo	wykład/ćwiczenia	90	7
Logika prawnicza	wykład/ćwiczenia	75	8
Doktryny polityczno-prawne	wykład/ćwiczenia *	45 (75) *	5
Łacińska terminologia prawnicza i retoryka	wykład	15	2
Wstęp do ekonomii i przedsiębiorczości	wykład	60	5
Przedmiot do wyboru I	wykład	30	5
Historia prawa publicznego	wykład/ćwiczenia *	45 (75) *	5
Historia prawa prywatnego	wykład/ćwiczenia *	45 (75) *	5
Prawo rzymskie	wykład/ćwiczenia *	45 (75) *	5

⁵⁰³ Uwzględniono „przedmioty do wyboru” (fakultety), lektorat języka obcego, seminarium magisterskie i praktyki zawodowe – przy czym w nawiasie podano liczbę punktów ECTS z wyłączeniem praktyki.

⁵⁰⁴ Liczba godzin prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość nie uwzględnia szczególnej sytuacji wynikającej z regulacji prawnych związanych z pandemią COVID-19.

⁵⁰⁵ Liczba godzin prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość nie uwzględnia szczególnej sytuacji wynikającej z regulacji prawnych związanych z pandemią COVID-19.

⁵⁰⁶ Objaśnienie: * oznacza, że student wybiera jedno z uruchamianych na przedmiotach historycznoprawnych ćwiczeń.

Przedmiot do wyboru II	wykład	30	5
Prawo konstytucyjne	wykład/ćwiczenia	75	7
Prawo karne	wykład/ćwiczenia	130	8
Prawo cywilne I	wykład/ćwiczenia	130	8
Prawo międzynarodowe publiczne	wykład/ćwiczenia	75	7
Przedmiot do wyboru III	wykład	30	5
Przedmiot do wyboru IV	wykład	30	5
Przedmiot do wyboru V	wykład	30	5
Prawo Unii Europejskiej	wykład/ćwiczenia	75	6
Przedmiot do wyboru VI	wykład	30	5
Prawo cywilne II	wykład/ćwiczenia	130	8
Prawo administracyjne	wykład/ćwiczenia	130	8
Postępowanie karne	wykład/ćwiczenia	130	8
Publiczne prawo gospodarcze i ochrony konkurencji	wykład/ćwiczenia	75	8
Prawo handlowe	wykład/ćwiczenia	75	8
Prawo ochrony środowiska	wykład	30	4
Przedmiot do wyboru VII	wykład	30	5
Przedmiot do wyboru VIII	wykład	30	5
Przedmiot do wyboru IX	wykład	30	5
Postępowanie cywilne	wykład/ćwiczenia	130	8
Postępowanie administracyjne i sądownoadministracyjne	wykład/ćwiczenia	130	8
Teoria i filozofia prawa	wykład	60	7
Prawo finansowe	wykład/ćwiczenia	60	6
Prawo pracy i ubezpieczeń społecznych	wykład/ćwiczenia	75	7
Prawo rolne	wykład/ćwiczenia	45	5
Seminarium magisterskie I	seminarium	30	4
Przedmiot do wyboru X	wykład	30	5
Przedmiot do wyboru XI	wykład	30	5
Prawo podatkowe	wykład	60	6
Seminarium magisterskie II	seminarium	30	4

Prawo prywatne międzynarodowe	wykład	30	4
Prawo karne skarbowe	wykład	30	4
Europejskie postępowanie cywilne	wykład	30	4
Seminarium magisterskie III	seminarium	30	4
Przedmiot do wyboru XII	wykład	30	5
Przedmiot do wyboru XIII	wykład	30	5
Przedmiot do wyboru XIV	wykład	30	5
Seminarium magisterskie IV	seminarium	30	4

Studia niestacjonarne			
Nazwa zajęć	Forma zajęć	Łączna liczba godzin zajęć ⁵⁰⁷	Liczba punktów ECTS
Prawoznawstwo	wykład/ćwiczenia	70	7
Logika prawnicza	wykład/ćwiczenia	60	8
Doktryny polityczno-prawne	wykład/ćwiczenia	20	5
Łacińska terminologia prawnicza i retoryka	wykład	15	2
Wstęp do ekonomii i przedsiębiorczości	wykład	20	5
Przedmiot do wyboru I	wykład	15	5
Historia prawa publicznego	wykład	20	5
Historia prawa prywatnego	wykład	20	5
Prawo rzymskie	wykład	20	5
Przedmiot do wyboru II	wykład	15	5
Prawo konstytucyjne	wykład/ćwiczenia	40	7
Prawo karne	wykład/ćwiczenia	60	8
Prawo cywilne I	wykład/ćwiczenia	60	8
Prawo międzynarodowe publiczne	wykład/ćwiczenia	40	7
Przedmiot do wyboru III	wykład	15	5
Przedmiot do wyboru IV	wykład	15	5
Przedmiot do wyboru V	wykład	15	5

⁵⁰⁷ Godziny zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia oraz studentów, a zatem z wyłączeniem asynchronicznego *e-learningu*. Zob. punkty 2.5 i 2.6 w Części I Raportu.

Prawo Unii Europejskiej	wykład/ćwiczenia	40	6
Przedmiot do wyboru VI	wykład	15	5
Prawo cywilne II	wykład/ćwiczenia	60	8
Prawo administracyjne	wykład/ćwiczenia	60	8
Postępowanie karne	wykład/ćwiczenia	60	8
Publiczne prawo gospodarcze i ochrony konkurencji	wykład/ćwiczenia	40	8
Prawo handlowe	wykład/ćwiczenia	40	8
Prawo ochrony środowiska	wykład	20	4
Przedmiot do wyboru VII	wykład	15	5
Przedmiot do wyboru VIII	wykład	15	5
Przedmiot do wyboru IX	wykład	15	5
Postępowanie cywilne	wykład/ćwiczenia	60	8
Postępowanie administracyjne i sądowniczoadministracyjne	wykład/ćwiczenia	60	8
Teoria i filozofia prawa	wykład	35	7
Prawo finansowe	wykład/ćwiczenia	40	6
Prawo pracy i ubezpieczeń społecznych	wykład/ćwiczenia	40	7
Prawo rolne	wykład/ćwiczenia	30	5
Seminarium magisterskie I	seminarium	30	4
Przedmiot do wyboru X	wykład	15	5
Przedmiot do wyboru XI	wykład	15	5
Prawo podatkowe	wykład	15	6
Seminarium magisterskie II	seminarium	30	4
Prawo prywatne międzynarodowe	wykład	20	4
Prawo karne skarbowe	wykład	15	4
Europejskie postępowanie cywilne	wykład	15	4
Seminarium magisterskie III	seminarium	30	4
Przedmiot do wyboru XII	wykład	15	5
Przedmiot do wyboru XIII	wykład	15	5
Przedmiot do wyboru XIV	wykład	15	5
Seminarium magisterskie IV	seminarium	30	4

„Przedmioty do wyboru” uruchamiane w roku akademickim 2021/2022 w tygodniu (od poniedziałku do piątku):

Nazwa zajęć	Forma zajęć	Łączna liczba godzin zajęć	Liczba punktów ECTS
Administracyjne kary pieniężne	wykład	30	5
Cywilnoprawna ochrona praw pacjenta	wykład	30	5
Doktryna wolności słowa	wykład	30	5
Ekspertyza sądowa – aspekty prawne i kryminalistyczne	wykład	30	5
European and Polish Criminal Policy	wykład	30	5
Europejska Konwencja Praw Człowieka	wykład	30	5
Europejskie prawo pracy	wykład	30	5
Fundamental Rights in Europe. Competing Hierarchies and New Constitutionalism	wykład	30	5
Fuzje, przejęcia, podziały i przekształcenia spółek	wykład	30	5
Gospodarka nieruchomościami	wykład	30	5
Karnoprawne aspekty ochrony dóbr kultury	wykład	30	5
Konflikt i jego rozstrzyganie w sprawach karnych	wykład	30	5
Konsensualne formy działania administracji	wykład	30	5
Kryminalistyka – warsztaty	warsztaty	30	5
Kryminalistyka –wykład	wykład	30	5
Kryminologia	wykład	30	5
Medyczne prawo karne	wykład	30	5
Międzynarodowe prawo podatkowe	wykład	30	5
Niekatolickie związki wyznaniowe w Polsce	wykład	30	5
Nietypowe formy zatrudnienia	wykład	30	5
Obrót dziełami sztuki	wykład	30	5
Ocena dowodów – wykład	wykład	30	5
Ochrona dóbr osobistych w prawie cywilnym	wykład	30	5
Państwo prawa wobec problemu rozliczeń z przeszłością	wykład	30	5
Polityka społeczna	wykład	30	5
Polskie konstytucje	wykład	30	5
Postępowanie karne w sprawach gospodarczych	wykład	30	5
Postępowanie w sprawach o wykroczenia	wykład	30	5

Prawna organizacja systemu ochrony zdrowia	wykład	30	5
Prawo dyplomatyczne organizacji międzynarodowych	wykład	30	5
Prawo energetyczne	wykład	30	5
Prawo i literatura	wykład	30	5
Prawo inwestycji budowlanych	wykład	30	5
Prawo karne wykonawcze	wykład	30	5
Prawo konkurencji	wykład	30	5
Prawo kościelne	wykład	30	5
Prawo medyczne	wykład	30	5
Prawo ochrony zabytków	wykład	30	5
Prawo papierów wartościowych	wykład	30	5
Prawo socjalne	wykład	30	5
Prawo sportowe – teoria i praktyka	wykład	30	5
Prawo umów handlowych wraz z instrumentami zabezpieczenia wierzytelności	wykład	30	5
Prawo upadłościowe i restrukturyzacyjne	wykład	30	5
Prawo urzędnicze	wykład	30	5
Prawo urzędnicze w Polsce od XVIII do XXI wieku	wykład	30	5
Prawo własności intelektualnej	wykład	30	5
Prawo wykroczeń	wykład	30	5
Prawo wyznaniowe	wykład	30	5
Sądowe postępowanie egzekucyjne	wykład	30	5
Studencka Uniwersytecka Poradnia Prawna	warsztaty	30	5
Studenckie Laboratorium Mentoringu [semestr zimowy]	warsztaty	30	5
Studenckie Laboratorium Mentoringu [semestr letni]	warsztaty	30	5
Ustroje państw współczesnych	wykład	30	5
Weryfikacja autentyczności dokumentów	wykład	30	5
Wielcy prawnicy oraz ich wpływ na historię i rozwój prawa prywatnego	wykład	30	5
Współczesne koncepcje praw człowieka	wykład	30	5
Współdziałanie organów administracji publicznej	wykład	30	5
Wybrane zagadnienia ustrojowe Niemiec XX wieku	wykład	30	5

Zawody prawnicze w Polsce. Historia i współczesność	wykład	30	5
Zbiorowe prawo pracy	wykład	30	5

„Przedmioty do wyboru” uruchamiane w roku akademickim 2021/2022 w weekendy (w sobotę i niedzielę):

Nazwa zajęć	Forma zajęć	Łączna liczba godzin zajęć ⁵⁰⁸	Liczba punktów ECTS
Ekspertyza sądowa – aspekty prawne i kryminalistyczne	wykład	15	5
Fuzje, przejęcia, podziały i przekształcenia spółek	wykład	15	5
Gospodarka nieruchomościami	wykład	15	5
Kryminalistyka – wykład	wykład	15	5
Niekatolickie związki wyznaniowe w Polsce	wykład	15	5
Nietypowe formy zatrudnienia	wykład	15	5
Ocena dowodów – wykład	wykład	15	5
Polityka społeczna	wykład	15	5
Polskie konstytucje	wykład	15	5
Prawo dyplomatyczne organizacji międzynarodowych	wykład	15	5
Prawo i literatura	wykład	15	5
Prawo konkurencji	wykład	15	5
Prawo kościelne	wykład	15	5
Prawo medyczne	wykład	15	5
Prawo umów handlowych wraz z instrumentami zabezpieczenia wierzytelności	wykład	15	5
Prawo urzędnicze	wykład	15	5
Prawo urzędnicze w Polsce od XVIII do XXI wieku	wykład	15	5
Prawo wyznaniowe	wykład	15	5
Ustroje państw współczesnych	wykład	15	5
Weryfikacja autentyczności dokumentów	wykład	15	5
Wstęp do wykładni prawa administracyjnego	wykład	15	5
Wybrane zagadnienia ustrojowe Niemiec XX wieku	wykład	15	5
Zawody prawnicze w Polsce. Historia i współczesność	wykład	15	5

⁵⁰⁸ Godziny zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia oraz studentów, a zatem z wyłączeniem asynchronicznego *e-learningu*. Zob. punkty 2.5 i 2.6 w Części I Raportu.

**Tabela 5. Zajęcia lub grupy zajęć służące zdobywaniu przez studentów kompetencji inżynierskich /
Zajęcia lub grupy zajęć przygotowujące studentów do wykonywania zawodu nauczyciela**

Nie dotyczy.

Tabela 6. Informacja o programach studiów/zajęciach lub grupach zajęć prowadzonych w językach obcych

Lp.	Nazwa zajęć	Forma realizacji	Semestr	Forma studiów	Język wykładowy	Liczba studentów ⁵⁰⁹
1	Fundamental rights in Europe: Competing Hierarchies and New Constitutionalism	wykład	zimowy	stacjonarne	angielski	17 (1)
2	Introduction to the Intellectual Property Law	wykład	zimowy	stacjonarne	angielski	2 (1)
3	Introduction to IT Law	wykład	zimowy	stacjonarne	angielski	0
4	Administrative proceeding in the states of the Visegrad Group	wykład	zimowy	stacjonarne	angielski	0
5	Intellectual Property and Unfair Competition	wykład	zimowy	stacjonarne	angielski	0
6	Polish-U.S. cooperation in criminal matters	wykład	letni	stacjonarne	angielski	4 (0)
7	Privacy and data protection in the EU	wykład	letni	stacjonarne	angielski	6 (1)
8	Introduction to International Criminal Law and Procedure	wykład	letni	stacjonarne	angielski	3 (1)
9	European and Polish Criminal Policy	wykład	letni	stacjonarne	angielski	5 (1)
10	Privacy and data protection in the EU. EU Law and Artificial Intelligence	wykład	letni	stacjonarne	angielski	5 (0)
11	Crime and punishment: an interdisciplinary approach	wykład	zimowy	stacjonarne	angielski	nie uruchomiono
12	European Union Law	wykład	zimowy	stacjonarne	angielski	
13	Artificial intelligence: a legal approach	wykład	letni	stacjonarne	angielski	
14	The Future of Cities	wykład	letni	stacjonarne	angielski	

⁵⁰⁹ Przed nawiasem podano całkowitą liczbę studentów, w nawiasie zaś – liczbę studentów niebędących obywatelami polskimi. Liczba 0 w kolumnie oznacza, że wprowadzie przedmiot został uruchomiony, ale na zajęcia zapisali się wyłącznie studenci kierunków innych niż *Prawo*.

Lp.	Nazwa zajęć	Forma realizacji	Semestr	Forma studiów	Język wykładowy	Liczba studentów ⁵¹⁰
1	Fundamental rights in Europe: Competing Hierarchies and New Constitutionalism	wykład	zimowy	niestacjonarne	angielski	2 (0)
2	Introduction to the Intellectual Property Law	wykład	zimowy	niestacjonarne	angielski	0
3	Introduction to IT Law	wykład	zimowy	niestacjonarne	angielski	0
4	Administrative proceeding in the states of the Visegrad Group	wykład	zimowy	niestacjonarne	angielski	1 (0)
5	Intellectual Property and Unfair Competition	wykład	zimowy	niestacjonarne	angielski	0
6	Polish-U.S. cooperation in criminal matters	wykład	letni	niestacjonarne	angielski	2 (0)
7	Privacy and data protection in the EU	wykład	letni	niestacjonarne	angielski	4 (0)
8	Introduction to International Criminal Law and Procedure	wykład	letni	niestacjonarne	angielski	5 (0)
9	European and Polish Criminal Policy	wykład	letni	niestacjonarne	angielski	4 (0)
10	Privacy and data protection in the EU. EU Law and Artificial Intelligence	wykład	letni	niestacjonarne	angielski	3 (0)
11	Crime and punishment: an interdisciplinary approach	wykład	zimowy	niestacjonarne	angielski	nie uruchomiono
12	European Union Law	wykład	zimowy	niestacjonarne	angielski	
13	Artificial intelligence: a legal approach	wykład	letni	niestacjonarne	angielski	
14	The Future of Cities	wykład	letni	niestacjonarne	angielski	

⁵¹⁰ Przed nawiasem podano całkowitą liczbę studentów, w nawiasie zaś – liczbę studentów niebędących obywatelami polskimi. Liczba 0 w kolumnie oznacza, że wprowadzie przedmiot został uruchomiony, ale na zajęcia zapisali się wyłącznie studenci kierunków innych niż *Prawo*.

Załącznik nr 2. Wykaz materiałów uzupełniających

Cz. I. Dokumenty, które należy dołączyć do raportu samooceny (wyłącznie w formie elektronicznej)

1. Program studiów dla kierunku studiów, profilu i poziomu opisany zgodnie z art. 67 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. poz. 1668, z późn. zm.) oraz § 3 i § 4 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 września 2018 r. w sprawie studiów (Dz. U. poz. 1861, z późn. zm.):

Załącznik R-C3-Z2-P1-1 – program studiów stacjonarnych i niestacjonarnych (część opisowa)

Załącznik R-C3-Z2-P1-2 – plan studiów stacjonarnych i niestacjonarnych

2. Obsadę zajęć na kierunku, poziomie i profilu w roku akademickim, w którym przeprowadzana jest ocena:

Załącznik R-C3-Z2-P2-1 – obsada zajęć na studiach stacjonarnych

Załącznik R-C3-Z2-P2-2 – obsada zajęć na studiach niestacjonarnych

3. Harmonogram zajęć na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych, obowiązujący w semestrze roku akademickiego, w którym przeprowadzana jest ocena, dla każdego z poziomów studiów:

Załącznik R-C3-Z2-P3-1 – plan zajęć dydaktycznych na studiach stacjonarnych

Załącznik R-C3-Z2-P3-2 – plan zajęć dydaktycznych na studiach niestacjonarnych

Załącznik R-C3-Z2-P3-3 – plan zajęć dydaktycznych z „przedmiotów do wyboru”: semestr zimowy, zajęcia od poniedziałku do piątku

Załącznik R-C3-Z2-P3-4 – plan zajęć dydaktycznych z „przedmiotów do wyboru”: semestr letni, zajęcia od poniedziałku do piątku

Załącznik R-C3-Z2-P3-5 – plan zajęć dydaktycznych z „przedmiotów do wyboru”: semestr zimowy, zajęcia w soboty i niedziele

Załącznik R-C3-Z2-P3-6 – plan zajęć dydaktycznych z „przedmiotów do wyboru”: semestr letni, zajęcia w soboty i niedziele

4. Charakterystyka nauczycieli akademickich oraz innych osób prowadzących zajęcia lub grupy zajęć wykazane w tabeli 4, oraz opiekunów prac dyplomowych:

Załącznik R-C3-Z2-P4 – plik zbiorczy z kartami charakterystyk nauczycieli akademickich oraz innych osób prowadzących zajęcia, a także opiekunów prac magisterskich

5. Charakterystyka działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności wskazanych w zaleceniach o charakterze naprawczym sformułowanych w uzasadnieniu uchwały Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę oraz przedstawienie i ocena skutków tych działań:

Załącznik R-C3-Z2-P5

6. Charakterystyka wyposażenia sal wykładowych, pracowni, laboratoriów i innych obiektów, w których odbywają się zajęcia związane z kształceniem na ocenianym kierunku, a także informacja o bibliotece i dostępnych zasobach bibliotecznych i informacyjnych:

Załącznik R-C3-Z2-P6

7. Wykaz tematów prac dyplomowych uporządkowany według lat, z podziałem na poziomy oraz formy studiów:

Załącznik R-C3-Z2-P7 – plik zbiorczy z arkuszami dla studiów stacjonarnych i niestacjonarnych

Cz. II. Załączniki dodatkowe do Prezentacji oraz Części I

Do Raportu załączono dodatkowo przede wszystkim takie materiały, których nie można było zlinkować (gdyż nie są dostępne w Internecie), a niekiedy również materiały, do których co prawda prowadzi link zamieszczony w przypisie, ale wydały się szczególnie ważne z perspektywy kontroli PKA.

Załączniki wprowadzone we wcześniejszych miejscach Raportu wykorzystywane są także w jego dalszych fragmentach, dlatego numeracja plików nie świadczy o liczbie załączników dopełniających informacje w danym punkcie (kryterium).

Prezentacja

R-C0-1-1 – obwieszczenie w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu Statutu UAM

R-C0-1-2 – Statut UAM

R-C0-2-1 – zarządzenie nr 358/2018/2019 Rektora UAM z dnia 30 września 2019 r. w sprawie wprowadzenia regulaminu organizacyjnego

R-C0-2-2 – Regulamin organizacyjny Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

R-PR-2-3 – załączniki nr 1 i 2 do zarządzenia nr 358/2018/2019 Rektora UAM z dnia 30 września 2019 r. – Schemat organizacyjny Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

R-C0-3-1 – znowelizowana w 2013 r. Strategia Rozwoju UAM na lata 2009-2019

R-C0-3-2 – znowelizowane w 2013 r. Karty strategiczne UAM na lata 2009-2019

R-C0-3-3 – Strategia Rozwoju UAM na lata 2020-2030

R-C0-4-1 – Wizja Rozwoju WPiA na lata 2020-2024

R-C0-4-2 – synteza Wizji Rozwoju WPiA na lata 2020-2024

Kryterium 1

R-C1-K1-P1 – matryce pokrycia kierunkowych efektów uczenia się dla kierunku *Prawo*

Kryterium 2

R-C1-K2-P4-1 – Regulamin studiów UAM

R-C1-K2-P4-2 – zarządzenie nr 53/2012/2013 Rektora UAM z dnia 14 stycznia 2013 r. w sprawie stwarzania studentom niepełnosprawnym warunków do pełnego udziału w procesie kształcenia

- R-C1-K2-P5-1-1 – zarządzenie** Rektora UAM nr 48/2020/2021 z dnia 14 stycznia 2021 r. **w sprawie Regulaminu kształcenia na odległość**
- R-C1-K2-P5-1-2, R-C1-K2-P5-1-3, R-C1-K2-P5-1-4, R-C1-K2-P5-1-5 – załączniki** do zarządzenia Rektora UAM nr 48/2020/2021 z dnia 14 stycznia 2021 r. w sprawie Regulaminu kształcenia na odległość
- R-C1-K2-P5-2 – zarządzenie** nr 75/2020/2021 Rektora UAM z dnia 24 marca 2021 r. **w sprawie organizacji roku akademickiego 2021/2022**
- R-C1-K2-P5-3 – zarządzenie** nr 139/2020/2021 Rektora UAM z dnia 20 sierpnia 2021 r. **w sprawie działania Uniwersytetu w warunkach epidemii w semestrze zimowym roku akademickiego 2021/2022**
- R-C1-K2-P5-4 – zarządzenie** nr 1/2021/2022 **Dziekana WPiA** z dnia 12 października 2021 r. **w sprawie określenia warunków i trybu odbywania zajęć dydaktycznych oraz uzyskiwania zaliczeń i składania egzaminów**
- R-C1-K2-P7-1 – uchwała** nr 13/2020-2024 Rady programowej kierunków studiów *Prawo* z dnia 25 czerwca 2021 r. w sprawie zasad organizowania, odbywania, nadzorowania i zaliczania obowiązkowych oraz nieobowiązkowych praktyk studenckich dla kierunku studiów *Prawo*, wraz z załącznikiem nr 1 zawierającym **Regulamin obowiązkowych studenckich praktyk zawodowych na Wydziale Prawa i Administracji UAM**
- R-C1-K2-P7-2 – program obowiązkowych praktyk zawodowych na kierunku *Prawo***, stanowiący załącznik nr 2 do uchwały nr 13/2020-2024 Rady programowej kierunków studiów *Prawo* z dnia 25 czerwca 2021 r. w sprawie zasad organizowania, odbywania, nadzorowania i zaliczania obowiązkowych oraz nieobowiązkowych praktyk studenckich dla kierunku studiów *Prawo*

Kryterium 3

- R-C1-K3-P3 – uchwała** nr 360/2018/2019 Senatu UAM z dnia 30 września 2019 r. w sprawie organizacji potwierdzania efektów uczenia się
- R-C1-K3-P4-1 – zarządzenie** nr 3/2020/2021 Rektora UAM z dnia 7 września 2020 r. **w sprawie składania i przechowywania prac dyplomowych z wykorzystaniem Archiwum Prac Dyplomowych oraz dokumentowania egzaminu dyplomowego**
- R-C1-K3-P4-2 – zarządzenie** nr 4/2020/2021 Rektora UAM z dnia 7 września 2020 r. w sprawie zasad wykorzystywania w Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu Jednolitego Systemu Antyplagiatowego (JSA) oraz procedur obowiązujących przy sprawdzaniu pisemnych prac dyplomowych z wykorzystaniem Jednolitego Systemu Antyplagiatowego (JSA)
- R-C1-K3-P4-3 – zarządzenie** nr 5/2020/2021 Rektora UAM z dnia 7 września 2020 r. **w sprawie zasad przeprowadzania egzaminów dyplomowych**
- R-C1-K3-P4-4 – zarządzenie** nr 285/2018/2019 Rektora UAM z dnia 9 stycznia 2019 r. w sprawie zasad funkcjonowania w Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu Otwartego Systemu Antyplagiatowego (OSA)
- R-C1-K3-P4-5 – zarządzenie** nr 2/2020/2021 **Dziekana WPiA** z dnia 21 października 2020 r. **w sprawie szczegółowych zasad ustalania trybu przeprowadzania egzaminu dyplomowego, terminu jego przeprowadzania oraz składu komisji przeprowadzającej egzamin dyplomowy**

- R-C1-K3-P4-6** – uchwała nr 12/2020-2024 Rady programowej kierunku studiów *Prawo* z dnia 25 czerwca 2021 r. w sprawie zatwierdzenia zasad przeprowadzania egzaminów dyplomowych dla kierunku *Prawo*
- R-C1-K3-P4-7-1, R-C1-K3-P4-7-2** – uchwała nr 11/2020-2024 Rady programowej kierunku studiów *Prawo* z dnia 25 czerwca 2021 r. w sprawie zatwierdzenia listy promotorów prac dyplomowych na kierunku *Prawo* w roku akademickim 2021/2022, wraz z załącznikiem
- R-C1-K3-P4-8** – uchwała nr 15/2020-2024 Rady programowej kierunku studiów *Prawo* z dnia 23 września 2021 r. w sprawie zasad dokonywania okresowej oceny jakości prac dyplomowych oraz dokumentów związanych z procesem dyplomowania na kierunku *Prawo*

Kryterium 4

- R-C1-K4-P1-1** – wykaz grantów badawczych realizowanych przez pracowników i doktorantów WPiA w latach 2017-2021
- R-C1-K4-P1-2** – wykaz projektów realizowanych aktualnie na WPiA we współpracy międzynarodowej
- R-C1-K4-P1-3** – wykaz konferencji naukowych zorganizowanych przez WPiA w latach 2017-2021
- R-C1-K4-P1-4** – zestawienie propozycji WPiA na Noc Naukowców w latach 2019-2021
- R-C1-K4-P1-5** – zestawienie propozycji WPiA na Poznański Festiwal Nauki i Sztuki w latach 2019-2021
- R-C1-K4-P1-6** – lista Wykładów dla Licealistów zorganizowanych przez WPiA w latach 2018-2020
- R-C1-K4-P1-7** – lista Piątków z Prawem zorganizowanych przez WPiA w latach 2017-2019
- R-C1-K4-P1-8** – lista Wykładów Otwartych zorganizowanych przez WPiA w latach 2019-2021
- R-C1-K4-P1-9** – lista wykładów Uniwersytetu Otwartego zorganizowanych przez WPiA w latach 2019-2021
- R-C1-K4-P1-10** – wykaz osiągnięć nauczycieli akademickich WPiA w latach 2017-2021
- R-C1-K4-P2-1-1, R-C1-K4-P2-1-2** – uchwała nr 9/2020-2024 Rady programowej kierunku studiów *Prawo* z dnia 25 czerwca 2021 r. w sprawie zatwierdzenia listy przedmiotów do wyboru na kierunku *Prawo* w roku akademickim 2021/2022, wraz z załącznikiem
- R-C1-K4-P2-2** – uchwała nr 18/2020-2024 Rady programowej kierunku studiów *Prawo* z dnia 23 września 2021 r. w sprawie uzupełnienia listy przedmiotów do wyboru na kierunku *Prawo* w roku akademickim 2021/2022
- R-C1-K4-P3** – wykaz grantów UAM realizowanych przez studentów *Prawa* w latach 2017-2021
- R-C1-K4-P4-1** – wyniki ankiet stacjonarnych studentów *Prawa* w uczelnianym badaniu jakości w roku 2021
- R-C1-K4-P4-2** – wyniki ankiet niestacjonarnych studentów *Prawa* w uczelnianym badaniu jakości w roku 2021
- R-C1-K4-P5** – uchwała nr 16/2020-2024 Rady programowej kierunku studiów *Prawo* z dnia 23 września 2021 r. w sprawie zasad hospitowania zajęć realizowanych przez pracowników badawczo-dydaktycznych oraz dydaktycznych na kierunku *Prawo*

Kryterium 6

- R-C1-K6-P1-1 – skład Rady Biznesu i Nauki przy WPIA
- R-C1-K6-P1-2 – lista interesariuszy zewnętrznych współpracujących z WPIA
- R-C1-K6-P1-3 – wykaz szkół, z którymi współpracuje WPIA
- R-C1-K6-P1-4 – zestawienie Dni Kandydata zorganizowanych przez WPIA w latach 2019-2021
- R-C1-K6-P1-5 – wykaz aktywności i funkcji pełnionych przez pracowników WPIA

Kryterium 7

- R-C1-K7-P2 – wykaz przedmiotów w ramach AMU-PIE zgłoszonych przez WPIA w latach 2018-2021
- R-C1-K7-P4-1 – wykaz uczelni partnerskich WPIA w programie ERASMUS+
- R-C1-K7-P4-2 – wykaz wszystkich oficjalnych wyjazdów zagranicznych studentów WPIA w latach 2016-2021
- R-C1-K7-P4-3, R-C1-K7-P4-4, R-C1-K7-P4-5, R-C1-K7-P4-6, R-C1-K7-P4-7 – wykazy ilustrujące umiędzynarodowienie WPIA w poszczególnych latach 2017-2021
- R-C1-K7-P5 – wykaz wizyt gości zagranicznych na WPIA w latach 2018-2021

Kryterium 8

- R-C1-K8-P2 – wykaz działających na WPIA Kół Naukowych
- R-C1-K8-P4 – wykaz wybranych osiągnięć studentów i doktorantów WPIA w latach 2017-2021

Kryterium 10

- R-C1-K10-P1-1 – **zarządzenie** nr 68/2020/2021 Rektora UAM z dnia 9 marca 2021 r. **w sprawie wewnętrznego systemu doskonalenia jakości kształcenia** w Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu
- R-C1-K10-P2-1-1 – **zarządzenie** nr 383/2019/2020 Rektora UAM z dnia 9 grudnia 2019 r. **w sprawie wytycznych dotyczących zasad tworzenia programów studiów**
- R-C1-K10-P2-1-2 – **zarządzenie** nr 49/2020/2021 Rektora UAM z dnia 19 stycznia 2021 r. w sprawie zmiany zarządzenia nr 383/2019/2020 Rektora UAM z dnia 9 grudnia 2019 r. w sprawie wytycznych dotyczących zasad tworzenia programów studiów
- R-C1-K10-P2-2 – **zarządzenie** nr 21/2020/2021 Rektora UAM z dnia 15 października 2020 r. **w sprawie zasad ustalania programów studiów na określonym kierunku poziomie i profilu**
- R-C1-K10-P2-3 – **zarządzenie** nr 375/2019/2020 Rektora UAM z dnia 4 listopada 2019 r. w sprawie organizacji w Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu szkolenia dotyczącego bezpiecznych i higienicznych warunków kształcenia
- R-C1-K10-P2-4-1 – **zarządzenie** nr 135/2020/2021 Rektora UAM z dnia 15 lipca 2021 r. **w sprawie szczegółowych zasad organizacji zajęć z nauki języka obcego**
- R-C1-K10-P2-4-2 – **zarządzenie** nr 125/2012/2013 Rektora UAM z dnia 30 sierpnia 2013 r. w sprawie szczegółowych zasad organizacji zajęć z nauki języka obcego

R-C1-K10-P2-5-1 oraz **R-C1-K10-P2-5-2** – **zarządzenie** nr 144/2021/2022 Rektora UAM z dnia 12 października 2021 r. **w sprawie organizacji obowiązkowych studenckich praktyk zawodowych**, wraz z załącznikiem

R-C1-K10-P2-5-3 – zarządzenie nr 38/2016/2017 Rektora UAM z dnia 14 grudnia 2016 r. w sprawie organizacji obowiązkowych studenckich praktyk zawodowych

Legenda oznaczeń nazw plików z załącznikami

R – Raport

Prezentacja i Część I

C0 – Prezentacja

C1 – Część I

K – Kryterium

P – Podpunkt – np. K1-P1 = Kryterium 1 Podpunkt 1, czyli inaczej Punkt 1.1

1 – Załącznik – np. K1-P1-1 = Załącznik 1 w Kryterium 1 Podpunkt 1, czyli w Punkcie 1.1

1-1 / 1-2 – pierwszy / drugi z powiązanych ze sobą plików danego Załącznika

Przykłady:

R-C0-1 = Załącznik 1 w Prezentacji

R-C0-2-1 = pierwszy z powiązanych plików Załącznika 2 w Prezentacji

R-C1-K1-P1-1 = Załącznik 1 w Punkcie 1.1 w Części I

R-C1-K5-P2-1-2 = drugi z powiązanych ze sobą plików Załącznika 1 w Punkcie 5.2 w Części I

Część III

C3 – Część III

Z – Załącznik w Części III

P – Punkt 1 danego Załącznika w Części III

1 – Plik w ramach danego Punktu

Przykłady:

R-C3- Z1-P1 = Punkt 1 Załącznika 1 w Części III

R-C2-Z1-P3-1 = Plik 1 w ramach Punktu 3 Załącznika 1 w Części III

R-C3-Z2-P3 = Punkt 3 Załącznika 2 w Części III



UNIWERSYTET
IM. ADAMA MICKIEWICZA
W POZNANIU